

diem, acta, facta, & gesta, & prolata, ac in posterum gerenda, agenda, facienda, & proferenda, etiam si talia sint, vel fuerint, de quibus specialis, specifica, expressa, ac individua mentio habenda foret, illorum tenores, & qualitates etiam pro expressis habentes, ut alia adulterina, & à veritate deviantia Concessa, & in eis gesta, à jure, sacrisque Canonibus damnata, & reprobata fuerunt, damnamus, & reprobamus, ac prout sunt, nulla irrita, & inania, nullaque robore, vel momenti fuisse, & esse nunciamus, & quatenus opus sit, cassamus, irritamus, & annullamus, ac pro irritis, & annullatis haberi volumus.

Validatio Lateranensis Concilii indicti ut sup.

§. 2. Et nihilominus hoc sacrum Concilium œcumenicum iuste, rationabiliter, ac ex veris, & legitimis causis, riteque & rectè Indictum, celebrari incœptum, omniaque & singula, quæ in eo facta, & gesta sunt, & de cetero fient, & gerentur, iusta, rationabilia, firma, & valida fore, ac idem robur, eandemque vim, potestatem, auctoritatem, & firmitatem habere, & obtinere, quæ alia Concilia generalia, præsertim Lateranensia à sacris Canonibus approbata, habent, & obtinent, hoc eodem sacro Concilio approbante decernimus, & declaramus.

Prærogatio eius tertie sessionis pro die 4. Nov. 1512.

§. 3. Insuperque temporum dispositione, æstivisque caloribus instantibus, ut commoditati, & valetudini Prælatorum consularur, Ultramontanique & trans mare existentes, qui hæcenus ad hoc sacrum Concilium venire non poterunt, expectentur, propterque alias iustas, & rationabiles causas præfato sacro Concilio notas, & ab eo approbatas, tertiam sessionem continuationis celebrationis Concilii præfati, tertio nonas Novemb. proxime futuri faciendam, hoc præfato sacro Concilio similiter approbante indicimus, omnibusque & singulis Prælati, & aliis in eodem Concilio tunc existent. à Romana Curia recedendi, & pro eorum voluntate ubi eis placuerit morandi, dummodo dicta 3. Nonas Novemb. in præfato Concilio Lateranensi, cessante, legitimo impedimento de quo clarè constat, sub pœnarum in literis indicationis ipsius Concilii, & Canonice sanctionibus contra non accedentes ad Concilia indictarum incursum præsentibus existant, licentiam, & facultatem, præfato sacro Concilio etiam approbante, concedimus, & indulgemus. Nulli ergo, &c. Si quis, &c.

Dat. P. An. 9. die 17. Maii.

Dat. Romæ, in publica sessione, in Lateranensi sacrosancta Basilica solemniter celebrata, Anno Incarnationis Dominicæ 1512. 16. Kal. Junii, Pont. nostri Anno 9.

LEO DECIMUS PONT. CXXXI. ANNO DOMINI MDCXII.

Leo X. Florentinus, Joannes Medicus antea dictus, Laurentii filius, Diaconus Cardinalis S. Mariæ in Do-

minica. Creatus Idibus Martii 1513. Coronatus 4. Id. Aprilis eodem anno. Vixit annos 8. menses 8. & dies 11. Creavit Card. 14. Obiit anno 1521. Kalend. Dec. Sepultus fuit in Basilica Principis Apostol. postea translatus fuit in Eccles. S. Mariæ super Minervam. Vacavit sedes dies 40.

Reintegratio inclyti Populi Rom. ad sua privilegia, gratias, & officia.

Hæc omnia Paul. III. die 27. Septembris 1537. confirmavit, sed ejus const. ut simpliciter confirmatio omittitur. Aliam verò concessionem gratiarum dedit Paul. IV. die 28. Novemb. 1555. quam minus necessariam existimavit. Et Innoc. IX. in sua const. 2. Ad Romanam. Quo verò ad privilegium fori Romanorum, vide const. 34. Pii IV. Dilectos, ubi notabo.

LEO EPISCOPVS, Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

DUM singularem fidei constantiam, & eximie devotionis affectum, quos Dilecti filii Populus Romanus erga nos, & Romanam ab ejus exordio gessisse semper, & gerere comprobantur Ecclesiam, vigili meditatione pensamus, dignum, quin potius debitum arbitramur, ut Ecclesia ipsa sic suæ in eos gratiæ dona diffundat, ut à quibus præcipue in matrem, & dominam, divina fuit dispositione recepta, per mutua benevolentia ministerium, uberioraque in dies largitionis munera in peculiare, ac dilectissimos filios, magis adoptasse noscatur.

Præmium.

§. 1. Sanè felicitis memorie Eugenius Quartus, Nicolaus Quintus, Callistus Tertius, Pius Secundus, Paulus etiam Secundus, Sixtus etiam Quartus, Innocentius Octavus, Alexander Sextus, & Julius similiter Secundus, & nonnulli alii Rom. Pontifices prædecessores nostri, diversa eidem Populo privilegia, indulta, & gratias concesserunt, quæ sicut Dilecti filii Nobiles viri Magister Joannes Hieronymus de Benzonibus, decretorum Doctor, de majori præfidentia Abbreviator, & Stephanus de Carbonibus, ac Marinus Particappa, Conservatores, & Franciscus Cincius Prior Capitem Regionum Urbis, necnon Magistri Paulus de Planci, Baptista Paulinus, Julius de Alberteschis, Aulæ nostræ Consistorialis Advocati, & Marius Salamoni, utriusque juris Doctores, & Franciscus de Lenis, & Marcus Antonius de Alceriis, & Bernardinus de Militibus, ac Jacobus de Frangipanis, & Hieronymus Pichus, ac Bartholomæus de Valle, Romani Cives, eorundem Conservatorum Consiliarii, super id per ipsos Conservatores electi, ac Petrus de Simerillis Fiscii nostri Romani procurator, nobis ipsius Populi nomine exposuerunt, ob passim unicuique petenti concessas illorum derogationes, & eorundem Populi negligentiam, vel alias partim nunquam in observantiam deducta, usive recepta, partim per disuetudinem abrogata propemodum sunt.

Popul. Rom. multas gratias obtinuit à præfatis Pont. quibus tamen non fruebatur.

§. 2. Nos igitur Populum præfatos non minoris charitatis affectu, quam prædecessores præfati persecuti sunt, prosequi volentes, ac omnium, & singulorum privilegiorum, indultorum, & gratiarum prædictarum, singularum super illis concessarum literarum tenores ac si de verbo ad verbum infererentur præsentibus pro sufficienter expressis habentes, Motu proprio, non ad ipsorum Conservatorum, Prioris, & consiliariorum, aut aliorum pro eis nobis super hoc oblata petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, & ex certa scientia, privilegia, gratias, indulta, & literas prædictas, etiam quæ in causis ad forum capitulinum spectantibus, commissiones quaslibet, præterquam quæ Romani Pont. sint manu propria subscriptæ, prorsus excludunt, & Tribunalia, ac causarum tam civilium quam criminalium, in eadem Urbe, cognitiones distinguunt, necnon Statuta, & consuetudines dictæ Urbis, reformationes illorum, etiam juramenti validitatem in certis ibi expressis casibus restringentia, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, approba-

Quas omnes hic Pont. innovat & confirmat.

approbatus, & innovatus, & perpetua firmitatis robur obtinere, & etiam si haecenus ex praemissis, vel quibusvis aliis causis observata non fuerint, ex nunc de caetero perpetuo futuris temporibus inviolabiliter observari debere decernimus, potiorique pro cautela ea omnia, & singula, prout per dictos praedecessores concessa fuerunt, eidem Populo gratose concedimus.

§. 3. Et ut eidem populo in eorum privata commoda de alicujus subventionis auxilio consulatur, Protonotariatus Curiae Capitolii (quod Hospitali nostro Sancti Spiritus in Saxia de Urbe,) & Notariatus (quod Secretariorum nostrorum, & Marescallatus) Aestimariatus Staterae, Mandatariatus, & Transiberorum Ripae, & Ripetae officia (quae Praesidentium Annone earundem Ripae & Ripetae, & dilectorum filiorum Collegiis dicta olim fuisse auctoritate perpetuo unita, annexa, & incorporata) ab Hospitali, & quibus pro iis certam tunc expressam recompensam per alias nostras literas concessimus, quibus non intendimus praedecedere, nec solita emolumenta auferre, nisi pro ea summa pro qua recompensa data fuerit Collegiis praedictis, respectivo segregantes, & separantes ea. Ac pecuniarum Camerae (sine tamen ipsius exercitio & emolumentis ex ipso exercitio proventibus, quae capita Solidorum appellant) & Gabellae Vini Forentis de eadem Urbe Depositariatum, cum consuetis. Ac praefatae Ripae, Ripetae, Pecudumque & Mercium, ac Annone graecae nuncupatae, necnon Salis ad grossum, & ad minutum Dohaneriatum, cum centum viginti pro quolibet Dohaneriatu, & omnium earundem Dohaneriatum Notariatum, cum Quadraginta octo Florenorum auri pro quolibet Notariatu Salarii, per conductores ipsarum Dohanarum, ex earum proventibus, singulis annis in quatuor terminis, Dohaneris, & Notariis pro tempore existentibus integre persolvendis; ita tamen quod emptoribus & conductoribus dictarum Dohanarum, & Gabellarum propterea nullum praedictum circa administrationem officii inferatur, sed solum deferre possint extorsiones indebitas & insolitas, quae fierent Camerae Apostolicae, & sine praedictio in illis emptionis aut pignoris, vel simplicis ab aliquo ex praedecessoribus nostris concessionis tituli jus habentium, quandiu tituli ipsi duraverint dumtaxat. Ita quod liceat ipsis Conservatoribus, & Populo restitutis pretiis pro quibus empta, aut pecuniis pro quibus pignori obligata sint, illa simul vel successively redimere, extraordinariatus majoris, Notariatus etiam majoris & Scripitoriae & Marescallatus Camerae, & Gabellariatus majoris Urbis praedictarum. Et Salinarum, Portarum, & Pontium, sive Palatii dictorum Conservatorum Marescallatus, & ejusdem Palatii Notariatus, ac Camerariatus Ripae & Ripetae. Ac alia quaecumque Urbis officia, olim per Cives Romanos exerceri solita, Portaque, & dictae Urbis, cum omnibus eorum solitis honoribus, oneribus, salariis, & emolumentis dictis Populo donamus, & elargimur. Statuentes, & ordinantes, quod ex nunc de caetero in perpetuum, tam Portae, & Pontes hujusmodi, quam Conservatoriatus, Capitulum regionum, Marescallatum de tracta nuncupatorum, Paceriatus, Magistratum Stratarum, & Iustitiariorum, Syndicorum, Senatoris, & officialium Urbis, Reformatorem Studii, & Paceriorum, ac Syndicorum, Assessoriatum, & Notariatuum eorundem, ac quaecumque alia praefatae Urbis officia per Cives hujusmodi, ut praefertur, exerceri solita, divisim etiam in plures, ad Populum, portiones illorum, vel aliquorum ex eis, fructibus, redditibus, & proventibus, juxta providam dictorum Conservatorum, & Prioris, ac eorum Consiliarium ordinationem desuper faciendam, in pyxidem congeri, & deinde statutis per Conservatores & Priorem, & Consiliarios praefatos ad id temporibus sortem nostra, & pro tempore existentis Romani Pontificis praesentia trahenda, nostroque arbitrio restringenda, & amplianda, inter Cives tantummodo dispensentur. Et quod Protonotariatus Curiae Capitolii, Notariatus, & Marescallatus Ripae & Staterae, ac Camerae, & Gabellae Studii hujusmodi Depositariatum, & Gabellariatus, & Extraordinariatus praedictorum, & Judicatus appellationum, de eadem Urbe officia, & Comitatus Tyburis, & Malleani, ac Velletri, & Corae,

Civitatum videlicet, & Oppidiorum dictorum Populi Romani, temporali Dominio immediate subditorum Potestatis a taxis, quas pro expeditione Brevium praefati Secretarii ab eis haecenus exigebant, necnon eodem Civitates, & Oppida, ac Terrae ad praesens praefatis Populo immediate subjecta, si & quandiu in subjectione hujusmodi fideliter manserint, ab omni onere quo pro Stationibus militum Romanae Ecclesiae gravabantur, libera sint atque immunia: Id vero quod ex Depositariatu hujusmodi Collegio dilectorum filiorum, Scriptorum Archivii Romanae Curiae antistatim debetur, is solvat qui dicta solidorum capita perceperit.

§. 4. Et quod Sancti Georgii intra, & Sancti Sebastiani extra dictae Urbis muros, Sancti Benedicti, & Cisterciensis Ordinum, & alia Monasteria, ac Prioratus, Caponatus, & praebendas, dignitates, personatus, administrationes, & officia, caeteraque beneficia Ecclesiastica, cum cura & sine cura, in dicta Urbe & illius districtu existentia (venerabilium fratrum nostrorum praefatae Ecclesiae Cardinalium titulis, & denominationibus, ac Basilicae beatorum Petri, & Pauli, & Lateranensis, & Beatae Mariae Majoris, de eadem Urbe Ecclesiarum, Archiepiscopatus Sancti Laurentii, & Sancti Anastasii extra, & Sancti Sabae intra eisdem muros, eorundem Ordinum dictis Cardinalibus commendari solitis, Monasteriis dumtaxat exceptis) non nisi Romanis civibus conferri seu commendari, aut alias de eis in alios quoquo modo, praeterquam si beneficia praedicta, ex resignatione alienigenae vacarent, quae etiam alienigenis conferri valeant, etiam per nos, & Sedem Apostolicam disponi nullo modo possint, collationesque, provisiones, commendae, & aliae quaevis dispositiones de illis, etiam per nos, & Sedem eandem, etiam cum expressa praesentium derogatione, etiam motu proprio, & ex certa scientia pro tempore factae, nullius sint roboris, vel momenti, nullumque alicui, etiam coloratum tribuant titulum possidendi.

§. 5. Propterea quod ex redditibus Gabellae Vini Forentis hujusmodi, postquam Lectorum Studii salaria soluta sint, liceat praefatis conservatoribus in eorum, & capitulum regionum Magistratum ornatum, & decus dumtaxat, quo indigere noscuntur, & non eorundem conservatorum, & capitulum regionum proprios usus, juxta ordinationem per conservatores, & capita regionum, ac consiliarios praefatos desuper faciendam, tantum annuatim exponere, ad quantum medietas eorum Provisionum seu Salariarum ordinariorum respectivo ascendit, & non ultra.

§. 6. Et quod Notarii in Matricula Notariorum Romanorum pro tempore descripti, ab observatione eorum quae in literis Apostolicis erectionis Collegii dictorum Scriptorum Archivii Romanae Curiae continentium, quoad Cives Romanos quoscumque inter se contrahentes sint excepti.

§. 7. Donamus quoque eidem Conservatoribus, & Populo in perpetuum Gabellam omnem Vini Forentis hujusmodi, cum onere solvendi temporibus consuetis, ex proventibus dictae Gabellae, salaria dictis Lectoribus pro tempore debita, ac facultate residuum proventuum eorundem in dictum ornatum, & Murorum, Portarum, Aquaeductuum, & Pontium, aliasque dictae Urbis necessitates pro tempore ingruentes, de consensu consilii Romani, & non in alios usus convertendum.

§. 8. Et insuper eisdem Populum, omnesque, & singulos dictae Urbis incolas, & habitatores, ac alios in eadem Urbe, ad quam Christi fidelium de universis Mundi partibus frequens est in dies concursus, pro tempore residentes, a Vini Romani, & Farinae, praeterquam quae a Pistoribus, seu in eorum usum conficitur, omni tamen fraude cessante, & praefatos, ac pro tempore existentes dictae Urbis Conservatores, a Vini, etiam Coris, sive Graeci, quo pro eorum & familiae suae victu utuntur, usque ad viginti quinque vegetes, anno quolibet Gabellae solutione eximimus, & liberamus.

§. 9. Et pretium Salis, qui ad minutum venditur, etiam pro pecudibus in eadem Urbe ad ratione octo Bolonensium monetarum novae cum dimidio unius Bolonensis similis pro mensura quam Scorzu appellat, reducimus & moramur.

Officiisque
omnibus eidem
Populo restitu-
imus & donamus.
De his officiis
vide plenius in
notis Statutis
titulis 3.

Beneficiaque
Ecclesiastica
Vrbis Romanae
sunt
conferri jubet.

Redditus Gabellae
vini forentis
Studii
urbis assignat.

Notarii Romanos
extime
a communi in
bullo 15.

Gabellam vini
Populo donamus.

Conservatores
urbis a d.
gabellae exi-
mit.

Pretiumque
Salis minuit.

*Civitatem
Viternam, &
Terram Cora
Populo resti-
tuit.
In fine Viter-
nanam & Li-
burinam sup-
bia non ha-
bent.*

§. 10. Porro civitatem Viterri, & Oppidum Cora prædictæ cum eorum territoriis omnibus, merito & mixto imperio, aliisque omnibus iuribus, & jurisdictionibus, prout olim sub dictorum Romani Populi Dominio fuerit, eorundem Populi ditioni, & potestati de consensu quorum interfit, liberè restitimus, & plenariè reintegramus. Mandantes dilectis filiis civitatis & Oppidi prædictorum Universitatibus, ut de cætero conservatori- bus, & populo præfatis uti veris & legitimis eorum immediatis Dominis in temporalibus obediant & pareant, ac intendant. Volumus demum quod præfentes literæ & in eis contenta à Kal. Martii proximi præteriti circa, plenum fortitè sint & esse censeantur effectum. Decerentes ex nunc irritum & inane si secus super præmissis, vel eorum aliquo, per quoscumque, etiam nos & Sedem præfatam, ex quavis causa scienter vel ignoranter contigerit attentari.

*Quocirca
hujus bullæ
deputat.*

§. 11. Quocirca venerabilem fratrem Raphaëlem Episcopum Ostiensem, & Dilectos filios nostros, Franciscum Sanctorum Joannis & Pauli, & Antonium Sancti Vitalis, & Petrum Sancti Eusebii tit. Presbyteros, ac Aloysium Sanctæ Mariæ in Colinedin, Diaconum, Cardinales, & eorum quemlibet, pro præmissorum omnium observantia, eisdem Conservatoribus, Priori, & populo, in Conservatores, & defensores speciales constituimus, & deputamus, injungentes eisdem Cardinalibus, quatenus ipsi vel eorum aliquis per se vel alium seu alios Conservatoribus, & Priori & Populo præfatis, quoties ab eis vel eorum aliquo fuerint requisiti, in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant ipsos Conservatores, Priorem, & Populum, auctoritate nostra omnibus, & singulis supradictis pacificè frui, & gaudere, eaque omnia, & singula inviolabiliter observari, non permittentes eos, seu eorum aliquem per quoscumque de- super etiam dicta auctoritate fangentes, quomodolibet molestari, contradictores quosvis per sententiam Ecclesiasticam & alia juris opportuna remedia, appellatione remota compescendo, invocato etiam ad id, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis.

*Contrariis de-
rogat.*

§. 12. Non obstantibus quibusvis in Collegiorum Prædictorum erectione editis, & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon quibuslibet de aliquo, seu aliquibus ex prædictis officiis, quibusvis personis, etiam motu simili, & ex certa nostra scientia, ex quibusvis urgentissimis & necessariis causis per nos, & Sedem præfatam factis hætenus, & in posterum fiendis, quas quoties factæ fuerint, toties ex nunc prout extunc, & è contra revocamus, cassamus, annullamus, & omnibus illis quæ prædecessores præfati in singulis per eos eisdem Populo concessis literis, voluerunt non ob- stare, cæterisque contrariis quibuscumque. Nostræ tamen intentionis existit, quod Dohaneriatuum, & illorum Notariatuum salaria currere incipiant à die quo contractus super ipsarum Dohanarum conductione, inter illo- rum conductores, & Cameram Apostolicam tempore dicti Julii prædecessoris initi, respectivè fuerint, & non ante.

*Dat. P. An. 9.
die 19. Mar.*

Nulli ergo omnino hominum, &c. Si quis, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Do- minicæ millesimo quingentesimo tertio decimo, quarto- decimo Kalen. Aprilis, Pontificatus nostri Anno primo.

I. I.

Reductio & unio Congregationis Eremitæ Camaldulensis, & Congregationis S. Michaelis de Murano, Monachorum Ordinis S. Benedicti in unam Congregationem. Ac plurimæ ordinationes pro electione & munere Prælatorum & regimine totius Congregationis, cum indulgentiarum & gratiarum concessione.

Alia est deinde instituta Congregatio Eremitarum S. Romualdi, ut infra in const. 2. Clem. VII. Ver- strum, ubi de ea notabo. De hac autem scripsi su- præ in const. 1. Alexand. II. Nulli.

L E O E P I S C O P U S, Sedes An. D. 1513.
Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Et si à summo rerum omnium Conditor, cuius in- scrutabili providentia cuncta reguntur, dispensato- res in domo Domini, meritis licet insufficientibus, juxta ministerii Pastoralis officium quibuslibet personis, regu- larum vitam professis teneamur assistere, illos tamen profectibus animarum propensioribus nos licet auxi- liis intendere, & eorum quieti, ut in sancta vocatione, abs- que impedimenti alicujus dispendio permanere, ac vota sua Altissimo exsolvere valeant, nilque ipsos ab oratio- ne, & contemplatione retrahat, aut eorum piam intencionem intercipiat, nihilque virtuosus operibus turbationis cujusvis præbeat quomodolibet incentivum, paterna charitate prospicere, ac remediis congruentibus providere, qui disfluentis, & fallacis sæculi pestundatis deliciis, vi- tæ integritate præpollent, & laudabilibus actibus conti- nuè in hærentes, spem suam in altissimis, ubi bona sunt gaudia, collocarunt, ac ea quæ per prædecessores nostros, & canonicè etiam alios sæculares Principes in favorem personarum sub Regulari observantia Altissimo famu- lantium concessa, & pro salubri Monasteriorum, & loco- rum, ac Congregationum directione statuta, & ordinata fuisse dicuntur, libenter cum à nobis petitur, Apostolico munimine roboramus, ac alias nostri Pastoralis officii partes favorabiliter impartimus, prout in Domino con- spicimus salubriter expedire.

Procurator.

*Romani Pa-
tis. ac Præ-
ses indultus
Ordinis con-
cesserunt.*

§. 1. Sanè accepimus, quod quamplura privilegia, & in- dulta, tam per Romanos Pontifices prædecessores nos- tros, quam Imperatores, & Reges Romanorum, ac alios sæculares Principes, Eremitæ, & sancti Michaelis de Mu- rano, & aliis Camaldulensis Ordinis Monasteriis & lo- cis, ac Congregationi de Murano concessa fuerunt.

*In Capitulo
generali Ere-
mitæ abbi,
unio facta
Congreg. Ere-
mitæ & S. Mi-
chaelis de
Murano, &
plura statuta
edita, tam in
Regularium,
quam pro
venerabilium
viam ducem
volentibus.
Et loca Ordi-
nis ad 17. in
dicta sur-
tant.*

§. 2. Ac quod nuper Dilecti filii Petrus Delfini Prior Prioratus Eremitæ dicti Ordinis Aretinæ Diocesis, ac ejus- dem Ordinis Generalis, & ejusdem Eremitæ, ac moderni Abbates Monasteriorum, & Priores Prioratum ac alia personæ dicti Ordinis, in Capitulo generali in Civitate Florentina de mandato nostro congregato, ve- lut zelatores Divini cultus, pro prospero, & felici regi- mine dicti Ordinis in spiritualibus, & temporalibus, nonnulla statuta, & ordinationes erectionem novæ Con- gregationis Eremitæ, & sancti Michaelis de Murano nuncupata, ac institutionem decem & septem locorum prin- cipalium Monasteriorum, & Prioratum, & illis aliorum unionem, ac omnium reformationem, & ad observantiam reductionem, ac Generalis temporalis electionem, ac nor- mam, & modum Eremitarum, ac aliorum, tam sub regu- lari Observantia, quam vita Conventuali vitam ducere volentium concernentia, salvo Sedis Apostolicæ bene- placito, ediderunt laudabilia, & honesta, ac sacris Cano- nibus non contraria. Quorum tenorem, illis maturius & diligentius examinatis, ac rescatis quibusdam superfluis, ac in meliorem formam redactis, de verbo ad verbum præsentibus inferi fecimus.

*Hic Pontifex
modo prædicta
omnia confir-
mat.*

§. 3. Nos cupientes privilegia per prædecessores nos- tros, ac Reges, & Imperatores præfatos, ut præfertur, concessa, ac statuta & ordinationes, ac Congregationis Eremitæ institutionem, & ex ea Congregatione de Mura- no, unius novæ Congregationis erectionem, quæ Eremitæ, & sancti Michaelis Congregatio nuncupetur, ac Mona- steriorum & Prioratum, ac aliorum beneficiorum aliis decem & septem principalioribus locis unionem, anne- xionem, & incorporationem, eo firmiter persistere, quo Sedis prædictæ protectione, & auctoritate communita fuerint, ac prout expedire arbitramur, salubriter provi- dere volentes. Nos igitur, qui dudum inter alia volui- mus, quod semper in unionibus commissio fieret ad par- tes, vocatis quorum interesset, & idem observari volui- mus in confirmationibus unionum jam factarum, qui- que Religiosarum personarum gesta eo potiori favore prosequimur, quo speramus, quod exinde sacre Religio- nis vigor accrescat, eaque plurimum in domino commen- dantes, ipsorumque Generalis & Eremitarum, ac Abba- tum, Priorum, & Capituli statum prosperum & tranquil- lum paterno zelantes affectu, eos, & eorum quemlibet à quibus

quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, & poenis, à jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum presentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutes fore censentes. Ac fructuum, reddituum, & proventuum Monasteriorum, & Prioratum, quorum verus annuus valor non exprimitur, verum annuum valorem presentibus pro expresso habentes. Motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia, ac potestatis plenitudine, privilegia, & indulta præfatis Eremo, & Congregationi de Murano, ac aliis dicti ordinis Monasteriis, & locis, tam per Pontifices præfatos, & quatenus sint honesta, & sacris canonibus non contraria, quam per Imperatores, ac Reges, & Principes præfatos concessa. Necnon statuta, & ordinationes in dicto Capitulo generali edita, & ut præfertur reformata, auctoritate Apostolica, tenore presentium approbamus, & confirmamus, eaque perpetuæ firmitatis robur obtinere, & inviolabiliter observari debere decernimus. Supplemusque omnes & singulos defectus, tam juris quam facti, si qui forsan, intervenerint in eisdem.

Dubia in privilegio excommunicationis ad eorum favorum interpretentur.

§. 4. Et pro potiori cautela volumus, ut quicquid dubii in dictis, & in hoc etiam nostro privilegio, seu in aliquo eorum, pro tempore emerferit id, data verborum ambiguitate, & Jurisperitorum interpretatione, in favorem dictæ Congregationis de novo erectæ, & locorum particularium ejusdem interpretari debeat: & cujusvis particularis Monasterii dictæ Congregationis, etiam de novo erectæ.

Privilegia omnium Monasteriorum, etiam Monialium, sunt communia.

§. 5. Privilegia, & omnia etiam quæ in toto hoc privilegio continentur, universæ huic Congregationi de novo erectæ, & omnibus & singulis particularibus ejusdem Congregationis de novo erectæ Monasteriis, ac omnibus dicti Ordinis Monialibus, & Monialium locis, sint communia, & ad illa extendantur.

Monachi omnium eorumque Congregationum, etiam Eremi, & S. Michaelis.

§. 6. Et insuper, etiam ultra privilegia eidem Eremo, & sancti Michaelis, ut præfertur, de novo erectæ Congregationi concessa, hac perpetua, atque irrefragabili Constitutione, motu, scientia, & potestate similibus sancimus, quod omnes & singuli dictæ Congregationis Monachi Ordinem ipsum professi, præfatos, & futuri, quamvis in diversis Monasteriis, sive locis pro tempore manent, unum tamen corpus, & una Congregatio Eremi, & sancti Michaelis nuncupata existant. Ipsaque Congregatio ab Apostolica Sede merito approbata, ab universis Christi fidelibus in reverentia, & devotione habeatur.

Capitulum generale statuta pro regimine Ordinis tunc & corrigere potest.

§. 7. Et dictæ Congregationis Capitulum generale, sive in eo voces pro tempore habentes, pro felici dictæ Congregationis successu statuta, constitutiones, ordinationes, ac omnia & singula, quæ in spiritualibus, & temporalibus ipsius Congregationis, & ejus Regularis disciplinae statum, observantiam, indemnitate, & circa divini officii directionem, & ordinationem, absque tamen ipsius Regulæ, in substantia, vel effectu, variatione, interpretationem, vel declarationem quoquo modo concernere poterunt, auctoritate prædicta instituendi, ordinandi, interpretandi, & declarandi, ac ea quæ sic instituta, ordinata, interpretata, vel declarata fuerint, in toto vel in parte, prout retum vel temporum qualitas exegerit, tollendi, alterandi, & in melius commutandi, plenam & liberam in omnibus habeant facultatem. Quibus institutis, ordinationibus, declarationibus, & correctionibus singuli de Congregatione de novo erecta hujusmodi, cujuscumque dignitatis, status, gradus, seu conditionis existant, efficaciter parere omnino teneantur. Ita tamen quod ad peccatum, nisi contra fiat ex contemptu, aliquem non obligent.

Et juxta Capituli statuta, sunt reformanda Monasteria.

§. 8. Et quoties Prælati aliquis Monasterium cui præfuerit, reformare, & ad ipsius de novo erectæ Congregationis observantiam reducere decreverit, reformationem ipsam juxta instituta, decreta, & ordinationes Congregationis ejusdem, prout convenientius poterit, exequatur. Et ejus acta, conventiones, & modi, eo ipso quod de consensu dictæ Congregationis, seu ad id de-

putatorum in formam publicam redacta fuerint, Apostolice sint robore communita.

Prælati Generali obedientis, & Monachi Prælati.

§. 9. Universi verò ejusdem Congregationis de novo erectæ Prælati, sub præfati Generalis Ordinis, & alii Monachi, ac conversi, & commissi, sub Prælatorum, in quorum Monasteriis, aut aliis locis ipsi Monachi, Conversi, & Commissi morantur obedientis, vivant, & eas illis humiliter præstent.

Appellatio ab eis ad Sedem Apostolicam absque licentia prohibetur.

§. 10. Et nulli Prælatorum, vel Monachorum prædictorum ab institutis, ordinationibus, correctionibus, & mandatis Capituli, sive Generalis Ordinis, aut aliorum Prælatorum Congregationis hujusmodi, ad quemcumque, etiam ad nos, & Sedem prædictam de speciali indulto summi Pontificis liceat appellare: appellationesque desuper pro tempore interpolatæ, & inde secuta, irrita habeantur.

Processus criminales, facti cum usque & statuta formantur.

§. 11. Et cum contra aliquem Prælatum, vel Monachum de novo erectæ Congregationis hujusmodi, civiliter, aut criminaliter agi contigerit, secundum consuetudines, & statuta prædicta, (juris communis apicibus, dilationibus, terminis & litium anfractibus omnibus) procedere debeat.

Transitus de loco ad locum quando de licentia Sedis Apost. est permittendum.

§. 12. Et ipsius de novo erectæ Congregationis Prælati suos Monachos, qui licentiam à Sede præfata habere dixerint, se ad aliud quodcumque Monasterium, sive locum transferendi, obtentu literarum Apostolicarum, transferri non sinant, nisi in ipsis literis specialis, specificata, & expressa de Congregatione, & nostra ordinatione hujusmodi mentio fiat, eique sufficienter derogetur. Ac tunc si infra tres menses id non compleverint, contra eos, tanquam contra Apostatas agi possit; nisi in ipsis literis Apostolicis expressum fuerit tempus, infra quod se debeat ad hujusmodi Monasteria, sive loca transfuisse, eoque casu, non prius contra eos agi liceat, quam dicta tempora sint elapsa.

Fugitivi non recipiantur à Prælati in suis.

§. 13. Ac Congregationis hujusmodi Prælati, quarumcumque literarum Apostolicarum prætextu, nisi in illis presentibus specialiter & expresse derogetur ad recipiendos Monachos, qui alias ab eorum propriis Monasteriis absque suorum Superiorum licentia contumaciter recesserunt, à quoquam nequeant quomodolibet coarctari.

Transitus juxta ordinacionem Capituli ad alia loca Ordinis eorum locorum profecti censentur.

§. 14. Illi verò ex eisdem Monachis, quos de Prioratibus, in quibus professi fuerunt, aut Monasteriis, sive locis ad alia dictæ Congregationis Monasteria, sive loca juxta dicti Capituli ordinationem, transferri contigerit, aut alias pro Conventualibus quomodolibet ex tunc ab ipsis Prioribus, Monasteriis, atque locis realiter absoluti extiterint, aliorum Monasteriorum, locorumque, quantum ibi steterint, Monachi, & suppositi reputentur, & pro Conventualibus inibi habeantur, ac si in illis professione suam emisissent.

Loca & personæ omnibus præminentibus gaudeant, si de Congreg. institutis non obstant.

§. 15. Ac omnia Monasteria, & loca prædicta, & eorum Prælati, atque personæ, quibuscumque eis à dicta Sede, vel alias qualitercumque concessis, ac de jure, seu consuetudine debitis, juribus, præminentibus, ac dignitatibus inconculse gaudeant, & utantur, dummodo illa præmissis & aliis dictæ Congregationis institutis, & ordinationibus non obstant.

Loca non unum alteri subjecta esse censentur, sed ad invicem suffragantur.

§. 16. Nec propterea ex Monasteriis ipsis unum alteri censetur esse subjectum, sed eis in sua pristina libertate manentibus, ea vicissitudinis adminiculo capitulata, sub felici dictæ de novo erectæ Congregationis regimine, sibi uniformi Regularis observantiæ gressu, invicem suffragantur.

Monasteria conferantur Prælati Ordinis, à Capitulo generali, vel ab ipso generali & majori parte Visitatorum.

§. 17. Monasteria autem, & Prioratus, quæ nunc sancti Michaelis sunt, & pro tempore erunt etiam unita Eremi & S. Michaelis Congregationi de novo erectæ hujusmodi, per Prælatos dumtaxat ejusdem Congregationis regantur, & gubernentur, & quoties illa ubicumque etiam apud Sedem prædictam, & qualitercumque vacare contigerit, etiam si quævis speciales, vel generales de illorum provisionibus, seu dispositionibus per dictam Sedem reservationes factæ fuerint, generale Capitulum, si tunc celebratur, alioquin dicti Ordinis Generalis pro tempore existens, unà cum majori parte Visitatorum, cum per ipsam de novo erectam congregatio-

nem

nem, & ad id deputatos, illos ex eisdem de novo erectæ Congregationis Monachis præsentibus, & futuris, etiam defectum Natalium ex quibusvis personis patientes, quos ad id idoneos fore crediderint, in Prælatos tunc vacantium Monasteriorum, & Prioratum huiusmodi, aliis secundum consuetudines, ordinationes, & statuta prædicta, eligere, seu nominare, & ad eorum beneplacitum taliter electos, seu nominatos à regimine, & administratione dictorum Monasteriorum, & Prioratum, quibus tunc præfuerunt, & quæ tunc propterea vacare censeantur, absolvere, & amovere.

§. 18. Prælati sic electi, seu nominati, absque alicujus dictæ Sedis, vel alterius provisionis, vel dispensationis adminiculo, etiam præter hoc, quod eis munus benedictionis impendatur, ipsis Monasteriis & Prioratibus, atque si electi, vel nominati fuerint, præesse, ac illa in spiritualibus, ac temporalibus regere & gubernare, ac omnes actus ibidem exercere, & insignia deferre, ac si munus huiusmodi suscepissent.

§. 19. Et si contingat Prælatos dictæ de novo erectæ Congregationis, à Monasteriis, & Prioratibus, atque ut præmittitur electi, seu nominati fuerint, aliqua legitima causa abesse, idque pro dictorum Congregationis & Monachorum, ac illorum præsentium & futurorum Monasteriorum, ac Prioratum conservatione, & statu prospere & felici, quod absente Prælato, ne Monasterium sibi committum, ex ejus absentia damna sustineat, alius qui Monasterium, seu Prioratum ipsum regat, & gubernet, durante absentia huiusmodi deputetur, utile videatur & expediat: quod quoties id contigerit, Capitulum, seu Generalis cum deputatis huiusmodi, aliis juxta eorum consuetudines, & statuta, curam, regimen, & administrationem ipsius Monasterii, seu Prioratus, Prælati sui præsentia carentis, in spiritualibus, & temporalibus, dicta absentia durante, alteri committere libere & licite possint.

§. 20. Et quod aliquod ex dictis Monasteriis, vel Prioratibus, aut aliis dictæ de novo erectæ Congregationis locis, per quascumque literas Apostolicas, etiam motu simili, & cum reservationibus ac quibuscumque derogatoriis, per quas effectus præsentium quomodolibet impediri, vel differri possit, clausulis concessas hætenus, & in posterum concedendas per aliquem ex dictæ de novo erectæ Congregationis, vel extra eam, cujuscumque status, gradus, ordinis, seu conditionis sit, etiam si Cardinalatus honore, aut Pontificali, vel alia quavis auctoritate præfulgeat, in ritulum, aut commendam, seu administrationem, vel aliàs obtineri, seu super alicujus illorum fructibus, redditibus, & præventibus aliqua pensio reservari, concedi, & assignari, vel jus sibi desuper acquiri, vel aliquis, contra præsentium tenorem, quovis quaesito colore, quempiam de dicta de novo erecta Congregatione, super aliquo ex dictis Monasteriis, Prioratibus, & locis, ratione tituli, seu commendæ, vel administrationis, ac pensionis huiusmodi, impetere, seu molestare valeat.

§. 21. Quodque deinceps nulla ex beneficiis Ecclesiasticis, cum cura vel sine cura, ad collationem, provisionem, præsentationem, electionem, seu quamvis aliam dispositionem Abbatum, vel Priorum, ac Conventuum, Monasteriorum, & aliorum locorum dictæ de novo erectæ Congregationis, communiter vel divisim pro tempore pertinentibus, etiam qualitercumque beneficia ipsa, & ubicumque, præterquam apud Sedem prædictam vacare contigerit, dummodo dispositioni Apostolicæ generaliter reservata non fuerint, sub gratiis, expectativis, aut provisionibus, seu aliis dispositionibus dictæ Sedis, facultatibus, seu indultis, de conferendis beneficiis Ecclesiasticis vacantibus, vel vacaturis, quibusvis personis, cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, & quavis etiam Pontificali dignitate præfulgeant, ab eadem Sede quomodolibet concessis, & in antea concedendis, quomodolibet cadant, seu comprehendantur; sed ipsorum beneficiorum collatio, provisio, præsentatio, electio, & dispositio, illorum occurrente vacatione, præsentibus non obstantibus, ad Abbates, & Priores, ac Conventus præfatos, libere, & absque ali-

quo præfata Sedis præventionis impedimento, pertineant, & spectent. Ac de beneficiis ipsis nullus alius, quam Abbates, seu Priores, & Conventus prædicti, quorumcumque facultatum, & indultorum sibi à Sede, vel Legatis præfatis, qualitercumque, & sub quibusvis verborum formis & clausulis, etiam derogatoriis derogatoriis, etiam motu simili concessorum, & concedendorum vigore, vel prætextu disponere valeat quoquo modo. Ac omnes & singulæ gratiæ expectativæ, & acceptationes, provisiones, dispositiones, collationes, & literæ Sedis, ac illius Legatorum huiusmodi, facultatesque, & indulta super collationibus beneficiorum Ecclesiasticorum, vacantium seu vacaturorum, quibusvis etiam ut præfertur qualificatis personis, & cum prædictis clausulis pro tempore concessa, processusque desuper habiti pro tempore etiam excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliasque Ecclesiasticas sententias, censuras & pœnas in se continentem, quod beneficia ad collationem, provisionem, præsentationem, electionem, aut aliam dispositionem Abbatum, & Priorum, ac Conventuum prædictorum respectivè spectantia huiusmodi, ac totum id, & quicquid in contrarium à quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter attentari contigerit, omni prorsus careant firmitate.

§. 22. Nec quisquam personas, quæ de jure communi Religionem ingredi non prohibentur, è sæculo fugientes, & dictam de novo erectam Congregationem venire affectantes, verberibus, aut violentiis quibuslibet impedire, vel prohibere, aut à Monasteriis, vel locis Congregationis ejusdem præsentibus, vel futuris divertere, aut super hoc illis, vel eas recipientibus, injuriam, vel molestiam aliquam irrogare præsumat. Contrafacientes verò præsentium notitiam habentes, vel qui eas ignoraverint, & postquam ad eorum notitiam devenerint, à præmissis injuriis, & violentiis non desisterint, excommunicationis sententiam ipso facto incurrant, à qua, præterquam in mortis articulo constituti, nisi à Sede præfata, absolutionis beneficium nequeant obtinere.

§. 23. Ac nullæ Ecclesiasticæ vel sæculares personæ, quacumque auctoritate, vel dignitate præditæ, aliquem ex Prælatibus, vel Monachis Congregationis prædictæ, obsequiorum, vel servitorum propriorum, vel Monasteriorum suorum prætextu, etiam si absque licentia suorum Superiorum ad eas divertere, vel alia quavis causa, etiam ærioris vitæ, Ordinis vel observantiæ, à dicta de novo erecta Congregatione educere, vel sponte venientes recipere, & penes se retinere audeant, etiam auctoritate literarum Apostolicarum, in quibus de huiusmodi Prælato, vel Monacho, & Congregatione nominatim expressa mentio non fiat, absque consensu Capituli, seu Generalis, vel majoris partis Visitorum de novo erectæ Congregationis huiusmodi pro tempore existentium, quod si recipientes præfati infra tres dies, postquam eis præfates innotuerint, Prælatum, seu Monachum, extra ipsam de novo erectam Congregationem existentem huiusmodi, eidem de novo erectæ Congregationi non restituerint cum effectu, vel à se realiter non abjecerint, excommunicationis sententia innodati existant eo ipso, à qua, nisi in mortis articulo, aut à Sede prædicta absolvi non possint.

§. 24. Generalis autem Ordinis, ac Abbates, & Priores de novo erectæ Congregationis huiusmodi pro tempore existentes, seu ab eis deputati, possint omnes & singulos ejusdem de novo erectæ Congregationis Monachos ab illa vagos, & fugitivos, aut suis Superioribus non obediens, & rebelles, & qui, habita licentia, conditionem eis impositam non impleverint, aut lapso licentiæ termino, ad proprium Monasterium non redierint, vel alia loca, seu Monasteria, absque speciali Apostolico privilegio præsentibus deroganti, aut Superiorum suorum licentia se transtulerint, vel aliquarum personarum, quacumque dignitate, etiam Cardinalatus honore fungentium servitiis in Romana Curia, vel extra eam, se addixerint, vel ab eis literas familiaritatis, aut capellanatus obtinuerint, capere, & in carceribus detinere, aut per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia

Prælati qui sic electi absque alia Sede Apostolica dispensatione Monasteriis præfatis, & tam in spiritualibus quam temporalibus ea gubernent. Et loci absentium Prælatorum alii substituantur à Capitulo, vel quæ sit sup.

Loca & Monasteria Congreg. in commendam, ritulum aut penes penes dantur non possunt.

Beneficiorum omnium collatio libere ad Prælatos Ordinis pertinet.

Impedimenti est qui Ordinem ingredi volunt, seu excommunicati.

Monachi à Congreg. nisi præfatis in veritate, &c. Ad hoc vide infra Greg. XII. bullam 29. Et est, nisi hoc privilegium infringatur.

Vagos et fugitivos, & rebelles, & qui, habita licentia, conditionem eis impositam non impleverint, aut lapso licentiæ termino, ad proprium Monasterium non redierint, vel alia loca, seu Monasteria, absque speciali Apostolico privilegio præsentibus deroganti, aut Superiorum suorum licentia se transtulerint, vel aliquarum personarum, quacumque dignitate, etiam Cardinalatus honore fungentium servitiis in Romana Curia, vel extra eam, se addixerint, vel ab eis literas familiaritatis, aut capellanatus obtinuerint, capere, & in carceribus detinere, aut per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia

dia appellatione remota, etiam invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, ad solitam & debitam reverentiam compellere.

§. 25. Et ut dicta de novo erecta Congregationis Monachi divinis beneplacitis quietius & liberius insistant, eisdem dicti Ordinis Generalem, ac de novo erectam Congregationem, & illius Abbatem, & Visitatores, & alios Prælatos, ac Monachos, Conversos, Commissos, Novitios, personas, & Capellanos, etiam curam habentes animarum, necnon familiares, & servitores eorum, nunc & pro tempore existentes, ac ipsius de novo erecta Congregationis Monasteria, Prioratus, & loca, etiam quæ in posterum eidem de novo erecta Congregationi quando-cumque uniri vel incorporari, seu subijci, vel alias quomodolibet aggregari contigerit, omniaque & singula dictorum Monasteriorum, Prioratum, & locorum præsentium & futurorum Ecclesias, Capellas, etiam si ipsis cura imminet animarum, oratoria, manualia, membra, castra, fortalicia, ædificia, villas, grangias, vineas, oliveta, hortos, sylvas, nemora, prata, pascuæ, piscationes, molendina, aquas, aquarum decursus, jura, jurisdictiones, prædia, possessiones, & bona quæcumque, quæ in præsentibus sunt, & in futurum erunt, dicta de novo erecta Congregationis, & quæ omnia & singula, per eorum vocabula, fines, valores, qualitates, & quantitates hic habere volumus pro sufficienter expressis, à quorumcunque Legatorum, etiam de latere, & Subdelegatorum, necnon Nuntiorum dictæ Sedis, ac Vicariorum, Rectorum, & quorumvis officialium Romanæ Ecclesiæ, necnon Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Electorum, Administratorum, & aliorum quorumcunque Judicum ordinariorum, quavis auctoritate, potestate, dominio, visitatione, reformatione, & correctione, ita quod in dictam de novo erectam Congregationem, vel ejus singulares personas, seu benefactores, occasione beneficiorum eisdem collatorum ab eis, aut quia subditi eorum cum eisdem Monachis converterentur, seu ab ipsis recipiant absolutionis, & Eucharistiæ sacramentum. Necnon in Monasteria, Prioratus, loca, & personas in eis degentes, ratione delicti, excessus seu contractus, aut rei de qua agitur, ubicumque in eatur contractus, committatur delictum, aut res ipsa consistat, excommunicationis, suspensionis, & interdictionis, aut alias qualvis sententias, nisi de speciali Sedis prædictæ commissione, quomodolibet directè vel indirectè, proferre seu promulgare nõ possint, prorsus eximimus, & totaliter liberamus. Eaque omnia, & eorum quodlibet in jus & proprietatem B. Petri, & Sedis ejusdem, & sub eorum, & nostra protectione suscipimus, ac nobis, & dictæ Romanæ Ecclesiæ annuum censum unius uncie auri, per eandem de novo erectam Congregationem in festo Beatorum Petri & Pauli Apostolorum, annis singulis Camera Apostolicæ persolvendum, in signum perceptæ perpetuæ libertatis, & exemptionis assignamus. Quod si legati, subdelegati, ordinarii, seu alie personæ prædictæ, contra exemptionem & liberationem vestras hujusmodi, quicquam attentare quoquo modo præsumperint, ac requisiti vigore præsentium, per ipsius de novo erectæ Congregationis Prælatos vel Monachos, infra tres dies à die requisitionis hujusmodi, non destiterint, excommunicationis sententiæ ipso facto noverint se subiectos. Et nihilominus quod aliter actum fuerit, eo ipso sit irritum & inane, nulliusque roboris vel momenti.

§. 26. Volumus insuper, quod dicta de novo erectæ Congregationis Prælati, vel Monachi literas Apostolicas super administranda justitia, executione faciendâ, visitatione exercendâ, aut alio quovis negotio peragendo, ad eos pro tempore impetratas, vel directas, acceptare, & in illis contenta exequi, & juramentum de calumnia, vel veritate dicenda subire, aut testimonium perhibere, seu extra suas civitatem, & dioccesim trahi, & ad quævis Concilia Generalia, Provincialia, vel Synodalia, aut Congregationes, quovis nomine censeantur, Ecclesiasticarum vel laicarum personarum, cujuscumque dignitatis, aut status existant, etiam Apostolica auctoritate indicta, præterquam ad ipsius de novo erectæ Congregationis Capitulum celebrandum, aut alias juxta eorum ordina-

tionationes, ire, vel mittere, aut processionibus publicis, vel funeralibus interesse inviti minimè teneantur. Seu quod in eorum locis Missæ, vel divina officia celebrentur, ordines conferantur, vel agitentur causæ civiles, vel criminales, processiones convocentur, aut Synodus, Canonicatus, seu quævis Congregationes, tam Ecclesiasticarum quam laicarum personarum fiant, sive quod hujusmodi de novo erectæ Congregationis loca, ad usum hospitum, habitationem, detentionem, & incarcerationem Ecclesiasticarum aut laicarum personarum deputentur, adstringi seu compelli nullo modo possint.

§. 27. Testimonia verò Prælatorum, Monachorum, Conversorum, Commissorum, & Novitiorum dictæ Congregationis, in causis ipsorum civilibus & criminalibus, in judicio & extra, legitima seu juridica sint.

§. 28. Nulli quoque Reges, Principes, Barones, Milites, Nobiles, Laici, Communitates, Universitates, Magistratus, Rectores, & Officiales civitatum, terrarum, castrorum, & diocesium diversorum, Monasterii, Prioratus, locis, capellis, Ecclesiis, manualibus, grangiis, castris, possessionibus & bonis, necnon Prælati & Monachi ipsius Congregationis gabellas, tallias, datia, collectas etiam pro pontium refectionibus, aut viarum reparationibus, aliave onera, seu gravamina inferre, indicare, & imponere, aut indicta & imposita exigere, sub excommunicationis, ac maledictionis æternæ penis, quas, nisi præsentium habita notitia, prorsus destiterint, ipso facto incurrant, audeant, vel præsumant.

§. 29. Nec aliquod ex dicta de novo erectæ Congregationis Monasteriis, Prioratibus, grangiis, membris, manualibus, & locis prædictis, ad dandum seu solvendum aliquam canonicam portionem, sive decimam, aut quid aliud, quod eorum loco solvi consueverit, Archiepiscopis, Episcopis, Capitulis, Parochianis, Collegiis, Universitatibus, Communitatibus, fabricis, & aliis quibuscumque personis, de jure, vel consuetudine, aut statutis, vel privilegiis quibuscumque deberi prætendantur quomodolibet in futurum.

§. 30. Etiam de relictis, legatis & donatis, tam in ultimis voluntatibus, quam etiam inter vivos, seu alias quacumque occasione concessis & concedendis, quomodolibet teneantur.

§. 31. Ipsaque Monasteria, Prioratus, loca, manualia, grangia, possessiones & bona, ac Prælati, Monachi, & personæ de novo erectæ Congregationis ejusdem, ab omni impositione, exactione, collecta, decima, charitativo subsidio, aut quocumque reali aut personali, vel mixto onere, vel gravamine, quovis nomine censeantur, per nos aut successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes indictis.

§. 32. Necnon ab omnibus censibus, redditibus & solutionibus, ratione visitationis, aut subjectionis, quocumque jure, quibuscumque Ordinariis, Capitulis, Collegiis, Congregationibus, Universitatibus, aut aliis quibuscumque personis hætenus debitis, quæ nos eidem Congregationi de Apostolicæ potestatis plenitudine gratiosè remittimus, & in futurum debendis, illorumque solutione, præstationeque sint, esseque debeant libera penitus & exempta, atque immunia, ita quod ad illorum præstationem, vel solutionem per quoscumque, & quorumvis etiam literarum Apostolicarum vigore cogi, aut aliàs desuper inquietari nequeant.

§. 33. Nullasque ab eisdem de quibuscumque possessionibus ubilibet constitutis, quæ in præsentibus sunt, vel in futurum erunt, Monasteriorum, Prioratum, & bonorum de novo erectæ Congregationis hujusmodi, quæ illius Prælati, Monachi, vel personæ colunt, seu coli faciunt, & in futurum colent, seu colifacient, ex hortis, virgultis, piscationibus, vel de nutrimentis animalium primitias, decimas, quartas, aut quocumque nomine nuncupata alia jura exigere vel extorquere præsumat, nec ipsi illa cuiquam solvere sint adstricti.

§. 34. Et

Comptis Ordinarii ab Ordinario super iurisdictione & jurisdictione & ad hoc videtur. Trid. sess. 25. c. 11. de rebus bullis Clem. VIII. scriptis.

Prælati & Monachi non cogantur interesse Concilio, funeralibus, processio-nibus, &c. De rebus Canon. Trid. sess. 25. cap. 12. & sequent.

Testimonia Patrum in eorum causis legitima sunt.

Exemptio ab impositionibus secularium.

Exemptio à decimis, & quæ nunquam præstatione debentur Prælati, &c. In quoad quarum funeralium habet Conc. Trid. sess. 25. c. 14.

Exemptio pro relictis & legatis Ordini.

Exemptio ab impositionibus Sedis Apostolicæ.

Censibus, & occasione visitationis.

Exemptio omnium possessionum quas colit ipsa Congregatio.

Monachi succedant in hereditatibus pro eorum Monasteriis.

§.34. Et quod de novo erectæ Congregationis hujusmodi Monasteria & loca, hereditates, legata, & fidei commissa per medias personas Monachorum, aut alias qualitercumque ad ea delata, bona mobilia, & immobilia in quibuscumque civitatibus & locis, quovis titulo acquirentur.

Ipsique Monachi & personæ, illa pro se, eorumque Monasteriis, petere & exigere possint, undecumque, vel qualitercumque eis debeant, & quæ petendi & exigendi, si in sæculo remansissent, jus habere.

Præscriptio eo, annorum tantum datur e terra Ordinis.

§.35. Et contra de novo erectæ Congregationis hujusmodi Monasteria, loca, personas, & bona, tam in præteritis quam futuris non currat præscriptio, nisi post lapsum sexaginta annorum.

Interdicti ob hoc non possunt clausi.

§.36. Cupientes insuper, ut de novo erectæ Congregationis hujusmodi personæ, sublatis obstaculis quibuscumque, sedulum, & devotum Domino exhibeant famulatum, motu & scientia similibus statuimus & ordinamus, quod si contingat Civitates, Terras, vel loca, in quibus Monasteria, sive loca de novo erectæ Congregationis hujusmodi consistant, Ecclesiastico supponi interdico, ipsius de novo erectæ Congregationis Prælati, Monachi, Conversi, Commissi, Novitii, & Capellani, necnon Laici intra septa ipsorum Monasteriorum, seu locorum, pro tempore habitantes, à præfata de novo erectæ Congregationis Monachis ad id deputatis, januis clausis, interdicitis exclusis, & submissa voce, missas, & alia divina officia audire, & Ecclesiastica sacramenta suscipere, ipsique Monachi sic deputati illic celebrare & ministrare.

Sacros Ordines Monachi recipiunt à quocumque Antistite, absque alio examine ad solam præsentationem Prælatorum Ordinis.

§.37. Et quod ejusdem de novo erectæ Congregationis Monachi, præsentibus & futuri, omnes etiam sacros ordines, ad quos per eorum superiores præsentati fuerint, à quocumque maluerint Catholico Antistite, gratiam, communionem dictæ Sedis habente, recipere, & hujusmodi Antistitem in hujusmodi Congregationis Monasteriis & locis dumtaxat adnotare, ipse Antistites Monachos dictæ de novo erectæ Congregationis, à suis Superioribus sibi pro tempore præsentatos, à Apostolica auctoritate, absque aliqua licentia & contradictione Diocesani, & absque eo quod alias illi propterea præjudicium generetur, nulla examinatione præmissa, statutis tamen à jure temporibus ordinare, Missas inibi celebrare, Ecclesias, Altaria, & vasa consecrare, vestes benedicere, & alia Pontificalia exercere.

Hæreticis Contr. Trid. sss. 13. 12.

Generalis & Prælati auctoritas dispensandi sui Monachis.

§.38. Necnon, quod Generalis Ordinis, & Abbates, Priores, & Prælati de novo erectæ Congregationis hujusmodi pro tempore existentes, in omnibus casibus, in quibus de jure communi Prælati & Monachi dictæ de novo erectæ Congregationis auctoritas, sive licentia, seu dispensatio Ordinariorum, si ab eis exempti non essent, foret necessaria, cum eis auctoritate prædicta dispensare, ejusque licentiam & auctoritatem concedere.

Religiosos omnes ad Ordinem admittendi, &c.

§.39. Ac personas volentes eidem de novo erectæ Congregationi sociari, etiam si Religionem locorum, vel Ordinem alium quemcumque arctiorem ingredi vovissent, tali voto non obstante, ad probationem, professionemque recipere, & eos dicta auctoritate, ab ipso voto absolvere, & cum ipsis, dummodo in tali religione vel Ordine, quem vovissent, professionem non emisissent, & ante professionem emissam, ab ipsa de novo erectæ Congregatione non recedant, super omnibus votis (Religionis voto dumtaxat excepto) dispensare, ac omnibus quocumque excommunicationis vinculo innodatis, de novo erectam Congregationem hujusmodi Altissimo famularis ingredi volentibus, junctis eis, juxta eorum facultates, restitutione, & poenitentia salutari, tanquam uni ex Monachis de novo erectæ Congregationis hujusmodi, absolutionis beneficium impendere, eosque etiam ad probationem recipere, ita tamen quod si inde ante professionis emissionem discesserint, in eandem ipso facto reincident.

Tu vide ampliationem in bulla 99. Gregor. xii. infra. Ea est. & bulla Clem. viij. 115. Quæcumque.

Monachi confessiones omnium a dicitur, & abstrahuntur, & non committuntur.

§.40. Et cum sæpè contingat, quod ob singularem devotionem, quod nonnullæ personæ ad Monachos hujusmodi de novo erectæ Congregationis, ad eosdem Monachos pro eorum salute animarum recurrant, ejusdem de novo erectæ Congregationis Prælati, sive Mo-

nachis, à suis superioribus ad audiendum hujusmodi personarum confessiones deputatis, quod personas ipsas accedentes audire, ac personæ ipsæ eis absque alia superiorum suorum licentia confiteri. Necnon dictis Prælati, sive Monachis confessiones hujusmodi audientibus, dictos confitentes, poenitentia & satisfactione præviis, quoties opus fuerit, ab omnibus & singulis peccatis dictæ Sedi non reservatis, & à quibuscumque suspensionum, excommunicationum, & interdicti sententiis, aliisque Ecclesiasticis censuris, & poenis, quas à jure, vel ab homine latas incurrisse quomodolibet confiterit, absolvere. Et vota per eos pro tempore emissæ, in omnibus & singulis casibus, locorum ordinariis, etiam per Synodales, seu Provinciales constitutiones reservatis, in alia pietatis opera commutare, & desuper cum eisdem votentibus dispensare, exceptis tamen censuris, poenis, & casibus, super quibus esset Sedes præfata merito confundenda. Ipsique confitentibus, ac aliis omnibus, qui ad præfatos Monachos, ob hujusmodi devotionem recurrerent, Eucharistiæ sacramentum ministrare liberè possint.

Tu vide modum rationem d. bulla Clem. viij. non citat.

§.41. Necnon Prælati, Monachis, & personis Congregationis hujusmodi, quocumque nomine censeantur, ne propter participationem, etiam in divinis, cum excommunicatis, suspensis, & interdictis, à jure vel statutis Ordinariorum aliquam excommunicationis, censuræ, aut peccati maculam incurrant, nisi ipsi excommunicati essent specialiter denunciati.

Prælati non sunt excommunicati, nisi specialiter denunciati.

§.42. Ac quod illi ex præfatis Monachis, qui adeo Monasteriorum suorum officiis occupati, ut in Choro interesse, ac divinum officium vix sine labore & tædio dicere, ac ipsa eis ratione officiorum hujusmodi incumbentia charitatis opera implere nequeant, & qui ad divinum officium hujusmodi dicendum adeo, vel non docti, vel minus experti pro tempore existunt, dummodo in sacris non sint ordinibus constituti, licet professionem emisissent, tamen ad persolvendum totum integrum officium divinum minime teneantur, sed eorum Prælati habita suppositorum suorum consideratione, (ultra officium Beatæ Mariæ Virginis, ad quod obligati remaneant,) juxta dispensationem eis traditam, si eorum animabus expedire videbitur, aliquid dicendum injungant, quod cum animi alacritate valeat adimpleri.

Dispensatio cum Monachis super ratione officii, quando sit Prælati loci.

§.43. Præterea omnibus Christi fidelibus, exceptis excommunicatis, aut interdictis, vel publicis usurariis, ut in locis & Monasteriis de novo erectæ Congregationis hujusmodi, præsentibus & futuris, suam possint eligere sepulturam, salvo tamen jure illarum Ecclesiarum, à quibus ipsorum decedentium corpora assumuntur.

Sepultura in Monasteriis omnibus excommunicatis, aut interdictis, nisi eis usus datur.

§.44. Necnon Generali Ordinis & Abbatibus, Prioribus vel Prælati, aut aliis per Congregationem de novo erectam hujusmodi, ad id pro tempore deputatis, in unionibus, annexionibus, incorporationibus, ac reformationibus, seu receptionibus Monasteriorum, Prioratum, vel aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, pro ipsa de novo erecta Congregatione faciendis, cum Prælati & personis Monasteria seu beneficia hujusmodi per eos obtenta, in Congregationis hujusmodi, seu alicujus illius particularis Monasterii commodum dimittere volentibus, conventiones, & pacta, quæ illicita, & quando Apostolica confirmatione carerent, expressè prohibita censerentur, jure, ac Monasteria, Prioratus & alia beneficia quæcumque conventionibus & pactis hujusmodi intervenientibus acquisiverunt, retinere, ipsaque conventiones & pacta observare, absque eo quod aliquam simoniæ labem incurrant, liberè & licitè valeant.

Intellige in ta bulla Leo x. 22. De iatra.

Quæ pacta & conventiones Monasterii iniri & servari possunt absque simonia labi.

§.45. Et quodcumque per aliquem, aut plures actus contra ea, aut ipsorum aliquod, à quocumque, cujuscumque dignitatis, conditionis, gradus, seu status fuerit, ex negligentia, vel ignorantia præsentium, quibus hæc conceduntur, aut alia quavis causa, scienter vel ignoranter attentari, vel pro tempore observari contingat, nullum tamen propterea exemptionibus, immunitatibus, libertatibus, gratiis, indultiis, & privilegiis hujusmodi præjudicium generetur, sed ea omnia & singula in ipsius robore & firmitate permancant.

Prædictis concessionibus nemine præjudicari possit.

§.46. Ac

§.46. Ac quod deinceps per quascumque reuocatorias seu alias Apostolicas concessiones, vel literas, sub quibuscunque verborum formis, & tenoribus, aut clausulis derogatoriis, etiam si illæ motu & scientia similibus emanauerint, nulla ex prædictis concessis, & quæ eidem de nouo erectæ Congregationi pro tempore concedentur exemptionibus, immunitatibus, gratiis, indultis, priuilegiis, & concessionibus, quomodolibet reuocari, cassari, & annullari censeantur, seu ipsis, vel ipsorum, seu quibusvis in eis contentis particulis aut clausulis derogari valeant, nisi in derogatoriis, vel aliis literis, seu cassationibus huiusmodi, illæ, vel illæ ex literis, quæ reuocari, aut cassari vel annullari viderentur, aut cui, vel quibus derogari apparet, earumque totus tenor de verbo ad verbum integre inferretur, & de omnibus & singulis Congregationis huiusmodi Monasteriis nominatim, & specifica mentio fiat. Ac in eisdem reuocatoriis, cassatoriis, vel aliis literis, manifeste & expresse appareat, quod Romanus Pontifex huiusmodi priuilegiis, indultis, & literis, de quibus tunc actum fuerit, voluerit specialiter derogare, vel illa reuocare, cassare, seu annullare. Ac tunc demum vrgens, sufficiens, & rationabilis, propter quæ derogatio, reuocatio, cassatio, & annullatio ipsæ fieri debeant, causa exprimat, alias derogationes, reuocationes, cassationes, irritationes, & annullationes quæcunque, si quas aliter quam ut præfertur, à quocumque etiam Romano Pontifice fieri contigerit, ac quacumque exinde secuta nullius sint roboris, vel momenti, ipsis concessis literis, priuilegiis, indultis, gratiis, exemptionibus, & libertatibus in suo pristino, plenario, & integro robore duraturis. Et quod per quascumque reuocationes, cassationes, seu annullationes quarumcumque vnionum, annexionum, incorporationum, & appropriationum, de quibusvis Monasteriis, Prioratibus, Ecclesiis, siue locis Ecclesiasticis, per nos aut successores nostros Romanos Pontifices, aut eorum aliquem, in genere vel in specie, sub quibusvis verborum formis vel expressionibus, de cætero forsan faciendis, nullum dictæ de nouo erectæ Congregationi, super vnionibus, incorporationibus, appropriationibus, & innovationibus quorumcumque Monasteriorum, Ecclesiarum, Prioratum, aut aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, ac per infra scriptas constitutiones factarum vnionum confirmationibus, per nos, & Sedem prædictam, eidem de nouo erectæ Congregationi, vel in eius fauorem faciendis, præiudicium inferatur. Sed illæ omnes, etiam post reuocationes, cassationes & annullationes prædictas, in suo robore inconcussa persistant in omnibus & per omnia, ac si quoad eas, & ipsarum singulas aliqua reuocatio, annullatio, vel cassatio nullatenus emanassent. Nisi dum & quando ipsæ super vnionibus, & illarum confirmationibus, concessionibus, vel appropriationibus, seu donationibus concessæ literæ, in reuocationum, cassationum, & annullationum literis, constitutionibus, & ordinationibus huiusmodi, de verbo ad verbum infererentur, ac in eis specialis, expressa & indiuidua de ipsis Monasteriis & locis, ac Congregatione mentio fieret, necnon irritum & inane totum, & quicquid in contrarium quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§.47. Necnon Generali & Abbatibus, Prioribus, Monachis, Conuersis, Commissis, & Novitiis, presentibus & futuris, Congregationis de nouo erectæ huiusmodi, ut eorum devotio per amplius propagetur, & eorum animarum saluti vberius consulatur, ut confessores idonei, quos de suorum voluntate Superiorum, aut ipsi Superiores pro libito elegerint, omnium peccatorum suorum, de quibus corde contæti, & ore confessi fuerint, plenam semel tantum in mortis articulo remissionem eis, in sinceritate fidei, vnitatis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ac obediendia, & deuotione nostra, vel successorum nostrorum Romanorum Pontificum, canonice intrantium persistentibus, auctoritate præfata concedere valeant. Sic tamen, quod ipsi confessores, de his, de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda, illam Congregationis huiusmodi personis, prout ad illas pertinuerit, per se vel alium faciendam iniungant, quam illi facere, prout potuerint, omnino teneantur. Quodque singuli ex

eisdem personis, Clerici, quamprimum concessione ab solutionis huiusmodi gaudere voluerint, septem Psalmos penitentiales, cum Litanis, & orationibus consuetis, Conuersi, vero, & Commissi, aut qui præfatos Psalmos dicere commode non poterint, quinquagesimas orationes Dominicam, & toties salutationem Angelicam, singulis hebdomadis recitare, idque legitimo cessante impedimento, per annum integrum, etiam si totidem plus minusve, ex alia quavis causa eos dixisse, & dicere oportere contingeret, prosequi & completere teneantur. Occurrente vero impedimento prædicto, & postea cessante, quamprimum poterint commode impositionem huiusmodi reficiant & adimpleant.

§.48. Necnon, quod diebus quibus nonnullæ Viribus Ecclesiæ pro stationibus consequendis à Christi fidelibus visitari solent, quinque altaria Ecclesiæ, Monasterii, seu alterius loci Congregationis huiusmodi, ubi singulos ex eis moram trahere contigerit, aut pecciora, si tot ibi non fuerint, deuote visitando, semelque psalmum incipientem Miserere mei Deus, apud quodlibet altare pro felici statu ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ dicendo, easdem indulgentias & peccatorum remissiones consequantur, quas consequerentur, si ipsas Viribus tunc personaliter visitarent. Si vero aliquis ex personis Congregationis de nouo erectæ huiusmodi, pro ipsius Congregationis negotiis, aut aliis legitimis causis, extra propria Monasteria moram traxerint, vbi cumque commodius poterint, totidem altaria in quacumque Ecclesia, dictos Psalmos apud quodlibet ex dictis altaribus recitando, ut præmittitur, visitaverint; & si Conuersi siue Commissi forsan dictum Psalmum dicere nescientes fuerint, ter orationem Dominicam, & totidem salutationem Angelicam apud quodlibet altare huiusmodi recitando, eandem etiam indulgentiam consequantur.

§.49. Quodque huiusmodi de nouo erectæ Congregationi sacerdotes in itinere constituti, aut alia causa subsistente, ante diem, & vsque ad nonam inclusivè missam celebrare.

§.50. Quodque duo ex Eremitis præfatis, singulo triennio, terram & alia loca sancta, ac sanctum Iacobum in Compostella, ac Beatorum Petri & Pauli limina, de consensu Capituli Eremi, absque alia dictæ Sedis licentia visitare.

§.51. Ac singuli familiares Monasteriorum, Prioratum, & aliorum locorum Congregationis de nouo erectæ huiusmodi, etiam laici in illius Ecclesiis peccata sua confiteri, & Eucharistiæ Sacramentum, cujvis licentia minime requisita, recipere, & tempore interdicti, ordinaria auctoritate apposti, clausis januis, ac excommunicatis, & interdictis exclusis, divina officia audire liberè & licite valeant, auctoritate, & tenore præmissis, de specialis dono gratiæ, concedimus pariter & indulgentius.

§.52. Volumus autem, quod vniversæ & singulæ personæ, quibus causæ auctoritate literarum Apostolicarum delegari possint, dum & quoties pro parte Generalis, & Abbatum, Priorum, & Conuentuum, ac Monachorum Congregationis de nouo erectæ huiusmodi, vel alicuius eorum fuerint legitime requisiti, ad executionem quarumcumque literarum dictæ Sedis conseruatoriarum nuncupatarum sancti Michaelis, de nouo erectæ Congregationi huiusmodi, vel ejus Monasteriis, Prioratibus, membris, Abbatibus, Prioribus, & Conuentibus contra illis inferentes molestias, injurias, grauamina, atque damna, concessarum hæctenus, & in posterum concedendarum, perpetuis futuris temporibus procedant, per se vel alios, alias juxta eorundem conseruatoriarum literarum continentiam, atque formam, in omnibus & per omnia, perinde ac si conseruatoriæ literæ eis à principio directæ, eis que ut quamvis aliis conseruatores esse non possent, illas exequerentur, expressè mandatum, & super hoc concessa facultas fuisset.

§.53. Quocirca dilectis filiis sanctæ Mariæ Florentinæ, & sancti Georgii Majoris Venetiarum, ac sancti Iuliani de Arimino Monasteriorum Abbatibus, necnon Subdecano Ecclesiæ Florentinæ, per Apostolica

Alia indulgentia pro personis Ordinibus.

Tu vide immutationem in d. Bulla Pauli non citata.

Sacerdotes itinerantes ante diem celebrare possunt.

Tu vide Concilium Tridentinum, sess. 22. cap. de celebr. miss. Eremitarum peregrinatio quando sit permessa.

Familiares etiam tempore interdicti divinis intersint, & sacramenta suscipere possint. Tu vide quæ notavi sup. in Apostilla interdicti.

Conseruatorum qui eligi possint ab Ordine, & quæ sit eorum jurisdictio.

De Conseruato. vide in fin. const. 22. & Pii V. const. 41. quia inter Regulares exeat communicatio priuilegiatorum.

Depuratio executorum huius bullæ, & contentorum in ea.

Prouocatioque nullatenus impeditur per quascumque litteras, & quæ eidem de nouo erectæ Congregationi...

Indulgentia in mortis articulo præfata danda confessores.

Prouocatioque nullatenus impeditur per quascumque litteras, & quæ eidem de nouo erectæ Congregationi...

scripta motu simili mandamus, quatenus ipsi, vel tres, aut duo, vel unus eorum, per se, vel alium seu alios, presentes literas, ac omnia & singula in eis contenta, ubi, & quando expedierit, ac quocumque pro parte Generalis, Visitationum, Abbatum, Eremitarum, Priorum, & aliarum personarum Congregationis de nouo erecte huiusmodi fuerint super hoc requisiti, solemniter publicantes, ipsique Generali, Visitationibus, Abbatibus, Eremitis, Prioribus, & personis in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant eos, praesentibus literis, & in eis contentis priuilegiis pacifice gaudente, non permittentes eos super illis, seu alias contra praesentium literarum tenorem, per quoscumque quomodolibet indebite impediri, seu auiam molestari, contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo.

Derogatio contrarietatum.

§. 54. Non obstantibus priori voluntate nostra praedicta, & natalium defectu, & Lugdunen. Concilii, & pie memorie Innocentii Quarti, contra exemptos edita, quae incipit, Volentes, & Martini Quinti, necnon Bonifacii Octaui Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon Monasteriorum, Prioratum, & aliorum Regularium locorum, etiam sancti Michaelis, & de nouo erectae Congregationi huiusmodi vnitorum, & illorum, ac praedicti, & quorum ipsa vnita Monasteria, Prioratus, & loca extiterint Ordinum iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia reboratis statutis & consuetudinibus, priuilegiis quoque, & Indultis, & literis Apostolicis, quibusvis Communitatibus, Vniuersitatibus, Collegiis, Ecclesiis, Monasteriis, Ordinibus, & aliis locis, Capitulis, Conuentibus, & personis, etiam motu & scientia similibus, & cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque decretis concessis hactenus, & in posterum concedendis, quibus omnibus, etiam si pro eorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & indiuidua mentio, seu quavis alia expressio habenda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum infererentur, pro sufficienter expressis habentes, illis aliis in suo robore permanens, hac vice dumtaxat, eisdem motu & scientia, ac potestate, specialiter & expresse derogamus, contrariis quibuscumque, &c. Aut si aliqui super prouisionibus sibi faciendis de Prioratibus, & vnitis, vel aliis beneficiis Ecclesiasticis in illis partibus, speciales vel generales dictae Sedis, vel Legatorum ejus literas impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem, reservationem, & decretum, vel aliam quomodolibet sit processum, quas quidem literas ac processus habitos per easdem, & inde secuta quaecumque, ad Monasteria, Prioratus & alia beneficia vnita huiusmodi, volumus non extendi. Sed nullum per hoc eis, quoad assecutionem Prioratum, vel beneficiorum aliorum, praedictum generari, & quibuslibet aliis priuilegiis, indulgentiis, & literis Apostolicis generalibus vel specialibus, quorumcumque tenorem existant, per quae praesentibus non expressa, vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorumque totis tenoribus, de verbo ad verbum habenda sit in nostris literis mentio specialis. Seu si aliquibus communiter vel diuisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Beneficiorum vnitorum cura & serui- cium non praerogantur.

§. 55. Volumus autem, quod Prioratus & alia beneficia vnita huiusmodi, debitis propterea non fraudentur obsequiis, & animarum cura in eis, si qua illis imminuat, nullatenus negligatur; & in Monasteriis vnitis huiusmodi diuinus cultus, & solitus Monachorum & ministrorum numerus nullatenus minuat; sed illorum & dilectorum filiorum illorum Conuentuum, si Conuentus habeant, & Prioratum, ac beneficiorum vnitorum praedictorum congrue supportentur onera consueta. Et insuper ex nunc irritum decernimus, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Tenor vero statutorum, & ordinationum praedictorum talis est.

§. 56. IN primis tam Apostolica auctoritate nobis in hac parte commissa, quam totius Capituli nostri potestate ordinamus, statuimus & deliberamus, quod Camaldulensis Eremiti sit vna congregatio, quae loca omnia, tam Eremitarum, quam Observantium, & Conuentualium, ad ipsam pertinentium complectatur, voceturque Congregatio Sacrae Eremitae Camaldulensis.

§. 57. Deinde ex hac Congregatione, & alia eiusdem Ordinis Sancti Michaelis de Murano fiat vnus corpus, & vna noua erigatur Congregatio, in qua vniversa nostrae Religionis loca Eremitarum, Observantium, Conuentualium, & Monialium comprehendantur, quae Sacrae Eremitae Camaldulensis, & Sancti Michaelis de Murano, Congregatio nuncupetur. In ea vero particulari infra scripta principaliora loca cum inferioribus ubi annexendis, & vnendis, hoc ordine contineri intelligantur.

§. 58. Sacra Camaldulensis Eremitae Aretinensis diocesis dicti Ordinis, cum suis annexis, cui perpetuo vnimus hospitale sancti Fridiani de Pisis, dictum Sancti Martini, cuius quinquaginta, ac Prioratum sancti Sabini de Chio, prope Castellionem Aretinensem, cuius etiam quinquaginta; necnon Monasterium sancti Andrae de Puteo, cuius viginti, ac Prioratum Scandaloni Florentinensis diocesis, cuius quatuordecim; & Monasterium insulae cum suis annexis Imolensis, seu alterius diocesis, cuius centum; ac Monasterium de Typhi, in Val de Caprese, cuius quinquaginta; ac Prioratum de Cortona, cuius viginti quinque, & Prioratum Anguae Fesulanensis diocesis, cuius decem; ac Prioratum de Pratalea Fesulanensis diocesis, cuius sex; ac Prioratum de Planetudo cuius septuaginta, ac Prioratum de Valiala, cuius duodecim.

§. 59. Monasterium sancti Michaelis de Murano, Torcellanensis diocesis, cum suis annexis, cui vnimus Prioratum sancti Martini de Opitergio, siue de Vderzo, cuius centum; & Monasterium sanctae Mariae de Lemo in Istria, cuius viginti quinque; ac Prioratum Camaldulini de Verona, cuius septuaginta.

§. 60. Prioratum sancti Matthiae de Murano apud Venetias cum suis annexis, cui vnimus Prioratum sancti Viti de Vincentia, qui nunc in Congregatione est, si ita Patribus Congregationis in futuro Capitulo videbitur; ac Prioratum montis Crucum in agro Patauino, cuius octoginta, & Prioratum sanctae Mariae de Orbigo Paduanensis diocesis, cuius viginti quinque; ac Prioratum sancti Benedicti de Philetto, Taruisinensis seu Cenetenensis diocesis, cuius viginti quinque.

§. 61. Ac Monasterium sanctae Mariae de Carceribus, cum suis manualibus & annexis.

§. 62. Et Monasterium sancti Apollinaris de Classe, cum suis manualibus & annexis.

§. 63. Ac Prioratum sancti Saluatoris de Foroliuio, cum suis annexis; cui vnimus Prioratum sanctae Mariae de Scardavilla, cuius quinquaginta; & Prioratum S. Petri de Caesena, cuius septuaginta; ac Prioratum Montis Caluaris, vna cum Prioratu sanctae Mariae de Fontana, ambo de Castracaro vniti, quorum viginti; & Prioratum de Prodano in agro Caesetani, cuius viginti.

§. 64. Et Prioratum Sancti Joannis Baptistae de Fauentia, cum suis annexis, cui vnimus Prioratum Sancti Joannis Baptistae de Bagnacaballo, cuius centum; & Prioratum S. Joannis Euangelistae de Ricco, cuius quindecim; ac Prioratum sancti Damiani de Bononia, cuius sexaginta.

§. 65. Ac Monasterium sancti Romualdi de Val de Castro, cum suis manualibus & annexis, cui vnimus Prioratum de Podiocuppo, cuius quadraginta; & Prioratum sancti Georgii, cuius duodecim, ac Prioratum de le Parelle, cuius decem, ac Eremitum dictam la Quadrigaria, cuius quatuor.

§. 66. Et Prioratum sanctae Mariae de Angelis Florentinae.

Tenor statutorum d. Capituli gener. ralu.

Congregatio Eremitae Camaldulensis sit vna, & vocetur Congregatio Sacrae Eremitae.

Ex ea, & ex alia Congregatione S. Michaelis, vna sit erigenda Congregatio nuncupata Sacrae Eremitae Camaldulensis, & S. Michaelis de Murano, & d. Congregationis loca, prim. ipsorum Sacrae Eremitae cum suis annexis.

S. Michaelis de Murano, cum suis annexis.

S. Matthiae de Murano, cum suis annexis.

S. Mariae de Carceribus.

S. Apollinaris.

S. Saluatoris de Foroliuio, cum suis annexis.

S. Joannis Baptistae de Fauentia, cum suis annexis.

S. Romualdi de Val de Castro, cum suis annexis.

S. Maria An- gelorum Flo- rentia cum suis annexis.

rentia, cum omnibus suis annexis, cui vnimus Prioratum sancte Agathe de Valdechiano in monte sancti Sabini, vna cum Prioratu sancti Christophori, & Sancte Lucie prope montem sancti Sabini, illi vnito, quorum triginta; & Prioratum de Muchio Vulturnensis diocesis, cuius quadraginta; & Prioratum sancti Viriani Artinenfis diocesis, cuius sexaginta.

S. Benedicti extra muros Florentie cum suis annexis.

§. 67. Et Prioratum sancti Benedicti extra muros Florentie, cum suis annexis, cui vnimus Monasterium sancte Iucunde Lucanenfis diocesis, cuius octoginta; & Monasterium de Cintogia diocesis, cuius quinquaginta; & Prioratum Vetricae Fesulanensis diocesis, cuius triginta; & Prioratum S. Cypriani Vulturnensis diocesis, cuius viginti quinque, ac Monasterium de Castigneto Pisanens. diocesis, cuius tredecim; & Monasterium de monte Murò, Florentinensis vel Fesulanensis diocesis, cuius viginti quinque; ac Monasterium de Titiano, Arcenensis vel Sarinatenfis diocesis, cuius octoginta.

S. Maria de Monte Cornana.

§. 68. Ac Monasterium sancti Felicis in Platea Florentinensi, cum suis annexis, cui vnimus Monasterium montis Cornarii prope Balneum sancte Marie, cuius octuaginta.

S. Mariola prope Rosam.

§. 69. Et Monasterium de la Rosa Senensis diocesis, cum suis annexis, cui vnimus Eremum dictam Altiuo, vna cum sibi annexo Prioratu de Larco, & aliis sibi annexis Senensis diocesis, cuius centum quinquaginta.

S. Michaelis de Aretio.

§. 70. Ac Monasterium sancti Michaelis de Aretio, cum suis annexis, cui vnimus Monasterium Sancti Clementis Aretii, cuius octoginta; ac Prioratum sancti Laurentii prope Aretium, cuius viginti quinque.

S. Maria de Balneo.

§. 71. Ac Monasterium sancte Marie de Balneo cum omnibus suis manualibus & annexis, cui vnimus Prioratum sancti Syluestri, qui etiam vnus de manualibus eius existit, cuius quadraginta.

S. Severi de Perusia.

§. 72. Et Monasterium sancti Severi de Perusia, cum Prioratu sancte Trinitatis illi annexo, & eorum annexis, quibus vnimus Prioratum sancti Antonii de Tuderto, cuius viginti quinque; ac Prioratum sancti Angeli dictum el Massaccio, cuius centum.

S. Hippolyti de Fauentia.

§. 73. Et Monasterium sancti Hippolyti de Fauentia, cum suis annexis, & manualibus, cui vnimus, Ecclesiam sancti Andree, & sancti Laurentii eiusdem Monasterii manuales, cuius octoginta; ac Prioratum dictum de Ferracciano Foroliuensis diocesis, cuius centum; ac Prioratum sancte Marie Camaldulini prope Forumliuium, cuius triginta; ac locum sancti Mauri de Solarolo Fauentinensis diocesis, cuius quinquaginta.

Abbatia de monte Christi.

§. 74. Et Monasterium de Monte Christi in Insula prope Sardiniam, cum suis annexis, cui vnimus Monasterium sancte Trinitatis in Sardinia, Ecclesiam sancti Petri in Scano, sancti Nicolai de Trulla, sancte Marie, & sancte Eugenie in Samnar, sancti Michaelis & Laurentii in Vavaci, sancte Marie, & Joannis in Altasar, sancte Marie in Contra, sancti Joannis & Simonis in Salvener, sancti Pauli in Controli, sancti Petri in Olim Eremitarum, in Elba insula, locus in Capolinari, & omnia alia nostri Ordinis loca, quae in Corsica, Sardinia, Piumbino, & aliis circumiacentibus terris reperirentur, quorum insinul fructus, redditus, & prouentus quinquaginta ducatorum auri de Camera, secundum communem aestimationem, valorent annuum non excedunt.

Quorum locorum, antequam in Prioratu facta censentur, dum ea vacant.

§. 57. Quae omnia supradicta loca si quouis modo vacant, alioquin per cessum vel decessum, aut aliam quamvis dimissionem Abbatum, Priorum, & aliorum quorumvis ea obtinentium vnita, annexa, & incorporata perpetuo sint & esse censentur, & in noua hac Eremita Congregatione nostra, ordine quo supradictum est, esse intelligantur.

Et in eis monastica disciplina obseruanda seruetur.

§. 76. Et haec quidem principaliora decem & septem loca, tanquam magis idonea, in quibus iuxta monasticam disciplinam regularis vita constitui & obseruari valeat, eligimus, institimus, & deputamus, quibus alia minor loca, ut particulariter supra expressum est, ea ratione anneximus, ut cum Monachis simul pluribus alimenta suppeditare abunde valeant, pro sociali vita atque cenobitica institutione perfectius custodiatur Obseruantiae rigor.

Bullar. Mag. Tom. I.

§. 77. Quoniam verò & de Monialium dicti nostri Ord. locis, quibus omnia huiusmodi de nouo erectae Congregationis privilegia communia esse debent, ratio habenda est, cum nonnulla ex eis intolerabili, ut accepimus, paupertate premantur; statuimus & definimus, ut Sacra Eremus, cum primò Prioratum Planctuli, iuxta praemissam dispositionem possederit, annuam triginta florenorum pensionem Monialibus Monasterii sancti Benedicti de Aretio perfoluat.

Monialium pauperum subuersioni Eremus soluat infra scriptas annuas portiones, videlicet Flor. 30. Monialibus S. Benedicti de Aretio. Flor. 20. Monialibus de Prato veteri.

§. 78. Cum Prioratum Cortonae, viginti florenorum Monialibus Monasterii sancti Joannis Evangelistae de Prato veteri.

Flor. 30. Monialibus de Boldrona.

§. 79. Cum verò Prioratus Angelorum de Florentia, Prioratum sancti Viriani acquisuerit, annuam similiter triginta florenorum pensionem Monialibus nostri Ordinis de Boldrona perfoluat.

Flor. 25. Monialibus S. Trinitatis de Fauentia.

§. 80. Quando iterum Monasterium sancti Hippolyti de Fauentia, locum sancti Mauri de Solarolo possederit, pensionem annuam viginti quinque florenorum Monialibus Monasterii sancte Trinitatis de Fauentia perfoluat.

Pensionemque ista perpetua fiat.

§. 81. Quas quidem pensiones perpetuis futuris temporibus de anno in annum praefatis Monialibus perfolui, & nulla ratione, neque à Capitulis nostri Ordinis, neque à praesenti, aut futuris Generalibus, aut aliis quibuslibet impediri posse statuimus.

Beneficia praedicta nemini ad vitam conferantur.

§. 82. Item statuimus, & ordinamus, nullum de cetero nostri Ordinis beneficium, neque ex principalioribus, neque ex vnitis supra nominatis, aut vnendis, posse cuiquam, vel in ipso Ordine nostro, vel extra existenti, ad vitam conferri, neque à moderno, neque à successoribus suis Generalibus, neque ab Eremitis, neque ab Abbatibus, & Prioribus Ordinis nostri, sub poena excommunicationis latae sententiae, his qui beneficium aliquod conferre voluerint. Et ut quod nemo, qui Camaldulensis Ordinis sit, beneficium aliquod, siue dignitatem ad vitam suscipere valeat. Sed in superius praenominatis locis principalioribus, per cessum vel decessum eorum qui loca ipsa nunc tenent, annales Priores, vel Abbates, aut Rectores instituantur, vitaeque regularis & Obseruantia custodiatur? Minora verò in vacationis quomodocumque euentum, maioribus ordine supra expresso vnita sint, ut praefertur, hoc declarato, ut in illis pari ratione nemo possit, nisi annalem administrationem habere.

Onera in eis implentur.

§. 83. Hac tamen lege, quod loca quaecumque sic applicari contigerit, debitis sibi non fraudentur obsequiis, sed per Praelatos Monasteriorum vel locorum, quibus applicata fuerint, & annexa, onera consueta & officia implentur.

Praelati de fructibus annuorum rationem reddantur hic.

§. 84. Obligenturque Praelati antedicti, qui perpetui sunt, de fructibus huiusmodi annexorum Vilitatoribus, per Obseruantes & Eremitas deputatis reddere rationem. De quibus quidem fructibus, ac prouentibus illud disponi debeat, quod per definitores Capituli Obseruantium fuerit ordinatum. Ex nunc, Sedis Apostolicae beneplacito praemisso, decernentes, ut quicquid super collatione beneficiorum, & locorum Ordinis nostri, aliter à quocumque fuerit attentatum, siue scienter, siue per ignorantiam, nullius roboris vel momenti esse censeatur.

Praelati loca quae tenent Congregationis regnent, ut ei ad iungantur.

§. 85. Item statuimus & ordinamus, quod Praelati Ordinis nostri perpetui, siue in hac Congregatione, siue extra ipsam fuerint, titulo, regimini, & administrationi locorum quae tenent, ad hoc ut dictae Congregationi vniantur, & effectualiter aggregentur, in manibus Generalis, & Capituli Eremitarum cedere valeant, & hi potestatem habeant admittendi cessionem, ac loca ipsa Congregationi, effectu ipso, ad iungendi.

Cedentes loca in eorum Abbatibus & Prioribus praefici possint ad vitam, ceteri vero nequaquam.

§. 86. Et nihilominus Generalis ipse, & Eremitarum Capitulum, qui sic viuentes cedere voluerint, in eorum locorum Abbates, aut Priores, secundum loci qualitatem, per annum praeficere possint, qui quidem annus toto tempore vitae eius, qui sic praefectus fuerit, durare intelligatur. Quod & in aliis pariter obseruari decernimus, qui beneficia aliqua, vel loca Ordinis nostri, qui nunc in commenda sunt, in titulum habere procurauerint, scilicet titulo, atque administrationi locorum,

quæ sic habuerint in fauorem Congregationis in prædicatorum manibus cedentes, per eosdem, in Priores, aut Abbates eorundem locorum per annum præfici possint, qui annus donec vita illi supererit, non finiatur. Nullum autem alium nostri Ordinis quoquo modo ad aliquod beneficium aut dignitatem, ad vitam aut ad annum tota vita duraturam præfici posse volumus.

Loca quæ sunt extra Congregationem cum primis vacant, Congregationi aggregentur.

§.87. Item statuimus & ordinamus, ut Monasteria & beneficia, ac loca omnia & singula nostri Ordinis Camaldulensis, quæ modò extra hanc Congregationem, siue in Ordine sint, siue extra Ordinem, per quoscumque cuiuscumque dignitatis fuerint in titulum vel commendam obtenta, cum primum per cessum vel decessum illa obtinentium vacauerint, aut illorum commendæ cessauerint, ad Ordinem nostrum effectualiter reuertantur, & Congregationi de nouo erectæ huiusmodi pleno jure, & cum effectu aggregentur.

Generalis Ordinis, d. Congregationis caput sit.

§.88. Locorum autem omnium, qui nunc in nostro Ordine sunt, aut in futurum erunt, siue in hac Congregatione in præsentiarum sunt, siue illi in posterum aggregabuntur, siue etiam extra Congregationem sint, totius scilicet Camaldulensis Religionis caput Generalis censetur, de anno in annum prout inferius dicitur eligendus.

Prior Eremitæ tenet primum locum post Gener.

§.89. Eremitæ autem Prior propter loci illius dignitatem, post Generalem, supra omnes alios Ordinis Abbates, & Priores semper locum habeat.

Generalis eligatur de Conuentualibus, visitet totum Ordinem, & habeat collectas.

§.90. Modus autem nominandi, ac eligendi Ordinis nostri Generalis talis sit. Vt eligatur & deputetur solum de numero Obseruantium seu Cœnobitarum, siue Eremitarum, & non Conuentualium, fiatque ejus electio de anno in annum in Capitulo Obseruantium, secundum eundem modum, & formam, quæ seruari consuevit in electione Vicarii dictæ Congregationis sancti Michaëlis de Murano. Ipseque Generalis sic electus possit, ubi opus fuerit, Ordinem vniuersum visitare, & annuas collectas habere debeat à locis, quæ illas exsoluere tenentur, & consueuerunt.

Officium ejus durat sicut Abbatum.

§.91. Sacræ autem Eremitæ Prior, per cessum vel decessum Venerabilis Religiosi Petri Delsini, in præsentiarum Prioris & Generalis, nominetur & eligatur dumtaxat de numero Obseruantium Cœnobitarum, aut Eremitarum, sitque non perpetuus, aut ad vitam, sed temporalis, & ejus electio fiat secundum modum, & formam qua eliguntur, aut eligentur cæteri omnes Abbates, & Priores locorum, quæ nunc in dicta Congregatione de Murano sunt, aut in futurum erunt.

Prior Eremitæ in Eremito semper commorari debet.

§.92. Ipseque Sacræ Eremitæ Prior, pro tempore sui officii in Eremito commoretur, vitamque totaliter ducat Eremiticam, non secus ac cæteri omnes Eremitæ, quos non minus exemplo, quam doctrina instruere debet. Hoc enim in regula beati Benedicti, Prioris officium esse legitur.

Petro nunc Eremitæ Prior ac Generali Ordinis decedente, vicarius S. Michaëlis vices Gener. supplet, & Prior Eremitæ ab ejus Capite eligatur duraturus usque ad Cap.

§.93. Quoniam vero in obitu, aut cessatione eiusdem Petri Delsini, moderni Prioris Eremitæ, & Ordinis Generalis, non statim coadunari Capitulum poterit, ordinamus & definimus, ut eo cedente vel decedente, usque ad immediate post futurum Capitulum ille qui pro tempore Congregationis sancti Michaëlis Vicarius esse reperietur, suppleat vices Generalis. Prior autem Eremitæ, pro illa dumtaxat vice, à Capitulo Eremitæ statim eligatur, duraturus usque ad proximum futurum Capitulum Obseruantium, in quo postea de anno in annum eligatur, ut præfertur.

Obseruantium quo singulis annis eligatur.

§.94. Item ordinamus ac definimus, ut qui post cessum aut decessum moderni Generalis, pro tempore Generalis eligatur, debeat sibi eligere & deputare Vicarios pro meliori totius Ordinis regimine & gubernatione.

Generalis futurus annis eligat Vicarios.

§.95. Vnum quidem super omnes Conuentuales vniuersalem Vicarium, qui super Obseruantes Cœnobitas, & Eremitas, & super Moniales nullum jus habere possit: Eligaturque de anno in annum ab ipso Ordine Generali, cum consensu Eremitarum, & cum consilio aliquorum Ordinis nostri Prælatorum, de numero solum Conuentualium Prælatorum. Qui & usque ad triennium confirmari, & infra annum reuocari ad mutum Generalis, & Capituli Eremitarum possit. Cui secundum quod

Vnum super Conuentuales de anno in annum, & de numero Conuentualium Prælatorum.

eisdem Generali & Capitulo Eremitarum visum fuerit, de competenti salario provideatur, ut munus suum implere commodè valeat.

§.96. Pro regimine autem Obseruantium Cœnobitarum, & Eremitarum, ac Monialium, vnum aut plures Vicarios, vniuersales aut particulares, quando & quoties opportunum censebit, ipse solus Generalis eligere, & confirmare, ac reuocare possit. Neminerque tamen, nisi de numero Prælatorum obseruantium nostri Ordinis possit in Vicarium supra Obseruantes, aut Moniales eligere.

Alterum super Obseruantes Cœnobitas, Eremitas & Moniales, de numero Prælatorum Obseruantium.

§.97. Pro meliori autem hujus Congregationis, & totius Ordinis regimine, confirmatione, & augmento, volumus in Religione nostra duo Capitula celebrari.

§.98. Vnum quidem de anno in annum, in quo solum conueniant obseruantes Cœnobitas, & Eremitas, ita ut Prior Eremitæ, sicuti alii obseruantium Prælati, cum vno socio ad eum accedat. In quo per nouem definitores, quorum major pars de numero Prælatorum sit, eo modo deputandi, & eligendi, quo in Capitulis Congregationis Cassinensis, alias sanctæ Iustine eliguntur. Prior Eremitæ, & cæteri omnes Obseruantium locorum Abbates, & Priores, & totius Ordinis Generalis eligantur, & cætera omnia tractentur, & definiantur, quæ ad regimen, tam spirituale, quam temporale obseruantium, tam Cœnobitarum, quam Eremitarum, atque Monialium pertinere videbuntur.

Vnum in quo conueniant Obseruantes Cœnobitas, & Eremitas, & Generalis Prior Eremitæ, & Obseruantium locorum Abbates & Priores eligantur, & de anno in annum.

§.99. Alterum verò Capitulum, quandiu in nostro Ordine Conuentuales esse contigerit, Generales totius Religionis fieri volumus, quando, quoties, & ubi Generali Ordinis, & Capitulo Eremitarum visum fuerit, in quo conueniant omnes qui in Generalibus nostri Ordinis Capitulis vocem habere consueuerunt. Et per sex definitores, quorum duo sint Eremitæ, siue Sacerdotes, siue non, à Capitulo Eremitæ eligendi, duo de numero Obseruantium, & duo de numero Conuentualium, ab omnibus vocem in eodem Capitulo habentibus deputandi, una cum Præsidente, qui semper sit Ordinis Generalis, aut loco ejus Eremitæ Prior, ea tractentur & definiantur, quæ ad totius Ordinis reformationem, incrementum, atque vtilitatem opportuna existimabuntur.

Alterum sit Capitulum generale celebrandum, quando & ubi Generalis & Eremitæ Capitulum videbitur, in quo tractentur necessaria pro totius Ordinis reformatione, & utilitate.

§.100. Illud quoque Sedis Apostolicæ confirmatione obtenta definimus, ut quoties nostri Ordinis quaecumque Capitulum celebrabitur, possint ejusdem Capituli Definitores eligere vnum nostri Ordinis profectum idoneum & fidelem, loco notarii qui ejusdem Capituli acta scribere, ac in debitas, & opportunas formas redigere valeat, cujus quidem scriptis, tam in Romana Curia, quam alibi, in iudicio, & extra, plena fides adhibeatur, ac si per publicum & authenticum notarium scripta, & stipulata essent.

Definitores Capituli eligant vnum profectum, pro Notario Capituli.

§.101. Item statuimus & ordinamus, ut nullus de numero Obseruantium Monachorum Conuerforum, aut Eremitarum, possit ad vitam Conuentualium transire, sub inobedienciæ pœna, qua ligentur non solum transeuntes, sed etiam recipientes, qui etiam beneficiorum suorum privationis pœnam incurrant.

Monachi Obseruantium Monachorum Conuerforum, aut Eremitæ ad Conuentualium transire prohibentur.

§.102. Conuentuales verò ad arctiorem vitam obseruantiam transire posse volumus. Quinimò eorum singulos pro animarum suarum salute, Religionisque nostræ reformatione hortamur, & admonemus hoc facere. Volentesque ut Conuentualibus sic ad meliorem conuersationem transire volentibus, locus in Obseruantia denegari sub eadem pœna non possit, nisi post tertiam probationem, ut in B. Benedicti Regula scriptum est. Sed per obseruantium Monasteria, secundum beneplacitum Visitatorum & Definitorum Obseruantium deputentur.

Conuentuales ad obseruantiam transire possunt, & recipi debent.

§.103. Item, ut Obseruantium potius quam Conuentualium in nostro Ordine numerus augeatur, & omnes ad nostram Religionem accedere volentes, in loco Obseruantiam habitum Religionis suscipiant, & professionem emittant, innouamus antiquam nostri Ordinis constitutionem, ut nullus Conuentualium Prælatorum, qui perpetui sunt, possit alicui habitum nostræ Religionis exhibere, & contrafaciens pœnam priuationis beneficiorum suorum eo ipso incurrat.

Veniens ad Ordinem suscipiant ad obseruantiam tantum.

Obferuan-
ti in vitam,
opitu, cele-
bratione effi-
citur, & e-
andem for-
mam omnes
obferuans.

§. 104. Item definimus, & mandamus, vt omnes tam praelati, quam Monachi de Obferuantia (exceptis Eremitis, quorum vita arctior, & locus austerior est) debeat in victu, vestitu, tonsura, Divini officii, & Missarum, celebratione, & aliis omnibus moribus, & caeremoniis, tam extra, quam intra Monasterium, eundem modum, & normam, sine ulla penitus diuersitate, habere & obferuare.

Quonia flum-
di extra Or-
dinem reuo-
catur.

§. 105. Item omnes & singulas licentias nostri Ordinis, Monachis aut Conuersis concessas extra claustrum, & extra Ordinem commorandi reuocamus. Et eisdem, cum licentia, aut sine, extra Ordinem commorantibus, sub pena grauissimae culpae mandamus, vt infra terminum trium mensium a praeepto sibi facto, debeant coram Generali, aut Vicario, aut Visitatoribus praesentare, qui eisdem de congrua mansione in Ordine nostro prouidere debeant. Teneanturque perpetui Praelati Monachos, seu Conuersos huiusmodi, ad eos per Generalem Vicarium, aut Visitatores directos, benigne recipere, & humaniter tractare, nisi legitimam habuerint excusationem.

Familiaritas
Praelati, vel
Cardinalis
quomodo im-
petanda.

§. 106. Item in virtute sanctae obedientiae mandamus, vt nullus omnino nostri Ordinis, sine omnium definitorum Capituli, & Sedis Apostolicae licentia, literas familiaritatis alicuius Cardinalis seu Praelati impetrare possit. Ac literis desuper per eos hactenus impetratis, sub pena privationis beneficiorum suorum, & inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda renuntiare habeant. Neque extra loca Religionis, seu in aliarum Religionum, aut saecularium locis permanere praesumat, neque possint beneficia, Ecclesias, aut loca alia ad regimen, aut ad officium, aut alio modo sine eadem licentia, & sub eadem pena suscipere. Neque etiam possint super his Generalis, aut Capitulum Eremiti, neque alius quoquo modo dispensare.

Benefi-
cium
obferuans
in praesentia
Capituli
Eremiti
ag-
grauantur.

§. 107. Item definimus & statuimus, ut omnes nostri Ordinis beneficia obtinentes, in dicto beneficio, aut per se, aut per alium qui nostri Ordinis sit, resideant, & debito modo Deo altissimo deseruiant, aut deservire faciant. Et quicumque sine expressa omnium Definitorum licentia hanc institutionem non seruauerit, beneficio suo de facto privatus intelligatur. Et loco cui, secundum superiorem dispositionem, vniri debet, pro vnito, & annexo habeatur.

Cura be-
nificii habentis
lampadem
ante Corpus
Christi te-
neat. Et cu-
tam animarum
amoveant, ut hic
infra annos
quinque.

§. 108. Item definimus, & mandamus, sub eadem pena, ut singula dicti Ordinis beneficia, quibus cura imminet animarum, quorum singulorum fructus & prouentus ad summam viginti quinque die noctuque ante sacratissimum CHRISTI corpus accensam lampadem tenere debeant. Statuimus insuper, ac definimus, ut tam Eremitae, quam Caeuobitae, qui tunc in obferuantia sunt, aut in futurum erunt, infra terminum quinque proxime futurorum annorum debeant omnem curam animarum a locis eorum, tam principalioribus quam annexis, amouere, aut illis omnino cedendo, aut illas per saeculares presbyteros exercendo. Quo termino transacto, illos quibus hoc onus incumbit, si ordinationem hanc non impleuerint, grauissimam inobedientiae culpam incurrisse censentur, ac locum a quo cura animarum amota non fuerit, debere, & posse secundum Generalem, & Capitulum Eremiti dispositionem, ab eo cui vnitum erat separari, & alii vniri volumus. Ac sub dictae Sedis beneplacito volumus, ut plebs, & populi, quorum curam loca nostri Ordinis habere consueverant, secundum dispositionem eorundem locorum Praelatorum, contentae sint a saecularibus presbyteris curari ac gubernari.

Pro Ordinis
auxilio quin-
que prudentes
viri in locis
obferuantia
per decem an-
nos teneantur,
quibus indul-
gentia dupli-
cantur.

§. 109. Item quoniam multi nostri Ordinis probatissimi viri, proxime praeteritis annis vita functi sunt, nos terque propterea Ordo aliquo indigere auxilio videatur, sub Sedis Apostolicae beneplacito volumus, vt per decem annos proxime futuros, possint quolibet anno quinque alterius cuiuscumque Religionis, etiam Mendicantium, atque Carthusiensium, quos Capituli nostri Definitores elegerint, habitum nostrae Religionis, in quibuscumque obferuantiae locis recipere. His vero sic ad nostrum Ordinem accedentibus, & Camaldulensium Religionem profitentibus, cupimus de Apostolica benignitatis largitate, merita laborum Religionis duplicari, plenariam omnium peccatorum indulgentiam concedi, illas insuper easdem indulgentias, eadem benignitate consequi optamus, quas si sancta Hierusalem loca, beatorum Apostolorum in Vrbe limina, & sancti Jacobi in Galitia Ecclesiam visitando consequerentur.

In videri quod
ad indulgentias
reuocantur
§. D.
Pauli V.
in causa con-
suetudinis. 16. Ro-
manum.

Loca Ordinis
qua transcon-
dunt sum-
mam sexcentorum
Florentinorum
debent praepositos
conducere &
tenere.

Ingressus ad
locum Ordinis
prohibetur.

Castro prohib-
itio est ho-
die, ut in
Gregorio XIII.
constit. 28.
Vbi gratia.
Visitatores ob-
feruantium
visitent omnia
locum.

Eremitica vi-
ta rigor a 10.0
Capituli Ere-
miti tunc im-
mutari possit.

Capitulum
Eremiti qua
persona fa-
ciantur.

Officiales om-
nes in Eremito
Or ejus locis
singulis annis
pro die S. Ro-
mualdi eli-
gantur a
Priore & Ca-
pitulo.

Qui non sunt
bona conuer-
sationis ex lo-
cis Eremiti re-
mouentur, ut
hic.

sum Religionem profitentibus, cupimus de Apostolica benignitatis largitate, merita laborum Religionis duplicari, plenariam omnium peccatorum indulgentiam concedi, illas insuper easdem indulgentias, eadem benignitate consequi optamus, quas si sancta Hierusalem loca, beatorum Apostolorum in Vrbe limina, & sancti Jacobi in Galitia Ecclesiam visitando consequerentur.

§. 110. Item statuimus, & definimus, ut singula nostri Ordinis loca, ubi Caeuobitica obferuantia custoditur, cuius fructus summam sexcentorum florentinorum transcendant, debeant praepositos conducere ac tenere, qui iuniores Monachos linguas, & doctrinas, maxime sanctarum scripturarum disciplinam doceant, si ea loca studentibus apta & idonea a Definitores iudicabuntur. Qui autem non id fecerint, secundum eorundem Definitores arbitrium, illis qui fecerint, aliquid persolvere teneantur, & grauissime insuper ab eisdem puniantur.

§. 111. Item statuimus & ordinamus, quod nullae mulieres, Monasteria tam virorum quam monialium dicti Ordinis, sub pena excommunicationis ingredi possint, sine expressa Generalis dicti Ordinis licentia.

§. 112. Item statuimus & definimus, quod a praesenti anno incipiendo, semel ad minus in anno, omnia nostri Ordinis monialium Monasteria, per Visitatores obferuantium visitentur. A nullo vero alio, nisi a Generali possint visitari sine omnium Definitores licentia. Teneantur vero obferuantium Definitores & Visitatores eadem Monasteria regere & gubernare, & inter caetera nullam monialem in eis permittere, ut proprii quicquam habeat.

§. 113. Ut Eremiticae vitae rigor per Caeuobitarum societatem non imminuatur, statuimus & definimus, ut Ordinis Generalis, aut Prior Eremiti non possit, neque propria, neque alicuius Capituli auctoritate, antiquas Eremiti constitutiones, secundum consuetudines quae in praesentiarum obferuantur moderatas relaxare, aut per laxiorem viuendi modum immutare, sine totius Capituli Eremiti consensu: & qui tam laudabilem vitam illo modo immutare attentauerint, Dei, & sancti Patris nostri Romualdi indignationem timeant.

§. 114. Capitulum autem Eremiti, & in praesentiarum, & futuris temporibus esse, & intelligi volumus, ipse Eremiti Prior, & omnes, qui post professionem suam in Ordine nostro, per sex continuos menses in ipsa Eremito vitam duxerint Eremiticam, & a reliquis Eremitis digni eorum consortio fuerint iudicati, siue fuerint in sacerdotio constituti, siue non.

§. 115. Item definimus & statuimus, ut post obitum, vel cessionem Moderni Prioris Generalis, omnes, tam in spiritualibus quam in temporalibus ministri, officiales, Camerarii, dispensatores, in Eremito, Fonte bono, aliisque locis Eremito annexis, atque subiectis, singulis annis, pro die sancti Romualdi, de nouo eligantur, aut confirmentur per Eremiti Priorem, non tamen sine expresso consensu Capituli ipsius Eremiti. Electiones autem quaecumque, quae sine huiusmodi consensu fierent, nullae esse intelligantur, & cum grauissimo onere conscientiae illius, qui sine tali consensu eligere attentauerit. Viuente autem, & non cedente praefato Petro, qui nunc Eremiti Prior, & Generalis est, volumus, ut praedicti omnes, tam in spiritualibus, quam in temporalibus Ministri, & Officiales in Eremito, Fonte bono, Camal. Florent. aliisque locis quibuscumque Eremito annexis & subiectis, eligantur ab ipso Petro Priori & Generali, cum consilio tamen Eremitarum, aliter autem nequaquam.

§. 116. Item ordinamus & definimus, ut eos, qui aut in praesentiarum, aut in futurum non bonae conuersationis, & famae in Fonte bono Camalduli, Florentin. aliisque omnibus locis Eremito annexis & subiectis, a duabus partibus ex tribus Capituli ipsius Eremiti existimabuntur, & tales esse declarabuntur, statim ab illis locis remoueantur, prout in dies per Eremitas nominabuntur. Ad quod si opus fuerit, liceat etiam brachii saecularis auxilium implorare.

Capitulum
Eremiti, quid
possit.

§. 117. Item statuimus & definimus, ut post obitum, aut cessionem moderni Prioris Eremiti, & Generalis, Capitulum dicti Eremiti, in temporalibus & spiritualibus regimine Eremiti, Fontis boni & aliorum locorum Eremiti annexorum, & subjectorum, eandem auctoritatem habeant, quam nostri Ordinis Capitulum quorumcumque Definitorum habent, aut habitari sunt. Et quicquid per Eremiti Capitulum, in Eremito, & locis predictis, circa modum viuendi, fabricandi, diuinum officium ordinandi, & circa morum, & ceremoniarum observationes terminatum fuerit, maius etiam robur habeat, quam si fuisset per Definitorum cuiuscumque Capituli constitutum.

Barbam Eremiti
deferre
possit.

§. 118. Item volumus, ut sicut clausis Eremitis, ita apertis etiam, tam Monachis quam conuersis, & Sacerdotibus, si ita Capitulo Eremiti visum fuerit, liceat barbam deferre, ita tamen ut Sacerdotes eas circa os tondere teneantur.

Pecuniam
vero habere
prohibetur
dum sunt in
Eremito.

§. 119. Item decernimus ac statuimus, ut post obitum vel cessionem huius qui nunc Eremiti Prior, & Generalis est, nemo in Eremito, neque Prior, neque Major, neque Sacrista, neque alius Eremita, Monachus, aut Conuersus dum effectualiter in Eremito commoratur, possit sub aliquo colore habere, seu tenere, mutuo dare, aut recipere aliquam pecuniam etiam minimam quantitatem. Nisi forte Camerarii Fontis boni coadjutor, socius aut minister sit. Sed tam elemosynarum, quae pro dicendis Missis Eremito offeruntur, quam singula alia Prioratus Eremiti temporalia bona, per Fontis boni Camerarium, eiusque coadiutorem, & ministros tractentur, atque administrantur. Et haec quidem constitutio tandiu variari non possit, quandiu omnibus Capituli Eremiti vocibus aliter visum fuerit.

Administratores
bonorum
temporalium
Eremiti qui
sunt.

§. 120. Item definimus ac statuimus, & per Eremiti Priorem, vna cum Eremitis, & in praesentiarum, & in futuris temporibus, super administrationem bonorum temporalium Eremiti, duo nostri Ordinis deputentur, unus Camerarius, qui in Fonte bono commoretur, alius autem ipsius Camerarii coadiutor, qui ex his etiam esse possit, qui in Eremito commorantur. Qui sexies in anno, semel scilicet quibuslibet duobus mensibus exactam suarum administrationum rationem reddere teneatur illis, siue secularibus, siue religiosi, aut vnus, aut plures sint, quos prior Eremiti, & Eremitae ad hoc elegerint. Ministros vero, & vnum & plures, & laicos, & religiosos, habere isti possunt, neminem tamen sine Capituli Eremiti consensu.

Qui administratores
bonorum
Eremiti cogantur
ad reddendum
rationem.

§. 121. Item statuimus, & sancimus, quod per Eremitas deputentur, aut ab eadem Sede deputari impetrentur vnus, aut plures, qui rationes eorum, qui bona Eremiti administrauerunt, videant, & plenissima Sedis Apostolicae auctoritate, cum brachii secularis auxilii imploratione, potestatem habeant cogendi eos ad reddendam rationem administrationum suarum, & ad restituendum quidquid per eos restituendum fore iudicauerint. Possintque etiam eadem auctoritate omnes, qui bona Eremiti minus legitime possident, ad ea restituendum cogere. Ac cum eis de fructibus eorundem bonorum, & de summa pro illis exposita, prout iuris fuerit componere.

Eremitis claudatur,
& in de pauperibus
& peregrinis
elemosyna
denetur.

§. 122. Item antiquiorem constitutionem confirmantes, ordinamus ut quam citius fieri poterit, Eremitus circumquaque eo modo, quo Eremitis opportunum videbitur, claudatur, vnum solum aditum, & ingressum, aut duos ad summum dimittendo. Ubi abundanter pauperibus, & peregrinis elemosynae elargiantur.

Alano pro
hospitium
solum in cellula
Eremitarum
construatur.

§. 123. Item pro maiori fratrum Eremitarum quiete volumus, & definimus, ut Prior Eremiti, qui post obitum, aut cessionem eius qui in praesentiarum Prior est, in Eremito habitauerit, pro hospitibus, qui ad Eremitum accesserint, mansionem, seu cellulam construere faciat, sic à cellulis Eremitarum diuisam, ut Eremitae quantum minus fieri possit, a hospitibus molestentur. Quae tamen loco & forma, qua Capitulo Eremitarum visum fuerit, construatur.

Nemo admittatur
in choro,
ubi sunt
alio sine
licentia.

§. 124. Item ordinamus & definimus, ut quicumque, aut deuotionis gratia, aut alia quacumque de causa ad Eremitum accesserint, siue seculares viri, siue Religiosi fuerint, neque in choro, neque in

cellulis, neque ibi, nisi in prima Ecclesiae parte, & in loco hospitibus deputato, sine Prioris licentia non admittantur.

centia Prioris.

§. 125. Item statuimus & ordinamus, ut Eremitae Monachi, ac Conuersi, ipseque Eremiti Prior, quoties legitima causa, intentione redeundi, de Eremito exierint, teneantur etiam tempore quo extra Eremitum permanserint, in jejuniis & abstinentiis eandem formam seruare, quae in Eremito custoditur, exceptis nonnunquam recreationis, aut non bonae valetudinis, aut itineris defatigatione, aut alterius laboris causis, in quibus extra Eremitum commorantes, cum Prioris licentia, non teneantur hoc custodire.

Eremita
etiam extra
Eremitum
abstinentias
seruare
debet, si
vult.

§. 126. Item volumus, quod Eremitae clausuram Eremiti exire non valeant diebus & horis quibus seruatur silentium, sine Prioris licentia. Nec liceat alicui Eremitarum, aut Monachorum, vel Conuersorum, vltra sex, aut septem milliaria, procul ab Eremito divedere. Aut extra Eremitum, vel etiam Fontis boni hospitium permanere, sine eadem licentia. Item volumus & definimus, ut nullus omnino Monachus, vel Conuersus, qui in Eremito commoretur, possit vltra hospitium Fontis boni, aut aequiualentem distantiam, ab Eremito solus recedere. Sed pro quacumque etiam administratione & necessitate, vltra eam distantiam, bini ire debeant, neque possit super hoc vlllo iure, nisi per omnes Capituli voces dispensari.

Clausuram
non exant,
Eremita
si ab Eremito
recedant, nisi
us hic.

§. 127. Item ordinamus, & definimus, ut quoties aliquis, seu laicus, seu religiosus, aut nostri, aut alterius Ordinis fieri Eremita, siue per se, siue per nuntium, aut literas petierit, neque Eremiti Prior, neque aliquis Eremitarum, sub magna propriae conscientiae aggravatione audeat suo consensu illi determinate respondere, sed ad Capitulum Eremiti omnia referantur huiusmodi. Sine cuius Capituli licentia, sub eadem poena, nemo ad Eremiticam vitam admittatur, aut ab ea expellatur.

Eremita non
accipitur
absque
Capituli
licentia.

§. 128. Item ordinamus, ut nullus Monachus, aut Conuersus, ex Eremitarum numero possit, neque à Generali Ordinis, neque à Priore Eremiti, neque à quibuscumque nostri Ordinis Capituli Definitoribus, aut Visitatoribus, inuitus de Eremito extrahi, aut inde amoveri, aut ad aliquem eiusdem Ordinis locum transferri, nisi cum consilio pariter & assensu Capituli ipsius Eremiti, sed inuolabiliter obseruetur Martini Papae V. priuilegium hoc idem statuens.

Neque de
Eremito ad
alium locum
inuitus
trahatur
aut quod
d. Capituli.

§. 129. Item volumus, ut fratres ex Mendicantibus Ordinibus, ad vitam Eremiticam in nostro Ordine transientes, non obstante iuris contraria dispositione, possint vocem in Capitulo, officia, & Praelaturas in Eremito habere, non autem alibi, in nostro Ordine, hoc eis permittatur.

Mendicantes
ad Eremiticam
vitam
transientes
in
Eremito
tam
officia
Praelaturas
habent.

§. 130. Item ordinamus, quod nullus, neque clausus, neque apertus Eremita, per aliquem nostri Ordinis Praelatum, aut Capitulum possit ad sacros aliquos ordines, aut Praelaturas, in Eremito, vel alibi, aut visitationis munus suscipiendum, adstringi. Nulloque conscientiae onere praegratur Eremita, qui ad huiusmodi vocatus, accedere, aut assentire recusat.

Eremita non
cogatur
Sacros
Ordines
Praelaturas
aut visitationis
munus
suscipere.

§. 131. Item volumus, quod Monachus, aut Conuersus Eremita, qui trigessimum quintum suae aetatis annum perfecerit, & per vnum ad minus annum, post professionem nostri Ordinis, in Eremito permanserit, possit de licentia Capituli ipsius Eremiti dimittatur, sine alicuius alterius licentia, in cellula sua se claudere, & ibi reclusorum more viuere.

Eremita
qui
trigessimum
quintum
aetatis
annum
perfecerit,
post
professionem
nostri
Ordinis,
in
Eremito
permanserit,
possit
de
licentia
Capituli
ipsius
Eremiti
dimittatur,
sine
alicuius
alterius
licentia.

§. 132. Ut autem reclusi Eremitae attentius soli Deo vacare possint, volumus ut reclusi Eremitae omnes, liberi & immunes sint ab omni onere conscientiae, circa regimen, & administrationem rerum, tam spiritualium, quam temporalium ipsius Eremiti, & locorum Eremiti annexorum, & subjectorum. Et si eisdem sic expedire sibi videbitur, possint etiam, sine conscientiae scrupulo, voci suae, quam in Capitulo habere possent, aut in aliquibus, aut in omnibus renuntiare.

Et quod sit
immunes
ab
omni
onere
conscientiae
circa
regimen
&
administrationem
rerum
tam
spiritualium
quam
temporalium
ipsius
Eremiti
&
locorum
Eremiti
annexorum
&
subjectorum.

§. 133. Item totius huius Capituli auctoritate, clausis siue Monachis, siue Conuersis Eremitis, non valentibus

Missae
celebranda
&
audienda
à
reclusis.

tibus Missam celebrare, concedimus, ut possint plures simul in cellulis nihilominus separatim habitare, & ab aliquo similiter clauso cum illis habitante Missas audire, aut si etiam multum distantes habitaverint, ad alium clausum, aut ad Ecclesiam ad audiendas Missas accedere, & statim cum silentio ad cellam suam redire: quod si alterius clausi hujusmodi commoditas defuerit, volumus, ut ex apertorum numero aliquis ad reclusum, qui celebrare non potest, accedere quotidie teneatur, & in cellula ejusdem Missam celebrare, & Sacratissimum CHRISTI Corpus, eidem recluso, quoties voluerit ministrare.

In quibus re-
cipiendis dispo-
sitionibus.

Arctiorem quo-
que eligere
possunt.

Et etiam alii
in quibus
posse professio-
nem per annos
quatuor in
Eremito vice-
runt.

Peculium mo-
nasticum ex-
tra claustra
applicatur
Eremito.

Ordinationes
superiores
infirmantur.

Quia Or-
dines p. p. p. p.
infirmantur
Ordo non
est p. p. p. p.
infirmus.

Determina-
tiones Cap.
Eremiti circa
regimen Ere-
miti C. eius lo-
cus immuta-
ri non possunt.

In locis Ob-
servantia fiat
ratio pro Se-
de Apostolice &
Papa.

Horatio ad
mandatum ubi-

§. 134. Item volumus, ut clausi Eremitarum, prout quisque magis sibi congruere existimabit, cum Capituli Eremitarum licentia possint aliquid eorum, ad quae pro reclusione tenentur, sive circa Psalmodiam, sive circa pedum nuditatem, & alia hujusmodi, in aliquod aliud, aut aequivalens, aut majus permutare.

§. 135. Insuper, ne fervor spiritus, qui in aliquibus divina gratia esse solet, aliquorum tepiditate extinguatur, volumus ut reclusus quisque possit vitam observantiam arctiorem, atque austeriorem, in quibus sibi visum fuerit custodire, licentia à Priore quaesita, licet non obtenta: relaxare autem, absque necessitate, & expressa Superioris licentia non possit.

§. 136. Quod & de ceteris omnibus apertis Monachis & Conversis intelligi volumus, qui quatuor annos post professionem nostri Ordinis in Eremito vixerint.

§. 137. Item antiquam constitutionem confirmantes, & de novo statuentes, ordinamus, quod non obstante aliqua contrarii juris dispositione, peculium Monachorum, & Conversorum nostri Ordinis, qui extra claustrum, atque extra Ordinem ipsum obtinent, Sacratissimam Eremito applicetur, & ejus esse censetur.

§. 138. Insuper quoniam tam totius Ordinis nostri, quam Eremitarum constitutiones antiquiores, multa continere existimantur, quae propter temporum mutationem, secundum praesentem vivendi consuetudinem, minus observari posse videntur, plurimaeque in eis, aut confusa, aut minus cohaerentia, invicemque contraria sunt; Propterea virtute sanctae obedientiae praecipimus, ut illi quibus per Capitulum Eremiti hoc onus injunctum fuerit, debeat infra triennium, & totius Ordinis, & ipsius Eremiti constitutiones, prout Spiritus sancti gratia illis concesserit, corrigere, emendare, reformare, superflua aut inutilia rescindendo, inordinata ad ordinem redigendo, contraria moderando, & omnia in meliorem formam, & ordinem sub certis titulis in brevitate redigendo. Quae habeant, ad Generale nostri Ord. proxime futurum Capitulum appresentari, à quo cum fuerint confirmata, ab omnibus nostri Ordinis inviolabiliter observari, ac approbari debeant.

§. 139. Item statuimus ac definimus, quod omnia hujus Capituli decreta, ac statuta, inviolabiliter ab omnibus nostri Ordinis, in virtute sanctae obedientiae custodiantur. Neque possint infringi aut immutari, aut his aliquid contrarium determinari, nisi per dispositionem trium Generalium se continue subsequenti Capitulum, quae conformiter contrarium determinarent, aliter firma, & illibata permaneat.

§. 140. Quicquid autem per Capitulum Eremiti, citra ea quae ad Eremitum, & loca illi annexa, atque subiecta pertinet videntur, in futurum determinatum, ac definitum fuerit, nullo modo possit immutari aut infringi, vel directè, vel indirectè impediri, sub magna propriae conscientiae aggravatione, neque eas valeat Ordinis Generalis, aut Eremiti Prior, neque alii nostri Ordinis Definitores, sine Capituli totius Eremiti consensu derogare.

§. 141. Postremo statuimus ac definimus, ut in omnibus principalioribus hujus Congregationis locis, in quibus viget, aut in posterum vigeat observantia, teneantur omnes fratres orare pro Sum. Pontificis, & Sedis Apostolicae felicitate, & diebus serialis eos Psalmos & Orationes dicere, quae antiquissima institutione in Eremito dicuntur, eo modo, quo ibi dici consueverunt.

§. 142. Omnes propterea nostri Ordinis viros & mulieres hortamur, & admonemus, ut specialiter pro Leo-

no Decimo Pontif. Max. Magnificoque fratre ejus Juliano nostri Ordinis Protectoribus, & benefactoribus praecipuis, continuas ad Deum preces fundere non omittant.

quo pro Papa
& Ordinis
Protectoribus.

§. 143. Ceterum quia difficile foret praesentes literas ad singula, & quaecumque opportuna loca deferri, motu, & scientia praedictis volumus, & Apostolica auctoritate praefata decernimus, quod transumptis super praedictis conficiendis, aut impressis, aut manu scriptis, & manu publici Notarii subscriptis, & sigilli alicujus personae in dignitate Ecclesiastica constitutae impressione munitis, ea prorsus fides adhibeatur indubia, quae ipsis originalibus literis adhiberetur, ubicumque essent exhibitae vel ostensae. Nulli ergo, &c.

Fides dan-
da transum-
ptis hujus
bullae.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo tertio decimo, quarto nonas Julii, Pont. nostri anno 1.

Dat. P. An.
die 2. Julii.

Rota Romanae auditorum privilegium, quod litterae Apostolicae à quibuscumque Romanae Curiae officialibus gratis pro eis expendantur. III.

De materia hujus Rota, plenè notabo infra in Pii IV. const. 44. ubi videas. Edita An. D. 1513.

LEO EPISCOPVS,
Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

Edis Apostolicae providentia gratiarum juxta singulorum conditiones, & merita distributrix, illos prout aequum est, ulterioris favoris gratia, & amplioris retributionis praemio libenter prosequitur, quos posterioribus meritis novit adjuvari, quique grata devotionis obsequia sibi studiosius impendere dignoscuntur.

Exordium.

§. 1. Attendentes igitur operosae sollicitudinis studia, & assiduos labores, quos dilecti filii Collegium, & Capellani nostri causarum Palatii Apostolice Auditorum, eorumque Locatenentes, pro nostro & dictae Sedis honore, ac justitia personis ad Sedem ipsam ex omnibus mundi partibus confluentibus ministranda in causis eorum eis pro tempore vertentibus, jugiter perferunt, & nulla exinde stipendia pro incumbentibus illis juxta eorum status decentiam, oneribus facilius perferendis percipiunt, ac propterea dignum censentes eis gratiosos favores, & opportuna commoditatis auxilia impendere.

Causa hujus
constituit.

§. 2. Motu proprio, non ad ipsorum Auditorum, aut Locatenentium, vel aliorum pro eis nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia, auctoritate Apostolica tenore praesentium statuimus, & ordinamus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus singuli causarum Palatii hujusmodi Auditores, eorumque Locatenentes, nunc, & pro tempore existentes, quascumque literas Apostolicas, tam gratiam quam justitiam, seu mixtim concernentes, quas quilibet ipsorum Auditorum, & Locatenentium pro tempore duxerint expediendas, etiam si gratiae hujusmodi tales fuerint, quae etiam pro illius, qui juxta Rotulum nostrum, & pro tempore existentium Romanorum Pontificum familiarium, continuorum commensalium, de nostro, aut illorum mandato pro tempore ordinatum, gratis expedire consueverunt, mandatum speciale à nobis vel successoribus Romanis Pontificibus praefatis, ad effectum illas gratis expediendi necessarium foret, gratis ubique in singulis dilectorum filiorum Scriptorum, Abbreviatorum etiam de Majori praesidentia, Secretariorum, Sollicitatorum, plumbique & registri Scriptorum ac registrarum, correctoris, & Procuratorum Contradictorum, aliorumque Cancellariae Apostolicae, ac Romanae Curiae officialium quorumcumque, sine alicujus taxae, aut emolumentorum etiam regalium solutione expedire possint & debeant.

Indultum
expediendi
litteras Apo-
stolicas gra-
tis pro Audi-
toribus Rota.

§. 3. Et nihilominus eisdem Scriptoribus, Abbreviatoribus, Secretariis, Sollicitatoribus, Magistris, Collegioribus, Brevium Scriptoribus, Registraribus, & aliis Cancellariae & Curiae officialibus hujusmodi, praesentibus
Z z 4 bus

Proce-
ptum
quod omni-
bus officialibus gra-
tis expendantur.

bus & futuris, ac aliis ad quos pertinet, in virtute sanctae obedientiae, ac sub excommunicationis sententiae poena, quam si contra fecerint, eo ipso incurrere volumus, districtè præcipimus, & mandamus, quatenus literas prædictas pro singulis ex Auditoribus, & Locatenentibus prædictis, quibusvis exceptione & dilatione, ac compositione cessantibus, liberè expediant, & expediri faciant & permittant.

Dispensatio auctoritatem.

§. 4. Quocirca Venerabilibus fratribus nostris Afculan. & Sigun. Episcopis, ac dilecto filio in Alma Urbe & ejus districtu in spiritualibus Vicario generali, per Apostolica scripta Motu simili mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios præfatis Auditoribus & Locatenentibus, nunc & pro tempore existentibus, in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra statutum, ordinationem, præceptum, & mandatum prædicta firmiter observari, ipsosque Auditores, & Locatenentes, nunc & pro tempore existentes, illis pacificè gaudere. Contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo.

Dispensatio auctoritatem quorumcumque.

§. 5. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac Collegiorum hujusmodi officiorum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, necnon privilegiis, & indultis Apostolicis, illis sub quibuscumque tenoribus, & formis concessis, innovatis, & confirmatis, quibus tenores illorum, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur pro sufficienter expressis habentes, illis in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat, specialiter & expressè derogamus, necnon quibuscumque prohibitionibus, & inhibitionibus etiam vivæ vocis oraculo singulis officialibus prædictis, etiam per nos, & successores nostros præfatos, quomodolibet pro tempore factis, contrariis quibuscumque, aut si Scriptoribus, Abbreviatoribus, Secretariis, Sollicitatoribus, Collectoribus, Registratoribus, Magistris, & aliis officialibus prædictis, vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Dat. P. An. 1. 15. Septemb.

Nulli ergo, &c. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo tertio, decimo septimo Kalend. Octobris, Pontificatus nostri Anno primo.

IV. De munere, auctoritate, & privilegiis Rectoris & Reformatorem, Lectorumque & scholarium Studii generalis Almæ Urbis, & officio Bidelli.

De hujus studii institutione, totoque ejus statu, ut de sup. in Bonif. VIII. const. 9. In suprema, ubi plenè notari. Et de hujusmodi generalium Studiorum privilegiis habetur etiam ultra ibi notata, in Conc. Trid. sess. 5. cap. 1. & inf. Pii IV. const. 88. In sacrosancta, & seq.

Edita An. D. 1513.

LEO EPISCOPVS, Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

Causa confutimur.

Deterarum scientia præditi in agro Domini in dies producunt, animo contemplamur, dumque quàm utilis & necessarius pro spiritualium temporaliumque rerum in hac plena tenebris & caligine vita regimine & directione salubris sit ipsarum literarum usus, sedula meditatione perpendimus, inter sollicitudines varias, quibus pro injuncta nobis desuper Apostolicæ servitutis officio prospere & feliciter exequendo, undique angimur, illam libenter amplectimur, per quam in singulis Orbis partibus literarum studio vacare cupientibus illarum capel-

endarum occasio & commoditas ministraretur: sed ut hæc in Urbe nostra votivos sortiatum effectus, eo propensior cura nos urget, quo Urbs ipsa Vicarii CHRISTI in terris Regiæ, antequam ejus oculos semper posita, tanquam Apostolicæ Sedis validissimum firmamentum supra cæteras Orbis Urbes principatum obtinere dignoscitur: dignumque est, ut sicuti ejus excellentissima est conditio, sic etiam ipsius incolæ, & habitatores in omni virtutum genere, & præcipuè liberalium artium disciplina, quæ ipsarum est nutritrix & alumna virtutum, alios antecellat.

§. 1. Dudum siquidem felicitis recordationis, &c. Omissionis relatio nulla, quia ejus continentia est sup. in const. 9. Bonif. VIII. In suprema.

Bonif. VIII. in suprema. ubi hic, & c. Hic Pont. a probe.

§. 2. Nos igitur irreparabilem lapsi nequidquam temporis hujusmodi jacturam ægerentes, cupientesque sicut providum decet patremfamilias futuris temporibus consulere, hujusmodi supplicationibus inclinati, & ex certa nostra scientia, auctoritate Apostolica, tenore præsentium dictas prædecessoris literas approbamus & innovamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus: Decernentes omnia & singula in eisdem literis contenta, præsertim quod de scholarium exemptione, immunitate, & aliis illis concessionibus, prærogativis, & gratiis in eis traditur, debere inviolabiliter observari.

Lecturam merum, scholariumque designat.

§. 3. Et nihilominus hac irrefragabili, & perpetuis futuris temporibus valitura constitutione statuimus, decernimus & ordinamus, ut ex nunc de cætero præter alios, qui necessarii fuerint in qualibet facultate Lectores, unus saltem in jure Canonico, & unus in Jure Civili Doctores, & unus in Philosophia, seu Medicina magistri, eminentis literaturæ viri undecumque ad legendum in scholis publicis dictæ Urbis solitis temporibus & diebus, justis & honestis salariis, arbitrio pro tempore existentium Rectoris, & Reformatorem dicti Studii, juxta ipsorum Doctorum & Magistrorum qualitates, de Romani Pontificis licentia moderandis per eosdem Rectorem & Reformatores, communi opportuna in hoc per eos adhibenda diligentia, annuatim conducantur.

Ad vocat. nis manus inseritur.

§. 4. Et nullus dictorum duorum Doctorum sic conducendorum, interim advocacionis, aut præterquam domi, si voluerit, consulendo, quodvis aliud Curia, vel Urbis prædictarum officium valeat exercere.

Lecturam minus inclinat.

§. 5. Sed tam ipsi quam cæteri omnes ad legendum in hujusmodi scholis, pro tempore conducti, solitis temporibus, & diebus, horisque ad id eis per Rectorem & Reformatores præfatos statutis, legitimo impedimento cessante, commissum sibi legendi munus obire, & post finitas lectiones per aliquod conveniens spatium, circulos in eisdem scholis tenere debeant. Et si quis ex eis non legitime impeditus à legendo cessaverit, quoties id fecerit, toties dupli ejus quod pro qualibet lectione constituto ei salario, ipsum attingere discernetur: & quod pro una, Bidellis five nuntii dicti Studii id legitime denuntiantibus, & tribus reliquis quartis partibus fabricæ scholarum earundem ex nunc applicamus, poena mulctetur, & ei tradenda bulletta seu mandato, defalcandi & denunciandi, ac curam d. Fabricæ habenti, juxta applicationem prædictam perfolvendi.

Observat. tam & c. tam Reformatorem committit.

§. 6. Et quoniam inutilis hæc provisio de facili reddi posset, nisi sint qui ejus transgressores adnotent, & scholas ipsas sollicitè visitent & frequentent, quod Rector cum duobus saltem doctorum Reformatorem, semel in mense, & pluries ubi cognoverint expedire, diebus atque horis variis & incertis, ad ipsas scholas se personaliter conferant, & eas, earumque lectores, dum legunt, dum tenent circulos, visitent, & si qua correctione aut reformatione digna viderint, illa corrigant & reforment, & unus ex eisdem reformatorebus seorsim, bis saltem in hebdomada, visitationis hujusmodi officium subeat per seipsum; & transgressiones, aut alia corrigenda vel reformanda, cum Rectore conferat & collegis, ut eorum opera sic adhibita (super quo eorum & ipsorum cujuslibet conscientias oneramus) studium prædictum votivis proficiat incrementis.

§. 7. Bidelli

testabiles & abominabiles hereticos & infideles, Catholicam fidem labefactantes, vitandos & puniendos fore decernimus.

Philosophia professorum Catholicam veritatem hujus articuli discipulis explicare.

§. 3. Insuper omnibus & singulis Philosophis in universitatibus Studiorum generalium, & alibi publice legentibus, districtè præcipiendo mandamus, ut cum Philosophorum principia, aut conclusiones, in quibus à recta fide deviare noscuntur, auditoribus suis legerint seu explanaverint, quale hoc est de animæ mortalitate, aut unitate, & mundi æternitate, ac alia hujusmodi, teneantur eidem veritatem religionis Christianæ omniconatu manifestam facere, & persuadendo pro posse docere, ac omni studio hujusmodi philosophorum argumenta, cum omnia solubilia existant, pro viribus excludere atque resolvere.

In sacris confirmari Theologia, vel sacris Canonibus studere.

§. 4. Et cum non sufficiat aliquando tribulorum radices præscindere, nisi & ne iterum pullulent, funditus evellere, ac eorum semina, originaleque causas, unde facile oriuntur, removere, cum præcipue humanæ Philosophiæ studia diuturniora, quam Deus secundum verbum Apostoli evacuavit, & stultam fecit, absque divinæ sapientiæ condimento, & quæ sine revelatæ veritatis lumine in errorem quandoque magis inducunt, quam in veritatis elucidationem, ad tollendam omnem in præmissis errandi occasionem, hac salutari constitutione ordinamus & statuimus, ne quisquam de cætero in sacris ordinibus constitutus, sæcularis vel regularis, aut aliis ad illos à jure arctatus, in Studiis generalibus, vel alibi publice audiendo, Philosophiæ aut Poësis studiis ultra quinquennium post grammaticam & dialecticam, sine aliquo studio Theologiæ aut juris Pontificii incumbat. Verum dicto exacto quinquennio, si illis studiis insudare voluerit, liberum sit ei, dum tamen simul aut seorsum, aut Theologiæ, aut sacris Canonibus operam navaverit, ut in his sanctis & utilibus professionibus Sacerdotes Domini inveniant, unde infectas Philosophiæ & Poësis radices purgare & sanare valeant.

In studiis generalibus publicentur.

§. 5. Et hos Canones per Ordinarios locorum, ubi generalia studia vigent, & rectores universitatis eorundem Studiorum singulis annis in principio studii, in virtute sanctæ obedientiæ publicari mandamus.

Nulli ergo, &c.

Dat. P. An. 1. 29. Decemb.

Datum Romæ in publica sessione, in Lateranensi sacrosancta Basilica solemniter celebrata, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo tertio decimo, 14. kalend. Januarii, Pontificatus nostri anno primo.

VI. Quod Fratres Ordinis Minorum de Observantia habere possint domos amplas, & magnifica ornamenta Ecclesiastica.

De hoc Ordine vide notata infra in const. 23.

LEO PAPA X.

Edita An. D. 1514.

Dilectis filiis Generali, & Provincialibus Vicariis, Guardianis, & Fratribus Ordinis Fratrum Minorum de Observantia.

Exordium.

Merentur vestræ devotionis sinceritas, & Religionis honestas, ut ea vobis gratiosè concedamus, quæ vestrarum conscientiarum serenitatem, & quietem respicere dignoscuntur.

Causa hujus constituit.

§. 1. Cum itaque sicut nobis nuper exponi fecistis, licet felicis recordationis Nicolaus III. Clemens Papa V. ac alii Romani Pontifices prædecessores nostri, pro consolatione ambiguarum mentium, & timoratarum conscientiarum Fratrum Ordinis vestri serenitate, domos, & loca, & alia bona vestra, tam mobilia, quam immobilia, in jus, & proprietatem Romanæ Ecclesiæ susceperint, nihilominus nonnulli vestrum adhuc hæsitant, cum eis domos amplas, & spatiosas, quæ in præsentiarum in vestro Ordine, & familia tam per Fratres speciali ad hoc facultate, sive auctoritate suffultos, quam per sæculares ad hoc pia devotione ductos, construuntur & ædificantur, ut potius palatia magistratum reputari posse videantur, quam habitationes pau-

perum, inhabitare, & colere. Et simili modo paramentis, & vasis Ecclesiasticis, quæ in numero, & pretio Evangelicæ paupertati, quam professi estis derogare videntur, & aliis, quibus tam Ordo, quam Fratres utuntur communiter vel divisim, uti, & in vestris Conventibus illa retinere liceat. Ac propterea nonnulli Conventus relinquere, & ad loca eremitoria se transferre, & fugere moliantur, in Divini cultus detrimentum, & scandalum plurimorum, ac Ordinis, & familiæ perturbationem. Et cum interdum ob magnificentias plurimorum Principum, & aliorum dominorum, qui non secundum quod vestræ congruit paupertati, sed secundum quod eorum congruit excellentiæ, volunt & vestras domos construere, & pro divino cultu capfas, & planetas, dalmaticas, & alia paramenta, & calices, ac alia vasa ad ministerium Sacramenti altaris, pro summi Dei honore, & gloria pie erogare, & elargiri, talia respicere non possitis, necnon possibilem resistantiam de non accipiendi faciatis, & non sinant isti tales donantes jam acceptata alienari, nec demoliri jam constructa permittant.

Petitione Fratrum Minorum de Observantia.

§. 2. Nobis humiliter supplicari fecistis, ut pro pace conscientiarum vestrarum, & ut sine stimulo gratum Altissimo famulatum exhibere, & in vestro laudabili officiandi, ritu continuare possitis, statui vestro super his opportunè providere de benignitate Apostolica dignemur.

Declaratio quod licet ipsis Fratribus sui amplius dominium magnificentiam ornamentis Ecclesiasticis.

§. 3. Nos igitur attendentes, quod demorum, & aliarum rerum, tam pro divino cultu, quam pro communi usu vestro vobis concessarum, solum ad usum, & non fructum, nec possessionem cedunt, nec ea sine speciali Sedis Apostolicæ mandato alienare possitis, ac ad eandem Sedem illa omnia, quæ de novo, ut nostri prædecessores fecerunt, in proprietatem dictæ Sedis recipimus, pertinent, & quod ex demorum amplitudine, aut paramentorum multiplicitate, nihil magis vestris commoditatibus corporalibus adjiciatis, vestris in hac parte supplicationibus inclinatis, auctoritate Apostolica tenore præsentium declaramus, & decernimus, vos illorum tantum esse Custodes, & non possessores, & propterea absque vestræ professionis macula, aut violatione, cum deceat juxta celebritatem solemnitatum & solemnioribus officiis, & decentioribus paramentis Divinam honorare majestatem, & ipsius cultum munificare, & aliis quibus tam Ordo quam Fratres utuntur communiter, vel divisim, uti, & potiri liberè, & licitè posse, prout etiam felicis recordationis Julius Papa II. prædecessor noster Fratribus ejusdem Ordinis, & familiæ Regni Angliæ, ad instantiam charissimæ in Christo filiæ nostræ modernæ Regiæ Angliæ illustri concessisse dicitur. Et sic perpetuis futuris temporibus in Ordine, & familia vestris ab omnibus illius Fratribus teneri, & observari debere volumus, & mandamus.

Derogatio prætorum.

§. 4. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac ipsius Ordinis statutis, etiam juramento, sive professione firmatis, & aliis in contrarium facientibus quibuscumque.

Dat. P. An. D. die 2. Jan. 1514.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die secunda Januarii, millesimo quingentesimo decimo quarto, Pont. nostri anno primo.

Reformatio generalis Prælatorum Ecclesiasticorum, eorumque Officialium ac Familiarium, & aliorum.

Multa habet capita ista constitutio, ita quod hic stare non possunt adnotationes, & ideo apud apostillas circumpositas indicavi.

LEO EPISCOPUS, Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam, Sacrosancto approbante Concilio.

Edita An. D. 1514.

Supernæ dispositionis arbitrio, quo cœlestia pariter & terrena ineffabili providentia disponuntur, in sublimi beati Petri solio CHRISTI Unigeniti Dei Filii gerentem vices in terris Rom. Pontificem decet in primis pro cura, & salute Domini gregis sibi divinitus commissi providè exercere Pastoris officium.

Exordium.

§. 1. Quare

§. 1. Quare pro dicti pastoralis officii sollicitudine cum Ecclesiasticam disciplinam, ac per omnes fere Christi fidelium gradus, bene recteque vivendi regulam temporum difficultate, ac hominum malitia, licentiaque, & impunitate in deterius ita labi, diffuere, aberrareque longius à recta via animadvertimus, ut nisi provida corrigatur emendatione, in varios errores securitate peccandi quotidie magis incidere, moxque obortis publicè scandalis prorumpere sit verendum.

§. 2. Cupientes igitur, quatenus nobis ex alto permittitur, ea jam nimium invalescentia mala corrigere, ac pleraque in pristinam sacrorum canonum observantiam reducere, ac in melius juxta sanctorum Patrum instituta, dante Domino, reformare, eaque omnia sacro approbante Lateranensi Concilio, à sel. rec. Julio Papa Secundo prædecessore nostro inter alia propterea incepto, & per nos continuato salubriter moderari, ut ab his sumamus exordium, quæ pro nunc magis expedire videntur, & quæ sæpè per singulas ætates neglecta magnam Christianæ Religionis attulere perniciem, & in Ecclesia Dei maxima scandala pepererunt, à promotionibus scilicet ad Ecclesiasticas dignitates constituimus exordiri.

§. 3. Cum præ mem. Alexander Papa III. prædecessor noster etiam in Lateranen. Concilio decreverit, ut ætas, morum gravitas, ac literarum scientia in personis promovendis in Episcopos, & Abbates diligenter inquirentur, nihilque magis Dei Ecclesiæ officiat, quam cum immeriti assumuntur Prælati ad regimen Ecclesiarum, propterea in promotionibus Prælatorum, quantum à Romano Pont. magna ratio haberi debet, eo præsertim quod de promotis per eos ad Ecclesias, seu Monast. in extremo judicio rationem Deo reddituri sunt. Statuimus & ordinamus, ut deinceps perpetuis futuris temporibus Patriarchalibus, Metropolitanis, ac Cathedralibus Ecclesiis, & Monasteriis pro tempore vacantibus de personis juxta præfati Alexandri constitutionem, ætate matura, gravitate morum, literarumque scientia præditis, non ad alicujus instantiam per commendam, & administrationem, seu conservationem, aut alio quovis modo provideatur, nisi ratione utilitatis Ecclesiarum, prudentiæ, nobilitatis, probitatis, experientiæ, atque curialitatis antiquæ cum competenti literatura, & in Sede Apostolica meritorum, aliter visum fuerit faciendum. Idemque in electis, & postulatis, quorum electiones, & postulationes per Sedem Apostolicam admitti consueverint, volumus observari.

§. 4. Et si de minoribus ætate xxx. annorum, Ecclesiis aut Monasteriis hujusmodi contigerit provideri, non dispenseur cum eisdem, ut Ecclesiis citra xxvij. ætatis annum, Monasteriis verò citra xxij. præesse valeant.

§. 5. Quinimò ut accuratius, diligentiusque idoneæ personæ promoveantur, Statuimus ut Cardinalis, cui electionis, postulationis, aut provisionis Ecclesiæ, seu Monasterii relatio committetur, antequam in sacro Consistorio, ut moris est, referat commissionem examinis, ac relationis hujusmodi sibi datam, uni cujuslibet ordinis antiquiori Cardinali in ipso Consistorio per se ipsum, vel si ea die qua sibi commissionis onus injunctum fuerit, Consistorium non fuerit, per Secretarium suum, aut alium quemlibet ex suis domesticis familiaribus, notam illam facere debeat, qui tres priores aliis quamprimum sui ordinis Card. eam significare teneantur, negotiumque electionis, administrationis, postulationis, aut promotionis, summarie, & de plano per seipsum dictus relator examinet, & si qui contradixerint, his vocatis, idoneos, graves, & fide dignos testes, & si expediens, opusve fuerit, alios ex officio assumere, processusque, & jura ejusmodi relationis, unà cum dictis testium, die faciendæ relationis secum ad Consistorium deferre debeat, neque ullo modo referat, si præsens in Curia promovendus majorem Card. partem antea non adiverit, ut quæ à referente collega sint Cardinales audituri, oculata fide, quantum ad personam promovendi attinet, cognoscere possint.

§. 6. Promotus verò eisdem Cardinales qui præfentes in Curia fuerint, ex antiquo more, consuetudineque laudabili quamprimum visitare teneantur, quem qui-

dem morem, laudabilemque consuetudinem innovamus, ac inviolabiliter observari mandamus.

§. 7. Et quoniam Episcopalem dignitatem tueri illæsam, & ne improborum impugnationibus, aut accusantium calumniis passim pateat, munici par est: Statuimus, ut nullus Episcopus, aut Abbas, quovis instante ac requirente, nisi sibi copia, & facultas legitime defensionis permittatur, etiam si crimina fuerint notoria, diligenterque partibus auditis causa plenarie probata fuerit, privari valeat.

§. 8. Neque aliquis Prælati invitatus, nisi aliis justis efficacioribusque rationibus, & causis, transferatur, juxta formam, ac decretum Concilii Constantien.

§. 9. Et, quoniam ex commendis Monasteriorum, ut magistra rerum experientia sæpius docuit, Monasteria ipsa, tam in spiritualibus, quam in temporalibus graviter læduntur, quippe quorum ædificia, partim commendatiorum negligentia, partim avaritia, vel incuria collabantur, & in dies divinus cultus in his magis diminuitur, passimque obloquendi materia personis præsertim secularibus præbetur, non absque dignitatis Apostolicæ Sedis diminutione, à qua commendæ hujusmodi proficiuntur, ut eorum indemnitati salubrius consulatur: Volumus, ac sancimus, ut cum illa per obitum Abbatum, qui illis præerant, vacaverint, nullo pacto cuiquam possint commendari (nisi pro conservatione auctoritatis Apostolicæ Sedis, & ad occurrendam malitiam illam impugnantium, pro temporum qualitate aliter nobis de Fratrum nostrorum consilio visum fuerit expedire) sed de persona idonea juxta præscriptam constitutionem eis ita provideatur, ut illis idonei Abbates, prout decet, præfuturi sint.

§. 10. Ea verò Monasteria quæ commendata fuerint, cum per eorum cessum vel decessum, quibus erant commendata, commendæ hujusmodi cessaverint, Cardinalibus dumtaxat, ac personis qualificatis, & benemeritis commendari possint, ita tamen quod eorum Monasteriorum commendatarii, quibus ea de cætero commendata fuerint, cujusvis dignitatis, honoris, & præminentie existant, etiam si Cardinalatus honore, & dignitate fungantur, si mensam habuerint separatam, ac seorsum à mensa Conventuali, quartam suæ mensæ partem pro instauratione fabricæ, seu pro ornamentis, vestibus, ac paramentis emendis, faciendisque, aut pauperum alimonia, aut sustentatione, ut major exiger, ac suadebit necessitas. Si verò mensa fuerit communis, tertiam omnium fructuum dicti Monasterii sibi commendati partem pro supradictis oneribus supportandis, & sustentatione Monachorum, omnibus aliis deductis oneribus, impartiri teneantur. Ac literæ, quæ super Monasteriorum hujusmodi commendis expedientur, cum clausula hoc ipsum specificè exprimente debeant expediri, alioquin si aliter expediantur, nullius sint roboris, vel momenti.

§. 11. Et quoniam Ecclesiis hujusmodi absque aliqua fructuum diminutione provideri decet, ut tam dignitati Præfidentium, quam Ecclesiarum & ædificiorum necessitati consulatur: Decernimus pariter, ac statuimus, ut super earundem Ecclesiarum fructibus pensiones minime referantur, nisi ex resignationis causa, aut etiam alia quæ in secreto nostro Consistorio iusta, probabilis, & honesta habita fuerit.

§. 12. Statuimus quoque, ut de cætero parochiales Ecclesiæ, ac dignitates majores & principales, aliaque beneficia Ecclesiastica, quorum fructus, redditus, & proventus ducentorum ducatorum auri de Camera secundum communem æstimationem valorem annuum non constituunt vel attingunt, necnon hospitalia, leprosarum, Xenodochia cujuscumque valoris, quæ ad pauperum usum, & alimoniam instituta sunt, S. R. E. Cardinalibus non commendentur, aut alio quovis titulo conferantur, nisi per obitum familiarium nostrorum vacaverint, quæ illis commendari possint, ut illa ad illarum personarum sibi gratarum, & idonearum commodum infra sex menses dimittere teneantur, quibus etiam, quoad beneficia ad quæ haberent regressum, præjudicate non intendimus.

Episcopus & Abbas etiam in notis criminibus habeant defensionem.

Prælati invitati non transferantur.

Reformatio de commendatione Monasteriorum.

Onera oneribus dam circa elemosinas.

Reformatio de pensionibus referendis.

Beneficia que Cardinalibus non commendentur.

Beneficia que Cardinalibus non commendentur.

Episcopus & Abbas etiam in notis criminibus habeant defensionem.

Prælati invitati non transferantur.

Reformatio de commendatione Monasteriorum.

Onera oneribus dam circa elemosinas.

Reformatio de pensionibus referendis.

Beneficia que Cardinalibus non commendentur.

§. 13. Or

Reformatio de beneficiis servandis.

Principalesque.

Reformatio de beneficiis servandis, & reservationibus.

Inno. XXII. Extravag. de Præbend.

Reformatio Cardinalium circa vitam & mores. Vide etiam Conc. Trident. sess. 24. cap. 11. & sess. 25. c. 1.

Tempo quo d. cum Episcopi honorificis signantur.

Quoniam ne quis pro promotione ab aliquo partialitate.

Titulum loca & curiam pariter visitent, & ad parochiam & viciniam suam.

§. 13. Ordinamus etiam ne Ecclesiarum, ac quorumcumque Monasteriorum, & militiarum membra a suo capite, quod est absurdum, absque legitima, & rationabili causa disjungantur, aut separentur.

§. 14. Uniones perpetuas, præterquam in casibus à jure permixtis, vel sine rationabili causa, nequaquam fiant.

§. 15. Dispensationes autem ad plura incompatibilia ultra duo, nisi qualificatis juxta formam juris communis non concedantur, nisi ex magna & urgente causa. Et personis cujuscumque dignitatis parochiales Ecclesias, & earum perpetuas vicarias, ac dignitates majores, & principales, etiam per viam unionis, vel commendæ ad vitam ultra quatuor obtinentibus, ex nunc terminum quorum annorum præfigimus, ut interim, quatuor tantum ex eis retentis, reliqua dimittere teneantur, & beneficia dimittenda hujusmodi resignari valeant in manibus Ordinatorum, ad effectum ut de illis provideatur personis per eos nominandis, quacumque reservatione, etiam generali, etiam ex qualitatibus resignantium personarum resultante, non obstante, quo elapso termino nisi dimiserint, omnia vacare censeantur, ac possint liberè ut vacantia impetrari, talesque præterea retinentes penas extravagantis, Execrabilis, recolende memorie Joannis Papæ XXII. etiam prædecessoris nostri incurrant. Item statuimus ut speciales reservationes quorumcumque beneficiorum ad cujusvis instantiam minimè concedantur.

§. 16. Et cum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales ceteros omnes in ipsa Ecclesia post summum Pontificem honore ac dignitate præcedant, conveniens est debitum est, ut vite munditia, ac virtutum splendore cunctis præfulgeant. Quapropter non modò hortamur eos ac rhonemus, verum etiam statuimus, & ordinamus ut de cætero quilibet Cardinalium pro tempore existens, juxta doctrinam Apostoli ita sobrie, caste, ac pie vivat, ut non solum à malo, sed ab omni etiam specie mali abstinens, coram hominibus luceat. Deumque in primis operibus honorificet. Sint omnes vigilantes, ac divinis officiis, Missarumque celebrationibus intenti, habeantque Capellas suas in loco honesto, prout facere consueverunt. Sitque eorum domus, familia, mensa, suppellexque non fastu, aut pompa, neque superfluis rebus, neque aliquo modo reprehensibilis, ne peccandi, excedendique modum licentia inde nascatur, sed ut æquum est, modestiæ & frugalitatis speculum dici mereantur. Illis itaque sint contenti, quæ sacerdotalem præ se ferant modestiam. Ac Prælatos & quoscumque alijs insignes viros ad Romanam Curiam venientes, benigne, honorificeque, tam publicè quàm privatim, tractent, & apud nos & successores nostros gratiosè, liberaliterque eorum negotia commendata suscipiant.

§. 17. Præterea ministerium indecorum Episcoporum, Prælatorumque in domibus non habeant, ne ceteris præesse instituti, & sacro caractere insigniti, in villa descendant ministeria, passimque Pastoralis officii contemptum inducant. Eos itaque quos vel nunc habent, vel in posterum sunt habituri, honorificè, ut fratres, ac juxta eorum status condecantiam tractent.

§. 18. Cumque Romano Pontifici communi omnium Christi fidelium patri assistant, personarum acceptatores, vel advocatos eos fieri, valde incongruens est, propterea statuimus ne partialitatem suscipiant aliquam, neque Principum, aut Communitatum, vel quorumcumque aliorum contra quemquam, nisi quantum justitia & æquitas postulat, eorumque dignitas, & conditio requirit, promotores aut defensores fiant, sed à privata omni passione sejuncti, sedandis & componendis inter quoscumque litibus, omni diligentia vacent, incumbantque, Principum, & quorumcumque aliorum ac præsertim pauperum, & Religiosorum justa negotia pio promoveant affectu, oppressos & injustè gravatos juxta vires suas, & officii debitum adjuvent.

§. 19. Tituli sui loca, si præsentis in Curia fuerint personaliter, si verò absentes, per Vicarium idoneum semel saltem singulis annis visitent, clericos & populos Ecclesiarum titulo suo subjectarum cum diligentia inquirent, vigilantque circa cultum Divinum & bona di-

starum Ecclesiarum, moresque in vita & vitam clericorum & parochianorum solerter explorent, eosque omnes & singulos ad rectè, honesteque vivendum paterno moneant. Pro augmento autem Divini cultus, & salute animarum suarum, quilibet Cardinalis, vel in vita donet, vel in mortis articulo relinquat suum titulum, quantum sit satis ad Presbyterum unum commodè ibi sustentandum, vel si Ecclesia indigeat reparatione, vel alia subventionem, tantum illi relinquat, vel donet, quantum conscientia sua videbitur.

§. 20. Et cum minimè deceat, affines, & consanguineos, præsertim benemeritos, & opè indigentes negligere, sed illis providere justum & laudabile sit, non propterea tamen vel beneficiorum multitudine, ac Ecclesiasticis redditibus ita eos impleri convenire arbitramur, ut ceteri damnus ex hujusmodi largitionis intemperantia patiantur, & inde scandalum nascatur. Statuimus itaque ut Ecclesiarum bona temerè non effundant, sed ea in pijs & sanctis operibus exponant, quorum causa magni, & optimi redditus per sanctos Patres statuti, & ordinati fuerunt.

§. 21. Volumus etiam ut Ecclesiis eidem Cardinalibus commendatis, etiam si Cathedrales, Abbatialesve, aut Prioratus, vel quacumque alia beneficia Ecclesiastica fuerint, absque omni prioris excusatione procurent, ac omni conatu suo provideant debite inservire. Cathedrales dignos & idoneos Vicarios, seu Suffraganeos, prout consuetudo fuerit, cum digna & competenti mercede appointentes, reliquis autem sibi commendatis Ecclesiis aut Monasteriis de justo Clericorum, vel Capellanorum, seu Religiosorum, aut Monachorum Deo sufficiente, & laudabiliter servientium numero providentes.

§. 22. Aedificia quoque, possessiones, & jura quæcumque in statu convenienti conservent, & diruta instaurant, sicut ad bonorum Prælatorum, & Commendatariorum officium spectat.

§. 23. Statuimus etiam, ut dicti Cardinales circa numerum Familiarium, equorumque suis impensis alendorum magna utantur circumspectione, ac diligenti providentia, ne majorem numerum quàm sua facultas, conditio, ac dignitas patiatur habentes, luxus ac prodigalitatis vitio notari possint, neve rursus avari, sordidique habeantur, si in magnis, & amplis redditibus, paucissimis victum præbeant, cum domus Card. patens hospitium, portulve ac refugium proborum, & doctorum maxime virorum & pauperum nobilium, honestarumque personarum esse debeat. Sint igitur circa modum, & numerum tenendi prudentes, ac de Familiarium qualitate in primis curiosi, ne ex alienis vitis turpem sibi contrahant infamiam notam, vulgoque obloquendi, calumniantique justas præbeant occasiones. Et cum maxime providendum sit ut non solum coram Deo, cui primùm placeat debemus, sed etiam coram hominibus, opera nostra probentur, et cæteris exemplo ad imitandum possimus esse, ordinamus ut quilibet Cardin. se domus ac familiæ suæ optimum rectorem, præsertimque ostendat esse, tam circa ea quæ extrinseca omnibus apparent, quàm quæ intus latent abscondita.

§. 24. Habeat itaque eorum quisque Sacerdotes, & Levitas honestis vestimentis indutos, attenteque provideat, ne quis in familia sua quoquo modo beneficiatus, & in sacris ordinibus constitutus, vestes portet versicoloris, nec eo habitu utatur qui ordini Ecclesiastico parum conveniat. Quare in Presbyteratus ordine constituti vestes colorum, quæ clericis à jure non prohibeantur, deferre debeant, usque ad talos saltem demissas, & habentes dignitates in Cathedralibus, & Canonici etiam dictarum Cathedralium, ac primam dignitatem in Collegiatis habentes, & Cardinalium Capellani Missas celebrantes, caputium deferre in publico teneantur, Scutiferis verò paulo supra talos concedantur. Parafrenarii, quia in assiduo sunt motu, ministerioque funguntur laboriosiore, brevioribus, ac magis expeditis vestibus uti possint, etiam si fuerint Clerici, dummodo in Presbyteratus ordine non sint constituti. Ita tamen ut ab honestate non discedant, sed ita vivant ut mores Ecclesiasticis suis ordinibus non discrepent. Reliqui verò Clerici temperate, ac modeste

ditigens plorans. Hæc jubet Sixt. P. in bulla 55.

Consequens subreptis modis.

In communi dicitur Vicariis, & alios ne essentibus de giorum.

Bona Zeiliam cap servent & restantur.

De familiarium numerum, & qualitate, & impensibus, & ceteris optime curant.

Reformatio de familiarium vestibus, & alio qualitate.

modeste omnia faciant, & tam ipsi clerici beneficiati, quam in sacris ordinibus constituti, comam, neque haram non nutriant, neque nillas, aut equos, aut phaleris, ornamentisque ex villuto, aut serico factis habeant, sed ejusmodi rebus ex panno tantum, aut corio simpliciter utantur. Si quis autem familiarium prædictorum contrafecerit, aut post tres menses legitima monitione præcedente, à præsentium publicatione hujusmodi vestes prohibitas gestaverit, in excommunicationem incurrat. Si vero infra tres alios menses non se correxerit, à perceptione fructuum ex beneficiis quæ obtinent, suspensus intelligatur. Quod si per alios sex menses in hujusmodi pertinacia obstinatus permanserit, legitima similiter monitione præcedente, beneficiis omnibus, quæcumque habet, priuatus sit, & esse censeatur, eaque sic vacantia à Sede Apostolica liberè impetrari valeant.

Familiarium quæ Papa

§. 25. Quæ omnia & singula in nostris, & cuiuscumque Rom. Pont. pro tempore existentis Familiaribus, & similiter in omnibus aliis clericis beneficiatis, vel in sacris ordinibus constitutis, ac etiam Curialibus locum habere volumus. Hoc vno tantum excepto, quod dicti nostri, & Rom. Pont. Familiares, rubri coloris vestimenta gestare possint pro decentia, & consuetudine dignitatis Pontificalis.

Cardinales de consuetudine & præsentibus fidei præcipue curati debent.

§. 26. Et quoniam ad Cardinales maxime spectat operum optimorum cura, pro viribus laborabunt scire quæ Regionibus hæresibus, erroribusque, ac superstitionibus contra veram & orthodoxam fidem infectæ sint; & ubi Diuinorum mandatorum Ecclesiastica deficiat disciplina, quique Reges, ac Principes seu Populi bellis infestentur, vel infestari timeant. Hæc & hujusmodi scire, ac nobis, & Rom. Pont. pro tempore existentis referre operam dabunt, ut opportuna & salutaria talibus malis ac pestibus remedia vigilantis studio excogitari valeant.

Legationes & gubernatores Prouinciarum non deputati, per litteras gubernent.

§. 27. Et cum frequenti ac prope quotidiana experientia notum sit, Prouinciis, ac Ciuitatibus propter suorum Legatorum de latere absentiam multa sæpius contingere mala, variaque non sine Apostolicæ Sedis præiudicio, scandala oriri: Statuimus & ordinamus, ut nullis Cardinalibus Prouincias ac Ciuitates Legationis titulo obtinentes, eas per Locutenentes, aut officiales quoscumque administrare liceat, sed personaliter ipsi pro majori parte temporis adesse, atque eas omni vigilantia regere & gubernare teneantur. Et qui nunc titulum Legationis obtinent, aut pro tempore obtinebunt, si in Italia intra tres menses; si extra Italiam, quinque à die præsentis publicationis ad suas Prouincias ire, ac maiorem temporis partem ibi residere teneantur, nisi de nostro & successorum nostrorum mandato pro aliquibus grauioribus negotiis in Romana Curia retineantur, vel ad alia loca, prout necessitas postulat, mittantur, & tunc in dictis Prouinciis ac Ciuitatibus Vicelegatos, Auditores, & Locutenentes, cæterosque confectos officiales cum debitis provisionibus, ac salariis habeant. Qui præmissa omnia & singula non seruauerit, emolumentis quibuscumque Legationis careat. Quæ quidem propter hoc antiquitus ordinata, & instituta fuerunt, ut opportuna Legatorum præsentia populis esset salutaris, non ipsi laborum & curarum penitus expertes, lucro tantum, suæque Legationis titulo inhiarent.

Resideant alii in Curia Rom. & Papa iurisdictionem.

§. 28. Et cum Card. officium in primis versetur in frequenti Rom. Pont. assistentia, & Sedis Apostolicæ negotiis, propterea statuimus, ut omnes Card. in Rom. Curia resideant, & qui sunt absentes, in Italia, intra sex menses, si extra Italiam, infra annum à die publicationis præsentis constitutionis reuertantur. Alioquin fructus beneficiorum, & omnium officiorum suorum emolumenta amittant, omnibusque priuilegiis generaliter & specialiter Card. concessis, quandiu absuerint, omnino careant; exceptis tamen illis, quos ratione officii ab Apostolica Sede iniuncti, vel de Romani Pontificis mandato, aut licentia, vel iusto metu, aut quavis alia legitima causa impediante, vel ægrotationis, abesse contingat, priuilegiis, indultis, & immunitatibus eisdem Cardinalibus concessis, & in bulla nostra sub data coronationis nostre contentis, & expressis, in suo robore nihilominus permanentibus.

Bullar. Mag. Tom. I.

§. 29. Statuimus insuper, ut expensis funebres Card. computatis omnibus 150. florenorum summam excedere non debeant, nisi executorum prouidentia iustis allegatis causis, ac rationibus plus expendendum esse duxerit. Exequiæ, & castrum doloris, prima, & nona die fiant; infra octauam vero Missæ de more celebrentur.

Reformatio de impensis funer. liuum Card.

§. 30. Pro reuerentia autem Sedis Apostolicæ, utilitateque & honore communi possunt. Et ipsorum Cardinalium, ut scandalorum quæ nasci possent, occasio tollatur, majorque in sacro Senatu libertas votorum fiat, liceatque ut par est, Cardinali cuique, secundum Deum & conscientiam suam, libere & impune quodcumque sentiat dicere. Statuimus, ne quæ Cardinalium vota in Consistorio data, & quæcumque ibi gesta, aut dicta, quæ in odium, aut præiudicium, aut scandalum alicuius redundare possint, scripto, aut verbo, vel quouis alio modo reuelent, sub pœna periurii, & inobedientiæ.

Potius non reueland.

§. 31. Et quotiescumque à nobis, & Romano Pontifice pro tempore existente, specialiter & expresse ultra præmissa indictum fuerit super aliqua re silentiū, si quis contrafecerit, ultra pœnas, excommunicationem latæ sententiæ incurrat, à qua non possit absolui nisi à nobis, vel præfato Pontifice Romano, & cum expressione causæ, præterquam in mortis articulo.

Silentiūque à Papa indici- obferuandum.

§. 32. Et cum omnis ætas ab adolescentia prona sit ad malum, & à teneris affluere ad bonum, magni sit operis, & effectus. Statuimus & ordinamus, ut Magistri Scholiarum, & Præceptores, pueros suos, siue adolescentes, nedum in grammatica, & rhetorica, ac cæteris hujusmodi audire, & instruere debeant, verum etiam docere teneantur ea quæ ad Religionem pertinent, ut sunt præcepta diuina, articuli fidei, sacri Hymni, & Psalmi, ac Sanctorum vitæ, diebusque festiuis nihil aliud eos docere possint, quam in rebus ad Religionem, & bonos mores pertinentibus, eosque in illis instruere, hortari, & cogere in quantum possunt teneantur, ut nedum ad Missas, sed etiam ad Vesperas, diuinaque officia audienda, ad Ecclesias accedant, & similiter ad prædicationes & sermones audiendos impellant, nihilque contra bonos mores, aut quod ad impietatem inducat, eis legere possint.

Reformatio de Magistris in eruditione Scholiarum.

§. 33. Ad abolendam verò execrabilem blasphemiam, quæ in maximum diuini nominis, & sanctorum contemptum supra modum inualuit. Statuimus & ordinamus, ut quicumque Deo palam seu publice maledixerit, contumeliosissime atque obscænis verbis Dominum Nostrum IESVM CHRISTVM, vel gloriosam Virginem MARIAM ejus genitricem expresse blasphemauerit, si munus publicum, jurisdictionemve gesserit, perdat emolumenta trium mensium pro prima, & secunda vice dicti officii; si tertio deliquerit, illo eo ipso priuatus existat; si clericus vel sacerdos fuerit, eo ipso quod de delicto hujusmodi fuerit convictus, etiam beneficiorum quæcumque habuerit, fructibus applicandis ut infra, vnius anni mulctetur, & hoc sit pro prima vice, qua blasphemus ita deliquerit. Pro secunda verò si ita deliquerit, & convictus, ut præfertur, fuerit, si vnicum habuerit beneficium, eo priuatur; si autem plura, quod Ordinarius maluerit, id amittere cogatur. Quod si tertio ejus sceleris arguatur & conuincatur, dignitatibus ac beneficiis omnibus quæcumque habuerit, eo ipso priuatus existat, ad eaque vltius retinenda inhabilis reddatur, eaque libere impetrari, & conferri possint. Laicus vero blasphemans, si nobilis fuerit, pœna XXV. Ducatorum mulctetur, & pro secunda vice, L. fabricæ Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe applicandorum, & aliis, ut infra deducitur. Pro tertia verò, nobilitatem perdat. Si verò ignobilis ac plebeius fuerit, in carcerem detrudatur: quod si vltra duas vices publice blasphemans deprehensus fuerit, mithra infami per integram diem ante fores Ecclesiæ principalis mithratus stare cogatur, si vero pluries in hoc ipsum peccatum lapsus fuerit, ad perpetuos carceres, vel ad trimes damnetur, ad iudicis deputati arbitrium. In foro autem conscientie, nemo blasphemiz reus, absque gravissima pœnitentia, seueri confessoris arbitrio iniuncta, possit absolui. Qui verò reliquos Sanctos

AAa

blasph

blasphemaverit, arbitrio iudicis, rationem personarum habituri, mitius aliquanto puniri volumus. Statuimus etiam, ut seculares iudices, qui contra tales blasphemias conuictos, non animaduertent, eosque iustis poenis minime affecerint, quantum in eis fuerit, quasi eidem sceleri obnoxii, eidem quoque poenis subjiciantur. Qui vero in illis inquirendis, puniendisque diligentes, & se veri fuerint, pro qualibet vice decem annorum indulgentiam consequantur, & tertiam partem multae pecuniariae habeant. Quicumque vero blasphemantem audierint, cum verbis acriter obiurgare teneantur, si citra periculum suum id fieri posse contingat, eundemque de forre vel notificare apud iudicem Ecclesiasticum, seu secularem intra triduum debeant. Quod si plures dictum blasphemantem simul audierint, singuli eum accusare teneantur, nisi forte omnes conuenerint, ut unus pro cunctis tali fungatur officio. Quos omnes in virtute sanctae obedientiae hortamur, & monemus in Domino, ut pro Divini nominis reuerentia & honore, in suis dominiis ac terris praemissa omnia seruari, & exactissime exequi mandent, ac faciant, vberimam ab ipso Deo tam boni ac pii operis mercedem habituri, similemque annorum decem indulgentiam ab Apostolica Sede consecuturi, cum tertia parte multae qua dictus blasphemus plectetur, quoties tale scelus puniendum curauerint: quam quidem indulgentiam, & reliquam tertiam multae partem, accusatori blasphemii nomen deferenti similiter concedi, & assignari volumus, aliis poenis contra huiusmodi blasphemos per sacros canones expressis, nihilominus in suo robore manentibus.

Clericorum incontinentium poena.

Sodomitarum poena. Ad hoc vide etiam d. conf. Pii V.

Concubinariorum poena.

Vide ibid.

Simoniacorum poena. Tu vide d. conf. Pii V. ubi notari.

Officium recitationis poena. Hanc etiam declaravit infra Pium V. in conf. 135. Ex proximis.

Principum secularium, & ipsorum officialium in fructibus beneficiorum se ingerentium poena.

§. 34. Ut clerici praesertim caste, continenterque, iuxta canonum praecipua viuam, statuimus, ut contrafacientes acriter secundum canones puniantur.

§. 35. Si qui vero, tam laicus quam clericus, de crimine propter quod venit ira Dei in filios diffidentiae, conuictus fuerit, poenis per sacros canones, aut jus civile respectiue impositis puniatur.

§. 36. Concubinarij autem, siue laici, siue clerici fuerint, eorundem canonum poenis mulcentur, neque Superiorum tolerantia, seu praua consuetudo, quae potius corruptela dicenda est, a multitudine peccantium, aliave quolibet excusatio, eis aliquo modo suffragetur, seu iuxta juris censuram seuerè puniantur. Ad bonum vero, & quietum regimen Civitatum, ac locorum omnium Romanae Ecclesiae subditorum, constitutiones bonae memoriae Agidii Episcopi Sabin. olim editas, inuovamus, easque inuolabiliter seruari praecipimus, & mandamus.

§. 37. Et ut nefariae simoniae labe ac pestis non solum a Romana curia, sed ex omni etiam Christiana ditione in perpetuum ejiciatur, constitutiones per antecessores nostros, etiam in sacris Concilijs contra huiusmodi simoniacos editas inuovamus, easque inuolabiliter seruari praecipimus, ac poenas in eis contentas pro expressis & insertis haberi, & delinquentes etiam auctoritate nostra affici volumus.

§. 38. Statuimus quoque & ordinamus, ut quilibet habens beneficium, cum cura vel sine cura, si post sex menses ab obtento beneficio, diuinum officium non dixerit, legitimo impedimento cessante, beneficiorum suorum fructus suos non faciat pro rata omissionis recitationis officij, & temporis, sed eos tanquam iniuste perceptos in fabricam huiusmodi beneficiorum, vel pauperum elemosynas erogare teneatur. Si vero ultra dictum tempus in simili negligentia contumaciter permanserit, legitima monitione praecedente, beneficio ipso priuetur, cum propter officium detur beneficium. Intelligatur autem officium omittere, quoad hoc ut beneficium privari possit, qui per quindecim dies illud bis saltem non dixerit. Deo tamen ultra praemissa de dicta omissione redditurus rationem. Quae poena in habentibus plura beneficia reiterabilis toties sit, quoties contra facere conuincatur.

§. 39. Et cum fructuum Ecclesiarum Cathedralium, & Metropolitanarum, Monasteriorumque, & aliorum quorumcumque beneficiorum Ecclesiasticorum plenaria dispositio, & administratio ad nos, & Rom. Pont. pro tempore existens, & illos etiam qui eiusmodi Ecclesias, Monasteria, & beneficia iure & canonicè obtinent, solum perti-

neant, secularesque Principes, omni etiam diuino iure id prohibente, dictis Ecclesijs, Monasterijs, ac beneficijs intrudmittere se nullatenus debeant. Statuimus & ordinamus, ut fructus, redditus, & proventus Ecclesiarum, Monasteriorum, ac beneficiorum per seculares illos Principes, et si Imperatores, Reges, Reginae, seu Respublicae, vel potentatus fuerint, aut per eorum officiales, seu iudices etiam Ecclesiasticos, vel quascumque alias personas publicas vel privadas, de eorundem Imperatoris, Regum, Reginarum, ac Principum, Rerumque publicarum, vel Potentatum mandato sequestrari, occupari, aut modo aliquo detineri, ipsique huiusmodi Ecclesias, Monasteria, ac beneficia obtinent, sub praetextu fabricae, instaurationisq; sine Romani Pontificis pro tempore existentis expressa licentia, aut elemosynarum, seu quouis alio colore, aut fuce, impediri non debeant, quominus de illis ut antea libere, ac sine impedimento disponere valeant. Et si sequestrati fuerint, occupatiue, aut detenti, integre, libereque, ac sine exceptione vel mora, Praelatis ad quos de iure legitimeque spectant, restituantur, de quibus, si dissipati nusquam reperiri possint, eorum iusta aestimatione facta, dictis Praelatis satisfieri volumus per eos qui dictas sequestrationes, applicationes, dissipationesque, quas fecerint, aut fieri mandauerint sub poena excommunicationis, aut interdicti Ecclesiastici talium Principum terris, & dominio, eo ipso incurrendis. Et ut eorum, ac eisdem subditorum bona ubicumque reperta, si moniaci parere noluerint, capi, & retineri possint, ipsi vero contrafacientes, tam supradictis poenis, quam privationis feudorum, & privilegiorum, quae a nobis, & Romana vel alijs Ecclesijs nunc & pro tempore obtinuerint, & alijs contra violatores, & oppressores libertatis Ecclesiasticae, etiam per extravagantes, & alias constitutiones, etiam incognitas, & forsan in usu non existentes, impositis, quarum omnium tenores pro expressis & insertis habentes inuovamus, ac perpetuam firmitatis robur habere decernimus, & declaramus, ac secundum eas per quoscumque iudices, etiam Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales, sublata, & adempta eis aliter iudicandi declarandiue potestate, sententiarum, iudicari, & interpretari debere volumus, atque mandamus.

§. 40. Et cum a iure, tam diuino quam humano laicis potestas nulla in Ecclesiasticas personas attributa sit, inuovamus omnes, & singulas constitutiones fel. rec. Bonifacii Papae VIII. etiam praedecessoris nostri, quae incipit, Felicitis, & Clementis V. quae incipit, Si quis suadente, necnon quascumque alias Apostolicas sanctiones in favorem libertatis Ecclesiasticae, & contra eius violatores quomodolibet editas, & poenis etiam contra talia praesumentes, in bulla quae legitur in Coena Domini, contentis in suo robore permansuris. Et cum in Lateranen. pariter ac Concilijs generalibus, sub excommunicationis poena prohibitum fuerit, ne Reges, Principes, Duces, Comites, Barones, Respublicae, & filij potentatus quicumque, Regnis, Prouincijs, Civitatibus, ac Terris quoquo modo praesiden. collectas, decimas, & alia huiusmodi onera Clericis, Praelatis, & alijs quibuscumque personis Ecclesiasticis imponant, exigantque, neve a sponte etiam danti-bus & consentientibus etiam recipiant, atque in praemissis auxilium, favorem, consiliumve palam, vel occulte praestantes, in excommunicationis latae sententiae poenam eo ipso incidant, & ipsae quoque Respublicae ac Communitates, & Vniuersitates circa hoc quomodolibet delinquentes, Ecclesiastico eo ipso subjiciantur interdicto: Praelati etiam praemissis absque Rom. Pont. expressa licentia vltro consentien. excommunicationis & depositionis poenam ipso facto incurrant. Statuimus, & ordinamus, ut de caetero talia praesumentes, etiam si, ut praesertur, qualificati fuerint, ultra supradictas poenas quas contravenientes eo ipso incurtere volumus, inuovamus, quod ad omnes actus legitimos inhabiles, & in-testabiles habeantur.

§. 41. Et cum secundum leges civiles, & sacrorum canonum censuras, sortilegia per invocationem demonum, incantationes, ac divinationes, superstitionesque prohibita sint; Statuimus, decernimus, & ordinamus, ut clerici, qui in praemissis culpabiles inuerti fuerint, arbitrio Superiorum infa-

Ad hoc vide bullam in Coena Domini, quam habet infra in P. conf. 41.

Contra vi laenes libertatem Ecclesiasticam inuovamus cap. Felicitis, de poen. in 6. c. Clem. i. ed. tit. Vide d. l. tam in Coena Domini.

Reformatio de malis & incantationibus. De quibus vide infra in conf. 43. Ep. n. 11.

Infamia notentur; si vero non desisterint, deponantur, & in Monasterium ad tempus arbitrio Superioris praefiniendum detrudantur; beneficiisque & officiis Ecclesiasticis priuentur. Laici vero vtriusque sexus, excommunicationis, & aliis poenis juris, tam civilis quam canonici subiaceant.

Informatio
iustitiae
quoniam
iustitiam
iustitiam
iustitiam
iustitiam
iustitiam

§.42. Et ut omnes fidei Christiani, ac de fide male sentientes, cuiuscumque generis, aut nationis fuerint, necnon haeretici, seu aliqua haeresis labe polluti, vel Iudaizantes, à Christi fidelium cœtu penitus eliminentur, & à quocumque loco, & praesertim à Romana Curia expellantur, ac debita animaduersione puniantur: Statuimus ut contra eos diligenti inquisitione ubique & in dicta Curia maximè, procedatur per Iudices per nos deputandos, & ejus criminis reos, & legitime convictos, debitis poenis puniri; lapsos vero, absque vlla spe veniæ, aut remissionis affici volumus.

Has bullas
et ubi
ligas.

§.43. Et cum constitutiones, & ordinationes nostræ hujusmodi, quas pro nunc ordinamus, vitam, mores, Ecclesiasticamque disciplinam concernant, tam officiales nostros, quam alios, tam in Romana Curia, quam extra ubique locorum commorantes, imitari conuenit, illis ligari, eosque ad eorum observationem inuolabiliter teneri volumus, atque decernimus.

Uisum
com
missionibus
ad parum
in detrahit.

§.44. Et ne constitutiones ipsæ aliis censuris, ac poenis in contrafacien. per antiqua jura, & constitutiones impositis derogare in aliquo videantur, cum ad augmentum edictæ, atque excogitæ fuerint, etiam declaramus, per earum dispositiones, ordinationesque, nihil prorsus juri communi, vel decretis aliorum Romanorum Pontificum vllatenus derogatum esse. Quinimo si qua in eis propter peruersam temporum, aut locorum vel hominum corruptelam, vel abusum, aut quamcumque aliam causam miuime probandam, vigorem suum amiserint, ea ex nunc innouamus, confirmamus, & inuolabiliter observari mandamus.

Post duas
mensis à nunc
publicationis
quæ & inter
uari non
possit.

§.45. Quas nostras consultissimas constitutiones post duos menses ab earum publicatione ligare debere etiam decernimus, & declaramus; districtius inhibentes ne quis eas glossare, vel super eis commentaria, interpretationesque facere, absque speciali nostra vel Sedis Apostolicæ licentia præsumat. Si quis autem ausu temerario contrauerit, excommunicationis latæ sententiæ poenam eo ipso incurrat.

Dat. P. An.
die 5. Maij.

Nulli ergo omnino hominum, &c. Si quis, &c. Dat. Romæ in publica Sessione, in Lateranen. Sacrosancta Basilica solemniter celebrata, Anno Incarn. Dom. 1514. tertio Nonas Maij, Pont. nostri Anno secundo.

VIII. Iurisdicchio & facultates Gubernatoris Almx Vrbis, eiusque districtus, ac Vicecancellarii.

In causis criminalibus hac iurisdicchio illaesa permanet, cum declarationibus, qua sumuntur à const.

44. Pauli III. Ad onus, & à const. 38. Pii IV. Cum ab ipso, & Pauli V. const. 44. §. 3. & 7.

In civilibus autem est declarata & limitata quoad Romanos & incolas (quibusdam tamen casibus exceptis) ut in nouo Statut. lib. 1. c. 41. Et quoad causas spirituales & Ecclesiasticas iurisdicchio data est Vicario Papæ, à Paulo III. ut infra in eius const. 36. Licet. Et quoad causas Curialium & Clericorum forensium, iurisdicchio est A. Cameræ, ut infra in 71. const. §. 4. Pauli V. Et quoad lites incolarum Burgi S. Petri, iurisdicchio est illius Curie, ut infra in const. 4. Iulij III. Ad fidei. Est tamen aucta Gubernatoris iurisdicchio, quoad causas appellationum in causis Hospitalis Mendicorum Urbis, ut infra in bulla 57. Sixti V. Quamvis. Et quoad causas recursus à Consulibus Artium, ut in eisdem Sixt. const. 72. In sibili, ubi videre poteris reformationem hujus Curie quæ (me tunc Gubernatoris Locumtenente eam promouente) edita fuit. Et recordare quod quicquid Urbis Gubernator dicere aut facere asserit de mandato Papæ, plene sibi creditur, ex bulla Pii V. infra, num. 107. Cum Apostolica,

Bulla. Aug. Rom. 1.

Indulta autem concessa diversis Vrbis Tribunalibus, & Iudicibus cognoscendi causas criminales super delictis quarumcumque personarum, priuatim quoad alios, non quoad Gubernatorem Urbis pro tempore existentem, sed cumulatim concessa esse intelligi voluit S. D. N. Vrbis VIII. const. 93. Decet, inf. tom. 4.

LEO EPISCOPVS, Servus Servorum Dei. Dilecto filio Magistro Amadeo Berruo Notario nostro, pro nobis, & Romana Curia, sua Ecclesia in Alma Vrbe nostra Gubernatori, Salutem & Apostolicam benedictionem.

Et si pro cunctarum Civitatum temporali dominio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ subiectarum prospero ac felici regimine, quantum nobis ex alto conceditur, curam solertem, & vigilem gerere debeamus, de nostræ tamen Almx Vrbis Beatorum Petri & Pauli Apostolorum cruore Domino nostro IESU CHRISTO consecratæ, ac incolarum ejus, & Cameræ Apostolicæ officiorum diligenti administratione, tanto accuratius cogitare nos convenit, quanto Vrbs ipsa caput est Orbis, & in ea altissimus Sacerdos principalem ac præcipuam Sedem, ad quam de diversis Mundi partibus Christi fideles confluunt in numero copioso, voluit collocari, & quæ in eadem Camera peraguntur, inter graviora dictæ Ecclesiæ negotia solita sunt reputari, eaque expedit solerti cura, & diligentia pertractari.

§.1. Cupientes igitur, ut Vrbs ipsa, ac illius ciues, & incolæ peculiari nostri, & præfatæ Ecclesiæ filii, providi Gubernatoris potiantur regimine, & quæ ad Camerarii nostri Locumtenentem, seu Vicecamerarium ibidem exerceri solita sunt, ea qua expedit solerti cura expeditantur, ac de te, qui Prælati noster domesticus existis, & in quo tamdiu tam doctrinam singularem, quam fidei constantiam, magnanimitatem, circumspersionem, ac vitæ integritatem, atque alias virtutes, auctore Domino cumulatim esse cognoscimus, sumentes in Domino fiduciam specialem quod omnia, etiam ardua, & difficilia, quæ ad honorem, & felicitatem, ac prosperum statum nostrum, ac Ecclesiæ, & Sedis prædictæ pertinere cognoveris, divina fauente clementia, laudabiliter exequeris. Motu proprio, non ad tuam, vel alterius pro te nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia, te in Vrbe ipsa, ejusque districtu, & pertinentiis, generalem Gubernatorem, ac in Camera Apostolica Vicecamerarium, ac Camerarii præfatæ Cameræ Locumtenentem, cum cura, arbitrio, potestate, honoribus, oneribus, pertinentiis, & emolumentis conductis ad nostrum, & dictæ Sedis beneplacitum, auctoritate Apostolica tenore præsentium constituimus, & deputamus, quascumque alias commissiones de dictis Vicecamerariatus, & Gubernatoriatu officii alias factas harum serie penitus reuocantes.

Deputatio
Gubernatoris
cum infra-
scriptis faculo
casibus.

§.2. Ac tibi omnes, & singulas causas commissas, ac negotia per nos, nostrasque in forma Brevis literas, siue alias commissiones quomodolibet in genere, vel in specie Gubernatori prædecessori tuo commissas, juxta illarum literarum commissionem, & tenorem prosequi. Et in omnibus aliis, & singulis causis, etiam per nos, & venerabilem fratrem nostrum Raphaellem Episcopum Ostien. Camerarium nostrum, tanquam Vicecamerario commissis pro tempore, & committendis Auditoribus, & Locatenentibus tuis, ac aliis de quibus tibi videbitur, vices tuas, etiam vsque ad sententiam diffinitiuam inclusivè, & cum potestate exequendi, & quoties tibi placuerit, committendi. Ac tam per te ipsum quam per tuos Auditores, seu Locatenentes, exercentes vices tuas in eisdem, & tam in civilibus, quam in criminalibus, & tam spiritualibus, quam temporalibus causis, & aliis quibuscumque negotiis, tam contra ciues Romanos, quam forenses Ecclesiasticos, & laicos, & incolas, necnon Religiosos cuiuscumque Ordinis, status, gradus, conditionis, seu dignitatis existant, actiue, & passivè concernentibus, & tam in Palatio Apostolico, & in Burgo S. Petri, ac in Castro nostro S. Angeli, necnon in Capitolio, quam alibi.

Causas etiam
les & crimi-
nales cognos-
cendi.
Ad hoc vide
declarationem
nos quæ in
dicari in
rubr.

Summarie
de procedendi.

§. 3. Et ad reprimendum litium anfractus, necnon partium litigantium expensas, indemnitate & dispensatione parcendum, in causis, & negotiis hujusmodi procedendi, etiam nullo penitus juris ordine, seu dictae Camerae, & Curiae Romanae stylo, vel consuetudine servatis, sed sola facti veritate inspecta, de bono, & aequo, & pro contingencia rerum, & qualitate facti, quandocumque tibi visum fuerit, etiam de facto, manu regia, ac vel levato, etiam secundum voluntatem, & beneplacitum, & dispositionem tuam procedendi, & judicandi, & iudicandi.

Excommunicandi & brachium saeculare exercendi.
Quod prius non attendebat in illam etc. & A. C. cit. in rubr.

§. 4. Necnon occasione coram te litigantium excommunicationes seu alias censuras, & poenas contra eos promulgandi, & relaxandi, & brachium etiam saeculare exercendi, etiam contra Romanos, & alios supradictos quacumque auctoritate, & dignitate fulgentes; & generaliter omnia alia & singula, faciendi, dicendi, gerendi, procurandi, quae in praemissis, & quae ad officium ipsum de jure, vel consuetudine, aut alias quomodolibet pertinere dignoscuntur, & quae nos ipsimet in omnibus & singulis praemissis facere possumus, & omnia alia, & singula quae Vicecamerarii, & Gubernatores qui pro tempore fuerunt, facere, mandare, ordinare, corrigere, exequi soliti sunt, faciendi, mandandi, ordinandi, disponendi.

Delinquentes puniendi. Privari quoque ad alios, in poenis ab eo indiciis, vel data poenitione.

§. 5. Et contra quascumque praedictas personas, etiam nulla precedente infamia, nulloque processu inquirendi, easque corrigendi, castigandi, & etiam vsque ad ultimum supplicium inclusive puniendi, ita quod quamprimum citationem contra aliquem Civem Romanum, vel alium quemcumque ex praedictis quomodolibet delinquentem ad ejus domum factam, quoscumque alios Iudices praevenerint, ita quod alii nullatenus contra eundem ut supra citatum quomodolibet procedere possint; nec etiam per eos super poenis contra defectores arma, & alios delinquentes per te indictis, vel comminatis, post illarum incursum possit introritari, sed absolutio, vel condemnatio aut remissio dumtaxat ad te pertineant.

Domique citandi.

§. 6. Necnon delinquentes quoscumque citandi, & citari faciendi etiam pro prima vice, ad domum solite habitationis eorum; quae perinde valeat, ac si fuissent personaliter apprehensi.

Poenas augendi & minuendi.

§. 7. Ipsosque delinquentes, vel rebelles aut inobedientes pecuniariam, ac privationis officiorum, & aliis, de quibus tibi videbitur, & placuerit poenis condemnandi, mulctandi, & poenas ipsas tam a jure communi, quam ex Statuto, vel consuetudine, aut alias quomodolibet impositas, & tam corporis afflictivas vsque ad ultimum supplicium inclusivae, quam pecuniarias pro modo culpa, qualitateque delicti, causae, loci, & personae augendi, & minuendi.

Statuta derogandi. & illa proponendi.

§. 8. Statuta Urbis toties quoties tibi videbitur, & placebit derogandi.

§. 9. Edictaque, ac decreta, proclamata, seu bannimenta, & statuta, quoties tibi placuerit, & sub quibuscumque poenis, ac contra quoscumque faciendi; & quaecumque alia per quoscumque etiam per nos edita, & edenda, interpretandi, mutandi, & alterandi pro bono Pacis, & utilitate subditorum, & correctione delictorum, ac inductione bonorum morum plenam, liberam, & omnimodam auctoritate Apostolica tenore praesentium concedimus facultatem.

Nullitates in hac Curia non attendenda.

§. 10. Statuentes, processus tuos, vel Auditorum, seu Locatenentium tuorum in causis praemissis, vel sententiis ferendis, ob juris ordinem, etiamque judicariam, dictaque Camerae, & Romanae Curiae stylo, vel consuetudinem, illis non servatis, per viam nullitatis, vel alias quomodolibet impugnari, seu revocari non posse.

Appellatio quando danda. Et vide Sine. V. cit. in rubr. Causa non evocanda.

§. 11. Nec a processibus, & sententiis hujusmodi in causis civilibus vsque ad summam decem ducatorum auri, & in causis criminalibus, & mercedum nullatenus per aliquem appellari, vel reclamari posse.

§. 12. Nec causae a te, vel Locatenentibus, seu Auditoribus tuis auocari possint, nisi motu proprio nostro, & te prius accessito & audito.

Officiales non possunt.

§. 13. Mandantes praefato Camerario nostro, necnon dilectis filiis Praefatis, Praesidentibus, & Clericis

Camerae praedictae, Vrbis Senatori, & Conservatoribus, & aliis ad quos spectat, & pertinet, ac spectare, & pertinere poterit quomodolibet in futurum, ut ad dictum officium ejusque liberum, ut praemittitur, exercitium, necnon honores, onera, & emolumenta hujusmodi recipiant, & admittant, ac in omnibus quae ad officium ipsum pertinent, tibi veluti personae nostrae propriae efficaciter pareant, obediant, & intendant.

Sindacato fieri non potest.

§. 14. Volentes pariter, & statuentes, ac de Apostolicae potestatis plenitudine decernentes, quod in iis quae per te, vel alium, seu alios per te deputandos, & subdelegandos tuo nomine in officio hujusmodi gerentur ab aliquo, cuiuscumque conditionis seu auctoritatis existat, villo vnquam tempore, vlla ve occasione, vel causa molestari, aut quomodolibet inquietari valeas, nec tu, aut ipsi de praemissis villo vnquam tempore rationem reddere, aut indicatui stare tenearis.

Irregularitas non incurrat.

§. 15. Et quod officium hujusmodi, per te vel alios exercendum, & per quascumque captionem, detentionem, seu torturam quoruncumque Clericorum, vel privilegiatorum, contra quos etiam nulla praecesserit infamia, sed sola indicia, nullas censuras vel poenas per comminationem, commissionem, vel impositionem poenae corporalis, mutilationis membrorum, aut capitalis, ubi etiam sanguinis effusio fuerit facienda, vel fieri contigerit, aut si fortuito, vel alia quavis causa occurreret, vel in tortura seu punitione per te vel de mandato tuo facienda, aliqua membra mutilari, aut aliquem ab hac luce migrare, seu sanguinis effusionem fieri, vllam propterea irregularitatis, vel infamiae maculam siue notam tu, & praedicti incurrant, nec incurrere valeant, sed perinde sit, ac si talia comminatus non fuisses, vel imposuisses, aut talibus non interfuisses, ac tui Auditores, & mandatarii non interfuissent.

Decretum irritum.

§. 16. Ac sic per quoscumque reputari, tractari, & judicari debere, decernentes ex nunc irritum, & inane quicquid secus super praemissis omnibus & singulis a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Omnes exequutores mandati exequantur.

§. 17. Volumus etiam certis bonis respectibus moti, & ita sub excommunicationis poena latae sententiae mandamus, quod Barisellus, & caeteri executores in causis criminalibus in quibus veniet mors inferenda, vel corporis poena seu sanguinis imponenda, teneantur mandata tuorum Locatenentium, seu Auditorum qui in dictis causis sententiam tulerint, de tuo tamen mandato, ac commissione facta, indilate exequi juxta illorum tenorem, quamvis per te ipsum manu propria non fuerint subscripta.

Hac bulla vis praesens & futura.

§. 18. Mandantes ulterius omnia & singula praemissa in omnibus, & singulis causis & negotiis, tam pendentibus, praeteritis, praesentibus, quam futuris, locum sibi vindicare, & effectum suum sortiri.

Contraria non obstant.

§. 19. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac statutis praedictis juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, & indultis, ac literis Apostolicis, etiam in forma Brevis per fel. rec. Julium Papam II. praedecessorem nostrum, Populo Romano concessis, & per nos confirmatis, innovatis, & etiam de novo concessis, quibus, etiam si ad illorum derogationem, de eis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, individua, ac de verbo ad verbum, non autem per generales clausulas idem importantes mentio, seu quavis alia expressio habenda foret, illorum omnium tenores praesentibus pro expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, quoad praemissa motu, & scientia similibus specialiter, & expresse derogamus, eaque quoad praemissa nemini volumus suffragari, caeterisque contrariis quibuscumque.

Horatio si liter officium exercendi.

§. 20. Tu igitur officium ipsum sic sollicite, fideliter & prudenter studeas exercere, ut tua possit apud nos fidelitas, & prudentia non immerito commendari, & ad majora tibi committenda promptius invitetur.

Dat. Romae apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo decimo quarto, 4. kal. Julii, Pontificatus nostri anno secundo.

Decla

1X. Declarationes quorundam dubiorum, super prima, & secunda Regula Sororum seu Monialium S. Clarae. Et licentia duplici officio celebrandi festa B. Agneis, & vndecim milium Virginum.

Primam Regulam traditam à B. Francisco, confirmavit Innoc. VI. ut sup. in eius const. 12. Solet. Et secundam Regulam, vel potius primam-mitigatam edidit Urb. IV. sup. in eius const. 7. Beata, & utrobique videas qua notavi. Et alias declarationes à Regula habes sup. in const. 2. Eug. IV. & etiam infr. in const. 103. Pij IV. Sedis, 127.

LEO PAPA X.

Dilectis in Christo filiabus universis Abbatissis, & Monialibus ac Convenibus Monasteriorum quorumcumque Ordinum S. Clarae, sub perpetua clausura, ac regimine Fratrum Minorum de Observantia Altissimo famulantibus: Salutem, & Apostolicam benedictionem.

In An. D. 117.

Miniales aliam dubiam habent sup. Regula, & sup. licentia pro declaratione.

Prima dubio circa institutionem Divini officii

Secunda dubio super necessitate, qua excuset à Choro.

Cum (sicut nobis nuper exponi fecistis) in Regula S. Clarae, sub qua, & suavi Religionis iugo, ac cura Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum, agratum Domino redditus famulatum, & Divinis beneplacitis insistentis, nonnulla contineantur, quae mentibus vestris dubia existunt, & declaratione Apostolica indigere noscuntur: nobis propterea humiliter supplicari fecistis, ut circa huiusmodi Regulae observantiam sine aliqua hesitatione, ac mentium & conscientiarum vestrarum perturbatione, & scrupulo insistere possitis, quae ambigua sunt per nostrae declarationis ministerium vobis plana, & aperta reddere, de benignitate Apostolica dignemur.

§. 1. Et sicut eadem expositio subiungebat, circa observantiam divini officii ex prima Regula B. Clarae contineatur, quod Sorores literatae faciant divinum officium secundum consuetudinem Fratrum Minorum, legendo sine cantu, & quae literas nesciunt, dicant Pater noster, & pro Defunctis dicant etiam in Vesperis septem Pater noster, & Requiem aeternam. Pro Matutino xii. Et Sorores literatae teneantur dicere officium Mortuorum: & ex secunda Regula Ordinis S. Clarae huiusmodi per fel. rec. Urbanum Papam V. praedecessorem nostrum, cum prima satis obscura videretur, declarata contineatur quod de Divino officio, tam in die quam in nocte Domino persolvendo, taliter observetur, videlicet quod haec quae legere, & canere noverint, secundum consuetudinem Ordinis Fratrum Minorum Divinum officium debeant celebrare, illiteratae vero dicant Pater noster, & pro Defunctis dicant vii. Pater noster, cum Requiem aeternam, pro Matutino xii. Pater noster, tempore quo Sorores literatae faciunt officium Mortuorum. Et quia etiam ex declaratione per Urbanum praedecessorem huiusmodi facta, ut praefertur, mentibus vestris adhuc plene satisfactum non est, cum tam prima quam secunda Regula huiusmodi Sorores literatae teneantur dicere officium Mortuorum, tamen circa officium Mortuorum huiusmodi certam declarationem, an Vesperas, aut vigiliis Mortuorum dicere in Choro semper, & quotidie debeatis, cum Fratres Minores officium Mortuorum huiusmodi, nisi temporibus ex Ordinario Romano, & eorum constitutionibus statutis non persolvant, non habetis, propter quod in magna conscientiarum fluctuatione, & mentium vestrarum perturbatione existitis.

§. 2. Et insuper cum difficile semper sit esse in Choro in omnibus horis, & nunquam deficere, aliquando occupatione satis levi, aliquando tadio, aliquando alia negligentia, & aliquando vos aliquam horam vobis eligatis per vos ipsas, aut cum socia horas huiusmodi persolvere, cumque multum difficile sit conscientiam timoratis interpretari, quae sit illa necessitas, quae excuset à Choro, propterea utrum Monialis sana sub poena peccati horas in Choro semper persolvere teneatur, posito quod in Choro dicatur officium ordinarie, ut consuetum est, à comp-

Bullar. Mag. Tom. I.

tenti numero Montalium, juxta copiam inibi residentium, & quod propterea, quae in Choro non interest, non omittit per seipsam, aut cum socia omnium officium persolvere, petatis declarari.

§. 3. Praeterea cum asseratur pie memoriae Innocentium Papam VIII. seu alium Romanum Pontificem praedecessorem nostrum, ad tollendos discursus Fratrum Ordinis huiusmodi, quod Fratres ipsi dicendo quinque Pater noster, cum Ave Maria coram Sacramento Altaris, infirmi in grabatis suis pro felici statu Sanctae Matris Ecclesiae, dicendo ut supra, habeant eandemmet indulgentiam, quae est secunda die Augusti in Sancta Maria de Angelis, siue de Portiuncula apud Assisium, provt illo die à devotis populis lucratur. Item, quod dicendo alia quinque Pater noster, & Ave Maria, cum Gloria Patri in fine cujuslibet Pater noster, & ipsi Fratres stationes Urbis, subjungendo vnum Pater noster, & Ave Maria pro intentione Domini concedentis. Et insuper pie memoriae Pius Secundus, etiam praedecessor noster, eisdem Fratribus Ultramontanis, ut Septem Psalmos Poenitentiales dicendo cum Litanis, indulgentias stationum Urbis haberet, & consequerentur indulserit, & ipsi Fratres toties quoties Coronam Domini Iesu Christi, & Virginis Mariae dicerent, plenariam haberent indulgentiam, concessum fuisse asseratur.

§. 4. Quare, ut praemissa vobis ex officio Pastoralis officii nostri, pro quiete conscientiarum vestrarum, ne contra conscientiam agendo, ad gehennam aedificare videamini, plena, & aperta facere, atque declarare, & super officio huiusmodi persolvendo, quomodo vos habere debeatis, ac in facultatibus, quoad participationem gratiarum Fratribus Minoribus huiusmodi, sub quorum cura, & regimine vivitis concessarum, qualiter participetis, & in facultate absolutionis peccatorum vestrorum, quae forma servanda sit, more pii Patris, & ex benignitate Apostolica, qua vos tanquam peculiaries in Christo filias profecuti sumus, & prosequimur, aperire, & discernere dignemur. Nos itaque praemissis, & infra scriptis supplicationibus paterna benevolentia annuentes, ac super praemissis omnibus vobis taliter per nostrae declarationis oraculum providere, & sic plana facere volentes, & ei, cui iugiter inservitis, cum conscientiarum, & mentium vestrarum quiete, & pace, gratum, & acceptum reddere valeatis famulatum, circa praemissa omnia, prius habita matura deliberatione, omnibusque diligenter praemeditatis, & consideratis, auctoritate Apostolica ex nostra scientia, & de Apostolicae potestatis plenitudine, tenore praesentium duximus declarandum, & concedendum, ut sequitur.

§. 5. Primo videlicet quoad officium Defunctorum, declaramus vos dumtaxat teneri sicut Fratres Ord. Minorum, quorum tituli in Divinorum persolutione vestra vobis praecipit Regula conformari, quod satis declarasse videtur Urbanus praedecessor noster, ubi dicit Sorores illiteratas non teneri ad dicendum Pater noster pro mortuis, nisi eo tempore, quo in Choro Choris officium faciunt mortuorum; & verbum illud, teneantur, dicitur referri ad obligationem vigiliarum, & vesperearum, provt in Brevario adnotatur, & non ad Pater noster, quae illiteratis Sororibus pro tali suffragio per Regulam indicuntur.

§. 6. Quo vero ad obligationem persolvendi officium in Choro, decernimus etiam sanas non teneri semper officium Divinum in Choro persolvere, humana considerata fragilitate, & sexus foeminei debilitate, quia difficulter conscientia timorata sciret discernere necessitate excusantem, consideratis diversis, ac variis occupationibus & impedimentis, quae superveniunt continuè in administratione rei familiaris Monasteriorum vestrorum, attempto, quod die noctuque bene, & solemniter, ac sine intermissione collegialiter in Choris vestris officium Divinum persolvitur, & juxta formam per Regulam vobis traditam, cum reverentia decantatur: exonerantes tamen conscientiam vestram, discretioni Abbatissarum pro tempore existentium committimus, ut quando, & quomodo, siue cum quibus sit haec remissio, siue exemptio toleranda, solerter inuigilent, & diligenter advertant, & prudenter concedant, ne sub colore pietatis, ex nimia indulgentia

Tertia dubio circa indulgentiam.

Hic Pont. em. explicat.

Explicatio prima dubio institutionis.

Explicatio secunda dubio institutionis. Tu circa indulg. attende bullam 16. S. D. N. Pauli V. Romani.

permittant in aliqua Sororum, seu Monialium habitum generari Diuinae offensionis. Quantum vero attinet ad participationem in gratis Fratibus Minoribus, sub quorum regimine vitis concessis, simili declaratione discernimus, tanto magis vobis esse concessas, quanto minor occasio datur discurrendi; quo fit, ut indulgentia S. Mariae de Angelis, siue Portiunculae in Assisio, secundum diem Augusti, & de quinque Pater noster, cum Gloria Patri, coram Sacramento Altaris recitandis, & de Psalmis Pœnitentialibus pro stationibus Urbis, quae Fratibus dicuntur esse concessae, ad vos extendimus, & vobis, prout eis, suffragari volumus, & quatenus opus sit, de nouo pro vestra, & eorundem Fratrum consolatione concedimus. Insuper vero quantum facultatem absolutionis concernit, concedimus vobis, ut in omnibus solemnitatibus Domini Sabaoth, Virginis Mariae, Omnium Sanctorum, Patris vestri Sancti Francisci, ac Matris vestrae Sanctae Clarae, Confessores vestri possint in absolutionibus vestrarum confessionum, eis de peccatis vestris facturam, vos plenarie absolueri, & poenitentiam salutarem iniungere. Et quoties sacram sumitis Communionem, ea die plenariam indulgentiam consequi.

Litanis duplici ritu celebrandi festa B. Agnetis & undecim milium Virginum.

§. 7. Præterea, quia accepimus, Abbatissas, & Moniales Parisiensis, Albanensis, Monasteriorum Sanctae Clarae huiusmodi, ad beatam Agnetem, & gloriosissimas undecim mille Virgines singularem gerere deuotionis affectum, eis nunc, & pro tempore existentibus, & quibusvis aliis Abbatissis, & Conuentibus Monasteriorum dicti Ordinis Sanctae Clarae hunc ritum observare volentibus quodammodo in antea beatae Agnetis, & undecim milium Virginum huiusmodi festa perpetuis futuris temporibus sub ritu duplicis maioris celebrare, liberè, & licite possint, & valeant concedimus, pariterque indulgemus.

Causa praedicationis de Leonis.

§. 8. Præmissas autem declarationes, attestaciones, decreta, concessiones, & indulta vobis, & vestrum singulis perpetuo facimus, ut omni semota ambiguitate, & puriori conscientia sub suavi Religionis iugo, cui estis perpetuò addictae, preces ad Dominum liberiori mente fundere, & perpetua pace, & spiritali consolatione gaudere possitis, sperantes eo acceptiores preces vestras apud eum, cui proprium est misereri semper, & parcere, futuras, quo omni soluto fluctuationis obstaculo, intentius illas persolvere, & pro nobis & Sancta Romana vniuersali Ecclesia, sedulius, & feruentius orare poteritis, prout vos, quas in visceribus charitatis, tanquam peculiarias, ac dilectissimas in Christo filias paterna beneuolentia, & cura amplectimur, facturas non dubitamus.

Derogatio consuetudinum.

§. 9. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon Monasteriorum, & Ordinis praedicatorum iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, cæteriisque in contrarium facientibus quibuscumque. Cæterum quia difficile esset praesentes litteras in singulis locis, & Monasteriis vestris, & alibi, ubi opus est, ostendere, vel exhibere, volumus, & eadem auctoritate concedimus, quod transumptis ipsarum manu alicuius Notarii publici subscriptis, & sigillo alicuius Praelati munitis, ubique plena fides adhibeatur veluti adhiberetur propriis originalibus, si in medium ostense essent, vel exhibite.

Dat. P. An. 3. die 19. Maii.

Datum Romae apud S. Petrum, sub Annulo Piscatoris die 19. Maii 1515. Pont. nostri anno tertio.

X. Iurisdicção Ordinariorum Ecclesiasticorum, cognoscendi quascumque causas ad forum Ecclesiasticum spectantes in prima instantia, in omnes personas etiam exemptas, si iudices eis dati sunt negligentes. Et innovatio constitutionum editarum contra impediētes libertatem Ecclesiasticam.

Quoad primam partem huius bullae, habes Concil. Trident. sess. 7. cap. 14. sess. 14. c. 4. & seq. ac sess. 24. c. 20. & etiam bullam Cena Domini

quotannis solitam innovari, ut infra in Pauli V. const. 63. Pastoralis; ubi notabo.

Quo verò ad secundam partem, vide supra const. 10. Innocent. III. Ad nostram. Honor. III. const. 1. Has leges Bonif. IX. const. 4. Iustis. Urbani VI. const. 3. Quia. Mart. V. const. 10. Ad reprimendas, necnon & Concil. Trident. sess. 25. c. 20. ac proxime citatam bullam Cenae Domini.

De priuilegiis Exemptorum quoad animarum curam, sacramentorum administrationem, sanctorum Monasteria, & Verbi Dei praedicationem, edidit Constit. Greg. XV. ut infra. tom. 4. sub num. 18. Inscrutabili, super qua nonnulla postea exorta sunt dubia, quae ibi habes subsequētia cum suis declarationibus.

LEO EPISCOPVS, *Edita An. 1515.*
Seruus Seruorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam,
Sacro approbante Concilio.

R egimini vniuersalis Ecclesiae disponente Domino praesidentes, iuxta Pastoralis officii debitum, libenter intendimus vtilitatibus subditorum, ad conseruandam libertatem Ecclesiasticam, & remouenda scandala, ponendam concordiam, & nutriendam quietem inter Ecclesiarum Praelatos, & eorum subditos, eo propensius Apostolicae sollicitudinis studium adhibemus, quo disensionem talium fore dispendiosam experimento comprobatur; necnon indulta pariter, & priuilegia eisdem subditis in ipsorum Praelatorum dispendium, tam per praedecessores nostros, quam Sedem Apostolicam concessa, ita libenter moderamur, ne exinde scandala procedant, neve ex eis vlli detur materia malignandi, & personae Ecclesiasticae à bono obedientiae, necnon diuini perseuerantia seruitii ullatenus retrahantur.

Causa huiusmodi.

§. 1. Sane nuper ad nostrum relatio fide digna perduxit auditum, quod Canonici Patriarchalium, Metropolitanarum, & Cathedralium, & Collegiarum Ecclesiarum, & alii Clerici saeculares plura praesumunt, quae ipsis infamiam non paruam pariunt, & aliis inferunt laesionem, praetextu exemptionis, & libertatis à dicta Sede obtentae, Ordinariorum correcciones & ordinationes subterfugunt, ac eorum forum, siue iudicium declinant; nonnulli etiam impunitatem suorum excessuum per priuilegium exemptionis obtinere sperantes, excessus ipsos committere non verentur, quos nisi per exemptionem qua gaudent, crederent se defendi, nullatenus fuissent commissuri. Hinc itaque accidit, ut propter eorum audaciam, qui praetextu priuilegii exemptionis, impunitatem excessuum obtinere confidentes, nonnulla multoties committant enormia, per quae plurimum diffamatur Ecclesia, & scandala graua generantur, potissime autem cum talia per eos, ad quos eorum spectat correctio, incorrecta remaneant, seu illi ad quos spectat illa punire, negligunt.

Judices exemptorum diligenter causae incumbant.

§. 2. Nos volentes ne eo praetextu delicta remaneant impunita, morbo huiusmodi necessariam adhibere medelam, sacro approbante Concilio statuimus, ut de cætero illi, quibus exemptorum correctio & puniatio à dicta Sede demandata est, circa illam vigilanter intendant, & diligenter officii sibi commissi debitum exequantur; & quamprimum in eis exemptos ipsos deliquisse legitime constiterit, ita eosdem exemptos delinquentes puniant, quod iidem exempti metu poenae à suis arceantur insolentis, & alii eorum exemplo perterriti, proflire ad similia merito perhorrescant.

Alioquin Ordinarius in eis procedat.

§. 3. Et si circa hoc negligentes fuerint, Diocesani, & alii locorum Ordinarii eosdem, quibus exemptorum correctio huiusmodi competit, personaliter, si illorum copia, & noticia haberi poterit alioquin, vel si nullus in partibus exemptorum ipsorum certus iudex fuerit, eos quorum sua in praemissis interesse putauerint, per edictum publicum, Cathedralium, seu aliarum Ecclesiarum locorum, in quibus exemptorum iudices huiusmodi residere, seu nullis eorundem exemptorum iudicibus existentibus, ipsos exemptos deliquisse contigerit, vel vis affigendum moneant, ut ipsi tales exemptos delinquentes,

tes, & criminosos puniant, & castigent infra competen-
tem terminum, momentum ipsorum arbitrio moderan-
dum. Et si ipsi moniti in hoc negligentes fuerint, & id
adimplere neglexerint, seu reculerint, tunc ut in eo in
quo deliquerint puniantur, cognitione huiusmodi ea vi-
ce sint privati, & se non intromittant vllatenus de
eisdem; sed Diocesani, & alii locorum Ordinarii hu-
iusmodi, contra tales exemptos delinquentes, & cri-
minosos, auctoritate nostra, ad inquisitionem, vel per
accusationem, sine aliquibus tormentis, procedere, & tes-
tes per seiplos examinare possint; ac processum ipsum,
quem ratione solemnitate juris, præterquam ratione cit-
ationis omittat, dummodo delictum alias rite probatum
fuerit, nullum allegari, vel dici posse prohibemus, sed per
eos habitum, clausum, & eorum sigillo munitum, ad Sedem
Apostolicam examinem, ipsorum exemptorum delin-
quentium expensis, etiam in ipso processu factis, ad
quarum solutionem Ordinarii ipsi possint eosdem inquit-
itos accusatos compellere, per proprium, vel alium
nuntium quantocius destinare procurent apud eandem
Sedem per Romanum Pontificem, vel alium, cui duxerit
committendum, diligenter examinandum, & ita culpa-
biles reptos quoad condemnationem, vel propter suffi-
cientia indicia, propter quæ ad torturam pro veritate
exquirenda procedi valeat, ad ipsos Diocesanos, seu Or-
dinarios per eos auctoritate nostra in causa inquisitionis,
seu accusationis, vltimus legitime procedendum, &
causam ipsam, prout iustum fuerit, terminandam remit-
tendum.

*Protonotarii
Apostolici
Sedis
Apostolice
Officium
in actu ser-
uantes exem-
pti sunt à ju-
risdictione
Ordinarii
eiusdem
H. c. inno-
centii Sexti.
in cap. 12.
Romanum.*

§. 4. Notarii autem dictæ Sedis, quorum officium in
ipsis primitiue Ecclesie initiis, à fel. rec. Clem. Papa I. ad
sanctorum gesta perquirenda atque conscribenda nosci-
tur institutum, ad Protonotariatus officium assumpti, ha-
bitum & rochetum deferentes, & alii nostri, & dictæ Sedis
Officiales actu sua officia exercentes, tam in ciuili-
bus, quam in criminalibus, ab omni Ordinariorum iuri-
sdictione sint exempti. Alii vero Notarii habitum Protono-
tariatus non deferentes, nisi illum infra trimestre post
præsentium publicationem assumpserint, & ipsi, ac alii in
posterum assumendi, habitum, & rochetum huiusmodi
continè non gestantes, atque alii nostri, & dictæ Sedis
Officiales officia sua actu non exercentes, tam in crimi-
nalibus, quam in ciuilibus, ratione causæ summam xxv.
ducatorum auri de Camera non excedentis dumtaxat,
eorundem Diocesano, & Ordinariarum iurisdictioni
subiaceant. In ciuilibus verò causis summam huius-
modi excedentibus, plena gaudeant exemptione, & à di-
ctorum Diocesano, & Ordinariarum iurisdictione
penitus sint exempti.

*Familiares
Cardinalium
sunt etiam
exempti, si
actu ser-
uant.
Intellige iux-
ta d. Conci-
lium.*

§. 5. Dignum quoque & etiam congruum arbitran-
tes, quod ex Sanctæ Romanæ Ecclesie Cardinalium fa-
miliaribus illi dumtaxat priuilegio exemptionis gau-
deant, qui actu domestici, & continui sunt commensales,
vel ab eisdem Cardinalibus ad ipsorum exequenda ne-
gotia missi, vel qui recreationis causa ad tempus à Roma-
na Curia absentes fuerint, cæteris verò etiam familiarita-
tis literas habentibus, quominus coercitioni Diocesano
& Ordinariarum eorundem subiaceant, familiarita-
tis huiusmodi priuilegium nullatenus suffragetur.

*Diocesanis se-
mel in anno
visitatis Mo-
nasteria Mo-
nasterium.
Hoc renoua-
uit Greg. XIII.
in cap. 28.
ubi gratia.*

§. 6. Et cum eisdem Diocesanis, & ut Monasteria
Monialium Sedi Apostolicæ immediatè subiecta, in eor-
um Diocesis consistant, semel in anno visitare pos-
sint, per Constitutionem in Concilio Viennen. editam,
quæ incipit, Attendentes, plena fuerit data facultas, illam
innovamus, ac exemptionibus, & priuilegiis quibuscum-
que non obstantibus, districte seruari præcipimus & man-
damus. Per præmissa quoque eisdem Diocesanis, & Or-
dinariis, casibus quibus in exemptos à iure iurisdictione
concessa est, nullatenus præiudicium generetur.

*Exemptiones
irrationabiles
damnantur.*

§. 7. Exemptiones autem de cætero absque rationabi-
li causa, & quorum interest minime citatis, pro tempore
concessas, nullius roboris vel momenti esse decernimus.

*Causa in pri-
ma instantia
eorum Ordi-
nariis cognos-
catur.*

§. 8. Et cum Ecclesiasticus ordo confundatur, si sua
vnicuique iurisdictione non seruetur, Ordinariarum iuri-
sdictioni (quantum cum Deo possumus) fauere, ac litibus
sinehi celerius imponi, & litigantium immoderatis sum-
ptibus, & expensis parci satagentes: Statuimus, & ordina-

mus, quod singulæ causæ, tam spirituales, quam civiles &
mixtæ, ac forum Ecclesiasticum quomodolibet concer-
nentes, & beneficiales (dummodo beneficia ipsa genera-
liter reseruata non fuerint, & ipsorum singulorum bene-
ficiorum fructus, redditus, & proventus xxiv. ducatorum
auri de Camera, secundum communem estimationem
valoris annuum non excedant) in prima instantia extra
Romanam Curiam, & in partibus coram Ordinariis lo-
corum dumtaxat cognosci, & terminari; ita quod nulli
ante definitiuam sententiam liceat appellare, nec appellatio
si fuerit emissa, vllatenus admitti, nisi ab interlocutoria,
quæ vim habeat definitiuæ, vel à gravamine minime cõ-
cernente negotium principale, quod per appellationem à
definitiuam sententia reparari non possit, nisi alter colliti-
gantium aduersarij sui potentiam merito perhorrescens,
seu alia probabili, & honesta causa aliter quam per pro-
prium iuramentum saltem semipleite probata, coram Or-
dinario non auderet litigare. Eo enim casu, causæ piz-
etiam appellationis, in dicta Curia, etiam in prima instan-
tia, committi & cognosci & terminari possint. Alioquin
appellationes, & illarum, etiam aliarum causarum huius-
modi commissiones in posterum, & quidquid inde secu-
tum fuerit, nullius sint roboris vel momenti.

*Confusus
d. Concil.
T. id. sess. 24.
c. 10.*

§. 9. Iudices autem, & Conseruatores à Sede Apo-
stolica deputati, si in altero iurium graduati non fuerint,
Assessorum partibus non suspectum, ab ipsis partibus,
vel earum altera requisiti, assumere, & secundum ejus
relationem iudicare teneantur.

*Iudices non
Doctores, ju-
dicent eorum
voto Asses-
soris.*

§. 10. Et quia sæpius & multiplici relatione percepi-
mus, quamplurimas Ecclesias, & illis præsidentes Episco-
pos, tam citra quam vltra montes, vexari in eorum iuri-
sdictionibus, iuribus, & dominiis, ac turbati à domicellis,
Principibus, & nobilibus eorundem, qui sub colore iu-
ris patronatus, quod in beneficiis Ecclesiasticis habere
possunt, nullo priuilegio Apostolico suffulti, sine Or-
dinariarum collationibus, & literis, & absque aliquo sal-
tem colorato titulo, beneficia non solum clericis, sed
etiam laicis cõferre, Sacerdotes & Clericos delinquentes
ad eorum libitum punire, decimas omnium rerum, ad
quarum solutionem de iure tenentur, ac Cathedralium,
& alia quæ legis Diocesane, & iurisdictionis sunt, & ad
ipsos Episcopos dumtaxat pertinere, temerè auferre, frau-
dare, vsurpare, seu ut præmissa fiant mandare, ac ipsa &
fructus quoscumque, ne à Ciuitatibus, Terris, & locis eo-
rum extrahantur prohibere, feuda, possessiones, & prædia
occupare, & indebitè detinere, seu ad feuda & bona ipsa-
rum Ecclesiarum eis concedendum, ac beneficia Ecclesia-
stica personis per eos nominatis conferendum, minis, &
terroribus, ac aliis viis indirectis inducere, & compelle-
re, & alia quæ plurima damna, jacturas, iniurias Ecclesiis,
& earum Prælati, ac Clericis præfatis inferri, non modo
permittere, sed etiam expressè mandare præsumant.

*Impedientes
iurisdictionem
Ecclesiasticam
penis
subiunguntur.
Vide etiam
in bulla Com-
na Domini
cit. in rub.*

§. 11. Attendentes igitur quod laicis in Clericos &
personas Ecclesiasticas, ac bona Ecclesiastica, non est at-
tributa facultas, atque æquum & iustum esse, ut in eos
iura insurgant, qui illa offendere præsumunt. Necnon
considerantes quantum ex his tã nostro & Apostolicæ Sedis
honoris, quam personarum Ecclesiasticarum quieto &
prospero statui non sine damnanda pernicie derogetur.
Ac cupientes eos, quos ad obseruantiam iurium virtu-
um præmia non inducunt, tam adiectionum exaggeratio-
ne pœnarum, quam adiectionum de nouo formidine, à
temerariis ausibus refrænare, omnes & singulas consti-
tutiones, quæ super Decimarum solutione, & contra vio-
latores, & raptores Ecclesiarum, & incendiarios, agro-
rum depopulatores, & tam S. R. E. Cardinales, quam ve-
nerabiles fratres nostros Episcopos, & alias personas Ec-
clesiasticas, sæculares & Regulares, & capientes, & deti-
nentes, & eorum iurisdictionem & iura quomodolibet
indebitè occupantes, aut eos in eorum iurisdictionis ex-
ercitio perturbantes, seu molestantes, eos quoque ad con-
ferendum beneficia Ecclesiastica personis per eos nomi-
natis, aut alias de illis pro eorum libito voluntatis dispo-
nendum, & feuda ac bona Ecclesiastica in emphyteusim
concedendum, aut alias vendendum, temerè compellen-
tes, necnon statuta contra libertatem Ecclesiasticam fa-
cientes, & ad præmissa auxilium, consilium, vel fauorem

*Innovatio
quarumcum-
que consti-
tutionum editarum
contra
impedientes
libertatem
Ecclesiasticam.*

*Quod videtur
etiam in
Conc. Trid.
sess. 25.
cap. 20. & in
bullâ Com-
na Domini
cit. in rub.*

prestantes, hactenus emanarunt, innovavimus. Et cum ea necum juri contraria, sed etiam Ecclesiastica libertati opprobriosa sint quamplurimum & adversa, ut de officio nobis credito dignam Deo possimus reddere rationem, affectibus & monitis paternis Imperatorem, Reges, Principes, Duces, Marchiones, Comites, Barones, & quoscumque alios alterius cujuscumque nobilitatis, preeminentie, potentie, seu potestatis, excellentie, vel dignitatis existentes, attentè hortamur in Domino, eisdem in virtute sancte obedientie mandantes, ut ipsi constitutiones predictas observent, & faciant à suis etiam subjectis inviolabiliter observari, quacumque consuetudine contraria non obstante, si divinam offensam, & Sedis Apostolicæ debitam vitare voluerint ultionem. Ac collationes de dictis beneficiis sic factas, nullas & irritas nihilominus esse decernimus, ac illis utentes reddantur inhabiles ad alia beneficia Ecclesiastica obtinenda, donec cum eis super hoc per Sedem prædictam fuerit dispensatum.

Concilium provinciale quolibet triennio celebratur.

§. 12. Maturè quoque considerantes, quod post CHRISTI ad caelos Ascensionem, Apostoli per singulas urbes & Dioceses Episcopos distribuerunt, sicut Sancta Rom. Ecclesia per Orbem constituit eisdem Episcopos, in partem sollicitudinis vocando, onera gradatim distribuendo per Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, ac facris etiam canonibus fuerit definitum, per eos pro motum correctione, & controversiarum decisione, & determinatione, ac mandatorum Domini observatione, fieri debere Concilium provinciale, ac Synodum Episcopalem, ut depravata corrigerentur, & illa facere negligentes, canonicis poenis subiacerent. Cum conveniat nos circa ea quæ republicam Christianam concernunt, esse intentos, desiderantes canones ipsos firmiter observari, eisdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis districtè injungimus, ut de officio eis commisso dignam Deo possint reddere rationem, Canones, Concilia & Synodos hujusmodi fieri mandantes, quocumque privilegio non obstante, inviolabiliter observent, præterquam quoad Concilium provinciale, quod de cætero singulis trienniis fieri mandamus, ad illaque etiam exemptos accedere debere decernimus, privilegio, ac consuetudine quacumque contraria non obstante. Circa hoc autem negligentes poenas in eisdem canonibus contentas se noverint incurfuros.

Innocentio confit. Concilium Viennense in Clem. V. de elec.

§. 13. Et constitutione in Concilio Viennense edita, quæ incipit: In plerisque, ut Pont. dignitatis honor servaretur, statutum fuerit, ne Ecclesiis Cathedralibus bonis temporalibus (sine quibus spiritualia diu esse non possunt) privatis, ac clero, & populo Christiano carentibus, de aliquibus personis, præsertim Religiosis provideretur, constitutionem ipsam innovamus, illamque inviolabiliter observari debere volumus, atque mandamus, nisi ex aliqua justa causa in Consistorio nostro secreto approbata, aliter duxerimus faciendum.

Deorum irritum.

§. 14. Nos enim quicquid contra præmissa, vel aliquod præmissorum contigerit attentari, irritum decernimus, & inane, contraria quacumque constitutione, vel privilegio non obstantibus.

Dat. P. An. 3. die 4. Maii.

Dat. Romæ in publica Sessione in Lateranen. Sacrosancta basilica solemniter celebrata, Anno Incarnationis. Dominicæ millesimo quingentesimo decimoquinto, quarto nonas Maii, Pont. nostri Anno 3.

II. Montes Pietatis, Christiana charitate instituti, pecunias licitè mutuam, aliquo pro impenfis & indemnitate, & quidem moderatè recepto.

Horum Montium administrationis ratio Ordinarius locorum reddenda est, ex dispositione Conc. Trid. sess. 25. c. 9. Et de ejusmodi Monte in Vrbe constituto, vide in conf. 94. Greg. XII. Inter, ubi notabo.

Inter multiplices nostræ sollicitudinis curas, illam in primis suscipere pro nostro Pastoralis officio debemus, ut quæ salubria, & laudabilia, ac Catholicæ fidei consona, & bonis moribus conformia, nostro tempore non solum enteleentur, verum etiam ad posteros propagentur, & quæ materiam scandali præbere possent, penitus succidantur, & radicitus extirpentur, nec pullulare usquam sinantur ea in agro Dominico, & vinea Domini Sabaoth dumtaxat censeri permittendo, quibus fidelium mentes pasci spiritualiter possint, eradicatoris zizaniis, & oleastri sterilitate succisa.

Exordium

§. 1. Sanè cum olim inter nonnullos dilectos filios sacre Theologiæ Magistros, ac Juris utriusque Doctores, controversiam quandam non sine populorum scandalo & murmuratione exortam, & nuper his diebus innovatam esse compererimus, circa pauperum relevationem in mutuis eis publica auctoritate faciendis, qui Montes Pietatis vulgò appellantur, quique in multis Italicæ Civitatibus, ad subveniendum per hujusmodi mutuum pauperum inopie, ne usurarum voragine deglurantur, à Civitatum Magistratibus, ac aliis Christi fidelibus sunt instituti, atque à sanctis viris divini verbi præconibus, & laudati, & persuasi, ac à nonnullis, etiam summis Pontificibus prædecessoribus nostris probati, & confirmati sint, ne præfati Montes à Christiano dogmate dissonantes, vel non, utraque parte diversimode sentiente, atque prædicante. Nonnullis enim Magistris, & Doctoribus dicentibus, eos Montes non esse licitos, in quibus aliquid ultra sortem pro libra, decurso certo tempore, per ministros hujus Montis, ab ipsis pauperibus quibus mutuum datur, exigitur, & propterea ab usurarum cæmine injustitiæ, seu ab aliqua certi specie mali mundos non evadere: cum Dominus noster, Luca Evangelista attestante, aperto nos præcepto obstrinxerit, ne ex dato mutuo quicquam ultra sortem sperare debeamus. Ea enim propria est usurarum interpretatio, quando videlicet ex usu rei, quæ non germinat, nullo labore, nullo sumptu, nullove periculo lucrum factusque conquiri studetur. Addebant etiam iidem Magistri, & Doctores, in iis Montibus neque commutativæ, neque distributivæ justitiæ fieri satis, cum tamen justitiæ terminos contractus hujusmodi excedere non debeant, si debeant approbari: præterea probare nitentur, quia impenfæ pro hujusmodi Montium conservatione, à pluribus, ut aiunt, debent, à solis pauperibus quibus mutuum datur, extorqueantur, pluraque interdum ultra necessarias & moderatas impenfas, non absque specie mali, ac incentivo delinquendi, quibusdam aliis personis, ut inferre videntur, exhibeantur.

Moneri illi illicitum nonnulli dicunt hanc ex rationibus hujus assignatis.

§. 2. Aliis verò pluribus Magistris & Doctoribus contrà asserentibus, & in multis Italicæ Gymnasis, verbo & scripto conclamantibus, pro tanto bono, tanquam Republicæ pernecessario, modo ratione mutui nihil petatur neque speretur, pro indemnitate tamen eorumdem Montium, impenfarum videlicet Ministrorum eorumdem ac rerum omnium ad illorum necessariam conservationem pertinentium, absque Montium hujusmodi lucro, idque modestum & necessarium ab iis qui ex hujusmodi mutuo commodum suscipiunt, licet ultra sortem exigi, & capi possit, nonnihil licere, cum regula juris habeat, quod qui commodum sentit, onus quoque sentire debeat, præsertim si Apostolica accedat auctoritas.

Et alii licet asserant ut rationes hujus relatas.

§. 3. Quam quidem sententiam à fel. record. Paulo Secundo, Sixto Quarto, Innocentio Octavo, Alexandro Sexto, & Julio Secundo Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris probatam, à Sanctis quoque ac Deo devotis & in magna, ob sanctitatis opinionem, existimatione habitis Evangelicæ veritatis prædicatoribus prædicatam esse ostendunt.

Hanc ipsam opinionem nonnulli Pontif. probaverunt.

§. 4. Nos super hoc sprout nobis est ex alto concessum) opportunè providere volentes, alterius quidem partis justitiæ zelum, ne vorago aperiretur usurarum, alterius pietatis & veritatis amore, ut pauperibus subveniretur,

Possit ista doctrina hujus esse licitæ, ut si nobis

niretur, utriusque verò partis studio commendantes, cum hæc ad pacem, & tranquillitatem totius Reipublicæ Christianæ spectare videantur, sacro approbante Concilio, declaramus, & definimus, Montes pietatis antedictos per Respublicas institutos, & auctoritate Sedis Apostolicæ hæcenus probatos & confirmatos, in quibus pro eorum impensis & indemnitate aliquid moderatum ad solas Ministrorum impensas, & aliarum rerum ad illorum conservationem, ut præfertur, pertinentium, pro eorum indemnitate dumtaxat, ultra sortem, absque lucro eorundem Montium, recipitur, neque speciem mali præferre, nec peccandi incentivum præstare, neque ullo pacto improbari, quinimo meritorium esse, ac laudari & probari debere tale mutuum, & minimè usurarium putari, licereque illorum pietatem, & misericordiam populis prædicare, etiam cum indulgentiis à Sancta Sede Apostolica eam ob causam concessis. Ac deinceps alios etiam similes Montes, cum Apostolicæ Sedis approbatione erigi posse. Multo tamen perfectius, multo que sanctius fore si omnino tales Montes gratuiti constituerentur, hoc est, si illos erigentes, aliquos census assignarent, quibus si non omni, saltem vel media ex parte, huiusmodi Montium Ministrorum solvantur impensæ, ut ad levioeris solventis portionem, medio hoc, pauperes gravari contingat, ad quos cum huiusmodi census assignatione, pro impensarum supportatione erigendos, Christi fideles majoribus indulgentiis invitandos esse decernimus.

§. 5. Omnes autem Religiosos, & Ecclesiasticas ac sæculares personas, qui contra præsentis declarationis & sanctionis formam de cætero prædicare, seu disputare, verbo vel scriptis ausi fuerint, excommunicationis lætæ sententiæ pœnam, privilegio quocumque non obstante, incurrere volumus.

§. 6. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo omnino hominum, &c. Si quis autem, &c. Datum Romæ in publica Sessione, in Lateran. Sacrosancta Basilica solemniter celebrata, Anno Incarnationis Dominicæ 1515. quarto Non. Maii, Pont. nostri Anno 3.

XII. Prohibitio imprimendi libros absque examine & approbatione Vicarii Papæ, & Magistri Sacri Palatii Apostolici in Urbe, & Episcoporum, hæreticæque pravitatis Inquisitorum in aliis locis.

Qui autem sint libri, imprimi & legi prohibiti, videre est infra Pii IV. const. 77. Dominici, cum ibi notatis.

Ne degentes in statu Ecclesiastico, mediate, vel immediate Sedi Apostolicæ subjecto, libros ab eis ubicumque compositos ac de quacumque materia tractantes, aliò deferant, aut imprimendos transmittant, absque Cardinalis Vicarii, & Magistri Sacri Palatii in Urbe, & extra eam absque Ordinarii, & inquisitoris loci licentia prohibuit S. D. N. Urban. VIII. Const. 50. Sanctissimus, inf. tom. 4. Licentias quoque legendi & habendi libros quomodolibet prohibitos quibusvis personis, & à quibuscumque, etiam Romanis Pontificibus concessas revocavit Greg. XV. Const. 40. Apostolatus, inf. tom. 4.

L E O E P I S C O P V S,
Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam, Sacro approbante Concilio.

Inter sollicitudines nostris humeris incumbentes, perpecti cura revolimus, ut errantes, in viam veritatis reducere, ipsosque lucrifacere Deo, sua nobis cooperante gratia, valeamus, hoc est quod profecto desideranter exquirimus, ad id nostræ mentis sedulò destinamus affectum, ac circa illud studiosa diligentia vigilamus.

§. 1. Sanè licèt literarum pericia per librorum lectionem possit faciliter obtineri, ac ars imprimendi li-

bros, temporibus potissimum nostris, divino favente numine, inventa seu aucta & perpolita, plurima moribus attulerit commoda, cum parva impensa, còpia librorum maxima habeatur, quibus ingenia ad literarum studia percommode exerceri, & viri eruditi in omni linguarum genere, præsertim autem Catholici, quibus Sanctam Romanam Ecclesiam abundare affectamus, facillè evadere possunt, qui etiam infideles sciant, & valeant sacris institutis intrinere, fideliumque collegio per doctrinam Christianæ fidei salubriter aggregare. Quia tamen multorum querela nostrum, & Sedis Apostolicæ pulsavit auditum, quod nonnulli huius artis imprimendi Magistri, in diversis Mundi partibus libros, tam Græcæ, Hebræicæ, Arabicæ, & Chaldææ linguarum in Latinum translatos, quàm alios Latino, ac vulgari sermone editos, errores etiam in fide, ac perniciosà dogmata etiam Religioni Christianæ contraria, & contra famam personarum, etiam dignitate fulgentium continentes imprimere, ac publicè vendere præsumunt, ex quorum lectura non solum legentes non ædificantur, sed in maximos potius, tam in fide quàm in vita, & motibus prolapsur errores, unde varia sæpè scandala (prout experientia rerum magistra docuit) exorta fuerunt, & majora in dies exortiri formidantur.

§. 2. Nos itaque ne id quod ad Dei gloriam, & fidei augmentum, ac bonarum artium propagationem, salubriter est inventum, in contrarium convertatur, ac Christi fidelium saluti detrimentum pariat, super librorum impressione curam nostram habendam fore duximus, ne de cætero cum bonis seminibus spinæ coalescant, vel medicinis venena intermiscantur. Volentes igitur de opportuno super his remedio providere, hoc sacro approbante Concilio, ut negotium impressionis librorum huiusmodi, eo prosperetur felicius, quo deinceps indago solertior diligentius, & cautius adhibetur. Statuimus, & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus, nullus librum aliquem, seu aliam quamcumque scripturam, tam in Urbe nostra, quàm aliis quibusvis Civitatibus, & Diocæsisbus imprimere, seu imprimi facere præsumat, nisi priùs in Urbe per Vicarium nostrum, & Diocæsisbus, per Episcopum, vel alium habentem peritiam scientiæ libri, seu scripturæ huiusmodi imprimendæ, ab eodem Episcopo ad id deputandum, ac Inquisitorem hæreticæ pravitatis Civitatis sive Diocæsis, in quibus librorum impressio huiusmodi fieret, diligenter examinentur, & per eorum manus propriæ subscriptionem, sub excommunicationis sententia, gratis, & sine dilatione imponendam, approbentur.

§. 3. Qui autem secus præsumperit, ultra librorum impressorum amissionem, & illorum publicam combustionem, ac centum ducatorum fabricæ Principis Apostolorum de Urbe, sine spe remissionis, solutionem, ac anni continui exercitii impressionis suspensionem, excommunicationis sententia innodatus existat, ac demùm in grave sententia contumacia, taliter per Episcopum suum, vel Vicarium nostrum respectivè, per omnia juris remedia castigetur, quod alii ejus exemplo similia minimè attentare præsumant. Nulli ergo, &c. Si quis, &c.

Datum Romæ in publica Sessione, in Lateran. Sacrosancta Basilica solemniter celebrata, Anno Incarn. Dom. 1515. 4. Nonas Maii, Pont. nostri Anno 3.

XIII. Contra occupantes, vel invadentes Terras, & loca S.R.E. eorumque complices, & fautores.

Amplioerem dispositionem habes inf. in Pauli IV. const. 11. Incumbentia, & etiam in bulla Cæne Domini, de qua dabo adnotationes inf. in Pauli V. const. 63. §. 10. Pastoralis.

L E O E P I S C O P V S,
Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam, 1515.

Inter graves sollicitudines, & curas quibus pro Pastoralis officii, & Apostolicæ servitutis debito continè-

Contra occupantes, vel invadentes Terras, & loca S.R.E. eorumque complices, & fautores.

Contra occupantes, vel invadentes Terras, & loca S.R.E. eorumque complices, & fautores.

Dat. P. An. 3. die 4. Maii.

Libri non imo primantur, nisi prout Superiorum licentia & examine.

Contractum per nos.

Dat. P. An. 3. die 4. Maii.

Edita An. D. 1515.

Exordium.

premiunt, vna est peculiaris, qua semper angitur, ut defensionem, & custodiam Civitatum, & Terrarum, & locorum nobis, & Sanctae Romanae Ecclesiae subiectorum assidue inuigilemus, ac ne perverforum temerariis ausibus, a quibusvis gentium armorum ductoribus, qui iustitiae ministerio, sed hostili manu, & propria temeritate procedunt, occupentur, & dissipentur, omnibus remediis, & iuris auxilio opportune prohibere, quod tanto periculosius negligitur, quanto exinde turbatio, & confusio Civitatum, & Terrarum Ecclesiastici Status de facili causaretur, & Pontificalis auctoritas minueretur.

Iulius II. multi loca ex bona Sede Apost. recuperavit.

§.1. Cum itaque opem, & operam efficaces adhibere debeamus, ut omnes Christi fideles, praesertim in terris, & locis nobis, & dicte Sedis mediate, vel immediate subiectis existentes, sublati quibuscumque armorum strepitibus, & impedimentis, quiete, & pacifice vivere valeant, omnibus iuris remediis (ubi etiam perverforum audacia exigit, vibrato Apostolicae potestatis mucrone) per censuras Ecclesiasticas providere volentes. Sane cum mente revolimus quor, & quantos labores fel. record. Iulius Papa II. praedecessor noster pro recuperatione Civitatum, Terrarum, & locorum ad Romanam Ecclesiam canonico titulo pertinentium, quae a diversis Ducibus, Principibus, & potentatibus longo tempore occupata, & detenta fuerant, passus sit, praesertim cum adductus fuerit consilium capere de adeundis per se ipsum, visitandis, & reformandis aliquibus Romanae Ecclesiae Civitatibus & illarum Statu, assumptis etiam aliquibus copiis, ut contumaces compescere possit, iter matura deliberatione cum Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus, ipsis eum comitantibus, arripere, illaque felici, & prospero successu, dextera Domini sibi etiam assistente, recuperaverit, & dicte Romanae Ecclesiae reintegraverit.

Pont. iste Parmam & Placentiam recuperavit.

§.2. Nos etiam post nostram ad summi Apostolatus apicem, divina favente clementia, assumptionem, Parmam, & Placentiam Civitates, quibus Apostolica Sedes, ea tunc vacante, spoliata fuerat, summa diligentia restitui curavimus. Et omnia quaeque per eundem Iulium praedecessorem recuperata, pro nostro, & dicte Sedis honore, non minori diligentia, ac opportunis iuris remediis conservare intendimus, quam idem Iulius praedecessor, cum in humanis ageret, recuperare studuerit, animo etiam semper gessimus, Reges, & Principes, ac potentatus, quos tempore assumptionis nostrae huiusmodi inter se bello dissidentes audivimus, non armis, sed concordia, eorum differentias, & lites, Domino concedente terminari, & inter fideles quoslibet, controversias super quacumque etiam maximas importante re, via iuris, & non armis decidi, & terminari, ipsaque arma Regum, & Principum, ac potentatum praedictorum vnanimi consensu contra inmanissimos CHRISTI nominis hostes, ad fidei exaltationem converti, summo studio concupivimus.

Et modo pro conservacione honorum dictae Sedis immoventes omnes conf. edicta contra detinentes loca ad Rom. Ecclesiam spectantia, & eorum sanctorum.

§.3. Et cum a quampluribus praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus constitutiones, diversas censuras, & poenas in se continentes, contra occupantes Civitates, & Terras, & loca huiusmodi, aut illa hostiliter invadentes emanaverint, & singulis annis censurae huiusmodi contra talia praesumentes in die Coenae Domini innoventur, ea propter, ne Terrarum, aut locorum, ac iurium, seu bonorum Sanctae Romanae Ecclesiae curam negligere videantur, necnon ad tollendam super praemissis ignorantiam, aut cuiuslibet alterius generis excusationem omnes, & singulas constitutiones, & literas Apostolicas, ac processus, qui singulis annis publice promulgantur in die Coenae Domini, ex more Romanorum Pontificum, ac alias quascumque constitutiones, seu canonicas sanctiones quomodolibet editas, excommunicationis, ac alias sententias, censuras, & poenas contra Civitates, & Terras, loca, & iura ad dictam Romanam Ecclesiam pertinentia occupantes, aut illa hostiliter invadentes, vel ad id per se vel alium, seu alios, auxilium, consilium, vel favorem, directum, vel indirectum, aut alias quovis quaesito colore praestare praesumentes, cuiuscumque ordinis, praerogativa, conditionis, & status, etiam si Cardinalatus, aut Patriarchali, Regali, Reginali, aut alia quavis Ecclesiastica, vel mundana praesulgeant dignitate, continentem, approbamus, & innovamus, illaque inviolabiliter observari debere decernimus.

§.4. Ac omnes & singulos Reges, Duces, Principes, Marchiones, Comites, Barones, ac Communitatum, Universitatum, tam in Italia, quam extra Italiam existentium singulas personas, Civitates, Terras, & loca, praesertim Parmam, & Placentiam, ad dictam Romanam Ecclesiam mediate, vel immediate pertinentia, seu in quarum, vel quorum, aut cuiuslibet earum, vel eorum possessione quomodolibet eadem Sancta Romana Ecclesia, per se, vel alium extiterit, hostiliter invadentes, aut alias eum gentibus armorum, aut stipendiariis equestribus, vel pedestribus, aut sine, etiam ad vocationem populorum, seu factionum, aut privatarum personarum, aut alias qualitercumque, & quomodocumque, & quovis quaesito colore, aut ingenio, absque nostra speciali licentia occupantes, necnon stipendiarios, equestris aut pedestres, quomodolibet contra praesentes literas nostras, & in eis contenta militantes, aut auxilium, consilium, vel favorem praestantes, ex parte omnipotentis Dei, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, auctoritate beatorum Petri, & Pauli Apostolorum, ac nostra, & de potestatis plenitudine, excommunicamus, anathematizamus, ac maledictionis, & damnationis aeternae mucrone percutimus, ac omnium Ecclesiasticarum censurarum laqueis ligatos, & irretitos esse, vigore praesentium decernimus, ac reos criminis laesae Majestatis, & a Sede Apostolica, & a Romana Ecclesia, ac omnibus dicte Romanae Ecclesiae devotis, cum eorum bonis perpetuo diffidatos, infames, & inhabiles ad omnes Ecclesiasticas, vel mundanas dignitates, omnesque actus legitimos, & Ecclesiastica sepultura indignos esse, auctoritate, & potestate praedictis etiam decernimus.

Parmam & Placentiam.

§.5. Et generaliter Civitates, Terras, Oppida, & loca quaecumque ad quae aliquem eorumdem excommunicatorum declinare contigerit, quando ibidem permanferit, etiam triduo post recessum ejusdem, Ecclesiastico interdicto subijcimus, necnon excommunicatos, anathematizatos, & maledictos, titulis, dignitatibus, & honoribus, in quibus constituti existunt, & tam ipsos, quam Communitates, Castra, Oppida, & loca praedicta, omnibus privilegiis, indulgentiis, etiam Studii generalis, concessionibus, & gratiis, dignitatibus, honoribus, quibus utitur, & gaudent, seu muniti sunt, necnon bonis omnibus, quae in feudum, vel in emphyteusim, seu aliis a praefata Romana, vel aliis Ecclesiis, Monasteriis, & locis Ecclesiasticis, aut aliis quomodolibet, etiam ab Imperatore, Regibus, seu aliis Principibus, ac secularibus potestatibus obtinent, penitus privamus, dictaque bona feudalia, vel emphyteutica, ut praefertur, obtenta, ad dominos suos reverti debere, ita ut de illis liberè disponere possint, decernimus.

Civitates, & loca in quibus illi permanentes interdicto subijcitur.

§.6. Et si aliqui ex excommunicatis, anathematizatis, & maledictis praedictis, clerici, saeculares, vel Praelati, etiam in Archiepiscopali, Episcopali, vel alia dignitate, etiam Cardinalatus honore, & beneficiati fuerint, illos dignitate, ac titulo Cardinalatus, necnon praelaturis, administrationibus, regimineque, ac omnibus, & singulis beneficiis, dignitatibus, personatibus, officiis, canonicatibus, & praebendis, aliisque beneficiis Ecclesiasticis, ac ordinibus, etiam sacerdotalibus, ad quos promoti forent, sine vlla spe restitutionis, & absque alia citatione, seu declaratione privamus, & ex nunc privatos esse per praesentes decernimus.

Favoribus quoque praesentibus imponitur.

§.7. Absoluti autem a praedictis censuris, sententiis, ac poenis nullus ex supradictis per alium quam per Romanum Pontificem, nisi dumtaxat in mortis articulo constitutus possit, nec etiam tunc, nisi quantum fieri potest, satisfactione praevia, & de stando Sanctae Matris Ecclesiae mandatis, & similia ulterius non committendo, legitima cautione praestita, aliter autem absolvent, aut indignos sepultura Ecclesiastica, ut praefertur, sepelire praesumentes, supradictis omnibus, & singulis poenis eo ipso subijcimus. Quodque de beneficiis praedictis possit, & debeat per Sedem praedictam duntaxat, seu ab illa speciale facultate habentes, absque alia declaratione incursum poenae huiusmodi, libere illico provideri, auctoritate praedicta, & ex certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine.

Absolutio Romano Pontifici r. sit. vavii.

§.8. Ac omnibus, & singulis Civitatum, & Terrarum nobis, & Romanae Ecclesiae mediate, vel immediate subjectarum

Prohibito in capiendo milite.

Ita est Ioannes Valtrini qui supra Cursor.
Ita est Hubertus Iacobi qui supra Cursor.

Ampliatio Indulorum, & gratiarum Collegii
Abbreviatorum literarum Apostolicarum. XIV.

Institutionem d. Collegii cum privilegiis vide sup.
in Sixt. IV. const. 16. Diuina, ubi notauit. Et alia
indulta habes inf. in Pauli V. const. 1. Romani.

Munus autem Abbreviatorum explicavit Mart. V. in
const. 3. in Apostolica, sup.

LEO EPISCOPVS, edita 2a. D.
Seruus Seruorum Dei: Ad futuram rei memoriam. 1515.

Vnini bonorum omnium largitoris Dei, qui labo-
rum participes, premiorum etiam censuit esse con-
sortes, verbo atque exemplo instructus verus eius Vica-
rius Romanus Pontifex, & in sustinendis pro vniuersa
Reipublica Christiana, cuius cura sibi imminet genera-
lis, gubernatione, laboribus continue assistentes, ac in re-
quiritis ad hoc officiis indefessis viribus laborantes, pri-
uilegiis specialis prerogatiue proficere, & distributione
gratiarum debet quibusvis ceteris anteferri.

§. 1. Cum itaque dilecti filii literarum Apostolica-
rum Abbreviatores, sint nobis, & Apostolicae Sedi in
litteris eiusdem dictandis atque formandis, nedum vtilis,
sed etiam necessarii, nos ipsos, & eorum quemlibet spe-
cialibus fauoribus, & gratiis prosequentes, ac à quibus-
vis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliif-
que Ecclesiasticis sententiis, censuris, & poenis à iure vel
ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus
quomodolibet innodati existant, ad effectum praesenti-
um damtaxat consequendum, harum serie absoluen-
tes, & absolutos fore censentes, motu proprio, non ad ec-
cundem Abbreviatorum, vel alicuius alterius pro eis no-
bis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra
mera liberalitate, & ex certa scientia ac potestate Apo-
stolica plenitudine, tenore praesentium omnes, & singu-
las, tam à felicis recordationis Sixto IV. Innocentio
Octauo, Alexandro Sexto, & Iulio Secundo, ac aliis
Rom. Pontificibus praedecessoribus nostris, quam à no-
bis, & dicta Sede, & ipsorum Abbreviatorum, seu officii
eorundem fauorem, vtilitatem, vel commodum, princi-
paliter, vel accessorie, aut alias quomodolibet emanatas
litteras, illarum omnium tenores praesentibus pro suf-
ficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habent-
es, approbamus, & confirmamus, suppletes omnes &
singulos, tam iuris, quam facti defectus, etiam substan-
tiales, si qui forsitan intervenerint in eisdem, ac ab omni-
bus inuolabiliter observari, & secundum eas vbique
iudicari debere decernimus atque mandamus.

§. 2. Et nihilominus potiori pro cautela, omnia, &
singula in eisdem litteris contenta de nouo, ac eiusdem
Sixti praedecessoris vestigiis inhaerentes, & ut falsitatis
magis aditus pracludatur, omnes, & singulas litteras mi-
noris, aut etià absque signatura maioris iustitiae, & illis
ex quibus ipsis Abbreviatoribus nihil, & dilectis filiis
Secretariis nostris, aut Cancellariis Apostolicae Sene-
scallo, alias Custodi integras, sicut dilectis filiis literarum
earundem Scriptoribus secunda taxa debetur dūtaxat, &
nullis aliis exceptis, litteras Apostolicas per Abbreviato-
res ad id deputatos non subscriptas, viribus omnino ca-
rete, & de nihilo suffragari, nulliusque roboris, vel mo-
menti, tam ipsas, quam in eis supplicationibus, & signa-
turis desuper factis quomodolibet contentas gratias, ac
signaturas ipsas penitus, & omnino existere.

§. 3. Ac omnes, & singuli, quicumque sint, illas solli-
citanter, ac illis quomodolibet vrentes, omnes, & singu-
las sententias, censuras, & poenas in Apostolicarum lite-
rarum falsarios quomodolibet promulgatas incurrere
eo ipso decernimus, statuimus, & ordinamus. Ac omnes
& singulos modernos, & pro tempore, tam de maiori
Praesentia, quam de minori Parco, & prima visione.

§. 4. Abbreviatores huiusmodi, clericos veros no-
stros, & dictae Sedis (sine praedictio tamen de numero
partici

in Terris
E. absque
unia Pa-
Subiectarum personis, sub eisdem poenis, quae eo ipso si
contrafecerint, absque alia declaratione incurrant, &
quibus, ut praefertur, non nisi à nobis, & successoribus
nostris, praeterquam in mortis articulo constituti, & de-
bita satisfactione praemissa, absolui possint, in virtute
sanctae obedientiae districtae praecipiendo mandamus, ne
aliquas gentes armigeras, praeterquam ad nostra, & di-
ctae Sanctae Romanae Ecclesiae stipendia militantes, quo-
vis quæsito, colore in civitatibus, Terris, Castris, Op-
pidis, & locis nostris subiectis, sine nostra speciali li-
centia admittent, retinere, illisque victualia, aut aliquod
subsidium quoquo modo praestare praesumant, eosque,
etiam si Cardinalatus honore, vel Archiepiscopali, Episcopi-
copali, aut quavis alia Ecclesiastica, vel mundana prae-
fulgeant dignitate, si contrafecerint, ipso facto eisdem
poenis subiacere, Civitates quoque, Terras, Castra, Op-
pida, & loca praedicta, ad quae inobedientes huiusmodi
declinare, & in quibus moram trahere contigerit, Ec-
clesiastico supposita interdicto, tandiu firmiter obser-
vando, donec compuncti corde, huiusmodi interdicti
relaxationem, debita satisfactione praemissa, meruerint
obtinere, ac ibidem permanerint, & per triduum post
eorum discessum, auctoritate Apostolica, scientia, & po-
testate praedictis, decernimus.

§. 9. Non obstantibus praemissis, ac constitutioni-
bus, & ordinationibus Apostolicis, necnon quibuscum-
que privilegiis, & indulgiis, siue indulgentiis, & literis
Apostolicis, generalibus, vel specialibus, à praedicta Se-
de sub quavis forma, vel tenore, quibusvis ex supra-
dictis etiam Cardinalibus concessis, quod excommunicari,
vel anathematizari non possint, consuetudinibus quoque,
obseruantis, scriptis, ceterisque contrariis quibuscumque.

§. 10. Et quia difficile foret, praesentes litteras ad sin-
gula quaeque loca, in quibus expediens fuerit, illa defer-
ri, volumus, & dicta auctoritate decernimus quod illarum
transumptis, manu alicuius Notarii inde rogati sub-
scriptis, & sigillo alicuius Praelati, seu alterius personae in
Ecclesiastica dignitate constitutae sigillatis, ea prorsus fides
indubia in iudicio, & extra, ac alias ubilibet adhibeatur,
quae praesentibus adhiberetur, si esset exhibitae, vel ostensa.

§. 11. Insuper ut praemissa omnia, & singula ad om-
nium ad quos spectat, notitiam, & cognitionem deueni-
ant, omniumque in praesentibus litteris contentorum
certa, & indubitata notitia habeatur, nulliusque praemis-
sorum ignorantiam iuste pretendere possit, nec se legiti-
time excusare valeat, volumus, & decernimus, praesentes
litteras nostras per aliquos Curiae nostrae Cursores, vel
Notarios publicos, in Basilica Principis Apostolorum,
& Ecclesia Lateranensi, hora diuinorum, publice, alta, &
intelligibili voce legi, & publicari, & dictarum Ecclesia-
rum portis, siue valvis, ac in acie Campi Florae, & Can-
cellariae Apostolicae affigi, & ibidem per aliquod tempo-
ris spatium dimitti debere.

§. 12. Quae publicatae, & affixae, tunc à die publi-
cationis praedictae immediate ligent, & effectum fortian-
tur, & eos quos concernunt ita ardeant, perinde ac si per-
sonaliter eisdem intimatae essent.

Nulli ergo omnino hominum, &c. Si quis, &c.
Dat. Romae apud S. Petrum, Anno Incarnat. Domin.
1515. octauo kalen. Iunii, Pont. nostri Anno tertio.

Anno à Natiuitate Domini 1515. indictione ter-
tia, die verò 26. mensis Maii, Pontificatus Sanctiss.
in Christo Patris, & D.N.D. Leonis diuina prom-
dentia Papa X. anno 3. retroscripta litera Aposto-
lica, ut ad omnium notitiam citius deuenirent, alta
& intelligibili voce de verbo ad verbum lecta fue-
runt in valvis basilicae Principis Apostolorum, ac
Ecclesia S. Iohannis Later. dum ibidem diuina cele-
brarentur, & multitudo populi adesset. Necnon in
earundem Ecclesiarum, & Cancellaria Apostolica
valvis seu portis, ac acie Campi Florae affixae & pu-
blicatae, ac congruo temporis spatio dimissa fuerunt
per nos Hubertum Iacobi, & Ioannem Valtrini pra-
fati Sanctiss. D.N. Papa Cursores.

Approbatio
omnium gra-
tiarum, utiam
à praedecesso-
ribus Pont.
Collegio
Abbreviato-
rum concessa-
rum.
Quae vide
in locis in
rubr. citatis.

Annulla-
tio omnium
litterarum
Apostolica-
rum per
Abbreviato-
res deputatos
non subscri-
ptarum.
Hoc idem fe-
cit Sixt. IV. in
rubr. citatis.

Poenarum
institio om-
nium, & singu-
larum, & poenas
in Apostolicarum
litterarum
falsarios, & in
quomodolibet
promulgatas in-
currere.

Abbreviato-
res omnes no-
stros, & dictae
Sedis (sine
praedictio tamen
de numero
partici

Eff. An. pu-
blicationis.

Dat. p. An. 2.
die 15. Maii.

Publicatio.

DE DECIMIS,

hiles, Comites, Palatini, et alii, qui ad Sedem Apostolicam pertinent.

participationem notariorum, notarios, & tam clericos quàm laicos Abbreviatores eisdem Nobiles, ac sacri Palatii Apostolici, & aule nostrae Lateranen. Comites, & Milites etiam, facimus; constituimus, deputamus, ac gratiose recipimus, nobilitamusque, & nobilitatis titulo, insigniis, & armis decoramus, ac aliorum nobilitum, ac nostrorum, & Palatii, & Aulæ, necnon dicte Sedis Comitum, Militum, & notariorum numero, & confectio hujusmodi quoad vixerint, etiam postquam Abbreviatores esse desierint.

Familiares, qui & commensales commensales sunt.

§. 5. Necnon dicte Sedis, ac nostrorum, & successorum nostrorum Roman. Pontificum antiquos ab eodem momento quo ad Apostolatus apicem, divina favente clementia assumpti fuimus, & successores nostri hujusmodi assumuntur, familiares continuis commensales essentialiter, ac omni fictione semota, verè, & indubitanter esse.

Etiamque indubitanter gaudemus.

§. 6. Ac omnibus, & singulis exemptionibus, exceptionibus, privilegiis, prerogativis, antelationibus, favoribus, facultatibus, indulgentiis, & gratiis, quibus alii de nobili, etiam militari, ac Comitum, & Illustrium genere ex utroque parente essentialiter procreati, ac nostri, & successorum nostrorum, ac Palatii, & Aulæ, ac Sedis hujusmodi Milites, & Comites, ac notarii, necnon etiam verè, & essentialiter nostri, & successorum eorundem familiares continui commensales antiqui, & qui omni privilegio, fictione, lege, & gratia cessantibus, nedum post, sed etiam ante assumptionem nostram, & successorum nostrorum hujusmodi actu nobis, & successoribus nostris hujusmodi, non tantum in Romanæ Curie, seu Ecclesiæ officis, sed in propriis etiam immediatè nostris, & successorum nostrorum hujusmodi rebus privatis, & domesticis actu servierunt, & servierint, ac in domibus habitationum nostrarum, & successorum eorundem personaliter habitaverunt, & habitaverint, & propterea ad effectum, ut quibuscumque ceteris præferantur per nos, & successores nostros hujusmodi, in ceteris nostris, & successorum nostrorum hujusmodi literis, in primæva eorum confectio, characteribus, & signis, ac per singulorum eorundem nomina, & cognomina, ac alias designationes speciales actualiter descripti fuerint, & quicumque alii etiam amplioribus privilegiis, prerogativis, exemptionibus, gratiis, & antelationibus fungentes, de jure, consuetudine, privilegio, vel aliis, tam quoad affectionem beneficiorum Ecclesiasticorum, vel gratiis expectativis, earumque collationum mutationibus, extensionibus, ac revelationibus eis pro tempore concessis comprehensorum, quàm quoad quæcumque alia etiam, longe majora, & quæ nisi in individuo exprimantur non venirent, quomodolibet utuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, ipsos quoque Abbreviatores, & etiam singulos, etiam ante literarum descriptionem hujusmodi, confectio pariformiter, & absque ulla penitus differentia, in omnibus, & per omnia, ac quibusvis fictione, & diversitate semotis, æquè principaliter verè, & essentialiter uti, potiri, & gaudere.

Quinimo præferuntur.

§. 7. Ac omnibus, & singulis personis, etiam si veri familiares nostri continui commensales, ac quicumque generis, gradus, ordinis, conditionis, & præminentie existant, ac quibuscumque, tam Ecclesiasticis quàm mundanis dignitatibus & excellentiis præfulgeant, ac prerogativis, descriptionibus, exemptionibus, gratiis, & antelationibus quæcumque efficacissimis & insolitis, ac ex quibusvis etiam justissimis, & quæ necessariò exprimendæ essent, causis fungantur, illis qui nobis & successoribus nostris hujusmodi, ut præfertur, etiam Cardinalatus, ac vacationis beneficiorum hujusmodi temporibus servierunt & servierint, ac omnino tales in dictis habitationibus habitaverunt & habitaverint, ac in dictis descriptorum literis descripti, ut præfertur, fuerint dumtaxat, & nullis aliis etiam eis omnino adæquatis, parificatis, ac etiam longè magis privilegiatis, & prerogativatis, & dignis, ac individuum & certis modis, quos, necnon omnia alia ad effectum præsentium etiam præcise, & de necessitate exprimenda, præsentibus pro sufficientissime expressis habemus, qualificatam expressionem requirentibus, acceptis anteferi posse atque debere, ac in dictis descri-

ptionis literis, quoties eas confici contigerit inter servientes inhabitantes descriptos & exceptuatos hujusmodi, videlicet post eorum primum & ante ultimum describi & adnotari debere declaramus, decernimus & mandamus. Ac potiori pro cautela nos eisdem Abbreviatores, & eorum singulos in ipsis descriptionibus literis inter primum & ante ultimum prædictos in præcise omnimodè, & totalis paritatis ac fraternizationis signum harum serie, etiam quoad successores nostros hujusmodi, eorumque gratias quascumque perpetuò describamus & adnotamus; necnon descriptionem & adnotationem per presentes hujusmodi eisdem vim, efficaciam, atque essentialitatem quas descriptio & adnotatio servientium inhabitantium descriptorum & exceptuatorum prædictorum in dictis literis descriptionum pro tempore factæ habent & habere poterunt quomodolibet, in omnibus & per omnia absque ulla penitus differentia, diversitate, seu fictione habere, & ejusdem naturæ atque essentialitatis esse, ipsosque Abbreviatores, ubicumque eisdem modis ac formis & clausulis, in omnibus & per omnia quibus servientes & inhabitantes, ac descriptos & exceptuatos esse & censeri debere perpetuò declaramus.

Expectativas gratias, donationes, & revocatas nem habent. Conc. Trib. sess. 24. cap. 19.

§. 8. Quodque Abbreviatores ipsi, & eorum quilibet gratias expectativas ad tres collationes per eos ubilibet, etiam extra eorundem nationem eligendas, & totidem beneficia, ac etiam ad præstimonialia, præstimonialia portiones, vel simplicia beneficia, cujuscumque annui valoris illorum fructus, redditus, & proventus existant, etiam si beneficia ipsa parochiales Ecclesiæ, vel earum perpetuè Vicariæ, ac Canonicatus & præbendæ, dignitates, personatus, administrationes, vel officia etiam curata & electiva in Cathedralibus, etiam Metropolit. vel Collegiatis Ecclesiis, seu dignius quàm ut præfertur, qualificata fuerint. Dummodo inter illa ultra duo curata, seu aliàs invicem incompatibilia, ac dignitates majores & principales non existant, quoties illa per nos & successores prædictos concedi contigerit, eo ipso absque alia signatura desuper obtinenda, habere, ac literas Apostolicas desuper expedire, seu expediri facere possint, ac processus desuper fulminari, & haberi possint, ac processus pro tempore habiti hujusmodi, sub quacumque data decernantur, de prima expeditione verè & non fictè decreti esse censeantur. Ipsi Abbreviatores, & eorum singuli, tam gratiarum expectativarum quàm illarum mutationum, collationum, extensionum, & revalidationum, eis per nos & successores præfatos pro tempore concessarum vigore unum ex beneficiis hujusmodi, etiam ut præfertur qualificatum, etiam si illud in mensibus ordinatis Collatoribus, vel aliis, per constitutiones nostras, aut successorum eorundem, seu literas alternativas, privilegia, vel indulta quæcumque, aut aliàs quovis modo, etiam cum declaratione & decreto, quod vim statuti & pacti perpetui, & contractus stipulati habeant, aliisque etiam derogatoriarum derogatoris, quantumcumque fortissimis & efficacissimis clausulis, irritantibus decretis, à nobis successoribus prædictis pro tempore concessis, vacare contigerit, ipsumque beneficium ex quavis causa, etiam de necessitate exprimenda, & aliis qualitercumque, præterquam ratione vacationis illius apud Sedem prædictam, aut majoritatis vel principalitatis, seu nostræ, vel alicujus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ hujusmodi Cardinalis viventis, & in dicta Curia præsentis, & cujus consensus & necessitate ante omnia requirendus foret, familiaritatis, continuæ commensalitatatis generaliter reservatum, aut ex generali reservatione affectum. Dummodo illius fructus, redditus, & proventus quadringentorum ducatorum auri de Camera secundum communem estimationem valorem annuum non excedant, fuerint; necnon illud, ac reliqua duo beneficia hujusmodi, per se vel procuratorem suum, etiam in genere acceptare, & de illis sibi provideri, ac alias diligencias ad id quomodolibet requisitas & opportunas, etiam per se vel alios facere; & instrumenta in specie ex generalibus notis acceptationum & provisionum, ac aliarum diligentiarum prædictarum extrahi facere & obtinere, ac notarii desuper sic in genere rogati instrumenta in specie ex suis notis generalibus desuper receptis, ad instantiam Abbreviatorum eorundem

eorundem extrahere, & publicare respectivè liberè & licitè possint & valeant, statimus & ordinamus.

§.9. Ac ipsos Abbreviatores & eorum singulos quoad vixerint, eorumque familiares, Vicarios & Officiales, necnon clericos, subditos quosvis, ac beneficia & bona quaecumque ad eos, in totum vel in partem, aut alias quomodolibet spectantia, ac in omnibus & singulis, & in quibus, necnon prout dictos Scriptores eximimus & liberavimus, ac Scriptores ipsi exempti & liberi quomodolibet existunt, eximimus & liberamus, ac exemptos, & liberos, necnon nobis & successoribus nostris hujusmodi immediatè subjectos esse declaramus. Ac quibusvis personis, etiam si ordinaria, delegata vel mixta, ac Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Imperiali, Regali, Regionali, & alia quavis Ecclesiastica vel mundana auctoritate, dignitate, & excellentia præfulgeant & fungantur, sub excommunicationis latæ sententiæ, & privationis omnium & singulorum Ecclesiarum, Monasteriorum, Prioratum, & aliorum quorumcumque beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura & sine cura, sæcularium & quorumvis Ordinum regularium, ac Regnorum, dominiorum, terrarum, & bonorum quæ à Romana & quibusvis aliis Ecclesiis, Monasteriis, & locis Ecclesiasticis, aut piis, in titulum vel commendam, seu feudum, vicariatum, vel aliis quomodolibet obtinent, & in posterum obtinebunt pœnis, quas contra facientes, eisque ad hæc auxilium, consilium, vel favorem quomodolibet præstantes incurrere, ipsaque beneficia aliis liberè posse conferri, & bona concedi volumus eo ipso, ne ipsos Abbreviatores, & alios, quorum favorem præsentem quomodolibet concernunt, vel eorum aliquem modo aliquo molestare, inquietare, aut perturbare, nec aliquid intentare contra eorundem præsentium tenorem præsumant, aut aliquis eorum præsumat, districtius inhibemus.

§.10. Quodque omnes & singuli Abbreviatores præfati, similiter quoad vixerint, in utroque vel altero iurium, ac in artibus, Medicina, Theologiaque promovere, ac notarios hujusmodi investire, ac illegitimos, & ex quovis illicito coitu, tam simpliciter quam mixtim procreatos, viventibus seu defunctis eorum parentibus, ad pristina naturæ jura penitus & omnino restituere, quascumque personas in literis per nos desuper, sub Dat. videlicet Kal. Maii, Pontificatus nostri Anno secundo, dictis Scrip-toribus concessis comprehensas, ipsisque promovendis juramenta per eos de non recipiendis gravibus extra Universitates in quibus studuerunt præstita relaxare, eoque ad juramentorum eorundem observantiam non tene-ri decernere, necnon eis, ut omnibus & singulis privile- giis, immunitatibus, exceptionibus, antelationibus, com- moditatibus, favoribus, libertatibus, & gratiis, quibus si in dictis Universitatibus juxta eorum statuta & consue- tudines gradus hujusmodi susceptissent, uti, frui, & gau- dere possint & debeant, concedere.

§.11. Ac unus ex familiaribus singulorum eorundem Abbreviatorumensem per Urbem ad patroni sui libitum deferre liberè, & licitè valeat.

§.12. Omniaque & singula in eis, ac exemptionis, liberationis, & subjectionis prædictarum, necnon quibusvis aliis literis Apostolicis Scrip-torum eorundem, eo quod Scriptores exilant, honorem, exemptionem, præ- minentiam, prærogativam, commodum, favorem, vel uti- litatem quomodolibet concernentibus, à nobis quibus- vis aliis Roman. Pontificibus prædecessoribus & succes- soribus nostris, ac Sede hujusmodi pro tempore emana- tis contenta, illarum omnium & singularum totos teno- res præsentibus pro sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum pro insertis habètes, eisdem Abbreviatoribus, & eorum singulis, juxta omnium & singularum literarum earundem continentiam, & tenorem, ac ut absque ali- qua alia Signatura desuper obtinenda. Omnes & singuli Abbreviatores hujusmodi, nulla signatura, aut compo- sitione, seu quavis re alia desuper requisita, sed pro eorum libito liberè, desuper omnibus & singulis hic contentis simul vel seorsum, etiam super eorum quolibet, necnon tot & tales, quot & quales, & prout Scriptores ipsi eo, quod Scriptores existunt, possunt, & in futurum pote- runt quomodolibet expedire, ac pro eis confici facere

literas Apostolicas, cum omnibus & singulis clausulis, & aliis in eis contentis de verbo ad verbum, Scrip-toris in Abbreviatoris ac nomine & cognomine dictorum, & qua- litatibus personarum, quæ mutanda fuerint dumtaxat mutatis, expedire & confici facere, liberè & licitè possint & valeant concedimus. Ac omnibus & singulis ad quos literarum Apostolicarum expeditio quomodolibet spe- ctat, & spectare poterit, ut illas quoties desuper per ali- quem ex ipsis Abbreviatoribus requisiti fuerint, absque mora, aut excusatione aliqua, totaliter expedire debeant, & expediant, sub dictis pœnis mandamus. Necnon ut etiam omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, præroga- tivis, exemptionibus, exceptionibus, indultis, favoribus, & gratiis, quovis modo nuncupentur, quibus dicti Scri- ptores eo quod Scriptores existunt quomodolibet utun- tur, potiuntur, & gaudent, ac uti, potiri, & gaudere pote- runt quomodolibet in futurum, ipsos Abbreviatores, & eorum singulos pariformiter æque principaliter, & abs- que ulla penitus differentia, diversitate, aut fictione, uti, potiri, & gaudere (sine tamen eorundem Scrip-torum præ- judicio) quoad illos de minori, quoad alios verò de ma- jori Parco, Abbreviatores non minus eis, quam dictis Scrip-toribus per præsentem, & alias quascumque literas nostras, quoad antelationum prærogativas concessum fuisse, aut concedere noluisse, vel concedere, sed privilegia & antelationum prærogativas per Rom. Pont. prædeces- sores nostros, tam Abbreviatoribus de majori Parco quàm Scrip-toribus hujusmodi, eorumque Collegiis hæcenus concessas, eis hinc inde salva fore, illasque per eandem singulas literas nostras, eisque minimè derogatum fuisse, aut esse necernimus & declaramus. Ac ubicumque Scri- ptores ipsos quomodolibet excipi contigerit, etiam di- ctos Abbreviatores exceptuatos esse. Necnon eorundem Abbreviatorum, quibus qui præmissis quoad affectio- nem beneficiorum Ecclesiasticorum in propriis personis gaudere non poterunt, seu noluerint, singuli ad singulas, seu unum ad duas, vel omnes tres collationes prædictas Ecclesiam, vel dictorum, quem vel quos maluerit loco sui nominare, & sic nominatos pro tempore, omnibus & singulis antelationum prærogativis & gratiis, quibus in affectuione beneficiorum hujusmodi, si Abbreviatores actu essent gaudere possent, gaudere in omnibus & per omnia perinde ac si Abbreviatores etiam Scrip-tores & nominati hujusmodi Abbreviatores literarum Apostoli- carum hujusmodi essentialiter, & verè omni fictione se- mota essent, liberè, & licitè valere atque debere.

§.13. Necnon præmissa omnia, & singula vim præcisæ obligationis, & stipulati contractus hinc inde obligato- rii, & omnino irrevocabilis, inter nos, & successores nos- tros, & Sedem hujusmodi, ac Abbreviatores ipsos initi, & facti, ad cujus observantiam nos, successoresque nos- tros hujusmodi obligatos testamur, semper habere. Ac sub nullis revocationibus, cassationibus, annulationibus, suspensionibus, modificationibus, aut limitationibus sub quibusvis verborum formis, & clausulis, quantumcum- que efficacissimis, & insolitis, à nobis, & successoribus nostris, & Sede hujusmodi pro tempore quomodolibet emanatis, nisi de eorundem Abbreviatorum consensu, & consistorialiter editæ fuerint, & in eis nomina, & cogno- mina, gradus, & qualitates, ac beneficia, & officia, om- nium, & singulorum tunc existentium Abbreviatorum actualiter, & individualiter, & nominatim sint scripta, comprehendi, nec defuetudine seu inobservantia quavis vel aliter aboleri, tolli, minui, aut abrogari, seu eis in ali- quo derogari posse neque debere, & quoties ea revocari, & annullari, aut eis in aliquo, etiam quantumcumque minimo derogari contingat, toties in ea pristinum, & eum in quo de præfatis existunt, & ante revocationem, & derogationem hujusmodi existebant, statum plenariè, & absque ullis diminutione, aut defectu, reposita, restituta, atque reintegrata, prout nos harum serie reponimus, restituimus, & plenariè reintegramus, esse. Ac præmissa omnia, & singula ex nunc nulla probatione more uten- tium, vel alias introducta, seu publicatione, & promulga- tione, aut re aliqua alia desuper requisita, aut expectata plenum effectum sortita esse.

§.14. Ac omnes, & singulos quos concernunt ad suo-

Exemptio à
juramento
quodlibet
supra
com-
muni-
tatis
limitatio
in ill. II. cons.
14. Sicur.

Quoad Do-
ctores, no-
tarios, me-
dicos, ban-
darios, in-
dulgenciam
di. a. a. a. a.
Quoad Do-
ctores, no-
tarios, me-
dicos, ban-
darios, in-
dulgenciam
di. a. a. a. a.
Et quoad no-
tarios, me-
dicos, ban-
darios, in-
dulgenciam
di. a. a. a. a.
Et quoad no-
tarios, me-
dicos, ban-
darios, in-
dulgenciam
di. a. a. a. a.

Familiaris
Abbreviato-
rum arma ge-
neraliter
habent Scri-
ptorum App-
ellacionem, et
quod expe-
ditum Apo-
stolicarum, &
beneficiorum
affectuionem
gaudent.
Hanc vid. sup.
in ill. II. cons.
14. Sicur.

Clausula præ-
scripta.

Clausula sub-
lata, &c.

rum observantiam omnino obligare, & non aliter quam secundum presentibus contenta, omnia, & singula per quoscumque etiam Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales, ac Sacri Palatii Apostolici causarum Auditores, & alios, tam ordinaria quam delegata, & mixta auctoritate fungentes Iudices, & personas sub excommunicationis sententia per contravenientes eo ipso incurrenda, ullo unquam tempore cognosci, judicari, & decidi debere, sublata eis, & eorum cuilibet aliter iudicandi, cognoscendi, decidendi, & interpretandi facultate. Necnon irritum, & inane quicquid secus super praemissis, seu eorum aliquo à quoquam quavis auctoritate, etiam per nos, scienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus, ac statuimus, & ordinamus.

*Executio
deputatio,
auctoritas.*

§. 15. Et nihilominus universis, & singulis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, eorumque Vicariis, & officialibus, & aliis quibusvis personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, ac Canonicis Cathedralium etiam Metropolitanarum Ecclesiarum ubilibet existentibus presentium tenore mandamus, quatenus ipsi, & eorum quilibet per se vel alium, seu alios, etiam si sint extra loca in quibus deputati fuerint, eisdem Abbreviatoribus quoad vixerint, & per eos nominatis, necnon eorum familiaribus, Vicariis, officialibus, ac clericis subditis huiusmodi, & eorum singulis in praemissis quoties per eos seu pro eorum parte fuerint quomodolibet requisiti, efficacis defensionis praesidio assistentes non permittant eos contra praesentium tenorem quomodolibet molestari, inquietari, aut perturbari. Ac quibus eis videbitur, etiam sub censuris, & poenis quibusvis inhiereant, & citandos citent, ac causas super contentis praesentibus pro tempore occurrentes cum suis annexis, connexis, dependentiis, incidentiis, & emergentibus, audiant, decident, & sine debito terminent, & exequantur, facientes quod decreverint firmiter observari. Contradictores quoslibet, quos etiam si dignitate, & excellentia praemissis praefulgeant, ac fungantur, excommunicationis sententiam eo ipso incurrisse decernimus, etiam per declarationem incursum huiusmodi, & aliarum sententiarum, & poenarum, ac alia juris remedia, appellatione postposita compescendo, invocato etiam ad hoc quoties, & quando eis videbitur, auxilio brachii saecularis. Et nihilominus legitimis super eis habendis servatis processibus contra illos, quos censuras, & poenas huiusmodi incurrisse eis constiterit, eas toties quoties opus fuerit, iteratis vicibus aggravare procurant. Ceterum si per summariam super iis per eos habendam informationem eis constiterit, quod ad loca in quibus contradictores, molestatores, perturbatores, seu inquietatores huiusmodi existunt, pro monitionibus de ipsis faciendis tutas non pateat accessus, vel eorum copia commodè haberi non possit: Nos eis citationes, & monitiones quascumque per edicta publica locis publicis affigenda, & in publicis illis vicinis, de quibus sit verisimilis conjectura, quod ad eorundem citatorum, & monitionum notitiam pervenire valeat, faciendi plenam, & liberam concedimus facultatem. Ac volumus, & decernimus, quod citationes, & monitiones huiusmodi perinde ipsos monitos, & citatos arceant, ac si eis personaliter insinuatae, & intimatae fuissent.

*Transumptum
fides.*

§. 16. Et quia difficile foret praesentes, & illarum vigore conscribendas literas ad singula loca, in quibus de eis fides forsan facienda foret deferre, etiam volumus, & decernimus, quod ipsarum transumptis manu alicujus notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Praelati vel personae in dignitate Ecclesiastica constitutae, aut Curiae Ecclesiasticae munitis, in iudicio, & alibi ubicumque opus fuerit, eadem prorsus fides adhibeatur, quae adhiberetur eisdem originalibus literis si forent exhibitae, vel ostensa.

*Clausula de
rogatoria.*

§. 17. Non obstantibus de cetero Notariorum numero etiam si ad eum devenit non sit, cui per hoc aliis non intendimus derogare, ac quibusvis Cancellariis Apostolicis Regulis, etiam circa privilegia, praerogativas, & antelationes editis, & etiam per successores nostros huiusmodi edendis, necnon pia memoriae Bonifacii Papae Octavi, illa praesertim qua cavetur ne quis extra suam civitatem, & diocesis, nisi in certis exceptis casibus, & in illis ultra unam diocesis à sine suae diocesis, ad iudicium evocetur,

seu ne Iudices à Sede deputati praedicta, extra civitatem, & diocesis, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii, vel aliis vires suas committere praesumant, & de duabus dietis in Concilio generali edita, ac Innocentii Quarti Romanorum Pontificum etiam praedecessorum nostrorum contra exemptos, quae incipit, Volentes, & quibusvis aliis Apostolicis, necnon tam in Provincialibus quam Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus ac legibus Imperialibus, & municipalibus, statutisque & consuetudinibus quatuorcumque civitatum, & locorum ac Ecclesiarum etiam Cathedralium, & Metropolitanarum, ac Monasteriorum, Hospitalium, Militiarum, & aliorum locorum Ecclesiasticorum, & piorum, eorumque Ordinum quorumcumque, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, necnon privilegiis, indulgentiis, & literis Apostolicis, ac quibuscumque praerogativis, antelationibus, facultatibus aut descriptionibus, & gratiis à Sede praedicta in quorumcumque commodum, ac motu, scientia, & potestate similibus, & quibusvis aliis, etiam toties quoties restitutoriis, reintegratoriis, declaratoriis, derogatoriis, derogatoriis, fortioribus, efficacioribus, efficacissimis, & insolitis, ac cum plena facultate illas latissime extendendi clausulis, irritantiisque decretis, ac per viam legis ordinationibus, ac statuti perpetui, ac pacti, & stipulati, etiam ut praefertur, contractus, aliique etiam longe efficacioribus viis, modis, ac verborum formis, ac clausulis quomodolibet, & ex quibusvis etiam fidei Catholicae, ac magis, & quatuorcumque piis, urgentissimis, & efficacissimis causis emanatis, & in futurum emanandis quomodolibet, quibus etiam si in illis caveatur expresse, quod illis nullatenus etiam consistorialiter, vel alias in aliquo derogari possit, ac pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, necnon certis nominibus, cognominibus, & aliis individua, ac de verbo ad verbum, & litera ad literam nullis signis aut characteribus, vel aliis omissis mentio, & expressio habenda, aut exquisita, & specialibus forma servanda, & insertio facienda foret, tenores, ac omnia quae exprimenda essent huiusmodi praesentibus pro sufficienter, ac de verbo ad verbum, & eisdem modis, quibus exprimenda, & inserenda forent, expressis, & insertis habentes, hac vice dumtaxat, illis alias in suo robore permanentibus, harum serie specialiter, & expresse derogamus, & quae ex ea parte qua ipsis Abbreviatoribus, praesentibus, & futuris, aut alicui eorum in praemissis, vel aliquo ex eis praedictis, aut praedictis, seu aliquando in futurum quoquo modo praedictis possent, vel videantur, omnino revocamus, cassamus, & annullamus, ac viribus vacuum nulliusque roboris vel momenti esse, ac quoties aliquid praemissis in aliquo objiciens, aut contrarium pro tempore emanare, apparere, aut reperiri contigerit, toties absque Signatura alia desuper obtinenda sub praesentium, vel alterius qua eisdem Abbreviatoribus placuerit data, literas Apostolicas, in quibus eisdem contrariis, & obstantibus latissime derogetur, & quicquid praemissis in nullo obstant facendum fuerit, etiam per omnes, & singulos ad quos id quomodolibet spectat, & spectare poterit, fiat ad simplicem eorundem Abbreviatorum, & eorum cujuslibet instantiam, & libitum confici, ac totaliter expediti posse atque debere declaramus, ac omnibus illis, quae in singulis Scriptorum praedictorum favore, vel commodum concernentibus pro tempore literis expressum est, & pro tempore fuerit, non obstante contrariis quibuscumque. Aut si omnibus, & singulis praedictis, vel quibusvis aliis communiter, vel divisim à praedicta sit Sede indultum, vel in posterum indulgeri contingat, quod interdici, suspendi, vel excommunicari, aut extra, vel ultra certa loca ad iudicium trahi, seu contra eos modo aliquo procedi non possit per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, & quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis, & literis Apostolicis quorumcumque tenoribus existant, per quae praesentibus non expressa, vel totaliter non inserta effectus praesentium impediti valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum sit in nostris literis mentio specialis.

§. 18. Volu

Declaratio
radii
natiarum.

§. 18. Volumus autem quod vigore unius gratie expectativae, illiusque mutationis, collationis, revulsdationis, & extensionis ultra unum beneficium reservatum obtrine non possint. Quodque nominandi per Scriptores vel Abbreviatores hujusmodi, in assecutione beneficiorum eisdem Abbreviatoribus postponantur.

Alia gratia.

§. 19. Et quod quilibet Abbreviatoribus praedictis enssem, & alia arma per Nobiles, & Milites deferri solita, etiam per Urbem liberè deferre, & tres per eum eligendas personas Nobilitatis, & Militari titulo decorare, ac Nobiles, & Milites aureatos creare, & facere, et si que insignia, & arma in similibus dari solita dare atque concedere, ac eos numero, & consortio aliorum Nobilium, & Militum aureatorum favorabiliter aggregare, omniaque alia, & singula in similibus fieri solita, & opportuna facere, liberè, & licitè possit, & valeat, &c. Nulli ergo, &c.

Dat. Romae apud S. Petrum, Anno Incarnationis Domini 1515. 17. Kal. Augusti, Pont. nostri Anno 3.

XV. Hospitalis B. Mariae de Populo, & S. Jacobi in Augusta de Urbe erectio in Archihospitale pauperum infirmorum Incurabilium, cum privilegiorum largitione.

Hac omnia approbavit Paul. III. die 31. Maii 1548. postquam annum redditum eidem Hospitali tribuisset die 21. Januarii 1539. Et approbavit praeiter Pius IV. die 3. Julii 1562. sed eorum constitutiones tanquam minus necessariae consilio praetermissi.

Eidem Archihospitali, pro ipsius causarum cognitione, specialem judicem, cum amplis facultatibus, & jurisdictione, elegit Pius IV. inf. in ejus const. 2. ad charitatis.

LEO EPISCOPVS,
Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

Salvatoris nostri Domini JESU CHRISTI, qui nos ad pietatis cultum, & charitatis zelum in pauperes, ceterasque miserabiles personas misericorditer exercendum, quotidianis per totum ejus in hac vita progressum exemplis hortatus est, vices licet immeriti gerentes in terris, inter curas multiplices, quibus pro negotiorum assidue occurrentium cumulo, & varietate distrahimur, illam libenter amplectimur, per quam pauperum & aliarum miserabilium personarum, quas non solum rerum fatigat egestas, verum etiam incurabilium morborum calamitas devorat, & humanis oculis reddit molestos, necessitatibus consulari, & piis fidelium institutis, quae huic nostro desiderio inhærere conspiciuntur, ut firma perpetud & inconcussa permanent, nostrae approbationis adjicimus firmitatem, utque votivos sortiantur effectus, opem & operam quantum nobis ex alto conceditur, impendimus efficaces, ipsosque, & ceteros Christi fideles, ne sanctissimum opus rerum intermittatur penuria, ad conferendum sua illi charitativa suffragia, indulgentiis & remissionibus invitamus, aliasque desuper provideamus, prout & temporum qualitatibus bene pensatis cognoscimus in Domino salubriter expedire.

Confratres
Hospitalis B.
Mariae de Po-
pulo, & S. Ja-
cobi de Au-
gusta in Urbe,
noverunt in
de cetero
sibi debere
formas Incu-
rabiliu-
Hospitalis
denominari
Hospitalis
Incurabilium
Infirmorum.

§. 1. Accepimus siquidem, quod nuper dilecti filii antiqui & moderni confratres confraternitatis Hospitalis Beatæ MARIAE de Populo, & S. Jacobi de Augusta de Urbe, pie attendentes, ab aliquot citra annis, pauperes infirmos variis morborum incurabilium generibus infectos, de diversis mundi partibus in Urbem communem fidelium omnium patriam eo in numero confluisse, ut tum hominum multitudine, tum morborum visui, & odorati molestorum fastidio, loca illis in ipsis Urbis hospitalibus non sine difficultate paterent, quo fiebat ut dicti pauperes morbo incurabili laborantes, per Urbem victum quærentes tota die, etiam parvis curribus, & vehiculis discurrere, seque & alios eis obiectos tædio & impedimento afficere, pluresque ex eis, nullo adjuti in eorum vita regimine, in graviores morbos incidere, &

Bullar. Magn. Tom. I.

omnium Christi fidelium auxilio destituti, præmaturam mortem subire cogentur, ac cupientes desuper de aliquo opportuno remedio provideri, statuerunt & ordinarunt, quod ex nunc de cætero in perpetuum dictum Hospitale infirmorum Incurabilium denominaretur, & in eo omnes & singuli utriusque sexus infirmi, quovis etiam Gallico nuncupato (præterquam epidimicæ & lepræ) morbo infecti, ad illud pro tempore confugerent, vel alias ducti, reciperentur, alerentur, & curarentur, & illis extantibus, nisi ipsius Hospitalis facultates ad id evidenter suppetere, alii infirmi curabiles ibi recipi non possent, cum pro talibus multa, & locupletata essent in Urbe Hospitalia. Et ne ex hujusmodi nova, & necessaria dictorum incurabilium infirmorum receptione, aliquid dicto Hospitali circa celebrationem anniversariorum pro animabus defunctorum, ad quam dicta societas tunc tenebatur, & pro tempore obligaretur, & aliorum piorum operum per eosdem antiquos confratres exerceri solitorum præjudicium inferretur, quod duorum proborum virorum de communi consensu dictorum antiquorum, & modernorum confratrum, & in eventum discordiæ tertii ad hoc eligendorum arbitrio, omnia & singula bona stabilia, quæ dictum Hospitale tunc possidebat estimarentur, & totum illud quod ex illis proveniebat annuatim, & quod si terræ ad ipsum Hospitale pertinentes prout alia illis contigua locata fuissent, provenisset, colligeretur in unam certam summam, quæ tam ex prædictis, quam aliis quibusvis per dictum Hospitale acquirendis bonis annis singulis deduceretur, ex qua dicta pro tempore anniversaria in primis celebrarentur, & quod inde superesset, in maritadium pauperum honestarum puellarum in festo Sancti Jacobi approbandarum converteretur, & quod omnia donanda, relinquenda, & leganda, tam inter vivos, quam ex causa mortis dicto Hospitali vel societati pro anniversariis hujusmodi dumtaxat celebrandis, dictæ summæ accrescerent, & ad illam, seu illius massam pertinerent.

§. 2. Necnon quod regimini & gubernio dicti Hospitalis Custodes quatuor præessent annuatim deputandi quorum duo essent Romani, & duo forenses, adderenturque duodecim Consiliarii, de quorum gremio dicti Custodes eligerentur, quorum quidem Consiliatorum sex essent Romani, & sex forenses. Et quod dicti quatuor Custodes & duodecim Consiliarii potestatem haberent omnia faciendi quæ tota societas facere posset, dummodo de alienatione loci dicti Hospitalis, & illius bonorum immobilium, præsentium & futurorum, absque ipsius societatis consensu, quovis quæsito colore se nullatenus intromitterent.

§. 3. Præterea duo Syndici eligerentur, unus Romanus & alius forensis, qui computa, & rationes dicti Hospitalis viderent, & alia facerent quæ ad syndicatus officium, juxta dicti Hospitalis antiqua statuta spectabant.

§. 4. Et similiter duo Notarii practici in causis forensibus pertractandis, unus Romanus, & alter forensis, qui ea quæ dicti Hospitalis utilitatem concernebant, fideliter scriberent, & adnotarent, & alia facerent, quæ ad notariatus officium juxta eadem statuta pertinebant.

§. 5. Ac demum quatuor probi viri Visitatores dictorum infirmorum Incurabilium nuncupandi deputarentur, duo Romani & duo forenses, qui unâ cum dictis duobus Syndicis à nobis super hoc facultatem, & auctoritatem habituri, omnes & singulos pauperes infirmos quocumque morbo laborantes, vagos per Urbem, atque dispersos diligenter perquirent, & curabiles ad Hospitalia, in quibus infirmi curabiles recipi consueverint, incurabiles verd etiam retinentes, ad dictum Hospitale S. Jacobi duci, eosque in illis respectivè recipi, & in dicto Hospitali S. Jacobi receptis, juxta Hospitalis facultates, & receptorum qualitatem, necessaria ministrari facerent, prout in quodam publico instrumento desuper confecto dicitur plenius contineri.

§. 6. Nos igitur pium & laudabile dictorum confratrum propositum hujusmodi plurimum in Domino commendantes, & ut ex eo optati fructus proveniant, intimo desiderantes affectu, considerantesque ad hospitalitatem hujusmodi tanto hominum numero, tot morborum ge-

Ejusque regi-
men sit qua-
tuor Custodiu-
& duodecim
Consiliario-
rum.

Et duodecim
Syndici ad
videnda com-
pua & alia
ad officium
Syndicatus
Speciancia.
Notarii etiam
duo ad scriben-
dum quæ ad
Hospitalis spe-
ctant.

Visitatores quo-
quatuor ad
perquirendos
& recipiendos
infirmos Incu-
rabiles, in de
Hospitali, &
alios ad aliq-
vis Hospitalia
transmissio-
remus.

Hic autem
Pont. ad pro-
movendâ hui-
usmodi Hospi-
talis opus.

à primis Vesperis usque ad occasum solis singularum festivitatum eandem annuatim devotè visitaverint, & pro dictorum Archihospitalis, & illius pauperum subsidio, alimonia & sustentatione, prout sua cuique conscientia dictaverit, manus porrexerit adjutrices, quoties id fecerint, toties plenariam omnium peccatorum suorum, de quibus corde contriti, atque ore confessi fuerint, indulgentiam & remissionem in Domino elargimur.

§. 18. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac fundatione dicti Archihospitalis, etiam si laicorum sit, ac aliis statutis, & consuetudinibus Archihospitalis, & confraternitatis ejusdem, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque.

§. 19. Volumus autem, quod confessor quem quilibet dictorum confratrum duxerit eligendum, de his de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda, eam sibi per se, si supervixerit, vel alios, si fortè de hac vita transierit, faciendâ injungat, quam ipse vel illi facere omnino teneatur.

§. 20. Et ne, quod absit, propter hujusmodi facultatem eligendi confessorem reddatur quisque proclivior ad illicita in posterum committenda, quod illi ex eisdem confratribus, qui à sinceritate fidei, unitate dictæ Romanæ Ecclesiæ, ac obedientia & devotione nostra, vel successorum prædictorum defecerint, aut ex confidentia confessionis, vel remissionis hujusmodi aliqua forsan commiserint, de concessis & remissis prædictis, quoad illa præsentis literæ nullatenus suffragentur.

Nulli ergo omnino hominum, &c.

Datum Romæ apud Sanctam Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo decimo quinto, xiv. Kal. Augusti, Pontificatus nostri anno tertio.

Subsequitur alia privilegiorum concessio.

LEO EPISCOPVS,

Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

EX supernæ dispositionis arbitrio, universalis Ecclesiæ regimini, gregique Dominico prædentes, inter varias, curasque multiplices & sollicitudines quæ ex ministerio pastoralis officii nobis incumbunt, illam totis affectibus, & desiderii libenter amplectimur, per quam CHRISTI pauperibus, & egenis, miserabilibusque personis, in quibus Redemptor noster Summi Patris unigenitus JESUS CHRISTUS se præsentare dignatus est, inopiæ, & indigentia subvenitur, & ut singula pia loca, præsertim Hospitalè Sancti Jacobi in Augusta de Urbe, nuper per nos in Archihospitale erectum, & institutum, à quibusvis injuriis, molestiis, & violentiis, ac personarum conatibus conserventur, & juxta cordis nostri affectionem feliciter gubernentur, partes nostras quantum ex alto permittitur impendimus efficaces.

§. 1. Dudum siquidem ex certis & pernecessariis causis, Motu proprio, & ex certa scientia, Hospitalè sancti Jacobi in Augusta de Urbe, in Archihospitale, & caput omnium Hospitalium pauperum infirmorum incurabili-um ubilibet constructorum & construendorum, creximus, & instituimus, & illi omnia, & singula instituta incurabili-um infirmorum hujusmodi hospitalia, immediatè sine tamen illorum præjudicio subjecimus, & eidem Archihospitali, & illius membris, eorumque confratribus, tunc, & pro tempore existentibus, & in ipsis degentibus personis, eorumque singulis, nonnullas indulgentias, & peccatorum remissiones elargiti sumus, prout in nostris inde confectis literis plenius continetur.

§. 2. Cum autem eorum confratrum Archihospitalis hujusmodi conquestione perceperimus, quod nonnulli Archiepiscopi, Episcopi, alique Ecclesiarum Prælati, & Clerici, & Ecclesiasticæ personæ, tam religiosi, quam sæculares, necnon Duces, Marchiones, Comites, Barones, Nobiles, Milites, & Laici, Communia Civitatum, Universitatum, Oppidorum, Castrorum, Villarum, & aliorum locorum, & alie singulare personæ nonnullarum Civitatum, diocesium, & partium diversarum, occuparunt, & occupari fecerunt castra, villas, & alia loca, terras, domos, & possessiones, jura, jurisdictiones, necnon fructus, redditus, & proventus beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura, sæcularium, & quorum-

vis Ordinum regularium, ad Archihospitale, & membra hujusmodi, illorumque servitores, & alios sæculares, & quorumvis etiam Mendicantium Ordinum regulares personas, & in illis pro tempore degentes spectantia, & pertinentia, ut ea detinent occupata, seu ea detinentibus præstant auxilium, consilium, & favorem; nonnulli etiam civitatum, & diocesium, ac partium prædictarum, qui nomen Domini in vanum recipere non formidant, eidem Archihospitali, membris, servitoribus, & aliis personis hujusmodi, super prædictis castris, villis, & locis, aliisque terris, domibus, & possessionibus, juribus, jurisdictionibus, fructibus, redditibus, censibus, & proventibus eorundem, ac bonis mobilibus, & immobilibus, spiritualibus, & temporalibus, aliisque rebus ad Archihospitale, membra, servitores & alias personas in Archihospitali, & membris degentes hujusmodi, pro tempore spectantibus, multiples molestias & injurias inferunt, & jacturas.

§. 3. Quare confratres prædicti nobis supplicarunt, ut cum eisdem ac dictorum membrorum præsentium, & futurorum Confratribus, Syndicis, Custodibus, servitoribus, & personis valde reddatur difficile pro singulis querelis ad Sedem Apostolicam habere recursum, providere eis super hoc paterna diligentia curaremur.

§. 4. Nos igitur adversus occupatores, detentores, præsumptores, molestatores, & injuriatores hujusmodi, illo volentes eidem Archihospitali, membris & personis in eis degentibus, ac servitoribus remedio subvenire, per quod ipsorum compescatur temeritas, & aliis aditus similia committendi præcludatur, Confratres, Syndicos, Custodes, Servitores, ac personas hujusmodi, & eorum singulos, à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, à jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, Archihospitale, membra, & in eis degentes personas, durante servitio, & actu in Archihospitali, & membris prædictis deservientes hujusmodi, præsentis, & futuros, ac eorum singulos, ipsorumque, & cujuslibet ipsorum beneficia Ecclesiastica, etiam si Canonicatus, & præbendæ, dignitates, personatus, administrationes, vel officia in cathedralibus etiam Metropolitanis, aut Collegiatis, & dignitates ipsæ in Cathedralibus etiam Metropolitanis post Pontificales majores, aut Collegiatis Ecclesiis hujusmodi principales fuerint, per eosdem servitores, & personas, in titulum, vel commendam, aut alias, nunc & pro tempore obienta, ac res, & bona quæcumque mobilia, & immobilia, præsentia, & futura, ab omni jure quarumcumque parochialium Ecclesiarum, infra quarum limites existunt, seu quarum parochiani pro tempore extiterint jurisdictione, dominio, potestate, visitatione, & correctione Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum Ordinariorum, eorumque Officialium, Vicariorum, Commissariorum, & aliorum quorumcumque etiam Apostolicorum Judicum, & Delegatorum, tam Ecclesiasticorum, quam sæcularium, etiam si mixtim Ordinarii, & delegati, & alias qualitercumque qualificati fuerint, eximimus & totaliter liberamus, & sub B. Petri patrocinio, ac nostra, & Sedis Apostolicæ protectione suscipimus, ac nobis, & Romano Pontifici pro tempore existenti immediatè subjecimus. Ita quod Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Ordinarii, officiales, Vicarii, Commissarii, Rectores, & Judices prædicti, præsentis, & futuri, nullam jurisdictionem, superioritatem, auctoritatem, dominium, potestatem, visitationem, aut correctionem in Archihospitali, membra & personas, ac hujusmodi servitio durante, servitores, eorumque beneficia, res, & bona hujusmodi, præsentia, & futura, utpote prorsus exemptas & exempta, etiam ratione cujuscumque delicti, aut contractus, seu rei de qua ageretur, ubicumque committatur delictum, incatur contractus, aut res ipsa consistat, exercere, seu excommunicationis, suspensionis, & interdicti, seu alias sententias, censuras & pœnas Ecclesiasticas promulgare nequeant.

Summa de-
quibus

Drogus o
ad faci-
um confis-
in supra-

de cla-

P. An. 3.
19. Julii.

An. D.
116.

Summum.

Summaria
narratio con-
sentium in
transfere
confutur.

Hospitalis
Confratres
quod Pontifi-
cum conques-
sunt de mo-
lestiis sui, co-
mumque servi-
toribus, &c.
illatis in eo-
rum personis,
& Hospiti-
o.

Supplicarunt
que pro oppor-
tuna desuper
provisum.

Hic idem Pontifex
suo omnia à
jurisdictione,
correctione &
visitatione
quorumcum-
que Præla-
rum eximit,
& sedis Apo-
stolice immediatè
subjecit.

Confratribus
que bona
Hospitalium &
membrorum
in eisdem
militantem
permutandi,
Or. fa. ul. a-
nem concedit.

Exemptus
huius bullae
& defensor
horum privi-
legiorum de-
putat.

§. 5. Ac confratribus Archihospitalis, & membrorum huiusmodi, eorundem Archihospitalis & membrorum bona mobilia & immobilia, etiam loca Comperarum sancti Georgii Januensis, nuncupata, praesentia & futura, pro quibuscumque aliis mobilibus & immobilibus, quorumcumque valorum existant, cum quibuscumque personis, tam Ecclesiasticis quam secularibus, cujuscumque qualitatis vel praesentis existantibus, ac Ecclesiis etiam Cathedralibus, Metropolitanis, Parochialibus, Hospitalibus, vel aliis quibusvis piis locis permutare, seu bona Archihospitalis & membrorum huiusmodi, cum praedictis & quibusvis aliis personis, etiam Ecclesiasticis vel secularibus, ac Ecclesiis & locis praedictis, cum quibus Archihospitalis & membrorum huiusmodi conditionem efficere poterint meliorem, in emphyteusim perpetuam, & sub annuo canone, sive censu, seu ad tempus, vel alias, toties quoties opus fuerit concedendi, & eorum pretia in fabricas & sustentationem pauperum Archihospitalis, & membrorum huiusmodi convertendi, liberam licentiam & facultatem concedimus.

§. 6. Quocirca Venerabilibus fratribus nostris, universis & singulis Archiepiscopis, Episcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, & aliis personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, ac Cathedralium & Metropolitanarum, Ecclesiarum Canonicis, necnon eorundem Archiepiscoporum, & Episcoporum officialibus, seu Vicariis in spiritualibus generalibus, ubilibet constitutis, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, etiam si sint extra loca in quibus deputati fuerint Conservatores, & Judices, Archihospitalis, membrorum, ac in illis degentibus personis, & huiusmodi durante servitio servitoribus, & eorum cuilibet, ac Confratribus, Syndicis, & Custodibus praefatis, in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, ipsosque & eorum singulos, etiam contra quoscumque bonorum suorum, spiritualium & temporalium, ac Archihospitalis & membrorum, ac in illis degentes, & servitores huiusmodi, illorumque beneficia praedicta, per eos, nunc & pro tempore obtenta, tam ratione personarum suarum, quam alias legitime spectantium & pertinentium occupatores & detentores, ac super eis injurias inferentes, & jacturas, perpetuo defendentes, faciant auctoritate nostra, Archihospitalis, membrorum, & personarum, ac huiusmodi durante servitio servitores, exemptione & liberatione, & Confratres, Syndicos, & Custodes, licentia & facultate huiusmodi, ac aliis praemissis pacifice frui & gaudere. Non permittentes eos, vel eorum aliquem, per Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Ordinarios, illorumque Officialibus, Vicarios, Rectores, Commissarios, ac etiam Judices Ecclesiasticos & seculares, ac alios supradictos, etiam ut praefertur qualificatos, per Communia Civitatum, Universitatum, Oppidorum, & aliorum locorum, & quascumque alias personas huiusmodi indebitè molestari, vel eis super eisdem bonis gravamina, seu damna, aut injurias irrogari, fieri ipsi Archihospitali, membrorum ac personis & servitoribus, cum ab eis vel procuratoribus suis, aut eorum altero fuerint requisiti, de praedictis & aliis personis quibuslibet super restitutione huiusmodi castrorum, villarum, terrarum, & aliorum locorum, jurisdictionum, Jurium, & bonorum, mobilium & immobilium, reddituum & proventuum, & aliorum quorumcumque bonorum, necnon de quibusvis molestiis, injuriis & damnis, praesentibus & futuris, in illis videlicet, qui judicialem requirunt indignem, summarie, simpliciter, & de plano, sine strepitu & figura iudicii; in aliis vero prout qualitas negotiorum exegerit, iustitiae complementum, occupatores seu detentores, praesumptores, molestatores, & injuriatores huiusmodi, necnon contradictores quoslibet, & rebelles, cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis extiterint, quodcumque & quotiescumque expedierit, auctoritate nostra per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita compescendo, invocato ad hoc si opus fuerit, auxilio brachii secularis, & nihilominus legitimis super his habendis servatis processibus, contra illos, quos censuras & poenas huiusmodi per eos pro tempore latas incurrisse con-

gerit, illas toties quoties opus fuerit, iteratis vicibus aggravare procurent.

§. 7. Non obstantibus sel. rec. Bonifacii Papae VIII. qua cavetur, ne quis extra suam civitatem & dioec. ad iudicium evocetur, nisi in certis exceptis casibus, & in illis non ultra unam dietam à fine suae dioec. seu ne Judices & Conservatores à Sede deputati praedicta, extra civitatem & dioec. à quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii vel aliis vices suas committere, aut aliquos ultra unam dietam à fine dioec. eorundem trahere praesumant, & de duabus dietis in Concilio generali edita, dummodo non ultra quatuor dietas aliquis à fine suae dioec. vigore praesentium non trahatur, seu quod de aliis, quam de manifestis injuriis & violentiis, & aliis quae judicialem requirunt indignem poenis, in eos si quas egerint, & in id procurantes adjectis, Conservatores se nullatenus intromittant; & Innocentii Quarti contra exemptos, Volentes; ac Pauli Secundi Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum Ambitiosae cupiditatis, incipientibus, quam aliis quibuscumque, à praedictis & quibusvis aliis Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, tam à Judicibus delegatis & Conservatoribus, quam personis ultra certum numerum ad iudicium non vocandis, & aliis editis constitutionibus & ordinationibus, quae eorundem Conservatorum per praesentes deputatorum possent in hac parte jurisdictioni aut potestati, ac ejus libero exercitio quomodolibet obviare; quodque dicti Vicarii, seu Officiales ac Canonici praedicti per praesentes deputati, non sint de personis, quae in Conservatores deputari non possunt, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis etiam cum similibus Conservatorum deputationibus, ac aliis conservatoriis quibusvis personis Ecclesiasticis, mensis, Hospitalibus, seu aliis piis locis, sub quibusvis verborum formis & clausulis, etiam derogatoriis derogatoriis, & aliis quantumcumque fortissimis & insolitis clausulis per nos & praedecessores ac successores nostros Romanos Pontifices, & Sedem eandem haecenus concessis, & in posterum concedendis, quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quavis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma ad haec servanda foret, & illis nullatenus, aut non nisi de Apostolica potestatis plenitudine derogari possit, illorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum praesentibus inferrentur, praesentibus pro sufficienter expressis & insertis habentes, illis alias in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat specialiter & expressè derogamus, contrariis quibuscumque. Aut si Patriarchis, Archiepiscopis, & aliis Ordinariis, eorumque Officialibus, & Vicariis, Canonicis, & occupatoribus, detentoribus, & injuriatoribus praefatis, vel quibusvis aliis, communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari, aut extra vel ultra certa loca ad iudicium evocari non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi, & eorum personis, locis, & Ordinibus, militiis, & nominibus propriis mentionem, & qualibet alia dictae Sedis indulgentia generali vel speciali, cujuscumque tenoris existat, per quam praesentibus non expressam, vel totaliter non insertam, dictorum Archiepiscoporum, & aliorum Conservatorum per praesentes deputatorum jurisdictionis expeditio in hac parte valeat quomodolibet impedire, & de qua, cujusque tenore de verbo ad verbum habenda sit in nostris literis mentio specialis.

§. 8. Ceterum volumus, ac auctoritate & tenore praedictis decernimus, quod quilibet Conservatorum per praesentes deputatorum prosequi valeat articulum, etiam per alium inchoatum, quamvis idem inchoans nullo fuerit impedimento canonico praepeditus, quodque à dat. praesentium sit eisdem Conservatoribus per praesentes deputatis, & eorum cuilibet in praemissis omnibus, & eorum singulis ceptis & non ceptis, praesentibus & futuris, & pro praedictis procedere, ac si praedicta omnia &

Constitutio
omnibus
rogat.

Capitulum
est in m.
Privileg. a
princip.
Ista com.
sup.

Pr. ul. m.
Constitutio
cum art. m.

& singula coram eis cepta fuissent, & iurisdictione eorum, & cujlibet eorum, in praedictis omnibus & eorum singulis, per citationem vel modum alium perpetua legitime extiterit, constitutione praedicta super Conservatoribus, & alia quomodolibet in genere edita non obstante.

§. 9. Et quia difficile foret praesentes literas ad singula loca, in quibus expediens foret, deferre, etiam volumus, & eadem auctoritate & tenore decernimus, quod ipsarum transumptis, manu alicujus notarii subscriptis, & sigillo alicujus Praelati, vel personae in dignitate Ecclesiastica constitutae, aut Curiae Ecclesiasticae munitis, in iudicio, & alibi, ubi opus fuerit, eadem prorsus fides adhibeatur, quae adhiberetur eisdem praesentibus, si essent exhibitae vel ostensa. Nulli, &c.

Dat. Romae apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo sexto decimo, 14. Kal. Julii, Pontificatus nostri Anno quarto.

XVI. Contra offendentes al quem ex S. R. E. Cardinalibus, vel ejus domum invadentes, etiam tempore Conclavis, aut bona ejusdem diripientes, eorumque complices & fautores.

Recordare quod contra offendentes Cardinalem, habes etiam sanctionem Pii V. in ejus consis. 93. ubi hanc extendit etiam ad scientes, & non revelantes.

LEO EPISCOPUS, Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam, Sacro approbante Concilio.

Emerariorum quorundam qui S. R. E. praecipuas Catholicae Ecclesiae columnas ea qua convenit reverentia observare contempnunt, & in eorum res & bona manus violentas ausu sacrilego injicere non verentur, effrenata libido nos admonet, & inducit, ut ad eorum audaciam, antequam longius proropat, comprimendam, ea quae a praedecessoribus nostris in dictorum Card. dignitatis conservationem provida sunt consideratione statutae, pro illorum observantia firmiter nostrae innovationis munimine roboramus, extendamus, & ampliemus, prout temporum qualitas exigit, & tam eminenti in Ecclesia Dei dignitati conspicimus in Domino salubriter expedire.

§. 1. Sanè ab aliquibus citra temporibus damnabilis quidam in Urbe inolevit abusus, & licentia delinquendi, quo dum Apostolica Sede vacante per Card. in Conclavi existentes de futuri Romani Pont. electione tractatur, si qua de uno ex eisdem Card. quod in Pontificem sit electus vox prodeat, etiam non vera, illius domum vulgus armis aggreditur, & super ea diripienda, cum ipsius Card. conclave nondum egressi, familiaribus eam custodientibus vi contendit, & si etiam effractis foribus, aut pariete effosso aditus pateat, in praedam omnium bonorum quae ibi extant, hostiliter corrumpit, nisi armatorum praedidio defendatur nonnullique quandoque reperiuntur ita temerarii & audaces, ut aliis etiam temporalibus praetextu rixarum domos Cardinalium hostiliter, & cum armis aggredi non verentur, in eaque morantes offendere, vulnerare, & quibus Cardinalatus honori, quibus sacrosancta militans Ecclesia tanquam purpureo tota decoratur amictu, non parum detrahitur, & eorum generatur contemptus, & homicidiorum, & aliorum scandalorum occasio exhibetur.

§. 2. Nos igitur hujusmodi temerarios conatus debita volentes animadversione reprimere, sacro approbante Concilio felic. record. Honorii III. & Bonifacii VIII. Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum contra aliquem dictae Ecclesiae Cardin. hostiliter insequentes, & illis praesentia, consilio, aut favore assistentes, eoque scilicet receptantes, aut defendentes, & eorum domos, & aedes, ut supra, invadentes, & eorum posteris, & bona, editas Constitutiones, auctoritate Apostolica, tenore praesentium innovamus. Decernentes eas ubique

debere perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observari.

§. 3. Et nihilominus constitutiones easdem cum omnibus, & singulis in eis contentis censuris, & poenis, ad omnes, & singulas personas, cujuscumque status, conditionis, & excellentiae existentes, qui alicujus dictorum Card. domum, tam tempore dicti conclavis, etiam in Romanum tunc Pontificem sit electus, quam alias quomodocumque, & ex quacumque causa armata manu invadentes, & in ea violenter hostiliter aliquid diripientes, aut quempiam ex inibi existentibus vulnerantes, & eorum locos, & qui id fieri mandaverint, vel factum ejus nomine ratum habuerint, ac ipsis invaloribus, consilium in praemissis, vel favorem praestiterint, & defecerint, extendimus, & ampliamus.

§. 4. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

§. 5. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae innovationis, decreti, extensionis, & ampliationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursum.

Datum Romae in publica sessione, in Lateranen. sacrosancta Basilica solemniter celebrata, Anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo sextodecimo, 17. Kal. Aprilis, Pontificatus nostri Anno quarto.

XVII. Confirmatio sacri, & Oecumenici Concilii Lateranensis Quinti. Et indictio expeditionis contra infideles.

Concilium istud ex urgentissimis causis indixit Jul. II. ut sup. in ejus cons. 27. Sacrosancta.

LEO EPISCOPUS, Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam, Sacro approbante Concilio.

Constituti juxta verbum Prophetae, meritis licet imparibus, super gentes, & regna, officii nostri debitum decenter exequimur, cum universi status Ecclesiastici, ac universales Ecclesiae, eorumque negotiorum reformationem per nos utiliter factam innovamus, & pro illius inviolabili observatione opportuna remedia adhibere, & Ecclesiis Cathedralibus, ac etiam Metropolitan. ne diutius suis pastoribus careant, providere cogitamus, ac ad illa curis assiduis vigilamus, & operibus curae nostrae indefectis, per quae Dominicum gregem curae nostrae commissum in conspectu Divinae Majestatis acceptum, & obsequentem reddere valeamus: Turcas vero & infideles alios, tam in Orientalibus, quam in Meridionalibus partibus consistentes, qui veri luminis, veraque salutis iter pertinacissima mentium caligine contempnentes, vivificae Crucis, in qua Salvator noster mortem ultrò suscipere voluit, ut mortem nostram moriendo destrueret, ac vitam sacratissimae vitae suae ineffabili mysterio repararet, infidiantes, & hostes Deo odibiles, ac Christianae Religionis persecutores acerrimos sese reddunt, reprimere, ac infestissimis, crebrisque eorum insultibus, quibus in Christianum sanguinem crudeliter debacchantur, non solum spiritualibus, verum etiam temporalibus muniti praedidiis possumus, auctore, & favore Domino, contraire.

§. 1. Sanè cum felic. record. Julius Papa I. praedecessor noster Sacrum generale Lateran. Concilium ac Venerabilium fratrum suorum Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium, de quorum numero tunc eramus, consilio, & assensu, laudabiliter, legitime, & ex rationabilibus causis Spiritu sancto cooperante convocasset, & in eo quinque Sessiones tenuisset, ac sextam Sessionem indixisset.

§. 2. Nos quibus etiam in minoribus constitutis inritum cordi desiderium semper fuerat generale Concilium, utpote agri Dominici culturam praecipuam, cele-

Extensio ad invadentes domos Card.

Dragatio contrariorum.

Sanctio poenalis.

Dat. P. An. 4. die 16. Mart.

XVII.

Edita An. D. 1516.

Vigilantia hujus Pontif. ad multa egregia, & saluberrima.

Julius II. convocavit Conc. Lat. & durante Concilio accessit.

Pont. iste tunc creavit Concilium quod nunc dicitur in Roma.

brari videndi; dicto Julio prædecessore humanis rebus exempto, divina favente clementia ad summi Apostolatus apicem assumpti, honesto, utilique desiderio nostro debitum ex injuncto nobis curæ Pastoralis officio accessisse conspicimus, rem hanc ardentiori voto, & tota animi alacritate suscepimus, ac in dicta Sessione illius pro rogationem ex tunc expressis, & aliis causis nostrum, & dictorum fratrum animum moventibus, de eorundem fratrum consilio, & assensu ad certum tunc expressum tempus per nos facta, approbante eodem sacro Lateranen. Concilio approbavimus, & Concilium ipsum usque ad perfectionem causarum propter quas indictum extiterat, & præsertim inter Principes, & potentatus Christianos bellis atrocibus pæcatis, hostilibusque armis depositis, universalis, & firma pax componi valeret, pro qua tanquam pro saluberrimo bono, intactum nihil relinquendo, conatus omnes nostros adhibere intendebamus prosequi, & sine debito terminare velle, nostrique incommutabilis animi, & intentionis, fore & esse declaravimus, ut his quæ ad Dei laudem, Ecclesiæque præfatæ exaltationem, & Christi fidelium concordiam pertinent absolutis, sancta, & perneccesaria expeditio contra Catholicæ fidei hostes fieri, feliciterque de illis Altissimo favente triumphari posset.

Et omnibus ad Concilium conductum concessit.

§. 3. Et ut ad tam perutile Concilium accedere debentes ab accessu hujusmodi nullatenus retraherentur, nullamque omnino causam prætereire possent, omnibus, & singulis ad celebrationem Concilii per Julium prædecessorem convocatis, & ad dictum Concilium Lateranen. venientibus, ipsorumque venientium servitoribus ad Concilium Lateran. ad Urbem hujusmodi veniendi, & in ea liberè commorandi salvum conductum dicto sacro Lateran. approbante Concilio, dedimus, & concessimus, ac Reges, & Principes hortati fuimus, ut pro Sedis Apostolicæ reverentia venientes hujusmodi non molestarent, sed eos liberè venire permetterent.

Concil. facti principaliter congregatum ex tribus causis, videlicet. Pro concordia Prim. ip. Christianorum, de qua hic infra habes. Pro reformatione Curie, de qua hinc supra. Pro abrogatione pragmatice, de qua hinc supra.

§. 4. Ac septimam Sessionem indiximus, in qua cum nihil magis affectaremus, quam ut causæ utiles, & necessariæ, propter quas dictum Concilium Lateran. indictum fuerat, ut desiderii nostri erat, ad finem debitum perducerentur, tres Card. aliorumque Prælatorum, qui causas hujusmodi, & alias Conciliarias materias audirent, & discuterent, auditaque & discussa in eodem Concilio referrent, particulares deputationes fecimus atque mandavimus, quarum quidem deputationum una pacis universalis componendæ inter Reges ac Principes Christianos, quæ una ex principalioribus Congreg. Concilii præfati causæ fuerat, & schismatis extirpationis. Altera generalis reformationis etiam Curie, reliqua verò discussio, & abrogationis pragmatice sanctionis, & rerum orthodoxam fidem concernentium, peculiarem curam haberent, & cum unaquæque deputatio quamplura utilia, & necessaria diligenter examinaverint, & accuratè nobis referant, ac per eos discussa, & examinata in aliis quinque Sessionibus successivè per nos tentis, sacro approbante Concilio per nos favente Domino, absoluta, & terminata fuerint, proculdubio cognoscimus Deum ipsum bonorum datorem, piis nostris, & non nisi ad commune bonum tendentibus desideriis pro sua immensa pietate, & misericordia plurimum fuisse, ac nobis, ut quæ mente nostra gessimus, & circa quæ plurimum laboravimus, videlicet ut Concilium ipsum causis propter quas indictum fuerat, juxta votum terminatis feliciter claudi, & absolvi posset, concessisse.

Imperator & Reges Concilio consensuerunt.

§. 5. Charissimus namque in Christo filius noster Maximilianus in Imperatorem electus Julii prædecessoris præfati, nostro verò tempore clar. mem. Ludovicus Francorum, & ceteri Reges, & Principes Christiani summo cum omnium gaudio Lateran. Concilio in Spiritu sancto legitime congregato adhererunt.

Concilio hinc usque Pisanum damnatum fuit, ut supra.

§. 6. Ac Pisanum Conciliabulum per quosdam nullam potestatem habentes indictum, & per eundem Julium prædecessorem damnatum, juxta ipsius Julii prædecessoris sententiam pro damnato habuerunt, & schisma ex eis pullulare ceptum (quod semper dum viguit quamplurimas calamitates Prælati, & altis Christi fidelibus ex diversis schismatum temporibus, & aliis ge-

neralibus Conciliis hæcenus celebratis attulisse constat) extinctum, ac universalis Ecclesiæ pax, & unio secuta extitit.

§. 7. Necnon tam Ecclesiasticarum quam secularium, & aliarum personarum mores, quantum expedire visum fuit, reformati, & nonnullæ causæ orthodoxam fidem concernentes terminatæ, ac nonnullæ aliæ materiæ dictis tribus deputationibus Cardinalium, & Prælatorum diligenter examinatæ, & discussæ, in dicto Concilio solerti cura expeditæ, & terminatæ fuerunt, nobisque per Cardinales, & Prælatos deputationum hujusmodi plures relatum fuit, nulla negotia eis discutienda, examinandaque remansisse, & à pluribus mensibus citrà nulla prorsus de novo à quoquam ad eos prolata fuisse, Episcoposque in partem sollicitudinis ad curam gregis Dominici nobiscum perferendam vocatos, ac alios Prælatos in dicta Urbe præter sacrorum Conciliorum consuetudinem, cum eorum, & Ecclesiarum suarum incommodo, ac damno diutius permanuisse.

Concilium Lateranen. ab solutum fuit.

§. 8. Itaque ex præmissis omnibus, quæ per nos, & dictas deputationes in ipso Concilio expediri desiderabantur, sola Regum, & Principum pax & animorum concordia restare videbatur, pro qua qualis mens nostra semper fuerit, quantumve omni studio nostro circa illam componendam laboraverimus, cunctis literas à nobis emanatas legentibus apertissime constare potest, novitque Deus ipse, qui summa est omnium rerum lux, & veritas, quot precibus, quamve assiduis orationibus ab eo petere, & implorare nunquam desisterimus, ut Christianum gregem, cujus custodiam nobis, licet immeritis, commisit, mutuo charitatis fervore accensum, ad firmam ac perpetuam pacem ineundam, pro sua clementia inducere dignaretur, & nihilominus tam Nunciis nostris quos apud Maximilianum Imperatorem electum, ac eisdem Reges, & Principes habemus, quam literis eos multis, & efficacissimis rationibus, præsertim si Religioni Christianæ, & Catholicæ fidei in grave periculum ac discrimen propter tyranni Turcarum potentiam nuper dilataram, & auctam deductæ, ut par est, consulere, & providere vellent, in Domino cujus causa præcipue agitur, hortati fuimus, ac ex eorundem Nuntiorum, Regumque & Principum ipsorum literis percepimus, exhortationes nostras tantæ apud eosdem Reges, & Principes auctoritatis, & efficacitatis fuisse, illorumque corda, & animos adeo flexisse, & commovisse, ut fere inter omnes pax tandiu à nobis pro Reipublicæ Christianæ universali bono desiderata, omnino conclusa fuerit, & si quid superest, propediem componendum (ipso Deo favente) speretur: quod mente, animoque nostro subinde nobis revolutibus exultat cor nostrum in Domino nostro JESU CHRISTO, ipsique super hoc gratias agimus, omnium gratiarum largitori, quod ipsos ad optatam nobis concordiam induxerit, ac per omnes Christi fideles ea signa lætitiæ, quæ in similibus fieri consueverunt, & gratias Deo agendas, ipsumque Deum, ut pax conclusa perduret, rogandum esse censemus.

Pax, & concordia inter Principes Christianos conclusa fuit.

§. 9. Solum itaque superest, ut sancta ac perneccesaria contra infidelium rabiem Christianum sanguinem sitientium, expeditio capiatur, necnon omnia, & singula quæ in XI. Sessionibus, partim per nos, partim per Julium prædecessorem hujusmodi hæcenus tentis, gesta, & facta potiori pro cautela approbentur, & innoventur, ac inviolabiliter observari mandentur. Quia igitur super his cum fratribus nostris, & aliis Prælati matura deliberatione, sacro approbante Concilio, omnia, & singula in dictis XI. Sessionibus gesta, & facta, ac literas desuper editas, cum omnibus in eis contentis clausulis (exceptis quibusdam quæ certis personis pro universalis Ecclesiæ pace, & unione duximus concedenda, necnon executorum in illis deputatione) Apostolica auctoritate approbamus & innovamus, illaque perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observari debere decernimus atque mandamus.

Hic Pontifex doctus Concilium Lateran. reformavit.

§. 10. Et illorum executores ad illa, & in eis contenta observari faciendum, in Romana Curia Governatorem Almæ Urbis nostræ, & Vicarium nostrum pro tempore existentes, ac Cameræ Apostolicæ Generalem Audito

Executores illius deponit.

Auditorem, qui personas sibi respective subiectas, ad id cogere, & compellere valeant, extra vero eam, omnes & singulos locorum Ordinarios deputamus. Inhibemus sub excommunicationis late sententiae poena, omnibus, & singulis Christi fidelibus, ne in praesenti Concilio gesta, & facta sine nostra, & dictae Sedis licentia speciali, glossare, aut interpretari praesumant.

§. 11. Ac fidei urgente nos zelo dictam contra infideles expeditionem per nos, & dictum Julium praedecessorem dictis causis Conciliaribus expeditis, toties in dictis Sessionibus propositam, & promissam, & cum Oratoribus Regum, & Principum apud nos existentibus communicatam, & discussam, pie mem. Nicolaum Papam V. etiam praedecessorem nostrum, qui post Constantinopolitan. Urbis calamitosum excidium ad vindicandas CHRISTI injurias, & infidelium furorem reprimendum generalem contra eos expeditionem indixit, & quem solerti studio rec. mem. Callistus III. ac Pius II. Rom. Pont. etiam praedecessores nostri imitati fuerunt, invitantes ad triennium proximè futurum, cum facultate per nos, unà cum eisdem fratribus nostris decimas fructuum ex Ecclesiis, & Monasteriis, ac aliis beneficiis in universo Orbe consistentibus imponen. & exigen. ac omnia, & singula alia, quae ad huiusmodi expeditionem necessaria sunt, & quae in similibus expeditionibus fieri consueverunt faciendi, sacro approbante Concilio, sumendam, faciendam, & prosequendam decernimus, & ut felicem sortiatur effectum, pias, humiles ac devotas ad Omnipotentem Deum preces jugiter fundimus, idemque omnibus utriusque sexus Christi fidelibus faciendum mandamus.

§. 12. Eisdem Maximilianum in Imperatorem electum, ac Reges, Principes, & Potentatus Christianos, quorum virtutem Deus excitare nos jubet, hortantes, ac per viscera misericordiae Dei nostri JESU CHRISTI obsecrantes, perque tremendum ejus iudicium obstantes, ut ipsi memores se de ipsa Ecclesia CHRISTI sanguine redempta, & per eos etiam propriae vitae non parendo, tuenda, & conservanda rationes reddituros esse, omnibus invicem posthabitis odiis, mutuisque dissensionibus ac similitatibus oblivioni perpetuae demandatis, ad defensionem Christianae fidei, sicut proprio, & necessario eorum incumbit officio, fortiter, & potenter exurgant: & in tantae necessitatis articulo, prout eorum fuerint facultates, prompta auxilia praebere studeant: eosdem nihilominus paterno affectu monentes, ac requirentes, ut pro Summi Dei, & Apostolicae Sedis reverentia, pacem per eos initam, saltem dicta expeditione durante, inviolabiliter observare procurent, ne tantum bonum, quod dextera Domini assistente securum speramus, & optamus, aliqua interveniente discordia, & dissensione, valeat impediri.

§. 13. Et ne Praelati ac alii ad praesens Concilium quod ferè quinquennium duravit, laboribus, & expensis ulterius fatigentur, & ut eorum Ecclesias visitare, & consolari possint, ac aliis certis, rationabilibus, & justis causis praesens Concilium absolvimus, & cum benedictione Domini dimittimus, omnibusque & singulis in eo existentibus, ad propria remeandi, sacro eodem approbante Concilio licentiam concedimus, & ut ad propria aliquibus spiritualibus muneribus refecti cumulatori gaudio remeare possint, illis, eorumque familiaribus plenariam omnium peccatorum suorum remissionem, & indulgentiam semel in vita, & in mortis articulo elargimur.

§. 14. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae approbationis, innovationis, constitutionis, mandati, deputationis, inhibitionis, decreti, monitionis, requisitionis, absolutionis, dimissionis, concessionis, & elargitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursum.

Datum Romae in publica sessione, in Lateran. sacrosancta Basilica solemniter celebrata, Anno Incarnationis Dominicae 1516. 17. Kal. April. Pontificatus nostri Anno quarto.

Facultas Visitatorum Congregationis Monachorum beatae Mariae Montis Oliveti, Ordinis S. Benedicti circa locationes, & alienationes bonorum immobilium d. Congregationis, in evidentem ejus utilitatem.

Hac facultas habens erat duorum Praelatorum Congregationis, ut sup. in Julii II. const. 11. Ex injuncto. Institutionem vero, & statum ipsius Congregationis indicavi sup. in const. 1. Clem. VI. Sollicitudinis.

LEO EPISCOPUS, &c. Dilectis filiis Abbati Generali, & Visitatoribus Congregationis Monachorum Beatae Mariae de Monte Oliveto, Ordinis Sancti Benedicti, Salutem & Apostolicam benedictionem.

EX debito Pastoralis Officii ad ea providere nos convenit, ut Monasteriorum, & aliorum Regularium locorum utilitati, & commoditati valeat provideri.

§. 1. Dudum siquidem felicitis recordationis Julii Papae II. praedecessori nostro, &c. Omittitur insertio hujus bullae, quae est sup.

§. 2. Cum autem sicut exhibita nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, dictae Congregationis Visitatores, à multo tempore citra esse consueverint sex Praelati, quorum consilio, & consensu Generalis ejusdem dictae Congregationis Abbas pro tempore existens, Congregationem ipsam gubernat, & qui bini, saltem bis in anno ad visitandum omnia, & singula Monasteria dictae Congregationis mitti solent, & saepe contingat, sive propter multitudinem Monasteriorum visitandorum, sive propter aliquorum ex eisdem Visitatoribus adversam valetudinem, aut alios sinistros eventus, quod duo simul dictorum Visitatorum omnia Monasteria huiusmodi incedendo visitare non possint, sed multoties singuli ad visitandum mittantur, ordinaverintque praeterea, quod quando unus solus Visitator mittitur, ipse sic pro tempore missus, unum sacerdotem de gremio vestro sibi in locum assumere possit, qui dicta visitatione durante, omni Visitatoris auctoritate fungatur, & cum grave admodum, & dispendiosum Monasteriis, Prioratibus, & locis visitandis foret, si ob unius Visitatoris defectum, Abbates, seu Priores, aut alii, obtinendi licentiam vendendi, seu alias alienandi juxta formam singularum literarum praedictarum commoditate carerent, pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut Monasteriorum, Prioratuum, & aliorum Congregationis huiusmodi locorum utilitati consulere, aliasque in praemissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. 3. Nos igitur vos, & singulares personas ex vobis à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & poenis, à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existitis, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes & absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati vobis, ut etiam unus ex dictis Visitatoribus, qui solus fuerit ad visitandum pro tempore missus, unà cum socio sacerdote, qui tamen Conventus ex dicta Congregatione existat, per eum in Conventum pro tempore electo, in omnibus, & singulis venditionibus, & aliis alienationibus, per Abbates, Praelatos, Priores, & Conventus huiusmodi, juxta dictarum literarum continentiam faciendis, consensum praestare, & licentiam vendendi, & alias alienandi, ut praefertur, dictis Abbatibus, Praelatis, Prioribus, & Conventibus respective, servata alias singularum literarum earundem forma, concedere libere, & licite valeant, auctoritate Apostolica, tenore praesentium, de speciali dono gratiae indulgemus.

§. 4. Decernentes, & declarantes totum id, quod per Visitatorem cum socio, sic per eum pro tempore electo, circa venditiones, & alias alienationes huiusmodi actum,

expeditionem

horumque

praelatos qui

sententia po-

Dat. P. An. 4.

16. Martii.

XVIII.

Edict. An. D. 1516.

Exordium.

Inl. II. bulla.

Partis Congr.

Concessio Pontificis de facultate unius Visitatoris circa alienationem bonorum Congreg.

Validatio alienationum ab eo factum.

actum, & gestum fuerit, valere, plenamque roborem firmitatem obtinere, ac Abbatibus, Prælatibus, Prioribus, & Conventibus præfatis, & ceteris eis contrahentibus sustinere debere in omnibus, & per omnia, perinde ac si electus per Nos, & Generale Capitulum ipsius Congregationis deputatus, & missus Vintator foret.

Derogatio contrarium.

§. 5. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Congregationis Monasteriorum, Prioratum, & aliorum locorum prædictorum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, & omnibus illis, quæ dictus Julius prædecessor in suis literis prædictis voluit non obstat, ceterisque contrariis quibuscumque.

Dat. P. An. 4. 19. Aug.

Nulli ergo, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo decimo sexto, IV. Kal. Septembris, Pont. nostri Anno quarto.

XIX. Confirmatio, & extensio jurisdictionis S. R. E. Camerarii, & Magistrorum Viarum Almæ Urbis. Et declaratio circa appellationes ab eorum sententiis interponendas.

Ampliore habet hic Magistratus auctoritatem ex Pontif. successorum concessione, ut videre est inf. in Greg. XIII. const. 22. Quæ publica, ubi plene notabo, & exinde huc abrogatur in his qua ibidem contenta respiciunt.

Edicta An. D. 1516. & 1519.

LEO EPISCOPVS, Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Inter curas multiplices, quæ pro pastorali officio laudabiliter exequendo nobis incumbunt, illam libenter amplectimur, per quam Romanæ Urbis, in qua Apostolorum princeps sibi & suis in CHRISTI Vicariatu successoribus Sedem statuit, & ad quam de universis Orbis provinciis, frequens assiduusque hominum est accessus, curatio non minus in urbanorum rusticorumque prædiorum amplitudine, & excellentia, quam virorum insignium numero, & ornatu, nostræ provisionis opere præclarior in dies, atque illustrior fiat, & qui in ea pro tempore degerint, aut Romani Pontificis Curiam sequentur, certiore in suorum dispositione bonorum libertate fruuntur: & quæ propterea à nonnullis ex prædecessoribus nostris provida consideratione emanarunt, ut eo firmiter illibata permaneant, quo fuerint crebrius Apostolico circumspici præsidio, nostræ approbationis munimine roboramus, extendimusque & ampliamus, prout temporum ratione habita, nostro, & ejusdem Urbis, ac Curie decori cognoscimus expedire.

Sicut. 17. editio comp. hic indicatum.

§. 1. Dudum siquidem fel. rec. Sixtus Papa Quartus prædecessor noster cupiens dictæ Urbis decori, & venustati in structuris, & ædificiis, &c.

Inl. 11. d. const. approbavit.

§. 2. Et successive pie mem. Julius Papa II. etiam prædecessor noster motu, & scientia similibus dictas priores literas cum inhibitionibus, ac singulis aliis in eis contentis clausulis approbavit, & confirmavit, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere, & observari debere decrevit, voluit & mandavit.

Hi: modo Pontif. innovat & confirmat const. Sixti & Inl.

§. 3. Nos igitur considerantes, quantum decoris, & dignitatis Urbis, & Curie supradictis, & in ædificiorum, & prædiorum ampliatione, & salubrioris aeris amenitate, & hominum in omni virtutum & dignitatum genere illustrium copia & cultu, à tempore quo dictæ literæ emanarunt, accessit, & quod pro conservatione, & in melius progressu Curie, & Urbis prædictarum status, necessaria est perpetua & inviolabilis dictarum usus & observantia literarum, earumque in aliquibus, quæ ipsarum, etiam in suburbis, & aliis locis dictæ Urbis, ut præmittitur, circumvicinis effectum passim impedire noscuntur, extensio & ampliatio, cupientesque in præmissis pro virili nostra opportunitate adhibere remedium, motu simili, non

ad aliquid nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera, & matura deliberatione, ac certa scientia auctoritate Apostolica, tenore præsentium, omnes, & singulas literas prædictas cum omnibus in eis contentis clausulis, approbamus, & innovamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Decernentes eas in singulis ipsarum partibus, etiam in quibus forte hæcenus in usum receptæ non sunt, debere ab omnibus perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observari.

Confirmat. const. Alex. VI. quæ non nisi in omnibus prædictis Mag. ex. die etiam in bona loca prædicta.

§. 4. Et nihilominus dictorum prædecessorum in hærendo vestigiis, cupientes ipsorum civium, & Curialium, & aliorum ædificare volentium commoditatibus providere, ut quanto citius Urbs ipsa, ac prædia, nostris præferentibus temporibus, ædificiis, ac prædiis instaurantur: considerantes, quod in eadem Urbe & ejus districtu, sunt multæ domus, & loca sub proprietate, tam diversarum Basilicarum, & Ecclesiarum, quam Hospitalium, & aliorum quorumcumque piorum locorum, in casum in quem domini, quibus in censum aut emphyteusim, seu alias quomodolibet locata, aut domus concessæ sunt, in illis ædificare vellent, vel cum aliis ad hunc effectum tantum, prout melius potuerint, concordare, juxta seriem & tenorem literarum fel. record. Alexandri Papæ Sexti, etiam prædecessoris nostri, super via Alexandrina emanatarum, quas cum omnibus illarum inhibitionibus, decretis, clausulis, & mandatis approbamus, & innovamus, ac ad quæcumque Urbis & prædiorum loca ad hunc effectum extendimus, & ampliamus. Earundem tamen Basilicarum, Ecclesiarum, & aliorum quorumcumque, etiam piorum, locorum, non solum indemnitati, sed utilitati providere volentes, prout per præsentem providemus: & ut dicti domini, vel alii ad ædificandum facilius, & libentius inducantur, volumus, & decernimus, quod si census, vel responsio, & pensio annua erit in emphyteusim perpetuam alicujus familiæ, quod tali casu liceat illis de familia tantundem censum, sive similem responsionem in aliam domum, sive domos, vel possessionem, aut quæcumque alia bona stabilia ad dictum censum, vel responsionem convenientia, transferre, etiam permutare, aucta tamen decima parte: Quod etiam volumus & decernimus esse de domibus, & locis, tam intra quam extra ipsam Urbem infra miliaria prædicta hujusmodi consistentibus, & cæteris bonis dictarum Basilicarum, Ecclesiarum, & aliorum etiam piorum locorum, diversis inquilinis pro annua responsione, vel aliter, etiam ad plures annos, quibusvis locatariis locati, seu ad plures vitas, aut cum facultate denominandi unam vel plures personas, concedere solitis, seu concessis, aut in futurum concedendis, quo possint in illis ædificare, seu illa quoquo modo ampliare volentes, dare, & consignare dictis dominis, & proprietariis alias domos, seu possessiones, vel quæcumque alia bona stabilia tantundem, diversis inquilinis pro annua pensione, cum augmento tamen decimæ, seu majoris partis, arbitrio Camerarii, & Magistrorum stratarum hujusmodi, quod honestum visum fuerit, ac alias, seu illarum, & illorum pretia cum dicto augmento, juxta formam, & tenorem dictarum literarum Alexandri, & pecunias inde provenientes in alias possessiones & bona, vel necessitates ipsarum Ecclesiarum, prout in dictis literis latius continetur, convertere. Quod si quis id efficere recusabit, possint Camerarius & Magistri præfati juxta facultates in dictis literis Sixti & Alexandri concessas, cogere quæcumque capitula, conventus, hospitalia, & alia quævis etiam pia loca ad faciendum dictam permutationem cum augmento dictæ decimæ partis.

Provisionem permittit in ter ædificat. vol. nec. Ad hoc eisd. Greg. XIII. const. citatam in rubr.

§. 5. Et si inter duos, aut plures ædificare volentes, lis, aut controversia oriri contingat, volumus, & decernimus, quod præventio habeat locum, & quod qui primus negotium inceperit, & dictos dominos proprietarios primus interpellaverit, ille sit potior, nec ab aliquo postea molestari, vel quoquo modo impediri possit, & valeat, quinimo ex tunc sit illi jus quæsitum. Et tamen ad tollendum scandala seu controversias, quæ exinde oriri contingeret, ne quis postea dolose & fraudulenter obproteriam aliorum, & invidiam, seu ipsorum commodum plerumque fieri posset, etiam si plus offerret, & aliis, ut præmittitur, esset impedimentum, volumus & decet

decernimus, quod permutatio hujusmodi cum augmento decimæ partis, & ultra, prout arbitratum fuerit, ut præfertur, censeatur, & sit in evidentem utilitatem. Et ne ob hujusmodi interpellationem domini & proprietarii prædicti aliqua damna, seu incommoda patiantur, quod liceat ipsis easdem suas domos, loca & bona retinere, donec sit illis cum effectu assignata dicta recompensa cum augmento hujusmodi.

§.6. Et quoniam, sicut accepimus, nonnulli ad habitandum domos quibus illarum vicinos, pro ornatu, & ampliatione prædictis indigere conspiciunt, de novo se conferunt, vel illas instaurari, aut refici faciunt, ut quod eis directo non licet, hac saltem via obliqua dictæ Urbis decori & utilitati obviant, illa augere desiderantes, ad domos ipsas longè plus justo pretio emendum necessitate compellant, auctoritate & tenore præmissis declaramus, omnes, & singulos, qui postquam pro parte dictorum Magistrorum super domibus eorum per eos tunc non habitatis, pro commoditate in illis, & apud illas ædificare volentium, ut præfertur, vendendis requisiti fuerint, domos vendendas hujusmodi de novo habitare, aut instaurari, vel refici, non tamen à fundamentis facere inceperint, ad illas vendendum juxta dictarum Sixti prædecessoris posteriorum literarum tenorem, perinde ac si ad eas de novo habitandum se non contulissent, illasve instaurari, aut refici facere non inceperint, per Camerarium & Magistros præfatos cogi, & compelli posse atque debere, tam in præteritis quàm in futuris.

§.7. Ac volumus ea omnia quæ per Sixtum prædecessorem præfatum super venditionibus & divisionibus domorum, arearum, sive platearum intra Urbem consistentium in favorem personarum de novo ædificare, aut constructa ædificia & prædia ampliare volentium, ab invitis dominis, seu etiam eorum nomine faciendis, provisè sunt disposita, etiam extra Urbem in locis ultra prædicta milliaria non distantibus, in quibus ab aliquot citra annis multa & speciosa viridaria, vineæ, & alia non minus pulchra, quam usui humano utilia, necessaria, secessus, & ædificia surgere inceperunt, vicem sibi vendicare, & effectum sortiri debere, ubi & quoties eisdem Camerario, & Magistris videbitur utilitati vel ornatui publico expedire.

§.8. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac quibusvis facultatum, & licentiarum testandi, & alias disponendi inter vivos, vel in ultima voluntate, de bonis & rebus per Ecclesias, & alia Ecclesiastica, & pia loca, illorumve fructus, redditus, & proventus pro tempore acquisitos, personis Ecclesiasticis, sæcularibus & regularibus, per Sedem Apostolicam quomodolibet concessarum, revocationibus, reductionibus, modificationibus, suspensionibus, & aliis contrariis constitutionibus, etiam per viam perpetuæ constitutionis, ex quibusvis etiam in fidei, ac Terræ sanctæ contra Infideles, & fabricæ dictæ Basilicæ subfidium, aut aliis quantumlibet maximis & urgentissimis, ac necessariis causis, etiam motu & scientia, ac potestatis plenitudine similibus, & de dictorum Cardinalium consilio, etiam consistorialiter habito, & cum aliis, &c.

Nulli ergo, &c.

Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ 1517. IV. Nonas Novemb. Pont. nostri Anno 4.

Sequitur extensio dictæ bullæ.

LEO EPISCOPVS, Motu proprio, &c.

§.1. Cum sicut accepimus non obstan. quod juxta formam literarum super liberation. domorum & aliorum quorumcumque locorum, rerum, bonorum, etiam sub proprietate alicujus Ecclesiæ, aut piorum locorum existentiam, soluta seu aucta decima parte à nobis emanatarum: tam per Camerarium nostrum & Magistros stratarum, quàm etiam alios per nos deputatos, super liberatione censuum, canonum, sive responsionum super eisdem domibus, locis & bonis. consistentium pronantia

ri seu declarari contingat, tamen patroni domorum, aut proprietarii dictarum Ecclesiarum & piorum locorum, à dictis provinciis, & sententiis appellare, & appellationum hujusmodi causas in infinitum protrahere non verentur, contra mentem nostram.

§.2. Nos igitur attendentes, quod propter præmissa cives & curiales, & alii, constructionibus, & ampliationibus ædificiorum, quæ non solum ad commodum prævatum, sed etiam ad publicum & maximum ornamentum Alme Urbis nostræ cedunt, penitus retrahuntur, ac seu per his opportunè providere volentes, motu simili, & ex certa nostra scientia, auctoritate Apostolica tenore præsentium perpetuè statuimus, & ordinamus, quod prætententes se ex hujusmodi sententiis indebitè gravari, non debeant sub pœna mille ducatorum auri, Camera nostræ Apostolicæ ipso facto, sine aliqua declaratione applicandorum, & damnorum ac interesse per partem ob inobservantiam literarum prædictarum quovis modo supportandorum, ab ipsis sententiis, & ordinationibus appellare, querelare, seu aliquo modo conquiri. Sed possint ad Cam. Apost. habere recursum, & querelam super præmisso augmento, & Præsid. dictæ Cameræ de eo cognoscere. Et partes fecisse debeant, quod cognoscatur & terminetur infra quindecim dies à die latæ sententiæ hujusmodi, quæ in ipsa Camera infra tres dies porrigi debeat, quibus elapsis, si non fuerit aliquid determinatum, sententiam, de qua porrecta fuerat querela, etiam pro dicto augmento decimæ partis, prout declaratum fuerit, executioni debitæ, omni exceptione remota, demandent. Si verò fuerit in aliquo reformata, reformationi hujusmodi, omni appellatione remota, statim, & exequi debeat, omni sublata appellatione vel exceptione.

§.3. Et quia etiam intelleximus in dubium revocari, an literæ nostræ prædictæ ad vineas & viridaria se extendant: ea propter ad omne dubium tollendum literas prædictas, etiam ad vineas, viridaria, & alia prædicta, tam in Urbe, quàm extra, & in locis in dictis literis comprehensis existentia extendi debere decernimus & declaramus. Decernentes irritum & inane quicquid contra præmissa, scienter vel ignoranter attentatum fuerit, aut in futurum attentari contigerit.

§.4. Mandantes eidem Camerario, & Cameræ Apostolicæ ac Legatis, respectivè, ut omnia in dictis literis ac præsentibus contenta, omninò & effectualiter observari faciant.

§.5. Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, stylo Palatii, cæterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

§.6. Volumus autem, quod literarum Apostolicarum prædictarum ac præsentium transumptis manu unius Clerici & notarii Cameræ subscriptis, quemadmodum prædictis ubique fides adhibeatur.

Dat. Romæ apud S. Petrum, die decima Januarii 1519. Pont. nostri Anno sexto.

Damnatio pragmaticæ sanctionis in Regno Franciæ editæ in detrimentum Sedis Apostolicæ, Et concordia cum Ludovico Rege, circa provisiones beneficiorum Ecclesiasticorum.

XX.

Hujus pragmaticæ abrogationem in isto Lateranensi Concilio discussi jussu Jul. II. die 10. Decembris 1512. quam veluti hic plenè relatam, missam facere duxi.

LEO EPISCOPVS, Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam. Sacro approbante Concilio.

Edita A. D. 1516.

Pastor æternus gregem suum usque ad consummationem sæculi nunquam deserturus, ita Apostolo teste, obedientiam dilexit, ut pro expiando primi parentis inobedientiæ peccato se ipsū humiliaverit, factus obediens usque ad mortem, migraturus verò ex mundo ad Patrem in soliditate petreæ, Petrum ejusque successores Vicarios suos instituit, quibus ex libri Regum testimonio

si non possit

quod si non possit

quod si non possit

quod si non possit

quod si non possit

quod si non possit

Appellatio non datur a sententiis Magistri. Viarum. Immo servatur dari appellacionem ad Clericum Præfatum Viarum.

Extensio d. bullæ ad vineas & viridaria.

Executio de depositione.

Clausula de rogatione.

Fides transumptorum.

Dat. P. An. & die 10. Jan.

Procurator

ita obedire necesse est, ut qui non obediat, morte moriatur, ut alibi legitur in Ecclesia hinc non potest, qui Romani Pontificis Cathedram deserit, quoniam Augustino, Gregorioque auctoribus, sola obedientia est mater, custodi- que omnium virtutum, sola fidei mater, quod possidens, sine qua quisque in fideis convincitur, etiam si fidei esse videatur, itaque nos eodem Petro docente somnari esse debemus, ut quia Rom. Pont. predecessores nostris, presertim in sacris Conciliis, per obedientiam hujusmodi, au- dicitatis, libertatisque Ecclesiasticæ, & Sedis Apostolicæ defensione mature, & ex legitimis causis, inchoata sunt, nostris studio, cura, & diligentia debite solvantur, & ad optatum finem perducantur, simplicium quoque ani- marum, quarum etiam rationem Deo reddiduri sumus, à sol- lis, & laqueis tenebrarum principis liberentur.

*Julius II. in-
dixit Conci-
lium Latera-
nense post*

§. 1. Sanè fel. rec. Julius Papa Secundus predecessor noster post inflictum ex legitimis tunc expressis causis de venerabilium fratrum suorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, & quorum numero tunc eramus, consilio, & assensu, sacrum Lateranense Concilium provide considerans cum eodem sacro Lateranen. Concilio Bituricen. Regni Franciæ corruptelam, quia illi pragmatice sanctionem vocant, cum maximo animarum periculo, & scandalo, ac dignitatis Sedis Apostolicæ detrimen- to, & vilipendio, retractis temporibus viguisse, & adhuc vjgere, ejusdem pragmatice sanctionis negotium, eodem approbante Concilio discutiendum, certis tunc nominatim deputatis Cardinalibus, & Prælati certæ Congregationis commisit.

*Admonuit
viam Gal-
los super re-
vocatione
pragmaticæ
in his in-
vobis.*

§. 2. Et quanquam sanctio præfata ex multis nullitati notoriæ subjaceret, schismaque manifestum foret, & contineret, & propterea citatione aliqua minime præce- dente per se irrita, nulla, & invalida declarari potuisset, ex abundantiam tamen cautela idem Julius predecessor Gallicos Prælatos, Capitula Ecclesiarum, & Monasterio- rum, Parliamenta, & laicos illis faventes, & dictæ sanctio- nis utentes, omnesque & singulos alios in præmissis sua communiter, vel divisim interesse putantes, per editum publicum, cum ad partes illas tutus tunc non pateret ac- cessus, in Mediolan. Asten. & Papien. Ecclesiarum valvis affigendum monuit, & citavit, ut infra tunc expressum ter- minum coram eo, & dicto Concilio comparent, causasque dicerent, quare sanctio præfata, illiusque corruptela, & abusio in concernentibus auctoritatem Romanæ Ecclesiæ, & sacrorum canonum, ac Ecclesiasticæ libertatis violationem nulla & invalida declarari non deberet.

*Ita remissio
(Julio in eorum
defunctio) mo-
nitionis tunc
non præva-
lit.*

§. 3. Cum dicto Julio predecessore in humanis agen- te diversis impedimentis causantibus citatio exequi, & reproduci, ac negotium abrogationis hujusmodi plene discuti, ut intentio ipsius Julii predecessoris fuerat, non potuisset, sed eodem Julio predecessore rebus humanis exempto, citatio ipsa legitime executata, & per Procurato- rem fiscalem sacri Concilii promotorem reproducta, ip- sorumque citatorum non comparentium contumacia ac- cusata, & ad ulteriora procedi petiitum fuisset, nos divina favente clementia ad summi Apostolatus apicem assump- ti, omnibus ritè pensatis, petitione prædictæ ex certis causis nullum tunc responsum dedimus, ac deinde cum per dictos monitos, & citatos diversa impedimenta alle- garentur, quare in termino eis, ut præfertur, præfixo com- parere non potuissent, ut omnis justæ excusationis, & querelæ occasio eis auferretur, terminum citationis, & monitionis hujusmodi præfixum eodem sacro appro- bante Concilio ad alium tunc expressum terminum jam diu effluxum in diversis Sessionibus pluries propagavi- mus.

*Quo elapso
ad abrogatio-
nem d. prag-
maticæ d. v.
non cessavit.*

§. 4. Cum autem moniti & citati prædicti sublatis jam omnibus impedimentis, effluxique omnibus termi- nis coram nobis, & dicto Concilio non comparent, nec comparere curaverint ad allegandum causam quare sanctio prædicta nulla declarari non debeat, ita ut excu- sationi ultra locus non sit, possintque merito contuma- ces reputari, prout eos exigente justitia reputamus. Nos mature attendentes pragmaticam sanctionem, vel potius ut dictum est corruptelam, schismatis tempore à non ha- bentibus potestatem editam, reliquæ Christianæ Rei- publicæ Ecclesiæque sanctæ Dei nullatenus conformem,

& à cl. mem. Ludovico XI. Francorum Rege Christia- nissimo revocam, cassatam, atque abolitam, auctorita- tem, libertatem ac dignitatem dictæ Sedis vicinam, ac di- minuere, facultatemque Rom. Pont. pro tempore existen- tis, de Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Card. pro universali Ecclesia assidue laborantium, virorumque Doctorum per- sonis quibus abundat Curia, & quorum Consiliis Sedis Apostolicæ, & Rom. Pont. atque universalis Ecclesiæ au- dicitas, & potestas conservantur, negotiaque diriguntur, & in prospero statu confoventur, Ecclesiis & Monaste- riis, eisdemque personis de reliquis beneficiis ecclesiasti- cis juxta eorum status exigentiam providendi penitus auferre. Prælati verò ecclesiasticis illarum partium cau- sam præbere, ut ipsi nervum ecclesiasticæ disciplinæ obedi- entiam sanctum frangent, & violent, ac contra nos, & Sedem prædictam eorum matrem, cornua erigant, & eis ad præmissa audendum viam aperire, ipsamque notoriæ nullitati subjacere, nulloque nisi alicujus temporis, seu potius tolerantiam cujusdam adminiculo fulciri, et si Rom. Pont. predecessores nostri præfati, prout ipsi suo tem- pore summopere optare demonstrarunt, corruptelam, & abusionem hujusmodi, vel malignitatem temporum, vel alias illi providere, & in totum occurrere non valentes, suis temporibus tolerasse vix fuerunt, considerantes tam- en ab ipsius Bituricen. sanctionis editione vix annos septuaginta fluxisse, nullumque infra hoc temporis spatium præter hoc Lateranen. Concilium, legitime fuisse celebratum, quo cum disponente Domino constituti simus, ab ejusdem improbæ sanctionis extripatione, totali annulatione, siue nostra, & tantorum Patrum in præfati Concilio congregatorum nota, ac nostra & dic- torum illa utentium animarum periculo abstinere, seu desistere non posse, Augustino teste, judicamus, atque censemus.

*Leo I. resp-
vit illa ut
tra hinc
2. Epistola
Synodica*

§. 5. Et sicut pie memoriæ Leo Papa, predecessor noster, cujus in hoc libenter quoad possumus vestigia imitamur, ea quæ in secunda Ephesina Synodo temere contra justitiam & Catholicam fidem gesta fuerunt, postmodum in Chalcedon. Concilio mandavit, ac fecit pro dictæ fidei firmitate, revocari, ita & nos à tam nefaria sanctionis, & contentorum in ea revocatione, retrahi aut desistere salva conscientia, ac nostro, & ipsius Eccle- siæ honore non posse, aut debere censemus.

*Ideo hic
jure revo-
d. pragmat-
quarum
firmatum
concilium
Basilien.
Papa et
pra Concilio
us hic
tur.*

§. 6. Nec illud nos movere debet, quod sanctio ipsa & in ea contenta, in Basileen. Concilio edita, & ipso Conci- lio instante à Bituricen. congregatione recepta & accepta fuerunt, cum ea omnia post translationem ejusdem Basileen. Concilii per rec. mem. Eugenium Papam IV. etiam predecessorem nostrum factam, à Basileen. Conci- liabulo, seu potius conventicula, quæ præfertim post hujusmodi translationem, concilium amplius appellari non merebatur, facta extiterint, ac propterea nullum ro- bur habere potuerint, cum etiam solum Rom. Pont. pro tempore existens, tanquam auctoritatem super omnia concilia habentem, conciliorum indicendorum, transfe- rendorum, ac dissolvendorum plenum jus & potestatem habere, nedum ex sacre Scripturæ testimonio, dictis San- ctorum Patrum, ac aliorum Romanorum Pontificum præ- decessorum nostrorum, sacrorumque canonum decretis, sed propria etiam eorundem Conciliorum confessione manifestè constet, quorum aliqua referre placuit, reliqua verò utpotè notoria silentio præterire. In Alexandrina enim Synodo Athanasio ibidem existente, Felici Roma- no Pontif. ab eadem Synodo scriptum fuisse legimus, Ni- cænam Synodum statuisse non debere absque Roman. Pont. auctoritate Concilia celebrari. Neque nos latec etiam eundem Leonem Pont. Ephesinam secundam Syn- odum ad Chalcedonem transtulisse. Martinum etiam Pa- pam V. præfatis suis in Concilio Senen. potestatem transferendi Concilium, nulla consensus ipsius Concilii mentione habita dedisse. Ephesinam quoque primam Synodum Cœlestino, ac Chalcedonen. eidem Leoni Sex- tam, Agathon Septimam, Hadriano Octavam, Nicolao Octavam etiam Constantinopolitan. Synodum Hadria- no Roman. Pontif. predecessoribus nostris maximam reverentiam exhibuisse, eorundemque Pontif. institu- tionibus & mandatis in sacris Conciliis per eos editis

& factis reverenter & humiliter obtemperasse. Unde Damasus & ceteri Episcopi Romae congregati scribentes de Concilio Arimino. Episcopi in Illyrico constituti, praesens aliquid per numerum Episcoporum Arimini congregatorum heri non potuisse testantur; quandoquidem constat Roman. Pont. cujus ante omnia decebat spectari decretum, talibus non praesens confertum; eundemque Leonem Pontificem universis Siciliae Episcopis scribendum idem voluisse apparere, consueveruntque antiquorum Conciliorum Patres pro eorum qui in suis Conciliis gesta fuerunt corroborations, à Rom. Pont. subscriptionem, approbationemque humiliter petere, & obtinere, prout ex Nicæna & Ephesina ac Chalcedonen. hujusmodi, & Sexta Constantinopolitana, & Septima eadem Nicæna, ac Romana sub Symmachio Synodis habitis, earumque gestis, necnon in Aimari libro de Synodis manifestè colligitur, quod etiam notissimè Constantien. Patres fecisse constat. Quam laudabilem consuetudinem si Bituricen. & Basileen. secuti fuissent, hujusmodi molestia proculdubio careremus.

§. 7. Cupientes quoque hujusmodi negotium ad debitum finem perducere, ac tam vigore citationum habundans à nobis & praefato Julio praedecessore ex abundanti emanatarum quam aliorum praemissorum, quae ita notoria sunt, ut nulla valeant excusatione aut tergiversatione celari, etiam ex nostro Pastoralis officio procedentes, omnesque, & singulos tam juris quam facti defectus, si qui forsitan in praemissis intervenerint, suppletentes, ex certa nostra scientia, & de Apostolicae potestatis plenitudine (eodem sacro approbante Concilio) tenore praesentium praefatam pragmaticam sanctionem seu corruptelam, ejusdem approbationem quomodolibet emanatam, omniaque & singula decreta, capitula, statuta, constitutiones sive ordinationes in eadem quomodolibet contentas, seu etiam insertas, ac ab aliis prius editas, necnon consuetudines, stylum, usum sive potius abusum ex ea in hanc usque diem quomodolibet emanatos, seu observatos, nullius roboris, vel momenti fuisse, & esse decernimus, & declaramus. Necnon ad abundantiore cautelam eandem Bituricen. sanctionem sive corruptelam, ejusque approbationem tacitam, vel expressam, ut praefertur, & in ea contenta, cassamus, abrogamus, irritamus, annullamus, ac damnamus, & pro infectis, revocatis, cassatis, abrogatis, irritatis, annullatis, & damnatis haberi volumus, decernimus, & declaramus.

§. 8. Et cum de necessitate salutis existat omnes Christi fideles Romano Pontifici subesse, prout divinae Scripturae, & Sanctorum Patrum testimonio edocemur, ac constitutione fel. mem. Bonifacii Papae Octavi similiter praedecessoris nostri, quae incipit, Unam sanctam, declaratur, pro eorumdem fidelium animarum salute, ac Rom. Pontif. & hujus sanctae Sedis suprema auctoritate, & Ecclesiae sponsae suae unitate & potestate Constitutionem ipsam sacro praesenti Concilio approbante innovamus, & approbamus, sine tamen praesudicio declarationis sanctae mem. Clementis Papae V. quae incipit, Meruit.

§. 9. Inhibentes in virtute sanctae obedientiae, & sub poenis, & censuris infra dicendis, omnibus & singulis Christi fidelibus, tam laicis quam clericis, saecularibus, & quorumvis Ordinum etiam Mendicantium Regularibus, & aliis quibuscumque personis, cujuscumque status, gradus, & conditionis existant, etiam Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, & quibusvis aliis, Ecclesiasticis, vel mundana, vel quavis alia dignitate fulgentibus, omnibusque aliis, & singulis Praelatis, Clericis, Capitulis, & Conventibus saecularibus, & Ordinum praedictorum Regularibus, etiam Monasteriorum Abbatibus, Prioribus, Ducibus, Comitibus, Principibus, Baronibus, Parliamentis, Officialibus etiam Regiis, Judicibus, Advocatis, Notariis, Tabellionibus Ecclesiasticis, vel saecularibus, & quibusvis aliis personis Ecclesiasticis, regularibus, & saecularibus, ut praefertur, quacumque dignitate fulgentibus in praefato Regno Franciae, Delphinatu, & ubicumque praedicta pragmatica, directa, vel indirecte, tacite, vel expresse vigeret, quomodolibet existentibus,

Bullar. Mag. Tom. I.

vel pro tempore futuris, de ea, & de illius pragmatica sanctione, seu potius corruptela, quomodolibet vel quavis causa, tacite, & indirecte, directe, vel indirecte, ac quovis modo, quavis via, & in quavis causa, & in quavis actus judicialis, vel extrajudicialis, seu etiam eam allegari, vel secundum eam, seu ad quovis actus judiciales, vel extrajudiciales, seu ad quovis pragmaticam, ignorem, vel capitula in ea contenta, per vel alium seu alios nullatenus facere praesumant, aut per alios fieri permittant, seu mandent, nec praefatam pragmaticam sanctionem, aut in ea contenta capitula, seu decreta ulterius in domibus, aut aliis locis publicis, vel privatis teneat, quinimò illam ex quibusvis Archiepiscopis etiam Regiis, seu Capitularibus, & locis praedictis infra sex menses à data praesentium computandos valeant, seu deserviant, sub majoris excommunicationis lae sententiae, necnon quoad Ecclesiasticas, & Regulares personas praedictas, omnium etiam Patriarcharum, Metropolitanorum, & aliarum Cathedralium Ecclesiarum, Monasteriorum quoque, & Prioratuum etiam Conventualium, & quorumcumque dignitatum aut beneficiorum Ecclesiasticorum, saecularium, & quorumvis Ordinum Regularium, privationis, & inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, quo verò ad saeculares praefata, excommunicationis, necnon amissionis quorumcumque feudorum, tam à Romana quam alia Ecclesia ex quavis causa obtentorum, ac etiam inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, inhabilitatisque ad omnes, & singulos actus legitimos quomodolibet faciendos, infamesque ac criminis lae Majestatis in jure expressi, & ipso, & ablati, que ulteriori declaratione, per omnes, & singulos supra dictos, si, quod absit, contrafecerint, incurrendis, à quibus vigore, cujuscumque facultatis, aut clausularum etiam in confessionibus quibusvis personis sub quibusvis verborum formis concessis contentarum, nisi à Rom. Pont. canonicè strante, vel alio ab eo ad id in specie facultatem habente, praeterquam in mortis articulo constituti, absolvi nequeant.

§. 10. Non obstantibus praemissis, necnon constitutionibus, & ordinationibus, decretis, ac statutis Apostolicis, seu quacumque alia, etiam Conciliari auctoritate quomodolibet, etiam ex certa scientia, & Apostolicae potestatis plenitudine editis, & emanatis, & saepius innovatis, repetitis, confirmatis, & approbatis, quibus, illorum omnium, & singulorum tenores, ac si de verbo ad verbum inferretentur, ad effectum praemissorum pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permanentibus, scientia, potestate, & tenore praemissis specialiter, & expresse derogamus, & contrariis quibuscumque. Aut si Communitatibus, Universitatibus, & personis singulis supranominatis, etiam Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Marchionibus, & Ducibus praefatis, vel quibusvis aliis communititer, vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari, aut propterea privari, & inhabiles reddi non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & quibuscumque privilegiis, indulgentiis, & literis Apostolicis, generalibus, vel specialibus, quorumcumque tenoribus existant, per quae praesentibus non expressa, vel totaliter non inserta effectum earundem impediti valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorumque tenoribus de verbo ad verbum habenda sunt in nostris literis mentio specialis.

Nulli ergo omnino hominum, & c. Si quis, & c. Dat. Romae in publica sessione, in Lateran. Sacrosancta basilica solemniter celebrata, Anno Incarn. Domini, 1516. 14. Kalend. Januarii, Pontificatus nostri Anno quarto.

Sequitur hic praedicta concordia, de qua sup. in rub.

L E O EPISCOPVS,
 Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.
 PRimitiva illa Ecclesia in angulari petra à Salvatore nostro JESU CHRISTO fundata, Apostolorum praecursorum, & c.

Constitutio de rogari.
 Editio An. D. 1516.
 Pnima S. R. Ecclesia praefata in hunc modum.

comis elata, Martyrumque sanguine consecrata, & aucta, ubi primum juvante Domino, per Orbem terrarum laertios movere cepit, providè attendens quantum oneris humeris impositum haberet, quot oves pascere, quot custodire, ad quot etiam remotissima loca oculos intendere oporteret, divino quodam consilio parochias instituit, dioceses distinguit, Episcopos creavit, & Metropolitanos perfecit, ut tanquam membra capiti obsequentia, cuncta secundum ejus voluntatem salubriter in Domino gubernarent, & tanquam rivuli à perenni fonte, Romana videlicet Ecclesia, derivantes, ne angulum quidem Dominicæ agri irrigatum dimitterent. Unde sicut alii Romani Pontifices prædecessores nostri suo tempore omni studio curarunt, ut dicta Ecclesia uniretur, & in sancta unione sine ruga, & macula conservaretur, & omnes vapes ab eadem Ecclesia abolerentur, cui proprium est divina opitulante gratia virtutes colere, & vitia radicitus extirpare, ita & nos tempore nostro, & præsentis durante Concilio ea facere, & curare debemus, quæ unioni, & conservationi ejusdem Ecclesiæ conducere videntur. Eâ propter omnes spinas quæ unioni hujusmodi obstant, & segetem Domini pullulare non sinunt, tollere procul, & extirpare, ac virtutes in vinea Domini inferre satagimus.

Cujus gratia concordia cum Regibus Franciæ ipsa hæc fuit pro abrogatione pragmatice ibi vigentis.

Ludovic. IX. illam abrogavit, tempore Pii II. sed non fuit observata.

Id. idem 11. Conc. Lateran. indicit, ibique de hujus pragmatice abrogatione agi iussit, ne sup.

Et defuncto hi Pont. ad ulteriora processit, ut in officio præced.

Sed Franciscus Rex personaliter contra hoc Pont. hæc orationem.

§. 1. Sanè inter arcana mentis nostræ revolventes quot tractatus inter præ memoriam Pium II. Sixtum IV. Innocentium VIII. Alexandrum VI. & Julium II. Romanos Pontifices prædecessores nostros, & claræ memoriæ reges Franciæ Christianissimos super abrogatione certæ constitutionis in dicto Regno Franciæ vigentis, quæ pragmatice vocatur, habiti fuerunt.

§. 2. Et licet Pius II. præfatus, Nuntiis ad claræ memoriæ Ludovicum IX. Franciæ Regem destinatis, tantis eisdem persuaserit rationibus, ut Rex ipse pragmatice sanctionem hujusmodi, tanquam in seditione, & schismatis tempore natam, suis patentibus literis abrogaverit: Tamen hujusmodi abrogatio, nec etiam literæ Apostolicæ præfati Sixti super concordata cum Oratoribus præfati Regis Ludovici ad præfatum Sixtum prædecessorem destinatis habita expedite per Prælatos, & personas Ecclesiasticas dicti Regni receptæ fuerunt; nec ipsi Prælati, & personæ Ecclesiasticæ illis parere, nec monitis Innocentii, & Julii prædictorum aures præbere, sed eidem pragmatice constitutioni in hære voverunt.

§. 3. Unde præfatus Julius prædecessor in præsentis Concilio Lateranensi universalem Ecclesiam repræsentante per eum legitime indicto abrogationis pragmatice sanctionis hujusmodi negotium, & illius discussionem venerabilium fratrum suorum Cardinalium, de quorum numero tunc eramus, & aliorum Prælatorum Congregationibus, relationemque discussorum sibi, & eidem Concilio faciendam commisit, Gallicosque Prælatos, Capitula Ecclesiarum, Monasteriorum Conventus, ac Parlamenta, & laicos illis faventes, cujuscumque dignitatis, etiam Regalis existerent, sanctione prædicta utentes, seu illam approbantes, omnesque & singulos alios sua communiter, vel divisim interesse putantes, per edictum publicum, cum ad partes illas tutis non pateret accessus, in certis Ecclesiis tunc expressis affigendum moneri, & citari infra certum competentem terminum præfigendum ad comparandum coram eo in Concilio præfato, causasque dicendum quare sanctio præfata in concernentibus auctoritatem, dignitatem, & unitatem Ecclesiæ Romanæ, & Apostolicæ Sedis, sacrorumque canonum, & Ecclesiasticæ libertatis violationem, nulla, & invalida declarari, decerni, & abrogari non deberet.

§. 4. Et cum super iis, in forma juris in præfato Concilio Lateranensi procederet, dictusque Julius prædecessor, (sicut Domino placuit) rebus fuisset humanis exemptus, nosque divina favente clementia ad summi Apostolatus apicem assumpti fuisset, & contra Prælatos, Capitula, Conventus, & personas hujusmodi ad nonnullos actus processissemus.

§. 5. Tandem considerantes pacem esse vinculum charitatis, & spirituales virtutes qua salvamur, dicente Domino: Qui biberit aquam, quam ego dabo ei bibere, non sitiet in æternum: & quod in pace consistat salus

universorum, Cassiodoro testante, omni quippe Regno desiderabilis debet esse tranquillitas, in qua & populi proficiunt, & utilitas gentium custoditur, matura deliberatione cognovimus, non per Nuntios, aut Legatos nostros, sed in præstatione obedientiæ filialis, qua charissimus in Christo filius noster Franciscus Francorum Rex Christianissimus personaliter nobis præstitit, hæc cum Majestæte sua coram discutere, cumque paternis hortari monitis, ut ad laudem Dei, & sui honorem prompto animo libens, ac volens dictæ pragmatice sanctioni abrenunciare, & secundum canones, & constitutiones S. R. E. quemadmodum ceteri Christiani vivere, mandatis Apostolicis, & provisionibus, quæ à Sede Apostolica pro tempore emanarent, parere, & obedire vellet.

§. 6. Et cum ex electionibus, quæ in Ecclesiis Cathedralibus, & Metropolitanis, ac Monasteriis dicti Regni multis annis citra hæbant, grandia animarum pericula provenerint, cum pleræque per abusum sæcularis potestatis, nonnullæ verò præcedentibus illicitis & inimicis pactionibus, aliæ particulari amore, & sanguinis affectione, & non sine perjurii reatu fierent, cum electores ipsi, etiam ante electionem per eos faciendam magis idoneum, & non eum quem promissione, aut datione alicujus rei temporalis, seu prece vel precibus per se vel alium interpositis electionem procurare didicissent, eligere spontè jurarent, juramentum hujusmodi non servarent, sed contra proprium hujusmodi juramentum, in animæ suæ præjudicium, venirent, ut nobis notoriè constat ex crebris absolutionibus & rehabilitationibus à nobis, & prædecessoribus nostris petitis, & obtentis: idem Franciscus Rex nostris paternis monitis tanquam verus obedientiæ filius parere volens, tam pro bono obedientiæ in qua magnum meritum verè consistit, quam pro communi, & publica Regni sui utilitate, in locum dictæ pragmatice sanctionis, ac singulorum capitulorum in ea contentorum Constitutiones infra scriptas invicem tractatas, & cum fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus diligenter examinatas, & de eorum consilio cum præfato Rege concordatas per dilectum filium Rogerium Baroem Reg. Advocatum, Oratorem suum, ad hoc ab eodem Francisco Rege ad nos destinatum, habentem ad hoc speciale & sufficiens mandatum, fratrum consilio, & unanimi consensu, ex certa nostra scientia & potestatis plenitudine statuimus & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus loco dictæ pragmatice constitutionis, ac omnium, & singulorum capitulorum in ea contentorum, in dicto Regno, Delphinatu, & Comitatu Vien. ac Valentini. infra scriptæ observentur constitutiones, videlicet.

Constitutiones hujusmodi in rebus non fuerunt.

§. 7. Quod Cathedralibus, & Metropolitanis Ecclesiis in Regno, Delphinatu, & Comitatu prædictis nunc & pro tempore etiam per cessionem in manibus nostris, & successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonicè intrantium spontè factam vacantibus, illarum Capitula, & Canonici ad electionem seu postulationem inibi futuri Prælati procedere non possint, sed illarum occurrente hujusmodi vacatione, Rex Franciæ pro tempore existens unum gravem Magistrum, seu Licentiatum in Theologia, aut in utroque, seu in altero juriurum Doctorem, aut licentiatum in universitate famosa, & cum rigore examinis, & in vigesimo septimo suæ ætatis anno ad minus constitutum, & alias idoneum, infra sex menses à die vacationis Ecclesiarum earundem computandos, nobis, & successoribus nostris Romanis Pont. seu Sedi prædictæ nominare, & de persona per Regem hujusmodi nominata, per nos & successores nostros, seu Sedem prædictam provideri: & si contingeret præfatum Regem personam taliter non qualificatam ad dictas Ecclesias sic vacantes nominare, per nos, & successores, seu Sedi hujusmodi de persona sic nominata eidem Ecclesiis minimè provideri debeat, sed teneatur idem Rex infra tres alios menses à die recusatationis personæ nominatæ non qualificatæ, sollicitatori nominationem non qualificatam prosequenti consistorialiter factæ intimandæ computandos, alium supradicto modo qualificatum nominare, alioquin ut dispendiosa Ecclesiarum hujusmodi vacationi celeriter consulatur, Ecclesiæ tunc sic vacanti per nos & successores

Electio ad Capitulum & Abbatem politimum teletim.

fores nostros, seu Sedem hujusmodi de persona, ut præferatur, qualificata.

§. 8. Necnon Ecclesiis per obitum apud Sedem prædictam vacantibus, semper, nulla dicti Regis præcedente nominatione, libere provideri possit, decernentes electiones contra præmissa attentatas, ac provisiones per nos, & successores nostros, seu Sedem hujusmodi factas, nullas & invalidas existere.

§. 9. Confratris tamen præfati Regis, ac personis sublimibus ex causa rationabili & legitima, in nominatione & Apostolicis literis exprimenda, necnon Religiosis mendicantibus reformatis, eminentis scientiæ, & excellentis doctrinæ, qui juxta sui ordinis regularia instituta ad gradus hujusmodi assumi non possint, sub prohibitione præmissa minime comprehensis, sed de eorum personis dictis Ecclesiis pro tempore vacantibus, ad dicti Regis nominationem per nos, & successores nostros, seu Sedem hujusmodi libere provideri possit.

§. 10. Monasteriis verò, & Prioratibus Conventualibus & vere electivis, videlicet in quorum electionibus forma capituli, quia propter, servari, & confirmationes electionum hujusmodi solemniter peti consueverunt, in Regno, Delphinatu, & Comitatu hujusmodi nunc & pro tempore etiam per simplicem cessionem vacantibus, illorum Conventus ad electionem, seu postulationem Abbatis, seu prioris procedere non possint, sed idem Rex illorum occurrente hujusmodi vacatione, Religiosum ejusdem Ordinis in ætate viginti trium annorum ad minus constitutum infra simile tempus sex mensium à die vacationis Monasteriorum, & Prioratum hujusmodi computandorum nobis, & successoribus nostris, aut Sedi hujusmodi nominare, & de persona per Regem hujusmodi Monasterio vacanti nominata, per nos & successores nostros, seu Sedem hujusmodi provideri: Prioratus verò personæ ad illum per eundem Regem nominatæ conferri debeat. Si verò idem Rex presbyterum sæcularem, vel Religiosum alterius Ordinis, aut minorem viginti trium annorum, vel alias inhabilem, nobis aut successoribus nostris infra dictum semestre, seu Sedi hujusmodi nominaret, talis nominatus recusari, & nullatenus sibi provideri debeat, sed Rex ipse infra trimestre à die recusatæ supra dicto modo intimatæ computandos, alium modo supra dicto qualificatum Monasterio, seu Prioratu vacanti nominare, & de persona ad Monasterium nominata illi provideri; ad Prioratum verò nominato, Prioratus ipse per nos, & successores nostros, seu Sedem prædictam conferri debeat. Alioquin dictis novem mensibus effluxis, nulla seu de persona minus idonea, & modo præmissa non qualificata facta nominatione, ac etiam vacantibus apud Sedem prædictam, semper, etiam nulla dicti Regis expectata nominatione, per nos, & successores nostros, seu Sedem prædictam Monasteriis provideri, Prioratus verò personis, ut præfertur, qualificatis dumtaxat conferri libere possint. Electiones autem, & illarum confirmationes, necnon provisiones, per nos & successores nostros, & Sedem prædictam contra præmissa pro tempore factas, nullas, irritas, & inanes esse decernimus. Per præmissa tamen non intendimus in aliquo præjudicare Capitulis Ecclesiarum, & Conventibus Monasteriorum, & Prioratum, hujusmodi privilegia à Sede Apostolica proprium eligendi Prælatum obtinentibus, quominus ad electionem Episcoporum, ac Abbatum, & Priorum juxta privilegia in eis concessa libere procedere possint, juxta formam in eorum privilegiis contentam, & si in eorum privilegiis forma aliqua expressa non fuerit, tunc formam Concilii generalis, quia propter, servare teneantur, dummodo de privilegiis sibi concessis hujusmodi per literas Apostolicas, seu alias authenticas scripturas docuerint, omni alia specie probationis eis in hoc adempta.

§. 11. Volumus quoque & ordinamus, quod in Regno, Delphinatu, & Comitatu prædictis de cætero non dentur aliquæ gratiæ expectatiæ, ac speciales vel generales reservationes ad vacatura beneficia, per nos, & Sedem prædictam non fiant, & si de facto per importunitatem, aut alias à nobis, & successoribus nostris, & Sede prædicta emanaverint, illas irritas, & inanes esse decernimus.

Bullar. Magn. Tom. I.

In Cathedralibus tamen, Metropolitanis, & Collegiatis Ecclesiis, in quarum statutis caveretur expressè, quod nullus ibidem dignitatem, personatum, administrationem, vel officium obtinere possit, nisi in illis actu canonicus existat, Canonicos (ad effectum dumtaxat inibi obtinendi dignitatem, personatum, administrationem, vel officium hujusmodi, & non consequendam primam præbendam vacaturam) create posse intendimus.

§. 12. Statuimus insuper, quod Ordinarius collator in unaquaque Cathedrali, ac etiam Metropolitana Ecclesia canonicatum, & præbendam theologalem inibi existentem conferre teneatur uni magistro seu Licentiatum, aut Baccalareo formato in Theologia, qui per decennium in universitate Studii generalis privilegiata studuerit, ac omnis residentia, lecturæ, & prædicationis actu subire voluerit, quique bis, aut semel ad minus per singulas hebdomadas, impedimento cessante legitimo, legere debeat, & quoties ipsum in hujusmodi lectura defecere contigerit, ad arbitrium Capituli per subtractionem distributionum totius hebdomadæ puniri possit, & si residentiam deseruerit, de illis alteri provideri debeat, & ut liberius studio vacare possit, etiam si absens fuerit à divinis, habeatur pro præsentem, ita ut nihil perdat. Præfati quoque Ordinarii collatores, seu patroni Ecclesiastici, quicumque fuerint, ultra dictam præbendam theologalem, quam, ut præfertur, qualificato conferre tenentur, tertiam partem omnium dignitatum, personatum, administrationum, & officiorum, cæterorumque beneficiorum Ecclesiasticorum ad eorum collationem, provisionem, nominationem, præsentationem, seu quamvis aliam dispositionem quomodolibet spectantium, viris literatis, graduatis, & per universitatem nominatis hoc modo, videlicet primo mense post præsentium acceptationem, & eandem publicationem præfati Ordinarii collatores dignitates, personatus, administrationes, & officia ad eorum collationem, provisionem, nominationem, præsentationem, seu quamvis aliam dispositionem, ut præfertur, spectantia, graduatis hujusmodi, qui literas suorum graduum cum tempore studii debite insinuaverint, conferre teneantur. Beneficia verò quæ in duobus sequentibus mensibus vacare contigerit, illa juxta juris communis dispositionem personis idoneis libere conferre, seu personas idoneas ad illa præsentare possint. Beneficia autem quæ in quarto mense vacare contigerit, viris graduatis per universitatem nominatis, qui gradus, & nominationis literas cum tempore studii debite insinuaverint, conferre, seu præsentare teneantur. Beneficia verò quæ quinto mense, & sexto vacare contigerit, simili modo personis idoneis libere conferre, seu personas ad illa præsentare possint. Beneficia autem quæ septimo mense vacare contigerit, graduatis qui simili modo literas graduum cum tempore studii debite insinuaverint, conferre teneantur. Beneficia verò quæ octavo, & nono mensibus vacare contigerit, pari modo personis idoneis conferre, seu personas idoneas ad illa præsentare teneantur. Beneficia autem quæ mense decimo vacare contigerit, graduatis nominatis, qui gradus, & nominationis literas cum tempore studii debite insinuaverint, per eosdem Ordinarios conferri, seu ipsi ad illa præsentari debeant. Beneficia autem quæ undecimo & duodecimo mensibus vacare contigerit, per eosdem Ordinarios personis idoneis juxta juris communis dispositionem conferri, seu ipsi ad illa præsentari debeant. Si quis verò cujuscumque status, etiam si Cardinalatus, Patriarchalis, Archiepiscopalis, aut Pontificalis, vel alterius cujuslibet dignitatis contra prædictum ordinem, & qualificationes superius ordinatas, de dignitatibus, personatibus, administrationibus, vel officiis, seu quibusvis aliis beneficiis Ecclesiasticis hujusmodi aliter quam modo præmissa disposuerit, dispositiones ipsæ sint ipso jure nullæ, collationesque & provisiones, ac dispositiones illorum ad immediatum superiorem devolvantur, qui eisdem personis modo præmissis qualificatis providere teneantur, & si contravenerit, ad alium superiorem devolvatur provisio, & præsentatio hujusmodi gradatum, donec ad Sedem Apostolicam fiat devolutio. Præterea volumus quod collatores Ordinarii, & patroni Ecclesiastici præfati qui

Collationibus
que fiendis per
Ordinarios.

qui dignitates, personatus, administrationes, & officia, ac beneficia in mensibus graduatis, & nominatis assignatis vacantia, illius graduatis simplicibus, aut nominatis illa conferre, aut ad illa eos dumtaxat presentare teneantur, qui per tempus competens in universitate famosa studuerint: tempus autem competens decennium in Magistris seu Licentiat, aut Baccalaureis in Theologia, Septennium verò in Doctoribus, seu licentiat in iure Canonico, Civili, aut Medicina, Quinquennium autem in Magistris, seu licentiat in artibus, cum rigore examinis à logicalibus inclusivè, aut in altiori facultate, Sexennium autem in Baccalaureis simplicibus in Theologia, Quinquennium verò in Baccalaureis juris Canonici, aut Civilis, in quibus Baccalaureis juris Canonici, aut Civilis, si ex utroque parente nobiles fuerint, triennium esse decernimus, præfati graduati, & nominati Collatoribus ordinariis, sive patronis Ecclesiasticis, semel ante vacationem beneficii de literis gradus, seu nominationis, & de præfato tempore studii per literas patentes universitatis in qua studuerint, manu scribæ, & sigillo universitatis signatas fidem facere teneantur. Cum verò probatio nobilitatis fieri deberet ad effectum ut nobiles ipsi gaudere possint beneficio minoris temporis studii, tunc nobilitas ipsa per quatuor testes deponentes in iudicio coram Iudice ordinario loci in quo est natus ille, de cuius nobilitate ex utroque parente constare debet, etiam in partis absentia probari possit, teneanturque præfati graduati, tam simplices, quàm nominati, patronis Ecclesiasticis, aut Collatoribus ordinariis, quibus gradus, aut nominationis literas huiusmodi insinuare deberent, literas suorum gradus, & nominationis, certificationis temporis studii, & attestationis nobilitatis duplicatas, ac in singulis annis tempore Quadragesimæ per se, vel procuratorem suum Collatoribus, nominatoribus, seu patronis Ecclesiasticis aut eorum vicariis, eorum nomina, & cognomina insinuare, & eo anno quo præfatum insinuationem facere omiserint, beneficium in vim gradus, aut nominationis huiusmodi petere non possint, & si Collatoribus ordinariis, aut patronis Ecclesiasticis in mensibus deputatis graduatis simplicibus, aut graduatis nominatis, non esset graduatus, aut nominatus, qui diligentias præfatas fecerit, collatio, seu presentatio per Collatorem, seu patronum Ecclesiasticum etiam eisdem mensibus facta alteri quam graduato, vel nominato non propter hoc irrita censetur, si tamen graduatus simplex, aut nominatus beneficium post insinuationem gradus aut nominationis in mensibus eis assignatis vacans petierit, & inter suam insinuationem, & præfatum requisitionem non supervenerit Quadragesima, in qua nomen, & cognomen insinuare debuerit, ad beneficium sic vacans eum capace, ipsumque illud consequi posse debere decernimus. Statuimus quoque, & ordinamus quod Collatores ordinarii, & patroni Ecclesiastici præfati inter graduatos, qui literas gradus cum tempore studii, & attestatione nobilitatis debite insinuaverint, quoad beneficia in mensibus eis deputatis vacantia, gratificare possint illum ex eis quem voluerint: quo verò ad beneficia in mensibus graduatis nominatis deputatis, antiquiori nominato conferre, seu antiquiorem nominatum qui literas nominationis tempore studii, & attestationis nobilitatis debite insinuaverit, presentare, seu nominare teneatur: concurrentibus autem nominationibus ejusdem anni, Doctores Licentiat, Licentiatos Baccalaureis (demptis Baccalaureis formatis in Theologia, quos favore studii Theologici Licentiat in iure Canonico, Civili, aut Medicina præferendos esse decernimus) Baccalaureos juris Canonici, aut Civilis Magistris in artibus præferri volumus. Concurrentibus autem pluribus Doctoribus in diversis facultatibus, Doctorem Theologum Doctorem in iure, Doctorem in iure Canonico, Doctorem in iure Civili, Doctorem in Civili Doctorem in Medicina præferendos esse decernimus, & idem in iure Licentiat, & Baccalaureis servari debere volumus, & si in eisdem facultate, & gradu concurrerent, ad datam nominationis seu gradus recurrendum esse volumus, & si in omnibus his concurrerent, tunc Collator ordinarius inter eosdem concurrentes gratificare possit. Volumus autem quod nominati literas nominationis ab universitatibus in quibus studuerint obtinentes, in nominationum literis beneficia per eos possessa, & eorum verum valorem exprimere teneantur, alioquin literæ nominationis huiusmodi eo ipso nullæ sint, & esse censentur. Si quis verò ex dictis qualificatis, graduatis simplicibus, aut nominatis, tempore vacationis beneficii in mensibus eis deputatis vacantis duas obtineat præbendas, in Cathedralibus etiam Metropolitanis aut Collegiatis, seu dignitatem, vel præbendam, vel aliud beneficium, seu alia beneficia, quorum insimul, vel cujus fructus, redditus, & proventus tempore residentie, & horis divinis interessendo ad summam ducentorum florenorum auri de Camera ascenderent, beneficium in vim gradus seu nominationis huiusmodi tunc petere, seu consequi non possit. Et insuper quod tam graduati simplices quàm nominati, beneficia in mensibus, eis assignatis vacantia petere, & consequi possint secundum propriam personæ concordantiam, & conformitatem, videlicet sæculares sæcularia, & religiosi regularia beneficia Ecclesiastica, ita quod sæcularis nominatus beneficia regularia in mensibus deputatis vacantia prætextu cuiusvis dispensationis Apostolicæ, & è contra religiosus beneficia sæcularia petere, aut consequi minime possit. Quodque beneficia simpliciter, vel ex causa permutationis in mensibus graduatis simplicibus, & nominatis assignatis vacantia eis non sint affecta, nec debita, sed ex causa permutationis cum permutantibus dumtaxat, simpliciter verò vacantia beneficia huiusmodi personis idoneis per ipsos Ordinarios liberè conferri possint.

§. 13. Statuimus quoque quod Parochiales Ecclesiæ in Civitatibus, aut Villis muratis existentes non nisi personis modo præmissis qualificatis, aut saltem qui per tres annos in Theologia, vel altero iurium studuerint, seu Magistris in artibus, qui in aliqua universitate privilegiata studentes magisterii gradum adepti fuerint, conferantur. Monemus autem præfati Regni universitates sub pœna privationis omnium, & singulorum privilegiorum à nobis, & Sede Apostolica obtentorum, ne Collatores seu patroni Ecclesiastici habeant aliquos nominare, nisi eos qui secundum præfata tempora studuerint, & secundum dictarum universitatum statuta ad gradus, & non per saltum proventi fuerint. Quod si secus fecerint, ultra nullitatis pœnam quam in præfatarum nominationum literis declaramus, universitates ipsas nominandi privilegium ad tempus secundum culpæ qualitatem suspendimus. Si quis autem graduatorum aut nominatorum in mensibus deputatis à Collatoribus ordinariis, aut personis Ecclesiasticis beneficium vacans in vim gradus, aut nominationis petierit, & Collatorem ordinarium in vim præfati gradus aut nominationis in processu posuerit, & aliter molestaverit, illum ultra expensarum, damnorum, & interesse condemnationem, à fructibus sui gradus, & nominationis privandum esse decernimus, eodemque vinculo Collatores ordinarios, & patronos Ecclesiasticos quibus graduati, & nominati debite ut supra qualificati suos gradus, & nominationis literas insinuaverint, adstringimus, ut beneficia ad eorum collationem, vel presentationem spectantia, in mensibus graduatorum simplicium, & nominatorum vacantia, stantibus præfatis graduatis, aut nominatis debite qualificatis illa prosequentibus, aliis quàm graduatis, aut nominatis conferant sub pœna suspensionis potestatis conferendi beneficia in octo mensibus illo anno ad collationem eorum ac presentationem liberam spectantibus.

§. 14. Statuimus quoque, & ordinamus, quod quilibet Rom. Pont. semel dumtaxat tempore sui Pontificatus literas in forma mandati juxta formam inferius adnotatam & non ultra dare possit, hoc modo videlicet, unum Collatorem habentem collationem decem beneficiorum in uno, habentem autem collationem quinquaginta beneficiorum, & ultra, in duobus beneficiis dumtaxat gravare possit, ita tamen quod in eadem Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata Collatorem unum pro tempore in duabus præbendis non gravet. Et ut obvietur litibus quæ occasione literarum mandatorum huiusmodi oriri possent, mandata huiusmodi

De collatione
Ecclesiasticorum
Parochialium

De literis
pa in forma
mandati.
Forma dicitur
dati max in
fra ponitur.

hujusmodi sub forma quæ est inferius adnotata, dari volumus, quam ad perpetuam rei memoriam in Cancellaria Apostolica publicati, & in illius quinterno registrari mandamus. Declarantes, prosequentes hujusmodi mandata quoad beneficia sub illis comprehensa ordinariis collatoribus, & graduatis, simplicibus, & nominatis præferendos esse, Nosque & successores nostros jure præventionis dignitates, personatus, administrationes, & officia, cæteraque beneficia Ecclesiastica, & secularia, & quorumvis Ordinum regularia, quæcumque, & quomodocumque qualificata, tam in mensibus graduatis, simplicibus, & nominatis, quam ordinariis collationibus præfatis assignatis vacantia, ac etiam sub dictis mandatis comprehensa liberè conferre.

De vero vultu exprimendum. Ad hoc vide declarationem in fine hujus nuntii.

§. 15. Statuimus insuper quod in provisionibus quas personis quibusvis de beneficiis vacantibus, seu certo modo vacaturis per nos, & successores nostros, ac Sedem prædictam, etiam motu proprio, etiam promotis ad Ecclesias Cathedralis, & Metropolitanas, ac Monasteria, ut obtenta per eos beneficia retinere possint, fieri contingerit illorum verus annus per florenos, aut ducatorum auri de Camera, aut libras Turonen. seu alterius monetæ valor secundum communem æstimationem exprimi debeat, alioquin gratiæ ipsæ sint ipso jure nullæ.

De causis in quibus prædicta cognoscuntur, & earum appellati.

§. 16. Statuimus quoque, & ordinamus, quod in Regno, Delphinatu, & Comitatu prædictis omnes, & singulæ causæ, exceptis majoribus in jure expressè denominatis, apud illos Judices in partibus, qui de jure, aut consuetudine præscripta, vel privilegio, illarum cognitionem habent, terminari, & finiri debeant. Et ne sub umbra appellacionum quæ nimium, & nonnunquam frivolæ interponi consueverunt, atque etiam in eadem instantia ad prorogationem litium sæpè multiplicari, injunctis vexationibus materia præbeatur, volumus quod si quis offensus coram suo Judice justitiæ complementum habere non possit, ad immediatum superiorem, etiam ad nos, & successores nostros, vel Sedem prædictam, omisso medio, nec à gravamine in quacumque instantia ante definitivam sententiam quomodolibet appelletur, nisi forsitan tale gravamen extiterit, quod in definitiva reparari nequiret, & eo casu non nisi ad immediatum superiorem liceat appellari. Si quis verò immediatè subjectus Sedi Apostolicæ ad eandem sedem duxerit appellandum, causa committatur in partibus per rescriptum usque ad finem litis, videlicet usque ad tertiam sententiam conformem inclusivè, si ab illis appellari contigerit, nisi propter defectum denegatæ justitiæ, aut justum metum, & tunc committi debeat in partibus convicinis, & cum causarum expressione, quæ etiam de illis etiam legitime, aliàs quam per juramentum coram judicibus à Sede Apostolica deputandis constare debeat. Processus autem contra præmissa attentatos nullos, & irritos esse volumus, ac rescripta contra præmissa impetrantes, in expensis, damnis, & interesse condemnari debere decernimus, atque declaramus. Sanctæ verò Romanæ Ecclesiæ Cardinales qui pro universali Ecclesia continuè laborant, necnon dictæ Sedis Officiales officia sua actu exercentes, sub præfati decreto non intendimus comprehendi.

Laudemusque nuntium.

§. 17. Statuimus etiam, & ordinamus, quod Judices causas, quæ in partibus terminari debent, coram eis pro tempore pendentes, sub pœna excommunicationis, & privationis beneficiorum per eos obtentorum eo ipso incurrenda, infra biennium terminare debeant, pars verò diffugiens, & expeditionem ipsius causæ malitiosè impediens, gravissimè per eosdem Judices mulctetur, etiam usque ad privationem juris in hujusmodi processu prætentis, si eis visum fuerit: super quo eorum conscientias oneramus, ab interlocutoriis autem secundò, à definitivis verò tertid duntaxat provocare licere decernimus.

Appellatiombus.

§. 18. Volumusque secundam sententiam interlocutoriam conformem, & tertiam definitivam etiam conformem omni mora cessante executioni debite demandari debere, quacumque appellacione interposita non obstante.

Triennalis pœna pro violatore.

§. 19. Statuimus quoque quod quicumque, dummodo non sit violentus, sed habens cologatum titulum, pacifè, & sine lite prælaturam, dignitatem, personatum, administrationem, vel officium seu quodcumque beneficium Ecclesiasticum triennio proximo hætenus possidet, vel pro tempore possidebit, in petitorio vel possessorio à quoquam etiam ratione juris noviter reperti molestari nequeat, præterquam prætextu hostilitatis, aut alterius legitimi impedimenti, de quo protestari, & juxta Concilium Viennense intimari debeat, lis autem hoc casu quoad futuras controversias intelligatur, si ad executionem citationis, jurisque sui in judicio exhibitionem, ac terminorum omnium observationem processum fuerit.

§. 20. Monemus etiam Ordinarios, ut diligenter inquireant, ne quis sine titulo beneficium possideat, & si quem beneficium sine titulo possidere tepererint, declarent illi jus non competere, cujusvis temporis detentione non obstante, de ipsoque beneficio possit illi (dummodo non sit intrusus, vel violentus, aut aliàs indignus) vel alteri idoneo provideri.

Beneficia sine titulo possidentibus.

§. 21. Et insuper statuimus, quod quicumque clericus, cujuscumque conditionis, status, religionis, dignitatis, etiam si Pontificalis, vel alterius præminentis fuerit, qui post habitam præsentium noticiam, quam habere præsumatur post duos menses post earundem præsentium publicationem in Ecclesiis Cathedralibus factam, quam ipsi Diocesani omnino facere teneantur, postquam præsentis ad eorum noticiam pervenerint, publicus concubinaris à perceptione fructuum omnium beneficiorum suorum trium mensium spatio sit ipso facto suspensus, quos suos superior in fabricam, vel aliam evidentem Ecclesiarum utilitatem, ex quibus ij fructus percipiuntur, convertat, necnon hujusmodi publicum concubinarium, ut primum talem esse noverit, mox suos superiores monere teneatur, ut infra brevissimum terminum concubinam dimittat, & si illam non dimiserit, vel dimissam, seu aliam publicè resumpserit, jubemus ut ipsum in omnibus suis beneficiis omnino privet. Et nihilominus ii publici concubinaris usquequò cum eis per suos superiores post ipsarum concubinarum dimissionem, manifestamque vitæ emendationem fuerit dispensatum, ad susceptionem quorumcumque honorum, dignitatum, beneficiorum, officiorumve sint inhabiles, qui si post dispensationem recidivo vomitu ad hujusmodi publicum concubinarium redierint, sine spe alicujus dispensationis ad prædicta prorsus inhabiles existant, quodque si hi ad quos talium correctio pertinet, eos ut prædictum est, punire neglexerint, eorum superiores tam in ipsos de neglectu, quam in illos pro concubinato modis omnibus digna punitione animadvertant. In conciliis etiam provincialibus, & synodalibus adversus tales punire negligentes, vel de hoc crimine diffamatos, etiam per suspensionem à collatione beneficiorum, vel alia condigna pœna severiter procedatur, & filii, quorum destitutio ad nos, & Sedem prædictam spectat, per concilia provincialia, aut suos superiores, propter concubinarium publicum reperiantur privatione digni, statim cum processu inquisitionis ad nos deferantur, & eadem diligentia, & inquisitio in quibuscumque generalibus Capitulis, etiam provincialibus quoad eos servetur, pœnis aliis contra prædictos & alios non publicos concubinaris à jure statutis in suo robore permanfuris.

Concubinariorum pœna. T. vid. Conc. Trid. sess. 24. cap. 8. & sess. 25. c. 14.

§. 22. Publici concubinaris per sententiam, aut confessionem in jure factam, seu per rei evidentiam, quæ nulla possit tergiversatione celari, notorius est, sed etiam qui mulierem de incontinentia suspectam, & diffamata tenent, & per suum superiorem admoniti ipsam cum effectu non dimittunt.

Concubinaris publici quos sint.

§. 23. Quia verò in quibusdam regionibus nonnulli jurisdictionem Ecclesiasticam habentes pœnarios quæstus à concubinariis percipere non erubescunt, patientes eos in tali sceditate sordescere, sub pœna maledictionis æternæ præcipimus, ne deinceps sub pacto, compositione, aut spe alterius quæstus, talia quovis modo tolerant, aut dissimulent, alioquin ultra præmissam negligentiam pœnam duplum ejus quod propterea acceperint, restituere, & ad

Concubinaris non pœnarios.

pios usus omnino convertere teneantur, & compellan-
 tur. Ipsas autem concubinas, aut suspectas Prælatis omni-
 bus modis curent à suis subditis, per auxilium, & brachii
 secularis invocationem (si opus fuerit) penitus arcere,
 qui etiam filios ex tali concubinato procreatos apud pa-
 tres suos cohabitare non permittant. Jubemus insuper
 quod in prædictis Synodis, & capitulis præmissa publi-
 centur, & ut quilibet suos subditos ad ipsarum concubi-
 narum dimissionem moneat diligenter. Injungimus præ-
 terea omnibus secularibus viris, etiam si Regali præful-
 geant dignitate, ne ullum qualecumque inferant impedi-
 mentum, quocumque quæsto colore Prælatis, qui ratio-
 ne officii sui adversus subditos suos pro hujusmodi concu-
 binatu, & aliis casibus sibi à jure permissis procedunt.
 Et cum omne fornicationis crimen lege divina prohibi-
 tum sit, & sub pœna peccati mortalis necessarîo evitan-
 dum, monemus omnes laicos, tam uxoratos, quam solu-
 tos, ut similiter à concubinato absterneant: nimis enim
 reprehensibilis est qui uxorem habet, & ad aliam uxorem
 seu mulierem accedit: qui verò solutus est, si continere
 nolit, juxta Apostoli consilium uxorem ducat: pro hu-
 jusmodi autem divini observantia præcepti, hi ad quos
 pertinet, tam salutaribus monitis, quam aliis canonicis
 remediis omni studio laborent.

*De conversio-
 ne cum ex-
 communicati-
 onibus.*

§. 24. Statuimus insuper, ad evitandum scandala,
 & multa pericula, subveniendumque conscientis timo-
 ratis, quod nemo deinceps à communicatione alicujus in
 Sacramentorum administratione, vel receptione, aut aliis
 quibuscumque divinis, vel etiam prætextu cujuscumque
 sententiæ, aut censuræ Eccles. seu suspensionis, aut prohi-
 bitionis ab homine, vel à jure generali promulgatæ, te-
 neantur abstinere, vel aliquem vitare, vel interdictum Ec-
 clesiasticum observare, nisi sententia, prohibitio, suspen-
 sio, vel censura hujusmodi fuerit, vel contra personam,
 Collegium, Univers. Eccl. aut locum certum aut certam
 à judice publicata, & denunciata specialiter, & expressè,
 aut si notoriè in excommunicationis sententiam consti-
 terit incidisse, quod nulla possit tergiversatione celeri,
 aut aliquo juris suffragio excusari, eum à communione
 illius abstinere volumus, juxta canonicas sanctiones. Per
 hoc tamen hujusmodi excommunicatos, suspensos, inter-
 dictos, seu prohibitos non intendimus in aliquo releva-
 re, nec eis quomodolibet suffragari.

*Interdictisque
 Ecclesiasticis.*

§. 25. Et quoniam ex indiscreta interdictorum pro-
 mulgatione multa consueverunt scandala evenire, sta-
 tuimus quod nulla Civitas, Oppidum, Castrum, Villa,
 aut locus Ecclesiastico supponi possit interdicto, nisi ex
 causa, sive culpa ipsorum locorum, aut domini, seu recto-
 ris, vel officialium, propter culpam autem, seu causam al-
 terius cujuscumque privatæ personæ hujusmodi loca
 interdicti nequaquam possint, auctoritate quacumque ordi-
 naria delegata, nisi talis persona prius fuerit excom-
 municata, ac denunciata, seu in Ecclesia publicata, aut
 domini, seu rectoris, vel officiales ipsorum locorum au-
 thoritate judicis requisiti, hujusmodi personam excom-
 municatam infra biduum inde cum effectu non ejece-
 rint, aut ad satisfaciendum compulerint, qua etiam
 post biduum ejecta recedente, vel satisfaciente, mox ad
 divina resumi possint, quod etiam in pendentibus locum
 habere decernimus.

*Resignationi-
 bus beneficio-
 rum. De hac
 materia gra-
 viter habemus
 sanctionem
 Greg. XIII. in
 eius cons. 85.
 Humano.*

§. 26. Necnon constitutionem de eorundem fratrum
 nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium con-
 silio editam, quam cum irritanti decreto statuimus, & de-
 crevimus, & ordinamus, quod ex tunc de cætero perpetu-
 itatis futuris temporibus de cessione regiminis, & admini-
 strationis Ecclesiarum, & Monasteriorum, facta per eos,
 qui Ecclesiis, & Monasteriis ipsis præerunt, seu illa in ad-
 ministrationem, seu commendam, aut ut aliis unita, aut
 aliàs obtinebant, seu resignatione aliorum quorumcum-
 que beneficiorum Ecclesiasticorum, seu cessione juris
 in eis, vel ad ea quomodolibet competentis, aut priva-
 tionis, vel depositionis, aut censurarum fulminatione,
 etiam literis Apostolicis à nobis, & Sede Apostolica,
 etiam motu proprio pro tempore emanatis, quæ in ma-
 nibus Romani Pontificis factæ dicerentur contentis,
 etiam si super illis narratis fundaretur intentio, constare,
 & apparere deberet per publica instrumenta, vel docu-

menta authentica. Alioquin tam in iudicio, quam extra
 illud, narrativæ, & assertioni hujusmodi in præjudicium
 tertii minime stari, nec ex illis alicui præjudicium asserri
 debere, nisi de hujusmodi narrativa, & assertionem etiam
 in literis Apostolicis facta altero ex præmissis modis
 doceretur, innovamus, illamque perpetuis futuris tempo-
 ribus inviolabiliter observari mandamus.

§. 27. Et quia ad supradictam concordiam cum præfa-
 to Rege ob illius sinceram devotionem erga nos, & Se-
 dem prædictam ostensam, cum ad præstandam nobis re-
 verentiam, & filialem obedientiam, ad Civitatem nostram
 Bononiæ per nos accessit, consentimus, illamque
 inviolabiliter observari desideramus, illam veri contra-
 ctus, & obligationis inter nos, & Sedem Apostolicam
 prædictam ex una, & præfatam Regem, & Regnum suum
 ex altera partibus, legitime iniri, vim, & robur obtinere.

§. 28. Ac illis, & præsentibus in aliqua sui parte per
 quascumque literas, & gratias per nos, & successores nos-
 tros desuper concedendas derogari, clausulamque cum
 earundem derogatione præsentium latissime extendenda,
 ac quod eadem præsentibus literæ, & earum tenor pro ex-
 pressis habeantur in quibusvis supplicationibus pro tem-
 pore signatis appositam, nihil penitus operari, & illius
 vigore in literis Apostolicis super ipsis supplicationibus
 conficiendis quicquam, per quod præsentibus, aut alicui
 particulæ de contentis in eis derogaretur, seu derogari
 videretur, narrari non possit, & sic per quoscumque judi-
 ces, etiam Commissarios, etiam causarum Palatii Aposto-
 lici Auditores, & præfatæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales
 in quibusvis causis super præmissis, vel eorum aliquo
 pro tempore motis iudicari, definiti, & sententari de be-
 re, sublata eis aliter sententiandi, & definiendi omnimoda
 facultate, & auctoritate, necnon irritum, & inane quic-
 quid secus super iis, vel eorum aliquo à quoquam quavis
 auctoritate, etiâ per nos, & successores nostros præfatos,
 scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus.

§. 29. Volumus autem quod præfatus Rex præsentibus
 literas, ac omnia, & singula in eis contenta, quæ in prima
 futura Sessione præsentis Concilii Lateranensis appro-
 bari, & confirmari facere promisimus, infra sex menses à
 die approbationis, & confirmationis computandos non
 approbaverit, & ratificaverit, & ea perpetuis futuris tem-
 poribus in Regno suo, & omnibus aliis locis, & domi-
 niis dicti Regni per omnes Prælatos, & alias etiam Ec-
 clesiasticas personas, ac Curias Parlamentorum legi, pu-
 blicari, jurari, & registrari, ad instar aliarum Constitutio-
 num Regiarum, & de acceptatione, lectione, publica-
 tione, juramento, & registratione prædictis infra prædi-
 ctum tempus per omnium, & singulorum supradictorum
 patentes literas, aut authenticas scripturas nobis non
 transmissis, aut Nuntio nostro apud ipsum Regem exi-
 stenti, per eum ad nos destinandas non consignaverit,
 deinde singulis annis etiam legi, prout alias ipsius Fran-
 corum Regis Constitutiones, & ordinationes, quæ in viri-
 di sunt observantia, observari debent, inviolabiliter ob-
 servari cum effectu non fecerit, præsentibus literæ, & inde
 secuta quæcumque sint cassa, & nulla, nulliusque roboris
 vel momenti.

§. 30. Et cum omnium quæ in Regno, Delphinatu, &
 Comitatu prædictis aguntur, notitiam non habeamus,
 consuetudines, statuta, seu usus libertati Ecclesiasticæ, &
 auctoritati Sedis Apostolicæ quomodolibet præjudican-
 tia, si qua in Regno, Delphinatu, & Comitatu prædictis
 aliàs quam in præmissis existant, non intendimus nobis,
 & eidem Sedi in aliquo præjudicare, seu illa tacitè vel
 expressè quomodolibet approbare.

§. 31. Et nihilominus præfato Francisco, & pro tem-
 pore existenti Francorum Regi in virtute sanctæ obe-
 dientiæ mandamus, quatenus per se, vel alium, seu alios
 in dignitate Ecclesiastica constitutos præsentibus literas, ac
 omnia & singula in eis contenta, quando & quoties
 opus fuerit, publicari, & ea inviolabiliter observari fa-
 ciant. Contradiçtores cujuscumque dignitatis & præ-
 eminentiæ fuerint per censuras Ecclesiasticas, & pecu-
 narias pœnas, aliaque juris & facti quævis opportuna
 remedia, appellatione qualibet omnino postposita com-
 pescendo.

*Stabilimentum
 a. concordi-
 cum ipsius
 Regis, qui de
 nomia præ-
 naliter ha-
 Pont. obedi-
 tiam præ-
 sit.*

*Cui derogari
 non possit
 cernit.*

*Patium quo
 Rex infra
 certum tem-
 pus hanc con-
 cordiam in
 suo Regno ac-
 ceptari fa-
 ceat.*

*Declinatio
 a. concordia.*

*Observantia
 con. or. 10.
 Regem ex-
 tentioni de-
 mandat.*

*inula de-
uoria.* §. 32. Non obstantibus omnibus supradictis, aut si aliquibus communitate vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

*Forma vero supradicti mandati Apostolici sequitur,
& est talis.*

LEO EPISCOPUS,
Servus Servorum Dei: Venerabili fratri Episcopo N. & dilectis filiis Capitulo, singulisque Canonicis Ecclesie N. Salutem, & Apostolicam benedictionem.

*ma man-
u Apostol.
quo sup.* §. 33. Vitæ ac morum honestas, aliaque laudabilia probitatis & virtutum merita, super quibus dilectus filius N. apud nos fide digno commendatur testimonio, nos inducant, ut sibi reddamur ad gratiam liberales. Hinc est quod nos cupientes ut eidem N. juxta illius quæ olim per fel. record. Gregorium Papam IX. prædecessorem nostrum ad tunc Episcopum Noviomem. directa extitit, quæ incipit, Mandatum, & aliarum duarum illam immediatè sequentium decretalium formas de Canonicatu & præben. aut dignitate, personatu, administratione, vel officio vestræ vel alterius Ecclesie, aut alio beneficio, cum cura, vel sine cura, etiam si Parochialis Ecclesia, vel ejus perpetua Vicaria, aut Capella, sive perpetua Capellania ad vestram collationem, nominationem, seu præsentationem, & aliam quamcumque dispositionem provideri possit: Ac volentes præfatus N. meritorum suorum intuitu gratiam facere specialem, ipsumque N. à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis, à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innotatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, necnon omnia & singula beneficia Ecclesiastica, cum cura & sine cura, quæ præfatus N. etiam ex quibusvis Apostolicis dispensationibus obtinet, & expectat, ac in quibus, & ad quæ jus sibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualicumque sint, eorumque fructuum, reddituum, & proventuum veros annuos valores, ac huiusmodi dispensationum tenores præsentibus pro expressis habentes, motu proprio, non ad ipsius N. vel alicujus alterius pro eo nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, discretionis vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vobis pro alio non scripturimus qui simile mandatum, aut similem gratiam prosequatur, Canonicatum, & præben. aut dignitatem, personatum, administrationem, vel officium vestræ vel alterius Ecclesie, aut aliud beneficium Ecclesiasticum cum cura vel sine cura, etiam si Parochialis Ecclesia, vel ejus perpetua Vicaria, aut Capella, vel perpetua Capellania fuerit, ad vestram collationem, provisionem, præsentationem, nominationem, seu quamvis aliam dispositionem pertinet, etiam si dignitati, personatu, administrationi, vel officio huiusmodi cura imminet animarum, dummodo talis dignitas electiva non existat, cum creatione in Canonicum vestræ vel alterius Ecclesie, etiam si in ea statuto, & privilegio expressè caveatur, quod nulli de dignitate, personatu, administratione, vel officio provideri possit, nisi cum effectu illius Ecclesie Canonicus existat, Canonicatum huiusmodi Ecclesie, cum plenitudine juris Canonici, & non obstante de certo Canonicorum numero ad effectum huiusmodi dignitatem, personatum, administrationem, vel officium dumtaxat obtinendum, & non alias auctoritate Apostolica, tenore præsentium conferimus, & de illo etiam providemus, si quem, quam, vel quod post mensem, postquam præsentibus literis vobis præsentatæ fuerint, extra Rom. Curiam vacare contigerit, cum plenitudine juris Canonici, ac omnibus juribus & pertinentiis suis eidem N. conferatis, & de illo, aut illa provideatis, seu ipsum ad illam, vel illud præsentetis, aut nominetis, ipsumque N. in Canonicum, & in fratrem vestræ vel alterius Ecclesie ad effectum

tantum obtinendi dignitatem, personatum, administrationem vel officium huiusmodi recipiatis, stallum sibi in Choro, & locum in Capitulo, cum plenitudine juris Canonici assignetis, inducentes eundem N. vel procuratorem suum ejus nomine, in corporalem possessionem Canonicatus & præben. aut dignitatis, personatus, administrationis, vel officii, seu beneficii huiusmodi, juriumque, & pertinentium universorum prædictorum, defendentesque inductum, ac facientes N. vel pro eo procuratorem prædictum ad præbendas, aut dignitatem, personatum, administrationem vel officium, seu beneficium huiusmodi, quodcumque fuerit, ut moris est admitti, sibi quo de illius, vel eorum fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus universis integrè responderi. Non obstante de certo Canonicorum numero, ut præfertur, & aliis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac dictæ vestræ vel alterius Ecclesie juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia robotatis statutis, & consuetudinibus contrariis quibuscumque. Aut si vobis ab Apostolica sit Sede indultum, quod ad receptionem vel provisionem alicujus minime teneamini, quodque de Canonicatibus, & præbendis, seu dignitatibus, personatibus, administrationibus vel officiis vestræ vel alterius Ecclesie, aut aliis beneficiis Ecclesiasticis quibuscumque ad vestram collationem, provisionem, præsentationem, nominationem, seu quamvis aliam dispositionem, communiter vel divisim pertinet, nulli valeat provideri per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgent. generali vel speciali, cujuscumque tenoris existat, per quam præsentibus non expressam, vel totaliter non insertam, effectus huiusmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet vel differri, & de qua, cujusque toto tenore habenda sit in nostris literis mentio specialis. Seu si dictus N. præfatus non fuerit ad præstandum de observandis statutis, & consuetudinibus vestræ, vel alterius Ecclesie solitum juramentum, dummodo in absentia tua per procuratorem idoneum, & cum ad Ecclesiam ipsam accesserit, corporaliter præset. Data, &c.

§. 34. Dilectis filiis N. & N. ac N. Officialibus, Salutem & Apostolicam benedictionem. Hodie cupientes ut dilecto filio N. Clerico N. Diocesis, juxta illius quæ olim per fel. record. Gregorium Papam IX. prædecessorem nostrum ad tunc Episcopum Noviomem. directa extitit, quæ incipit, Mandatum, & aliarum duarum illam immediatè sequentium decretalium formas, de Canonicatu & præbendis, aut dignitate, personatu, administratione, vel officio Ecclesie N. aut alio beneficio Ecclesiastico, cum cura vel sine cura, provideri posset, motu proprio venerabili fratri nostro Episcopo N. & dilectis filiis Capitulo, singulisque Canonicis Ecclesie N. per alias nostras literas mandavimus, quatenus si eis communiter vel divisim pro alio non scriptissemus, qui simile mandatum, aut similem gratiam prosequeretur, eidem N. Canonicatum, & præbendas, aut dignitatem, personatum, administrationem, vel officium, aut beneficium Ecclesie N. aut aliud beneficium Ecclesiasticum, ad eorum collationem, provisionem, præsentationem, nominationem, seu quamvis aliam dispositionem communiter vel divisim pertinet, si quem, quam, vel quod, post mensem post præsentationem earundem literarum vacare contingeret, cum plenitudine juris Canonici, omnibus juribus, & pertinentiis suis, prout ad eos communiter vel divisim pertineret, conferrent, & assignarent, aut cum ad illa præsentarent, eligerent, nominarent, seu de illis providerent, prout in eisdem literis plenius continetur. Quocirca discretionis vestræ per Apostolica scripta motu simili mandamus, quatenus vos, vel duo, aut unus vestrum per vos, vel alium, seu alios, si Episcopus, Capitulum, & Canonicus prædicti Canonicatum, & præben. aut dignitatem, personatum, administrationem vel officium, aut beneficium huiusmodi eidem N. conferre, & assignare, ac de illis etiam providere recusaverint, seu distulerint aut negligentes fuerint, Canonicatum, præbendas, aut dignitatem, personatum, administrationem vel officium huiusmodi cum plenitudine juris Canonici, ac omnibus juribus

*Forma aliter
rius mandati
Apost. de quo
sup.*

bus, & pertinentiis supradictis, eidem N. conferre, & assignare, necnon eundem N. ad illa ut moris est admittere, & in Canonicatum recipere, & in fratrum stallo sibi in Choro, & loco in Capitulo assignatis, omniaque & singula alia in dictis literis contenta, alias juxta earundem continentiam ac formam in omnibus, & per omnia facere, & exequi curetis. Contradictores prout justitia suadebit ad hoc compescendo. Non obstant omnibus quæ in dictis literis volumus non obstare. Datum, &c. Pro regularibus autem similis forma illis conveniens detur, &c.

Dat. R. An. 4. die 18. Aug.

Nulli ergo omnino hominum, &c. Si quis, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexto decimo, xv. Kalen. Septembr. Pont. nostri Anno quarto.

Sequitur ejusdem Pontificis alia d. concordia confirmatio, Sacro Lateranensi Concilio approbante.

Edita An. D. 1516.

LEO EPISCOPVS, Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam. Sacro approbante Concilio.

Causa hujus constit.

Divina disponente clementia, per quam Reges regnant, & principes imperant, in eminenti Apostolatus specula, & super gentes & regna, meritis licet imparibus constituti, animo revolentes, quod etsi ea quæ pro salubri, & quieto regimine regnotum, & ad apicem & justitiam populorum, perpetua eorumdem Regnotum stabilitate, Regibus præsertim de fide Catholica, & de Republica Christiana, & Apostolica Sede benemeritis, laudabili, & provida nostra ordinatione cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus concessa, ac ad effectum hujusmodi gesta, statuta, ordinata, & decreta, factave sunt, plenam roboris obtineant firmitatem, illis nihilominus interdum sacro approbante Concilio nostræ innovationis, & approbationis robor adjicimus, ut eo firmiter illibata perdurent, quo sæpius erunt nostra auctoritate, ac etiam generalis Concilii præsidio communita, efficacemque operam circa eorumdem conservationem libenter adhibemus, ut Reges & ipsorum Regnotum personæ concessionibus, privilegiis, statutis, & ordinationibus hujusmodi in Domino plenè gaudentes, in pacis, & tranquillitatis, ac amœnitatis dulcedine conquiescant, & in eorum solita erga eandem Sedem devotione ferventius perseverent.

Concordia inter nos & Franciam in bulla præmissa.

§. 1. Nuper siquidem ut Ecclesia sponsa nostra in sancta unione conservaretur, & per Christi fideles sacris canonibus à Romanis Pontificibus, & sacris generalibus Conciliis dumtaxat editis uteretur, quasdam Constitutiones, quas de cætero loco pragmaticæ sanctionis, & contentorum in ea in Regno Franciæ pro bono pacis, & concordia, ac illius communi, & publica utilitate cum charissimo in CHRISTO filio nostro Francisco Francorum Rege Christianissimo, dum Bononiæ cum nostra Curia essemus, tractatas, & cum eisdem fratribus nostris diligenter examinatas, & de eorum consilio cum præfato Rege concordatas, & per ipsius Regis legitimum procuratorem acceptatas, de eorumdem fratrum consilio, & unanimi consensu statuimus, & ordinamus, prout in nostris literis desuper confectis plenius continetur, quarum tenor sequitur, & est talis.

Et nonne illa per Pontificem cum approbatione Concilii, iterato approbatur, quatenus Rex pro parte sua eandem observet.

Bulla ipsa est quæ præcedit, ideo non inseritur. §. 2. Nos igitur ut literæ ipsæ quæ ob id præcipuè editæ fuerunt ut in corpore mystico, sancta videlicet Ecclesia, perpetua charitas, & pax inviolata perdurent, & si qua membra dissentiant, ea commodè suo reinsertantur corpori, eoque magis observentur, quo clarius constiterit ipsas literas ea matura & salubri deliberatione à nobis dicto sacro Lateranensi approbante Concilio approbatas, & innovatas, qua statuta, & ordinata fuerunt, licet ad earundem literarum subsistentiam, & validitatem alia approbatione non indigerent, ad abundantiore tamen cautelam, ut eo tenacius observentur, & difficilius tollantur, quo tantorum Patrum fuerint majore approbatione munitæ, literas prædictas cum omnibus, & singulis statutis, ordinationibus, decretis, definitionibus, pactis, conventionibus, promissione, voluntate, ac pœnis,

inhibitione, aliisque, omnibus & singulis clausulis in eis contentis, illa præsertim qua volumus quod si præfatus Francorum Rex supradictas literas, ac omnia, & singula in eis contenta intra sex menses à data presentium computandos non approbaret, & ratificaret, & ea perpetuis futuris temporibus in Regno suo, & aliis locis, & Dominiis dicti Regni per omnes Prælatos, & alias Ecclesiasticas personas, ac Curias parlamentorum acceptari, legi, publicari, jurari, & registrari ad instar aliarum constitutionum regiarum, & de acceptatione, lectione, publicatione, juramento, & registratione prædictis intra prædictum tempus per omnium & singulorum supradictorum patentes literas, aut authenticas scripturas, nobis non transmitteret, aut Nuntio nostro apud ipsum Regem existenti per eum ad nos destinandum non consignaret, & deinde singulis annis etiam legi, prout alix ipsius F. Regis Constitutiones, & ordinationes, quæ in viridi sunt observantia, & observari debent, inviolabiliter observari cum effectu non fecerit, literæ ipsæ, & inde secuta quæcumque essent cassa, & nulla, nulliusque roboris, vel momenti, sacro Lateranensi Concilio approbante, Apostolica auctoritate, & potestatis plenitudine approbamus & innovamus, easque inviolabiliter, & irrefragabiliter observari, & custodiri mandamus, roborque perpetuæ firmitatis in eventum dictarum approbationis, & ratificationis, & non aliter, nec alio modo obtinere, omnesque in dictis literis comprehensos, ad ipsarum literarum ac omnium & singulorum in eis expressorum observationem, sub censuris & pœnis, ac aliis in eis contentis, juxta earundem literarum tenorem & formam teneri, & obligatos esse decernimus, & declaramus.

§. 3. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac omnibus illis quæ in dictis literis volumus non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque.

Clausula regatoria.

Nulli ergo, &c. Si quis, &c.

Dat. Romæ in publica sessione, in Lateranensi, sacrosancta Basilica solemniter celebrata, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sextodecimo, 14. Kalen. Januarii, Pontificatus nostri anno quarto.

Dat. P. An. die 19. Jul.

Sequitur d. constitutionis declaratio.

LEO EPISCOPVS, Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

Edita An. D. 1517.

Romanus Pontifex, cui tot tantaque in spiritualibus & temporalibus providenda incumbunt, rerum & temporum qualitate pensata, nonnulla prout ad cunctotum clericorum beneficia Ecclesiastica à Sede Apost. pro tempore impetrantium commoda & utilitates, ac litibus & fraudibus obviandum oportere conspiciat, salubriter ordinat & disponit.

Exordium.

§. 1. Nuper siquidem inter constitutiones ad laudem DEI & Christi fidelium pacem & quietem, de fratrum nostrorum consilio, cum charissimo in CHRISTO filio nostro Francisco Francorum Rege Christianissimo matura deliberatione concordatas, statuimus quod in provisionibus per quas personis quibusvis Regni Franciæ ac Delphinatus, & Comitatus Dien. & Valentin. de beneficiis vacantibus, seu certo modo vacaturis per nos & successores nostros & Sedem prædictam, etiam motu proprio, etiam promotis ad Ecclesias Cathedralis, & Metropolitanas & Monasteria (ut obtenta per eos beneficia retinere possent) fieri contingeret, illorum verus annuus per florenos aut ducatos auri de Camera, aut libras Turon. seu alterius monete valor secundum communem estimationem exprimi deberet, alioquin gratiæ ipsæ essent ipso jure nullæ.

In concordia Franciæ inter nos & Franciam, quæ verus annuus beneficiorum exprimitur, ut hic sup.

§. 2. Cum autem, sicut accepimus, sæpè contingeret personas Regni & Delphinatus ac Comitatus hujusmodi, vacatione beneficiorum in locis remotis Regni ac Delphinatus, & Comitatus eorumdem, per obitum pro tempore vacantia intellecta, eorum veri valoris notitiam haberi non posse, & valoris hujusmodi notitia non habita, ad illa à Rom. Pont. impetrandum, celerem Nuntium ad Sedem prædictam destinare, & signaturam supplicacionis super illorum impetratione, cum facultate verum annuum,

Ex causis, ut sem hic præfissis.

annuum valorem beneficiorum hujusmodi in literarum super hujusmodi supplicationibus expeditione augendi obtinere ad effectum possessionem beneficiorum hujusmodi assequendi, literas super hujusmodi impetrationibus, cum minus vera valoris beneficiorum eorundem expressione expedire, & absque eorum culpa, diligentia & expensis pro impetratione hujusmodi obtinenda factis, & gratia eis à nobis concessa, & illius effectu frustrari, ac per posteriores (qui nulla habita diligentia cum expressione veri valoris eadem beneficia à Sede prædicta impetrarunt) excludi, ac desuper propterea molestari.

§. 3. Nos qui subditorum nostrorum commoda libenter procuramus, ac eos à litibus & expensis, quantum cum Domino possumus relevamus, motu proprio ac ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine statuimus & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus impetrantes beneficia Ecclesiastica in Regno, Delphinatu & Comitatu prædictis per obitum dumtaxat vacantia, si verum annum valorem beneficiorum in literis Apostolicis, quæ super dictis beneficiis expeditæ non fuerint, non expresserint, infra annum à die datarum literarum earundem computandum, valorem ipsum malè expressum corrigi per officiales, ad quos expeditio literarum hujusmodi pertinet, & correctiones literarum earundem fieri consueverunt petere, ipsique officiales ipsarum literarum expeditioni præsidentes, ad eorundem impetrantium simplicem petitionem, valorem ipsorum ad verum annum valorem, juxta petentium voluntatem in eisdem literis reducere, & corrigere, ipsique impetrantes pro augmento valoris expressi dumtaxat annuam Cameræ Apostolicæ solvere debeant & teneantur.

§. 4. Decernentes quascumque impetrationes posteriores de dictis beneficiis ratione non expressione veri valoris hujusmodi, infra dictum annum factas, nullius roboris vel momenti esse, & pro infectis haberi debere. Nulli, &c.

Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ 1517. Kal. Octobris, Pont. nostri Anno quarto.

XXI. De Prædicatorum verbi DEI munere, examine, & approbatione.

Approbatio & examen hujusmodi regulariter spectat ad Ordinarios locorum, ita disponente Concil. Trid. Sess. 5. cap. 2. & Sess. 24. c. 4. ac ita etiam jubente Clem. VIII. in sua const. 115. Quæcumque. Quo vero ad eorum officium habes Concil. Trid. Sess. 5. c. 2. Sess. 24. c. 4. & Sess. 25. in cap. de Purgatorio.

Quoad prædicationem verbi Dei vide quæ statuit Greg. XV. in sua const. 18. Inscrutabili, infr. tom. 4.

LEO EPISCOPVS, Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam. Sacro approbante Concilio.

Supernæ Majestatis præsidio, per cujus ineffabilem Sprovidentiam cælestia simul & terrena diriguntur, super gregem Dominicum nobis commissum, speculatoris officium (quantum imbecillitati nostræ concedatur) exercentes, totaque mente nobiscum ipsi revolventes inter alia complura & magna ad nos pertinere, ut munus prædicationis, quod in Ecclesia Dei præcipuum, ac per necessarium, magnique fructus atque utilitatis, dummodo rectè & ex sincera charitate erga Deum & proximum præceptisque & exemplis sanctorum Patrum, qui hæc profitentes cum fidei fundatione & propagatione plurimum Ecclesiæ contulerunt, exercentur, quippe quod Redemptor noster primus fecit, & docuit, & ejus præcepto & imitatione duodenus ille Apostolorum numerus, quasi totidem cæli Dei veri gloriam enarrantes per Orbem terrarum, universum genus humanum, quod sub peccati jugo vetusta servitute continebatur, sensum ab eorum tenebris educentes, & ad perpetuam salutis lucem excitantes, verbum ipsum in omnem terram, & in fines orbis terræ, tum ipsi prius, tum deinde sui successores

longè lateque propagaverunt, altissimeque fundarunt, ut qui nunc tantum subeunt onus, meminisse debeant, creberrimeque secum revolvere, præter auctoris ipsius, ac fundatoris JESU CHRISTI sapientissimi Redemptoris, Petri etiam & Pauli, cæterorumque Apostolorum & Domini Discipulorum se vices, quoad hoc officium, subire, ac sustinere.

§. 1. Sane fide dignorum relatione percepimus, quod nonnulli Prædicatores nostris temporibus (quod dolenter referimus) non attendentes, se eorum, quos diximus, & insuper Sanctorum Ecclesiæ Doctorum, aliorumque sacrum Theologium profitentium, qui assistendo jugiter Christianis, ac se falsis prophetis rectam fidem subvertere annitentibus opposcentes, Ecclesiam militanter illam prius, per se talem eam esse manifestarunt, officium exercere, & non nisi utilia concurrenti eorum sermonibus populo ad vitiorum extirpationem, virtutum laudem, animarum denique salutem fidelium, meditando & perficienda debere assumere, multa tamen & varia contra institutiones & exempla, quæ diximus, quandoque etiam scandalosa populis prædicare, quod mentem certè nostram mirum in modum commovit, dum nobiscum ipsi mente volvimus, quod illi officii immemores sui, in suis sermonibus non ad utilitatem audientium, sed ad suam potius ostentationem laborantes, vanis quorundam auribus blandiuntur, qui ad hoc jam devenisse apparent, ut verificetur dictum Apostoli ad Timotheum ita scribentis: Erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebant, sed ad desideria cocervabant sibi magistros prurientes auribus, & à veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur, quorum falsas & inanes mentes, prædicantes ipsi præfati, non modò in rectam veramque viam reducere minime student, sed illas majoribus etiam erroribus implicant, dum sine ulla canonum attestazione, vel reverentia, imò contra ipsas canonicas sanctiones, sacræ Scripturæ sensum multifariam pervertentes, temereque ac perperam plerumque interpretantes, contra veritatem prædicare, terroresque ac minas, multaque mala propediem affuturam, jamque ingruentiam, nulla prorsus legitima ratione muniti, sed sub dumtaxat sensu obsequentes comminantur, repræsentant, adesseque asseverant, plerumque etiam vana quædam & inania, & alia hujusmodi populis ingerere, & (quod enormius est) ab æternitatis lumine, & sancti Spiritus admonitione, aut infusione illa se habere asserere audent. Cumque ij sub confictorum miraculorum mendaciis varios errores fraudesque disseminant, denique populos, quos in Evangelica doctrina sedulò instruere, & in vera fide retinere & conservare deberent, sermones suos à sensu & præceptis universalis Ecclesiæ retrahentes, à sacrisque constitutionibus, quas maxime sequi deberent, deviantes, auditores suos amoveant, ac longè faciunt à salute. Per hæc namque & alia hujusmodi simpliciores homines, ut ad deceptionem procliviores, à via salutis & obedientia Rom. Ecclesiæ deviantes, in errores varios perfacile inducuntur.

§. 2. Propterea Gregorius hujus muneris peritissimus, & fervore charitatis incensus, prædicatores vehementer hortatur & monet, ut dicturi ad populum, prudentes cautique accedant, ne dicendi impetu rapti, verborum erroribus quasi jaculis audientium corda configant, & cum sapientes fortasse videri desiderant, decepti speratæ virtutis compagem insipienter discindunt. Sæpè namque verborum effectus amittitur, cum loquacitate importuna, vel incauta, audientium corda levigantur. Et insane in nullo alio rudem ij plebem majori damno scandaloque afficiunt, quam cum vel tacenda prædicant, vel falsa & inutilia docendo, eam in errorem inducunt. Quæ quoniam huic sacræ religioni divinitus institutæ, ut nova & aliena, omninò contraria esse noscuntur, gravi certè accuratoque sunt examine digna, ne scandalum populo Christiano, & suorum auctorum, ac aliorum animabus interitum pariant.

§. 3. Nos igitur sanctæ Dei Ecclesiæ (cui disponente Domino præsidemus, quæ quidem unum est, & Deum unum prædicat, colit, ac unam fidem firmiter & sincere confitetur, juxta illud Prophetæ vaticinium: Qui habet

Prædicatores tamen aliqui scandalosa quandoque proponunt.

ideo Gregorius vult prædicatores hortari ut hic

Et hic Pontifex jubet Prædicatores ebera prius examinare & approbare

impetratio

impetrationes

dat. Romæ

Leo An. D.

implicationis

Et hic Pontifex

bitate facit unius moris in domo) uniformitatem, quantum cum Deo possumus, post habitam reducere, & retentam conservare, quique populo verbum Dei predicant, tales esse cupientes, ut eorum predicatione Ecclesia nullum scandalum patiat, & si qui corrigibiles sunt, ab his, quae proximis nostrisque temporibus praesumpserunt, cum nonnullos eorum, praeter illa quae diximus, in predicationibus non viam amplius Domini in virtute docentes, non Evangelium, ut deberent, explanantes, sed conficta miracula, & nova ac falsa vaticinia, aliaque levitia & ab anilibus fabulis parum distantia, magnamque scandalum parientia, nulla devotionis & auctoritatis, ejusque improbantis, ac repellentis haec, habita ratione, vastis clamoribus imprimere, ac suadere ubique conantes, & ne Pontificali quidem dignitate fulgentibus, & aliis Ecclesiae Praelatis parentibus, quibus potius honorem, ac reverentiam exhibere deberent, sed in eorum personas, ac statum audacter, ac temere invehi consuevisse, & alia hujusmodi commisisse constat, in futurum abstinere, ut tam periculosum & contagiosum malum, ac mortifera pestis radicibus evellatur, & arefactum ita penitus deleatur, ut nec memoria ejus remaneat, sacro approbante Concilio statuimus & ordinamus, ut nullus tam clericus saecularis, quam cujuscumque etiam Mendicantium Ordinis regularis, aut quivis alius, ad quem facultas predicandi, tam de jure quam de consuetudine vel privilegio, aut alias pertinet, ad hujusmodi officium exercendum admittatur, nisi prius per Superiorem suum respectivè diligenter examinatus, (in qua re conscientiam ipsius Superioris oneramus) ac morum honestate, doctrina, probitate, prudentia, & vitae exemplaritate ad illud aptus & idoneus reperiatur, & hic, quocumque postea predicaturus accesserit, de hujusmodi examine & idoneitate sua per literas authenticas, seu alias sui examinatoris, approbatorisque Episcopis & aliis locorum Ordinariis fidem legitime faciat.

Admissioque Evangelium juxta sensum DD. approbatorum predicare tenent. Ad hoc vide notata in rub.

Futura predicere, &c. non debent.

Consi. Clem. V. de privilegiis observant.

§.4. Mandantes omnibus qui hoc onus sustinent, quique in futurum sustinebunt, ut Evangelicam veritatem & sanctam Scripturam juxta declarationem, interpretationem, & ampliationem Doctorum, quos Ecclesia vel usus diuturnus approbavit, legendosque haecenus recipit, & in posterum recipiet, praedicent & explanent, nec quidquam ejus proprio sensui contrarium aut dissonum adjiciant, sed illis semper insistant, quae ab ipsis sacrae Scripturae verbis, & praefatorum Doctorum interpretationibus ritè & sanè intellectis, non discordant.

§.5. Tempus quoque praefixum futurorum malorum, vel Antichristi adventum, aut certum diem iudicii praedicare, vel asserere nequaquam praesumant, cum veritas dicat: Non esse verum nosse tempora, vel momenta, quae Pater posuit in sua potestate, ipsosque qui haecenus similia asserere ausi sunt, mentitos, ac eorum causa reliquorum etiam rectè praedicantium auctoritati non modicum detractum fuisse constat, inhiabentes omnibus & singulis clericis saecularibus vel regularibus praefatis, caeterisque cujuscumque status, gradus, & Ordinis existant, qui hoc onus assument, ne de caetero in sermonibus suis publicis, alia quaeque futura ex literis sacris constanter praedicere, nec illa à Spiritu sancto vel divina revolatione se habuisse affirmare, & alienas inanes divinationes asseverando, aut alio quocumque modo tractanda assument, sed ex divinae vocis praeepto Evangelium omni creaturae cum vitiorum detestatione, & virtutum commendatione & enucleant & declarent, & pacem ac dilectionem mutuam à Redemptore nostro tantopere commendatam, ubique foventes, non scindant vestem inconsutilem Christi, sed ab Episcoporum & Praelatorum, ac aliorum Superiorum, eorumque status scandalosa detractio, quos coram vulgo & laicis non modo incautè, seu etiam intemperanter reprehendunt & mordent, & ab eis male gestorum expressis quandoque nominibus aperta & manifesta redargutione abstineant.

§.6. Denique constitutionem felicis record. Clementis Papae V. quae incipit, Religiosi, quam tenore praesentium innovamus & approbamus, inviolabiliter ab eis observari debere decernimus, ut hac ratione ad utilitatem populi praedicantes, & cum Domino lucrificantes, talentum

quod ab illo acceperant, superlucrari, & ejusdem gratiam & gloriam consequi mereantur.

§.7. Caeterum si quibusdam eorum Dominus futura quaedam in Dei Ecclesia inspiratione quapiam revelavit, ut per Amos Prophetam ipse promittit, & Paulus Apostolus praedicatorum princeps, Spiritum, inquit, nolite extinguere, prophetias nolite spernere; hos aliorum fabulorum, & mendacium gregi connumerari, vel aliter impediri minimè volumus. Extinguitur namque ipsius gratia spiritus, Ambrosio teste, si incipientibus loqui fervor contradictione sopitur, & tunc Spiritui sancto injuria certè fieri dicitur. Et quoniam res magni momenti est, eo quod non de facili credendum sit omni spiritui, sed sint probandi spiritus, teste Apostolo, an ex Deo proveniant, volumus, ut lege ordinaria tales asserat inspirationes, antequam publicentur, aut populo praedicentur, ex nunc Apostolicae Sedis examini reservatae intelligantur. Quod si sine morae periculo id fieri non valeret, aut urgens necessitas aliud suaderet, tunc eodem ordine servato, Ordinario loci notificentur, ut ille adhibitis secum tribus, aut quatuor doctis & gravibus viris, hujusmodi negotio cum eis diligenter examinato, quanto id expedire videbunt, (super quo eorum conscientias oneramus) licentiam concedere possint.

§.8. Si qui autem contra praemissorum aliquod committere quidquam ausi fuerint, ultra poenas contra tales à jure statutas, excommunicationis etiam sententiam, à qua non nisi à Romano Pontifice, praeterquam in mortis articulo constituti, absolvi possint, eos incurrere volumus. Et ut eorum exemplo alii attentare similia minimè audeant, eis praedicationis etiam officium interdictum esse perpetuò decernimus.

§.9. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus, ac privilegiis, & indultis, & literis Apostolicis, Ordinibus, & personis praefatis, etiam in Mari magno comprehensis, ac etiam à nobis approbatis, innovatis, vel etiam de novo concessis, quae quoad hoc nolumus eis in aliquo suffragari. Nulli ergo, &c.

Dat. Romae in publica Sessione in Lateranen. Sacrosancta Basilica solemniter celebrata, Anno Incarnationis Dominicae 1516. 14. Kalen. Janv. Pont. nostri Anno 4.

Moderatio & declaratio indulgentiarum, quibuscumque Mendicantium & aliorum Religiosorum Ordinibus, & eorum Tertiariis concessorum.

XXII.

Aliam moderationem quoad omnes Regulares edidit Pius IV. in constit. 94. In principis, ubi omnia Religiosorum privilegia reduxit ad terminos Conc. Trid. & illi contraria revocavit. Quod & id ipsum Concilium statuit in sess. 25. cap. 22.

Quo verò ad Tertiarios, vide primam eis Regulam à B. Francisco traditam, & à Nicol. IV. approbatam in ejus constit. 2. Supra, ubi notavi.

LEO EPISCOPUS, Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam. Sacro approbante Concilio.

Edita Au. D. 1516. & 1518.

Um intra mentis arcana revolvimus, & diligenti consideratione pensamus operosa sollicitudinis studia, continuoque labores, pro divini nominis gloria, exaltatione Catholicae fidei, Ecclesiae unitate servanda, & institutione ac salute fidelium animarum per Coepiscopos, eorumque Superiores, in diversis partibus ad regimen suarum Ecclesiarum à Sede Apostolica constitutos, necnon per Fratres diversorum Ordinum, praesertim Mendicantium indefesse & indefinenter impensos, tanta ex eorum in vinea Domini fructuosis operibus, & opportunè ac laudabiliter gestis, cordi nostro provenit satisfactio ut his quae ad pacem & quietem inter eos conservandam conducere cognoscimus, omni studio intendamus.

Causa huiusmodi continet.

§.1. Novimus enim Episcopos ipsos in partem sollicitudinis nostrae assumptos fuisse, quorum honor, & sublimitas, testante Ambrosio, nullis potest comparationibus adaequari. Religiosos etiam in agro Dominico pro Christianae

Episcopalis dignitas est reverentior, & Mendicantium operum fructuosissimi sunt.

Christianæ Religionis defensione & ampliacione complura fecisse, ac uberes fructus protulisse, & in dies singulos proferre, ita ut eorundem Episcoporum, ac Religiosorum bonis operibus orthodoxam fidem incrementa sumpserit, & per Orbem terrarum undique dilatata fuisse, fidelium nullus ignoret. Et sicut ipsi sæpe numero vigilantissima & solerti cura schismata in Dei Ecclesia extinguere, & Ecclesiæ unitatem reddere, & ut eidem Ecclesiæ pacis tranquillitas daretur, innumeros labores subire non dubitarunt, ita quoque par est, eos inter se nostris provisionibus pacis vinculo, ac fraterna charitate, & unitate conjungi, ut eorum concordia doctrina & mutuis operibus uberiores in Ecclesia Dei fructus proveniant.

§. 2. Sanè cupientes, ut jura spiritualia quæ ad Dei laudem, & Christi fidelium animarum salutem pertinent, & quorum in exercitium præfatis Episcopis & eorum Superioribus in suis Dioccesibus (cum ipsi in partem sollicitudinis, ut præfertur, assumpti, ac dioceses distinctæ, & cuilibet eorundem Episcoporum assignatæ fuerint) commissum extitit ut per ipsos Episcopos exerceantur, & jus illa liberè exercendi, quantum fieri potest, eis illæsum præservetur. Et si aliqua dictis Fratribus Mendicantibus in eorundem Episcoporum lætionem per Romanos Pontifices prædecessores nostros, & Sedem Apostolicam concessa fuerint, concessiones hujusmodi eisdem Religiosis factas in subsequenti duximus moderandas, ut ipsi Fratres potiùs ab eisdem Episcopis omni cum charitate foveantur, quam aliquo modo molestentur, & inquietentur. Una enim est Regularium, Sæcularium, Prælatorum & subditorum, exemptorum & non exemptorum universalis Ecclesiæ, extra quam nullus omninò salvatur, eorumque omnium unus Dominus, una fides. Et propterea decet eos, qui ejusdem sunt corporis, unius etiam esse voluntatis, & sicut Fratres nexu invicem charitatis adstricti sunt, sic non convenit alterum in alterius injuriam seu jacturam proflite, dicente Salvatore, Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos.

§. 3. Ad conservandam igitur inter Episcopos, & eorum Superiores, Prælatos & Frates hujusmodi mutuam charitatem, & benevolentiam, divini quoque cultus augmentum, pacemque & tranquillitatem universalis Ecclesiæ status, quod ita demùm fieri posse cognoscimus, si unicuique quantum fieri potest, sua jurisdictione conservetur, sacro approbante Concilio statuimus & ordinamus, quod Episcopi, & eorum Superiores & alii Prælati præfati, parochiales Ecclesias ad eosdem Frates ratione locorum suorum legitime spectantes, quoad ea, quæ ad Parochianorum curam, & Sacramentorum conservationem, administrationemque pertinent, (sine tamen visitorum insolito gravamine, vel impensa) visitare, & illarum curam gerentes, & circa illam delinquentes, si Religiosi fuerint, juxta ipsius Ordinis regularia instituta, intra septa Regularis loci, Sæculares verò presbyteros, & Frates hujusmodi beneficia obtinentes, liberè tanquam suæ jurisdictioni subjectos punire.

§. 4. Ac tam Prælati, quam presbyteri sæculares, qui vinculo excommunicationis ligati non fuerint, Missas in Ecclesiis domorum eorundem, devotionis causa celebrare volentes, celebrare possint, ipsique Fratres tales celebrare volentes, libenter recipere debeant.

§. 5. Ac ab eisdem Prælatis ad processiones solemnes pro tempore faciendas requisiti, (dummodo eorum loca suburbana ultra unum milliariè à Civitatibus respectivè non sint remota) accedere.

§. 6. Necnon Superiores eorundem Fratrum, Frates, quos ad audiendas confessiones subditorum eorundem Prælatorum tempore elegerint, eisdem Prælatis personalter exhibere, ac præsentare (si eos sibi exhiberi, & præsentari petierint) alioquin eorum Vicarii (dummodo ad Prælatos ultra duas dietas accedere non cogantur) omninò teneantur. Possintque illi per eosdem Episcopos, & Prælatos super sufficienti literatura, & aliqua saltem hujusmodi Sacramenti peritia duntaxat examinari. Talibusque præsentatis admissis, vel etiam indebitè recusatis contententes, constitutioni, quæ incipit, Omnis utriusque sexus, quoad confessionem duntaxat, satisfecisse censentur.

§. 7. Ipsique Fratres etiam forensium confessiones audire valeant, laicos tamen & clericos sæculares à sententiis ab homine laico nullatenus absolvi possint. Euchariæ verò, & Extremæ unctionis, aliaque Ecclesiastica Sacramenta, illis quorum etiam infirmitas, ac decedentium confessiones audierint, dicentibus proprium sacerdotem illa sibi dare denegasse, dare nequeant, nisi denegatio sine legitima causa facta, vicinorum testimonio probata, aut requisitio eorum Notario publico facta doceretur. Eorundem verò Fratrum obsequio insistentibus, Sacramenta hujusmodi nullatenus ministrare valeant, nisi illorum durante obsequio.

§. 8. Pacta autem & conventiones inter eosdem Frates, & Prælatos, atque Curatos pro tempore inita valeant, nisi per subsequutum Capitulum proximum generale vel provinciale, refutata, ac per eos refutatio hujusmodi intimata debito tempore fuerit.

§. 9. Parochias autem cum Cruce ad levanda funera eorum, qui apud Ecclesias domorum, & locorum eorundem suam elegerint sepulturam, intrare non possint, nisi prius præmonito, & requisito, ac non recusante Parochiano presbytero, & tunc sine ejus, ac Ordinarii præjudicio, nisi eisdem Fratribus super hoc antiqua consuetudo, quæ sit in viridi observantia, & cum pacifica possessione, suffragetur.

§. 10. Volentes quoque sepeliri in habitu eorundem Fratrum, in claustro non degentes, sed in propriis domibus habitantes, in eorum ultima voluntate sepulturam sibi eligere possint.

§. 11. Quodque Fratres ipsi ad ordines promovendi, per Ordinarios de grammatica, & sufficientia examinati, & dummodo competenter respondeant, per eosdem Ordinarios liberè admitti, ac nullatenus in eorum Ecclesiis seu domibus, aut aliis eorum locis ab alio, quam à Diocesano Episcopo, vel ejus Vicario, super hoc cum debita reverentia requisito, & absque rationabili causa contradicente, vel eo à Diocesi absente, ad dictos Ordines promoveri debeant.

§. 12. Nec ab alieno Episcopo consecrationem Ecclesiæ, vel Altaris, aut Cæmeterii benedictionem petere, seu in Ecclesiis per eos pro tempore ædificandis, primum lapidem per alienum Episcopum poni facere possint, nisi ubi Ordinarius bis, aut ter cum debitis reverentia, & instantia requisitus, sine legitima causa id recusaverit.

§. 13. Et absque Curatorum consensu, sponsum & sponsam benedicere nequeant.

§. 14. Et ut debitus honor Matri Ecclesiæ reddatur, tam ipsi Fratres, quam alii clerici sæculares, etiam super hoc Apostolicæ Sedis privilegio muniti, die Sabbati Majoris hebdomadæ, antequam campanam Cathedralis, vel Matri Ecclesiæ pulsaverint, campanam in Ecclesiis suis pulsare minimè possint: contrafacientes penam centum ducatorum incurrant.

§. 15. Censuras autem per eosdem Ordinarios latis, & promulgatas, ac in Matri Ecclesia Civitatum, necnon in Collegiatis, & Parochialibus Ecclesiis Castrorum & Oppidorum respectivè solemniter publicatas, quando super hoc ab eisdem Ordinariis requisiti fuerint, in Ecclesiis domorum suarum publicare, ac servare.

§. 16. Et ut animarum utriusque sexus Christi fidelium saluti uberius consulatur, illos quorum confessiones pro tempore audierint, cujuscumque status, & conditionis fuerint, ad solvendum decimas, sive aliam bonoram, seu fructuum quotam, in locis in quibus decimæ ipsæ, aut similia solvi consueverunt, etiam sub onere conscientiarum suarum monere, & hortari, ipsique etiam illos solvere recusantibus absolutionem denegare, & super hoc requisiti, id populo etiam publicè prædicare, & persuadere teneantur.

§. 17. Conservatores autem eisdem Fratribus pro tempore à Sede Apostolica deputandi, doctrina & probitate præstantes, & in Ecclesiastica dignitate constituti esse debeant, & coram eis per eosdem Frates, quibus dati fuerint, ultra duas dietas à loco suæ solite habitationis nullus trahi possit, privilegiis super hoc alijs eis concessis, nullatenus suffragantibus.

Inter Episcopos & Mendicantes serventur.

Volentes sepeliri cum habitibus, sepulturam eligere possint.

Ordines ab Episcopis recipiant.

Et Ecclesiæ consecrationem.

Sponsos non benedicant.

Campanam die Sabbati Majoris post Cæmeterium pulsare.

Censuras Ordinariarum servent & publicent.

Decimarum solutionem servent.

Conservatores habeant.

Itaque pro con-

Episcopi eorum, & in

Episcopi in eorum Ecclesiis

ad Processiones ire cogantur.

Quid habet Conc. Trid. c. 13.

Hic idem ultra d. Concilium statuit.

Qui V. in cons. c. 13. Romani.

Quoniam ad Religionem non recipiantur.

§. 18. Excommunicati quoque Ordinem Mendicantium profiteri volentes, ubi de interesse tertii ageretur, absolvi non possunt, nisi previa satisfactione. Procuratores quoque & negotiorum gestores, ac operarii eorundem Fratrum servitii insistentes, sententiis excommunicationis promulgatis illaqueati sint, & esse censentur, si illis causam dederint, aut dantibus consilium, auxilium, vel favorem praestiterint.

Tertiaris in propriis domibus degentes nisi laici reputantur.

§. 19. Fratres autem, & Sorores tertii Ordinis, necnon Mantellati, Corrigiati, Pizochate, Cordellati, & alii quocumque nomine nuncupati, in propriis domibus habitantes, sepulturam ubi voluerint eligere valeant. Sed die Paschatis tantum Eucharistiam, necnon extremam unctionem, caeteraque Ecclesiastica Sacramenta (Poenitentiae sacramento dumtaxat excepto) a proprio sacerdote recipere, & ad onera, quae laicis incumbunt, perferenda teneantur, ac in foro saeculari coram iudicibus saecularibus conveniri possint. Et ne censura vilescat Ecclesiastica, & minoris auctoritatis interdicti sententia reputetur, iidem dicti Tertii Ordinis ad divina audienda, in Ecclesiis suorum Ordinum, tempore interdicti nullatenus admittantur, si causam dederint interdicto, vel causam ipsam nutriant, seu foveant, aut dantibus auxilium, consilium vel favorem quoquo modo praestiterint.

Secum si claustrales virgines, &c. Hoc declaratur hic infra.

§. 20. Collegialiter autem viventes, seu cum Claustralibus habitantes, ac mulieres virginales, seu caelibem, aut castam vidualem, expresso voto, & sub dicto habitu vitam ducentes privilegiis, quibus Fratres Ordinis cujus Tertiae Regulae habitum gerunt, gaudere debeant. Omnia etiam & singula supradicta ad reliquos Religiosos Ordinum quorumcumque extendi, & per eos etiam servari debere volumus, atque decernimus. Salvis tamen in reliquis desuper non expressis, tam Episcoporum, quam Fratrum & aliorum Religiosorum praescriptorum iuribus, quibus per praemissa in aliquo praedictis, seu quicquam innovare non intendimus.

Derogatio constitutionum.

§. 21. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac statutis & consuetudinibus dictorum Ordinum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis; privilegiis quoque, & indultis, ac literis Apostolicis contra praemissa, seu aliquod praemissorum, eisdem Ordinibus concessis, etiam in Mari Magno contentis; quibus (etiam si ad illorum derogationem de eis eorumque totis tenoribus specialia, specifica, expressa, individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quavis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma servanda esset, illorumque tenores praesentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes) specialiter & expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque. Decernentes ex nunc irritum & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Ordinarii & Mendicantes omnino serventur.

§. 22. Eisdem insuper Fratres in virtute sanctae obedientiae monemus, ut eosdem Episcopos loco sanctorum Apostolorum subrogatos, pro debita, & nostra ac Apostolicae Sedis reverentia, congruo honore, & convenienti observantia venerentur. Ipsos quoque Episcopos hortamur, ac per viscera misericordiae Dei nostri requirimus, ut Fratres ipsos affectu benevolente prosequentes, charitative tractent, ac benigne foveant, seque illis minime difficiles, aut duros, vel morosos, sed potius faciles, mites, propitios, piaque munificentia liberales exhibeant, ac in omnibus praedictis, tanquam in agro Dominico cooperatores, eorumque laboris participes, propria benignitate recipiant, eorumque jura omni cum charitate custodiant, atque defendant, ut tam Episcopi, quam Fratres praefati, (quorum opera veluti lucernae ardentes supra montem positae, omnibus Christi fidelibus lumen praebere debent) ad Dei laudem, fidei Catholicae exaltationem, populorumque salutem, de virtute in virtutem proficiant, ac exinde largissimo bonorum omnium retributore Domino perennis vitae praemium consequi mereantur.

Sanctio penultima.

§. 23. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, ordinationis, voluntatis, derogationis, decreti, monitionis, exhortationis, & requisitionis

nis infringere, vel ei casu temeraria contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se noverit incursum.

Datum Romae in publica Sessione, in Lateranen. Sacrosancta Basilica solemniter celebrata, Anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo sextodecimo, xiv. Kalen. Januarii, Pont. nostri Anno quarto.

Dat. P. die 13. D.

Sequitur declaratio d. bullae quoad Tertiaris.

LEO PAPA X. Ad futuram rei memoriam.

Edita die 15. 18.

Nuper in sacro Lateranensi Concilio in reformatione privilegiorum Religiosis concessorum, inter alia statum, quod Fratres & Sorores Tertii Ordinis, necnon Mantellati, Corrigiati, Pizochate, Cordellati, & alii quocumque nomine nuncupati, in propriis domibus habitantes, sepulturam ubi voluerint, eligere valeant, sed die Paschatis tantum Eucharistiae ac extremam unctionem, caeteraque Ecclesiastica sacramenta (poenitentiae sacramento dumtaxat excepto) a proprio sacerdote recipere, & ad onera quae laicis incumbunt perferenda teneantur. Et ne censura vilescat Ecclesiastica, & minoris auctoritatis interdicti sententia reputetur, iidem dicti Tertii Ordinis ad divina audienda nullatenus admittantur, si causam dederint interdicto, vel ipsam causam nutriant, aut foveant, aut dantibus auxilium, consilium, vel favorem quoquo modo praestiterint. Collegialiter vero viventes, seu cum claustralibus habitantes, ac mulieres virginales, seu caelibem, aut castam vidualem, expresso voto, & sub dicto habitu vitam ducentes, privilegiis quibus Fratres Ordinis, cujus Tertiae regulae habitum gerunt, gaudere debeant, prout in constitutione dicti Lateranensis Concilii, eodem approbante Concilio desuper edita plenius continentur.

Relatio bullae.

§. 1. Cum autem sicut accepimus, a quibusdam nimium curiosis vertatur in dubium, an votum praedictum de voto solemniter religionis intelligatur, cum illud tria substantialia comprehendat, obedientiam scilicet, paupertatem, & castitatem, & circa dictas mulieres virginales, seu castam vidualem vitam ducentes, de virginitate, & castitate tantummodo mentio fiat.

Causa de latere.

§. 2. Nos ad tollendum omne dubium, motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicae potestatis plenitudine, harum serie decernimus & declaramus, quod in praemissis de voto solemniter Religionis minime intelligi debeat, ita ut mulieres virginales, aut caelibem vitam simpliciter viventes, etiam in consanguineorum, & affinium suorum, aut propriis domibus, vel seorsum habitantes, privilegiis & immunitatibus praedictis, in omnibus & per omnia frui & gaudere debeant.

Declaratio.

§. 3. Non obstantibus omnibus illis, quae in d. Constitutione nostra volumus non ob stare, caeterisque contrariis quibuscumque.

Derogatio constitutionum.

Datum Romae, sub annulo Piscatoris, die prima Martii 1518. Pontificatus nostri Anno quinto.

Dat. P. die 1. Martii.

De electione Praelatorum Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia, eorumque a fratribus Conventualibus sejunctione.

XXIII.

Vtraque disposita, deinde concessa fuit ab istomet Pontifice praecedentia eisdem de Observantia in actibus publicis, & utriusque permissa Generalis electio infra in const. 26. Licet cum ibi notatis.

De electione ista Praelatorum hujus Ordinis Fratrum de Observantia vide etiam infra in Pii V. const. 128. Pastoralis, & Greg. XIII. const. 13. Consuevit. De facultate eligendi in Syndicos personas extra Ordinem, inspice bullam 1. Pauli IV. Ex clementi. De horum Syndicorum privilegiis, vide in constitut. 19. Clementis VII. Dum consideramus. De appellatione eis ad saecularia

secularia Tribunalia interdicta, extat alia const. ejusdem Greg. num. 27. Quoniam. Et de licentia officii de Sacramento celebrandi feria quinta extat const. Pii V. num. 52. Exponi. Ac de retentione locorum Ordinis attende const. 40. Sixti V. Cum sicut. Et de non asportandis libris ex Bibliothecis eorum, vide ejusdem Sixti const. 67. Cum sicut. Prout quoad Provinciales in partibus Indiarum, servanda est constit. 96. Clem. VIII. His quæ. Et quoad elemosynas in eisdem partibus petendas, observa constit. 96. ejusdem Clem. Expositum. Et de auctoritate Generalis in Fratres Strictioris Observantiæ, necnon & Commissarii Generalis simili facultate in eisdem, Paulus V. edit constit. 31. Postulat. Præterea de aliis Ordinibus S. Francisci, dixi supra ad constitut. 5. Honor. III. Solet.

LEO EPISCOPVS, Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

Te & vos in vineam meam, ait homo ille paterfamilias qui plantaverat vineam, mundi Salvator atque Redemptor Dominus noster JESUS CHRISTUS, qui si curam gerat de omnibus, cunctaque dirigat, quæ ipse fecit: attamen inter cæteras plantationes, quas per ipsum patrem cœlestis in solo plantavit militantis Ecclesiæ, vineam quandam tam ardenti profecutus est amore, ut suam velut propriam ubivis illam appelleret: hanc siquidem vineam sic assiduis, solertibus, ac fidelibus excoluit agricolis, ut alios primo manè, alios hora tertia, sexta, nona, decima verò & undecima quasi incessanter cultores transmiserit. Hæc est sacra illa Minorum Fratrum religio, quæ virentibus cæremoniæ foliis, per viros Apostolicos, tanquam per palmites extensis à mari usque ad mare, & à flumine usque ad terminos Orbis terrarum, vino sapientiæ & scientiæ irrigavit montes, & implevit terram. Hæc est Religio sancta & immaculata, in qua per speculum sine macula Redemptoris contemplatur præsentia, vitæ CHRISTI, & Apostolorum inspicitur forma, per quam primorum Ecclesiæ fundatorum ante oculos Christianæ plebis reducit norma, quæ demum nihil nisi divinum, angelicum, omni perfectione refertum, CHRISTOQUE nil nisi conforme, ut non immerito sua dicatur, repræsentat. Ad hanc vineam excolendam primo manè oriente jam Sole, misit ipse Paterfamilias Angelum illum ascendentem ab ortu Solis, habentem signum Dei vivi, beatum Franciscum, qui comitantibus miræ sanctitatis viris, prima vitis hujus duceret fundamenta, iis successerunt viri religiosi, qui duce beato Boaventura maros hujus vineæ jam utrinque ruinam minantes, hora tertia Trinitatis sanctæ virtute & adjutorio reparaverunt. Post hos veluti hora sexta prodierunt spiritu ferventes Fratres nonnulli, qui è sacro Viennensi Concilio tanquam à Deo missi & confortati, enervatam penè disciplinæ censuram ad sua principia revocaverunt. Hora verò nona moriente Domino, surgentibus in dies malis & scandalosis hujus vineæ agricolis, suscitavit Dominus spiritum adolescentis, paucorum videlicet Fratrum, qui signifero nominis Jesu beato Bernardino ductore & præside, sacri Concilii Constantien. freti præsidii, languentem, imò penè mortuum per Orbem Universum, Ordinem vivificaverunt. Novissime verò diebus istis, quasi hora ultima apparuerunt viri alii, qui zelantes pro domo Israël succiderunt lucos, & demoliti sunt delubra, ac ubi abundabat peccatum, adjuvante Domino curaverunt per introductam reformationis normam, ut superabundaret & gratia. Sed veluti inter parabolicos & Evangelicos illos viticolas, quia novissimi æquabantur prioribus, murmur surrexit non parvum, sic acclamantibus Regibus, Principibus, Communitatibus, & Populis, graves lites & jurgia, ac dissensiones, occasione superioritatum & præfectionis graduum inter aliquos hujus Religionis professores per totum mundum, magis ac magis adaugeri dictum accepimus.

§. 1. Quare nos, cujus animus ab ætate tenera, ardenti devotione efferbuit ad hujus Ordinis professores, & Ordinem ipsum totum, nunc verò ex communi cura Bullar. Magn. Tom. I.

procuratoris & pastoralis regiminis, quam immeriti sustinemus, ad componendas hujusmodi agricolarum lites, & sedandas murmuraciones, illius Evangelici procuratoris more, tanto provocamur ardentius; quanto frequentius intenta mente recolimus fructus uberes, quos ex eorum exemplari vita, & salubri doctrina universali Ecclesiæ continuè cernimus provenire.

§. 2. Nec minus continuis Principum Christianorum, præsertim charissimorum in CHRISTO filiorum nostrorum Maximiliani in Imperatorem electi, & Francisci Christianissimi Francorum, ac Caroli Catholici Hispaniarum, Henrici Octavi Angliæ, ac Emanuels Portugalliæ & Algarbiorum, & Ludovici Ungariæ & Bohemiæ, ac Sigismundi Poloniæ, necnon Christierni Daciz Regum Illustrium, ac nonnullorum Principum aliorum, Ducum, Comitum, Populorum, & Communitatum piis provocamur supplicationibus & precibus, quibus pro pacandis hujusmodi divisionibus in Ordine Divi Francisci exortis, non cessant usque hodie apud nos postulare.

§. 3. Deputatis igitur à nobis in secreto nostro Consistorio aliquibus ex Venerabilibus Fratribus nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, causas & seminaria hujusmodi jurgiorum & divisionum diligenter perquirere, ac de remediis opportunis pro sedandis præfatis litibus pertractare commisimus & injunximus, qui longo maturæ discussionis examine, diligentissimè ac fidelissimè iusta complentes, relatione per ipsos nobis facta, necnon pensatis per nos acutius, quæ per ipsos pro hujusmodi concordia tractata & examinata fuerunt: habita etiam super iis in dicto Consistorio nostro cum eisdem, ac reliquis ejusdem Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, maturæ deliberatione, & de eorum unanimi consilio, præfato Ordini modo infra scripto judicamus providendum.

§. 4. Quia in primis compertum habemus, Prælatorum diversitatem, quorundam perpetuitatem, cæterorum verò Fratrum vitam non reformatam, hujusmodi litibus & divisionibus plurimum causæ præbuisse, ea propter volumus & ordinamus, prout in dicta Regula beati Francisci continetur, unum Ministrum generalem totius Ordinis de cætero omnibus & singulis Fratribus ejusdem Ordinis, cum plenaria potestate, quæ ex regula sibi competit præfici, cui omnes & singuli prædicti Fratres, in omnibus quæ non sunt contra Deum, animam suam, & Regulam, firmiter teneantur obdici, qui quidem Minister generalis, per sex annos ad plus Generalatus fungetur officio, infra quem terminum, si aliquo tempore appareret universitati Ministrorum Provincialium & Custodum, prædictum Ministrum generalem non esse sufficientem ad servitium & communem utilitatem Fratrum, teneantur prædicti Fratres, quibus electio dicti Ministri generalis data est, in nomine Domini alium sibi eligere, quibuscum sex annis, quibus (ut præfertur) expletis, ipso facto sit absolutus à Generalatus officio, & pro tali ab omnibus habeatur.

§. 5. Electio verò successoris fieri debeat à solis Ministris Provincialibus & Custodibus reformatis, tam Cismontanis, quam Ultramontanis, in Capitulo generali dicti Ordinis, in festo Pentecostes, in loco quem Minister generalis cum Capitulo generali proximo præcedenti duxerint assignandum: Ad quod Capitulum omnes Ministri & Custodes, sive vocales, tam Cismontani, quam Ultramontani accedere teneantur. Et ne caput suis membris difforme appareat. Volumus & etiam ordinamus, quod nullus Frater possit eligi in Ministrum generalem, nisi vitam ducat reformatam, & pro reformato à Communitate reformatorum habeatur. In præfata verò electione Minister generalis nullus penitus vocem habeat nisi reformatus, & pro reformato à Congregatione reformatorum habeatur, quod si in futuro quicquam in contrarium attentatum fuerit, irritum penitus & inane habeatur.

§. 6. Quo verò ad electionem futuri Ministri generalis, in proximo festo Pentecostes in Conventu de Ara D D d Celi

veneris Cœ-
veneris Cœ-
veneris Cœ-

Pro christi ter-
minacione
Principes in-
stis: vult apud
Parr.

Qui si pro-
videndum
confit, ut dicitur
licet quod.

Minister ge-
neralis unus
eligatur totius
Ordinis: ejus-
que officium
sex annis du-
ret.
Scias hoc nich
servari, cum
qui que Ord
sum eligat
Gen. ut dicit
in rubr.

Et eligatur de
Fratribus Orl
servantia, &
per eos.
Quod str.
Hius iuber
Pius V. in rub.
cit. intelligens
de eorum G na

Ac per e
Ministr. m

In An. D.
117.

omnda-
ordinu
di Fran-

Ordin
de Obser-

*Provincialibus
& Custodibus.
Hec nota se-
cretis esse de-
bitis, ut jubeat
Pius V. cit. in
rubrica.*

Cæli de Vibe: juxta aliam nostram ordinationem in literis in forma Brevis contentam, celebrandam statuimus, omnes Ministros & Custodes reformatos, ac Vicarios & Discretos Fratrum de Observantia seu familia, dictam electionem debere celebrare. Et ut præfata electio Ministri generalis, quæ secundum prædictam regulam à Ministris Provincialibus & Custodibus fieri deberet, & liberè secundum intentionem ejusdem Regulæ, & absque quovis scrupulo celebretur, declaramus omnes Provinciales, Vicarios Fratrum de Familia seu Observantia, veros Ministros esse, ipsosque ad effectum electionis hujusmodi in Ministros ordinamus & instituimus. Discretos etiam ipsorum similiter declaramus esse Custodes, quo verò ad alios Fratres reformatos, volumus quod in Provinciis, in quibus Ministri pro nunc non sunt reformati, nec pro reformatis habiti, sub quibus sunt aliqui Conventus reformati, duo Fratres electi à præfatis Conventibus reformati, secundum aliarum literarum nostrarum tenorem sub forma Brevis, voces Ministrorum non reformatorum, quantum ad præfatas Provincias pro hac vice dumtaxat suppleant. Fratres vero de Congregatione Fratris Amadei de Clarenis, de sancto Evangelio, seu Caputio, pro singulis Provinciis, in quibus habent Conventus, ultra suorum Vicariorum voces duas pro hac solum vice concedimus. Quam quidem electionem à præfatis Fratribus de hujusmodi generali Ministro faciendam, canonicam secundum Minorum Fratrum Regulam & formam à beato Francisco in Regula traditam esse diffinimus, & etiam declaramus.

*Alternativè
que fiat ele-
ctio, semel de
Ultramontan-
is, & semel
de Cismon-
tanis.*

§. 7. Et ut in ordine ipso, quantum cum Deo fieri potest, pax conservetur, & charitas per amplius inter Cismonitanos & ultramontanos Fratres ejusdem Ordinis nutriatur, ordinamus quod si Minister generalis, ut præfertur, per sex annos de Cismonitanis fratribus electus fuerit, sequentibus sex annis de Ultramontanis fratribus eligi debeat; quem modum alternatis vicibus in perpetuum volumus ab ipsis fratribus observari. Verum quia conspicimus ipsum Ordinem per universam Christianitatem mirum in modum dilatatum esse, ne ob hujusmodi amplitudinem debito pastoralis regiminis careat beneficio, decernimus, quod si Minister generalis de Cismonitanis electus fuerit, instituat in partibus Ultramontanis unum generalem Commissarium ab eisdem Ultramontanis fratribus eligendum, cui Minister generalis super præfatos Fratres Ultramontanos vices suas committat, prout Capitulo generali expedire videbitur. Ita tamen, quod Commissarius præfatus Ministro generali omnimode subiciatur, ut cæteri dicti Ordinis Prælati subiciantur, ac illi per omnia secundum Regulam obedire teneantur.

*Qui Minister
gen. quilibet
triennio Com-
missarium de-
putet de Ul-
tramontanis,
si ipse sit Cis-
monitanus, &
à contra.
In quocumque
electionem Com-
missarii vide
Pium V. cit.
in rubrica.*

§. 8. Dum vero Minister generalis fuerit ex Ultramontanis fratribus electus, tunc pariter Commissarium generalem Cismonitanum instituere debeat pari modo quo de Ultramontano Commissario superius dictum & statutum est. Qui quidem generalis Commissarius per triennium solum generalis Commissionis fungetur officio: quo triennio elapso, novus Commissarius per Ministrum generalem in Capitulo generali, ut supra eligendus, secundum quod Ultramontanis de Commissario fuerit providendum, institui debeat. Minister vero generalis in partibus in quibus suis sex annis fuerit, & ad alias partes se conferre voluerit, pro eo tempore quo absens fuerit, Commissarium loco sui, de consilio & assensu Diffinitorum Capituli generalis hujusmodi dumtaxat relinquere possit. Et in partibus quibus dictis sex annis non erit Commissarius generalis, tenebitur Minister generalis primo triennio dictorum sex annorum celebrare unum Capitulum generale, ad quod convenient vocales illarum partium à quibus assumptus fuerit; & similiter aliud Capitulum in partibus à quibus assumptus non fuerit, per se vel suum Commissarium, ad quod omnes vocales dictarum partium accedere teneantur, celebrare habeat; aut super hoc fiat quod generalis Minister cum Capitulo generali judicaverit faciendum.

*Vicariis autem
de Observan-*

§. 9. Porro quantum ad Ministros provinciales in Provinciis in quibus Ministri pro nunc non sunt refor-

mati, septimo verè reformati non habentur, declaramus, ordinamus, & decernimus, Vicarios fratrum de Observantia, seu familia illarum Provinciarum respectivè, ex nunc & in perpetuum, veros & indubitatos earundem Provinciarum esse Ministros, illosque de cætero nomine Ministrorum debere appellari, quibus omnes & singulos fratres, necnon domos & loca eorundem in dictis Provinciis, ut præfertur, contentes plenarie submittimus; ac Generali & aliis Provincialibus Ministris, auctoritatem & potestatem antea generali, & aliis provincialibus Vicariis de familia nuncupatis attributam & concessam perpetuo concedimus, ac concessam & attributam esse decernimus. Mandantes præfatis fratribus etiam Regulam B. Francisci purè & simpliciter observantibus, ut dictis Ministris sic per nos declaratis & ordinatis, ut veris illarum Provinciarum Ministris secundum Regulam per omnia obediant.

*ita veri
Ministri cen-
sentur.*

§. 10. Denique ne ex Ministrorum Provincialium perpetuitate Ordinem ipsum in ruinam iterum collabi contingat, Volumus & ordinamus præfatos provinciales Ministros ultra triennium in suis non posse continuari officiis; quo triennio elapso, pro absolutis ab officio à cunctis fratribus habeantur.

*Ministrorum
que Provin-
cialium offi-
cium trienni-
explicatur.*

§. 11. Poterunt tamen infra dictum triennium à suis Capitulis provincialibus, ut secundum Regulam & consuetudinem celebrabuntur, si minus utiles inveni fuerint, ab officiis provincialibus absolvi, & idem iudicium de Custodibus per omnia habeatur.

*Ipseque & Ca-
pitulum à Cap-
Provinciali
disputari possit.*

§. 12. Nullus verò in Ministrum provincialem aut Custodem eligi, aut in ipsorum electione vocem habere poterit, nisi vitam ducat reformatam, & in Communitate Reformatorum illius provincie cui præficiendus est, pro tali habeatur; quicquid autem in contrarium attentatum fuerit, ipso facto irritum sit & inane.

*Et de Obser-
vantia sui.*

§. 13. Præterea quia de reformatis, ac pure & simpliciter regulam Beati Francisci huiusmodi observantibus sæpe sæpius in præcedentibus & sequentibus mentio habetur, Volumus & declaramus sub nomine Reformatorum, ac pure & simpliciter regulam Beati Francisci huiusmodi observantium, comprehendendi omnes & singulos infra scriptos, videlicet Observantes, tam de Familia quam Reformatos sub Ministri, ac fratris Amadei de Coletanis, Clarenis, de sancto Evangelio, seu de Caputio, ac Discalceatos nuncupatos, aut alios, similesque quocumque alio nomine nuncupatos, & Regulam ipsam Beati Francisci pure & simpliciter observantes, & ex quibus omnibus supradictis unum corpus in simul facientes, eosdem ad invicem perpetuo unimus, ita quod de cætero omnia diversitate nominum prædictorum, fratres Minores Sancti Francisci Regulari observantibus, vel simul, vel disjunctivè nuncupentur & nuncupari possint & debeant. Omnesque & singulos, ut præfertur, unites generali Ministro prædicto, ac provincialibus Ministris & Custodibus, in quorum provinciis & custodiis respectivè morantur, in omnibus & per omnia secundum Regulam subijci debere. Conventuales vero secundum privilegia viuentes, quomodo eisdem Ministris generalibus & provincialibus subijci & obedire debeant, per alias nostras desuper edendas literas declarabimus.

*Observantibus
qui censentur.*

§. 14. Cæterum ut dissensionum, scandalorum, & partialitatum fomes penitus ab ipso Ordine tollatur, præcipimus firmiter & mandamus sub pena excommunicationis lætæ sententiæ ipso facto incurrenda, à qua nullus, præterquam in mortis articulo, nisi à nobis, aut à Sede Apostolica possit absolvi, ne aliquis frater Ordinis Sancti Francisci appellet alium fratrem ejusdem Ordinis malitiosè, irrisorè, seu impropertiosè, Privilegiatum, Coletanum, Bullistam, Amadeitam, Clarenum, de Evangelio, seu de Caputio, Pigotum, aut alio quovis nomine, etiam de novo reperto, seu forte in futurum occasione priorum divisionum ipsius Ordinis, vel hujus nostræ sanctæ institutionis & unionis Spiritus sancti gratia compositæ, à quocumque imponendo, seu alio quovis irrisorio, iniurioso, seu impropertioso nomine, aut quod pro impropertioso à patientibus habeatur. Necnon omnibus tam clericis, ne Fratres huiusmodi, aut eorum

*Quodque de
Ministris aliis
deordinatis
omnes
Fratres Min-
ores S. Francisci
vocentur.*

eorum fautores præfatis nominibus irrisorie, seu malitiose appellent, sed omnes fratres ipsius Ordinis Fratres Minores, ut præfertur, seu Sancti Francisci, à se ipsis & omnibus aliis nominentur.

servantes ad Conventus non solent.

§. 15. Item statuimus, quod de cætero nullus Frater reformatus, possit per quemcumque Prælatum Ordinis, etiam Ministrum generalem mitti ad monendum ad aliquem Conventum non reformatum, aut pro reformato non habitum; excepto quod si Capitulis provincialibus videretur minus malum aliquem fratrem licentiar ad nondum Reformatos, quam ipsum cum Reformatis retinere, tali casu possint Prælati mittere fratrem seu fratres Reformatos ad nondum Reformatos. Inhibentes sub excommunicationis lætæ sententiæ pœna, omnibus & singulis Conventualium secundum privilegia viventium Prælatis ac fratribus, ne aliquem ex præfatis Reformatis, nisi modo prædicto recipere audeant. Similiter & dictis Reformatis fratribus sub eadem pœna ne ab obedientia suorum Ministrorum vllatenus quam modo prædicto recedant. Et ne ex novarum sectarum in dicto Ordine forsan introductione facienda Ordinem iterum in rixas devenire oporteat, Volumus & in virtute sanctæ obedientiæ firmiter præcipimus & mandamus, quod de cætero nullæ novæ sectæ vel reformationes in dicto Ordine introducantur, aut fiant, absque Ministri generalis, aut Provincialium Ministrorum Reformatorum in suis provinciis respectiue expresso assensu. Ita tamen quod dictæ reformationes ipsi Ministro generali & provincialibus reformatis per omnia, juxta regulam subjiciantur, ut supra expressum est de aliis Reformatis.

novæ reformationes non sunt in tempore anni. VII. per reformatos in dicta in const. 35. capitula.

§. 16. Quapropter omnes domos, loca, & eremitoria, quæ fratres de Observantia, seu de Familia, seu alii reformati sub Ministris, quocumque nomine appellati fuerint, hæctenus tenuerunt & possederunt, ipsi Ministro generali ac provincialibus Ministris reformatis, & per nos sic institutis & declaratis in suis provinciis respectiue perpetuo subjicimus & incorporamus. Volentes loca ipsa per ipsos Ministros, ac eorum successores Reformatos perpetuo teneri & possideri, regi & gubernari. Quascumque lites desuper exortas coram quibuscumque iudicibus, ordinariis vel delegatis, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, & dicti Ordinis Protectore, aut sacri Palatii nostri Auditoribus siue Commissariis Apostolicis, tam in Romana Curia, quam extra eandem, & tam inter subditos, in quibuscumque statu vel instantia, tam super possessorio quam petitorio, seu etiam spolio, si quomodolibet prætendi possit desuper pendenti, etiam si hujusmodi loca de obedientia & de Capitulis fratrum Conventualium dicti Ordinis prius fuissent, ad nos advocamus penitus & extinguimus, silentium perpetuum partibus imponen. Sententias quoque & processus per quoscumque iudices in eis habitos, & lites, ac inde secuta quæcumque, etiam si lites ipsæ ratione locorum fratrum, & bonorum hinc inde receptorum, aut cuiuscumque alterius rei occasione vel causa motæ fuissent, cassamus & annullamus.

reformationes in super non sunt.

§. 17. Et nihilominus dictis fratribus Conventualibus, necnon quibusvis iudicibus, ac aliis quibuscumque, ne quicquam contra hujusmodi nostram declarationem, institutionem, innovationem, unionem, & incorporationem, in iudicio vel extra, attentare, procurare, judicare, vel pronuntiare, etiam si eis per nos commissum existat, seu in futurum committatur, præsumant sub pœna excommunicationis lætæ sententiæ, ac privationis beneficiorum quæ obtinent, ac etiam inhabilitationis ad alia in posterum obtinenda eo ipso incurrendæ, inhibemus, præcipimus, & mandamus.

reformationes in super non sunt.

§. 18. Demum ut secundum exigentiam locorum, personarum, & morum cuncta quæ conducere videbuntur pro manutenentia reformationis per totam Christianitatem in dicto Ordine jam divina gratia introductæ, iuste, provide, & discrete valeant statui & ordinari, volumus Capitulum generalissimum proxime celebrandum teneri deputare ex probatoribus Doctoribus, ac magis expertis fratribus, nonnullos ex diversis Regionibus assumptos, qui omnia & singula quæ pro manut-

Bullar. Mag. Tom. I.

entia reformationis, & vera Regulæ observantia, ac hujus nostræ constitutionis debita executione accommodanda judicaverint, in vnum recolligant, approbanda per totum Capitulum, vel majorem partem ejusdem, ac tandem per nos Apostolicæ confirmationis patrocinio munienda.

Exequaturum deputatio.

§. 19. Et nihilominus moderno & pro tempore existenti Cameræ Apostolicæ generali Auditori, necnon universis Archiepiscopis & Ecclesiarum Prælatis, ac quibuscumque in dignitate Ecclesiastica constitutis personis, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi & eorum singuli præsentibus nostras literas, & in eis contenta quæcumque, ubi & quando opus fuerit, apud quoscumque pro parte dicti Generalis, ac Provincialium Ministrorum Reformatorum, seu alicuius eorum super hoc requisiti fuerint solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistent. faciant eos omnibus & singulis prædictis pacifice frui & gaudere, non permittentes eos desuper per quoscumque, quavis auctoritate fungentes, quomodolibet indebitè molestari. Contradiutores per censuras Ecclesiasticas, & alia juris remedia, invocato ad hoc etiam si opus fuerit, auxilio brachii secularis, appellatione postposita compescendo.

Contrarium derogatio.

§. 20. Non obstantibus quibuscumque literis Apostolicis, & indultis, etiam sacri Concilii Constantiensis, & Religionis fratribus, familiis, congregationibus, denominationibus, aut alicui eorum, siue illarum auctoribus & institutoribus, Conventualibus, siue Reformatis, aut de Familia Fratibus, sub quibusvis verborum formis, solemnitatibus, & clausulis, fortioribus & infolitis, concessis, seu forsan in futurum concedendis, etiam si tales forent, quod de illis, eorumque totis tenoribus specialis, expressa, individua, ac de verbo ad verbum mentio esset habenda: quibus, quoad præmissa, expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Cæterum quia difficile foret has nostras præsentibus literas ad quælibet loca ubi opus fuerit deferre.

Transumptum fides.

§. 21. Volumus & auctoritate Apostolica decernimus, quod transumptis eorumdem manu notarii publici signatis, & alicui Prælati Ecclesiastici sigillo munitis ea prorsus fides in iudicio & extra adhibeatur, quæ adhiberetur, si præsentibus originales literæ exhibita vel ostensa forent. Nulli ergo omnino hominum, &c. Si quis autem hoc attentare, &c.

Dat. P. An. die 29. Maii.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo decimo septimo, quarto kal. Junii, Pont. nostri Anno quinto.

Jurisdicctio Camerarii & Clericorum R. Cameræ XXIV.
Apost. in causis & contractibus Cameralibus, & guberniis locorum eis commissorum: Necnon & confirmatio ordinationum per eosdem Clericos, pro feliciori Cameræ regimine editarum.

Quoad jurisdictionem Camerarii plenè notabo inf. in Clem. VIII. const. 65. In conferendis. De Clericorum autem jurisdictione dixi sup. in const. 12. Alexand. VI. Et si ex. Alias autem Cameræ ordinationes attende sup. in Eugen. IV. const. 13. Inter.

LEO PAPA X.
Motu proprio, &c.

Et sic An. D. 1517.

Licet fel. rec. Eugenius Quartus & Innocentius Octavus Rom. Pont. prædecessores nostri provida dispositione declaraverint, totius Christiani Orbis, & Ecclesiarum, & Monasteriorum omnium civitatum, terrarum, & locorum S. R. E. mediate vel immediate subditorum, personas quascumque, ex quocumque loco etiam exempto oriundas, ad Cameram Apostolicam pro eorum causis, & negotiis peragendis recurrere, summarie justitiæ implementum reportare debere, ac Camerarium nostrum

Eugen. IV. Et Innoc. VIII. declaraverunt Camerarium & Clericos magnam jurisdictionem habere, ut supra in ipso Eug. IV. const. 13. in verbis.

DDd 2

in. & Innoc. VIII. Const. 4. Cum fieri.

Sed tamen aliqui exci- rane dubium hic rotantur.

Nemo de p- cis. dubium submovet & decernit cor- & jurisdictione esse, quodcum- que causas summarie co- gnoscendi & decidendi. Tu omnino in hoc attende consil. Clem. VIII. in cons- rudiis.

Officialibus contra veni- tibus parnas infligit.

Clericis tradi- tis guberniis quarundam terrarum Se- dis Apost. ap- probat, & in- rano committit.

Emolumenta d. di guberniis indicat, & concedit.

Jurisdictione super omnibus Dobanariis.

& dilectos filios Clericos Præsidentes, in eisdem perso- nas superioritatem & omnimodam jurisdictionem pas- sum habere.

§. 1. Nihilominus nonnulli rigorosis juris apicibus innixi, frequenter in dubium revocare innituntur, an Camerarius, & Clerici præfati in privatorum causis, & negotiis hujusmodi jurisdictionem exercere poterint, siue possint, provt habere & exercere consueverunt in fiscalibus Ecclesiarum, & Monasteriorum quorumcumque.

§. 2. Nos ne de cætero super præmissis, & infra- scriptis dubitari contingat, opportunè providere volen- tes, auctoritate Apostolica tenore præsentium decerni- mus & declaramus, Camerarium, Præsidentes & Clericos præfatos, omnimodam superioritatem & jurisdictionem in quascumque personas, tam publicas quam privatas, quarumcumque Ecclesiarum & Monasteriorum, piorum lo- corum, & fiscalium, ac Almarum Vrbis, aliarumque ciuita- tum, terrarum, & locorum S.R.E. mediate vel immédia- te subjeutorum, ipsarumque personarum negotia sem- per habuisse, & nunc in futurum habere, cum ampla & irrefragabili potestate & auctoritate omnes earum cau- sas & querelas summarie, simpliciter & de plano, sola facti veritate inspecta, audiendi, cognoscendi, & sine debito terminandi; necnon jus inter quoscumque ciui- tatum, terrarum & locorum hujusmodi dicendi, ac illis præcipiendi ac mandandi, provt hæcenus facere consu- cverunt, perinde ac si causæ ipsæ coram nobis, seu Rom. Pontificibus pro tempore existentibus agerentur. Præmissaque omnia & singula eisdem Camera Apostoli- cæ Præsidentibus & Clericis alias concessa, quatenus opus sit, de Apostolicæ potestatis plenitudine, ex certa nostra scientia, & animi deliberatione, motu simili innova- mus, ac perpetuè firmitatis robur obtinere decernimus.

§. 3. Districtius inhibentes quibuscumque Iudici- bus, & S.R.E. Cardinalibus, coram quibus causas huius- modi agitari contigerit, ne contra declarationem, & de- terminationem hujusmodi iudicare præsumant, adempta eis aliter iudicandi & interpretandi facultate.

§. 4. Et cum gubernium terrarum Arnulphorum, & Tulphæ, Ciuitatis Vetulæ, Massæ, Aquaspartæ, & Sancti Gemini, & aliorum castrorum, & terrarum Spolet. Tudert. & Narnien. dicæ. eisdem Clericis specialiter sit commis- sum, & terræ, castra, & loca hujusmodi à jurisdictione Spoletan. Tudertin. & Narnien. civitatum & comitatum sint pehitis separata, illa quatenus opus sit, etiam de no- vo separamus, & illarum gubernium eisdem Clericis confirmamus.

§. 5. Ac eisdem concedimus, quod in castris, terris, ac locis prædictis jurisdictionem, per se vel alium, seu alios exercere, ac subsidia per homines castrorum, ter- rarum, ac locorum hujusmodi Camera Apostolicæ solui solita, per eas exigere; ac illa & alia emolumenta in di- ctis locis per eos haberi solita recipere, & custodiam Ar- cium dictæ Tulphæ, & Oppidi Cæsarum, cum eorum subditis, pagis, salariis & emolumentis habere, ac inter se diuidere licite possint & valeant. Et quod equi in di- ctis locis ponendi ad stallones, per eosdem Clericos ha- bito respectu ad alia loca eidem Romanæ Ecclesiæ sub- jecta, poni debeant. Necnon tritellorum tractas, & alia eorum consueta emolumenta etiam concedimus.

§. 6. Quodque curam & gubernium, ac auctori- tatem, tam in Vrbe quam extra eam, tam circa datia quam gabellas, dohanas, & appaltus, eorumque officiales, do- hanarios, conductores, & appaltatores, etiam circa Do- hanam Ripæ, mercium, græciæ, salis, aluminium, Patri- monii, & Zeccham, Carceres, stratas, tam Vrbis quam cæterarum civitatum & locorum, nobis & eidem Eccle- siæ subjeutorum, quam etiam circa singulos Thesaura- rios & Depositarios in dictis locis consistentes, quam hæcenus habere consueverunt, habere & exercere. Ac septingenta cantaria aluminium pro residuo mille ducen- torum cantariorum sumptum, quæ per appaltatorem pro decimis, vel alias fabricari debent, singulis annis fabricare, & fabricari facere, ac illa libere exigere, ven- dere, & pretium inde proueniens inter se diuidere, li- bere & licite valeant, concedimus.

§. 7. Cum, facultate visitandi quolibet anno ter- ras Ecclesiæ, illarumque arces & officia, necnon refor- mandi, corrigendi, & emendandi ea quæ reformatione indigerent iuxta alias, tam per recol. mem. Urbanum, Martinum, Innocentium, Iulium, & alios Rom. Pontif. prædecessores nostros, quam per Camerarios, qui pro tempore fuerunt concessa; quas concessiones & in eis contenta quæcumque, tenore præsentium confirmamus & approbamus. Non obstantibus, &c.

§. 8. Volentes quod desuper literæ in forma gra- tiosa ad perpetuam rei memoriam expediri possint, etiam sub plumbo, vel per Breue. Et etiam quod sola signatura sufficiat, & quod tam in iudicio quam extra illud ple- nam fidem faciat.

Dat. Romæ die duodecima Iunii millesimo quingen- tesimo decimosextimo, Pont. nostri anno quinto.

Sequitur alia constitutio confirmatoria præceden- tis, & aliarum hic relative insertarum, Ordinationumque à Clerico Camera pro ejus guber- nio feliciori editarum.

LEO EPISCOPUS, Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

Sicut prudens paterfamilias cuncta quæ in ejus domo sunt, ad illius honorem & gloriam provida modera- tione disponit & ordinat; ita & nos, qui meritis licet imparibus, ab ipso supremo paterfamilias, & illius domi dispensatores effecti sumus, ejus curam studiosa sollici- tudine sic conuenit attendere, ut in illa, præsertim quoad ea, quæ Romanæ Curie, illiusque officialium, potissi- mè Camera Apostolicæ, cui pro status Romanæ Eccle- siæ conseruatione diuersa onera incumbunt, salubrem statum, regimen, & profectum conspiciunt, rectus ordo seruetur, ac officia ipsa diligenter, accurate & decenter exercentur, & ad eandem Curiam pro negotiis tractan- dis pro tempore accedentes, votiva expeditione lætentur; necnon ea quæ propterea provide facta & ordinata comperimus, ut executioni demandentur, & firmiter per- petuo illibata obseruentur, nostræ approbationis munimine roborate, & de nouo statuere & ordinare debe- mus, provt in Domino conspiciamus salubriter expe- dire.

§. 1. Sane cum accepimus nuper, postquam fel. recordat. Eugenius Papa Quartus prædecessor noster, at- tendens ad præfatam Cameram, Ecclesiarum & Mona- steriorum omnium, necnon etiam Vrbium, ciuitatum, terrarum, castrorum, oppidorum, villarum, & locorum dictæ Romanæ Ecclesiæ immediate vel mediate subje- torum spiritualia & temporalia negotia peragenda de- venire, nonnulla statuta, ordinationes, & capitula, per- tunc Præsidentes dictæ Camera edita per suas literas, ex certa scientia confirmauerit, dilecti filii moderni Præsidi- dentes eiusdem Camera, circa illius, ac officialium eius- dem statum feliciter conseruandum, & prospere diligen- dum intentè cupientes quantum cum Deo possunt, quæ in dicta Camera gerunt, iuste & laudabiliter ad Omni- potentis Dei laudem, & status Romanæ Ecclesiæ conser- uationem, ac omnium quorum intererit quomodolibet subleuamen fieri, matura super hoc inter eos deliberatio- ne præhabita, statutis & ordinationibus prædictis, ac mandatis, tam per patrem mem. Innocentium Papam Octa- uum, & Iulium Secundum etiam prædecessores nostros, quam per nos in forma motus proprii concessis inhæren- do, nonnullas constitutiones & ordinationes inter cæte- ra, ea quæ tam per Clericos quam alios officiales ipsius Camera pro tempore existentes, fieri & exerceri de- beant, concernentes & disponentes, ac alias rationabiles & honestas vnanimiter fecerunt, & dederunt, provt in literis Eugenii, ac mandatis Innocentii prædecesso- rum, & nostris, necnon constitutionibus & ordina- tionibus hujusmodi, quorum omnium tenores de ver- bo ad verbum præsentibus inseri fecimus, plenius conti- netur.

§. 2. Nos cupientes, ut literæ, mandata, constitutiones, &c.

Facultatem singulis an- nate, & officia de- dis. Apost. visitandi, & confirmat.

Solum bullæ signaturam sufficere de- bet.

D.P.A. 1. 12. Iunii.

Edita An. 1518.

Proemium.

Eugenius II. quondam Ce- mera Apost. ordinationibus Clericis firmatui app- batus, ut in ejus consil. 13. Inter. Clerici de- no alia statuere pro sub- iectis Camera statu hic in- fra inserta ediderunt.

*Hic modo
Fons. illo om-
nia approbat
una cum bul-
la hic infra
que relati-
vum relati-
vum, &
omnia privi-
legia Camer-
arii & Cleri-
corum con-
firmat.*

& ordinationes ipsæ inconcussa persistant, & Clerici & alii officiales præfati, eorum officia cū decentia, & tranquillitate exercere valeant. Motu proprio, non ad ipsorum Clericorum, vel aliorum pro eis super hoc oblata petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia, literas, mandata, constitutiones & ordinationes prædictæ, & in eis contenta quæcumque, necnon omnia & singula privilegia, facultates, gratias, concessionem, & indulta, Camerario & Clericis ipsius Camera pro tempore existentibus, ac eorum Collegio alias per fel. record. Bonifacium, Urbanum, Martinum, Callistum, Sixtum Quartum, & per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, & Sedem prædictam, ac etiam per nos quomodolibet concessa & confirmata; quorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum infererentur, præsentibus haberi volumus pro expressis, auctoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus & confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus, illisque perpetuæ firmitatis robur adjicimus, suppletentes omnes & singulos defectus iuris & facti, qui forsan interuenierint in eisdem.

*Iteraque
omnia stat-
uit.*

§. 3. Et nihilominus pro potiori cautela, omnia, & singula per ipsos modernos Clericos statuta & ordinata, ac eisdem Camerario, Clericis, & eorum Collegio concessa, & indulta, ut præfertur, auctoritate & tenore prædictis, de nouo statuimus, ordinamus, concedimus & indulgemus, ac illa perpetuis futuris temporibus inuoluntate obseruari volumus & mandamus. Non obstantibus, &c. tenores verò literarum & mandatorum Innocentii & Iulii prædecessorum, & nostrorum, necnon constitutionum & ordinationum prædictarum sequuntur, & sunt tales, videlicet.

*Innocentii
VIII. &*

§. 4. Innocentius Papa Octauus, &c. Cum sicut.

*Iulii II. ac
Leoni X. bul-
la infrascripta.*

§. 5. Iulius Papa Secundus, &c.

§. 6. Leo Papa Decimus. Licet felicis, &c.

*Itera quæ
præfatis
constitutiones,
Clerici alia
mandauerunt
facere, quæ
imprimat hie
sunt.*

§. 7. Et quia scriptum est, propter temporum varietatem nouas etiam licet edere sanctiones, dilecti filii moderni eiusdem Camera Clerici cupientes, quantum cum Deo possunt, quæ in Camera ipsa geruntur, iuste, integre, & laudabiliter fieri, CHR ISTI Saluatoris nostri, qui est sapientia Patris, & sol iustitiæ, numine inuocato, ut quæ inferius constituerentur, ad ejus laudem & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ statum, & omnium quorum quomodolibet intererit, iustum subleuamen prospiciant, infrascriptas constitutiones in ipsa Camera perpetuo valituras vnanimiter ediderunt. Nulli ergo, &c.

*Dat. P. An. S.
1623. lan. 10.*

Datum Romæ apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo decimo octauo, tertio non. Ianuarii, Pont. nostri Anno quinto.

Sequitur tenor Statutorum à Clericis Camera editorum, de quibus supra.

CAP. I.

*De Missa in
Camera au-
dienda.*

Quoniam scriptum est, Primum quærite Regnum Dei, & omnia bene adicientur vobis, cunctis diebus Cameralibus Clerici, & omnes Camerales, nisi iusto impedimento detineantur, in solita eorum Capella Missam deuote audiant, & Capellanus in missa currenti semper de Spiritu sancto vnâ orationem addat, ut ejus gratia Clericorum mentes ad iustitiam recte administrandam illuminentur.

CAP. II.

*Accessu ex-
tra ad Tri-
bunal Camer-
æ.*

Post cuius quidem missæ finem, duobus primis, simul successiue, cæteris seruando ordine eodem modo procedentibus, ad eorum Tribunal publicæ audientiæ cum gravitate ascendant.

CAP. III.

*Audientia &
habitu.*

Ubi proposita per recurrentes ad eos benigne audiant, notentque in eorum libro diligenter, & diebus quibus fuerint facta Consistoria, tam in Missa, quam supra in eorū publica & secreta audientia, cappis Pontificalibus induantur, præterquam tempore vacationum. Et quando Bullar. Mag. Tom. I.

Consistorium non fuerit, satis sit eorum honestis palatiis. In audientia autem secreta ea honestas, & ea gravitas seruetur, quæ loco & personis conueniat, ut qui administrandæ iustitiæ, ac regimini præpositi sunt, aliis præesse merito censeantur.

CAP. IV.

*Expeditione
negotiorum
intra Camer-
am.*

Intus vero, cum Clerici ad vtilitatem Camera Apostolicæ sint instituti, ante omnia Bullæ ex quibus iura Papæ, Camera & Collegii soluenda sunt, vna cum Clericis ipsius Collegii expediantur. Deinde illis recedentibus, aliæ bullæ & negotia ipsius Camera proponantur, & cum ipsius Camera vtilitate, absque tamen juris tertij præiudicio determinentur, & ibi omnia huiusmodi collegialiter tractentur, neque extra bullæ per alium, quam mensarium liberentur. Alia vero ad ipsam Camera pertinentia, in ejus præsertim præiudicium, per aliquem ex Clericis expediri non possint, nisi ad executionem manifestæ ejus vtilitatis, in contrarium gesta, viribus non subsistant.

CAP. V.

*Ordinis in
præpositum
vni causa-
rum.*

Et cum dicitur: Vbi non est ordo, confusio omnia subruit, ideo negotia, tam Camera quam priuatarum personarum per illum proponantur, cui illorum iura demandata fuerint; & inter proponendum nemo proponentem interrumpat, sed omnes silentio vtantur, ut propositio bene intelligatur; & quia cameralis consensus ex Collegio personarum literatarum deducitur, quilibet tam in proponendo causas pendentes in Camera, aut materias camerales, quàm respondendo & argumentando, latine loquatur, ut à consortio mechanicorum clarissimus iste locus differre videatur. Et ne causarum & negotiorum cognitio confundatur, cum alicui ex Clericis alicujus causæ examen commissum fuerit, nullus ex aliis in ea se intromittat, nisi talis primo deputatus impeditus fuerit: & tunc noua ipsius Camera cum commissio- ne, & in impediti locum alicuius subrogatione.

CAP. VI.

*Summario
præfatu.
Hoc idem statu-
tunt Inn. VIII.
in cons. super-
rius citatis.*

Et quoniam Camera Apostolica in determinationibus causarum manu regia vti potest, dummodo iustitiam faciat, in omnibus causis in Camera cognoscen- sumariè, simpliciter & de plano, sine strepitu & figura iudicii, sola facti veritate inspecta procedatur, & absque registorum confectioe; si qualitas causæ id non exigat. Cum autem registorum fieri necesse fuerit, ad obuiandum querelis, quæ hæcenus factæ fuerunt, conficiatur eo modo, quo per constitutionem fel. record. Joannis Papæ Vigelimi secundi, quæ singulis annis dum Rota aperitur, legi & publicari consuevit, tam in numero versuum, & dictionum, quàm literatura, & curtis, ordinatum est; à pauperibus autem nihil contra eorum possibilitatem exigatur.

CAP. VII.

*Præiudicium
taxa.
Hoc de pau-
peribus ser-
uatur, de
aliis autem
seruatur taxa
de qua infr.
in Pii IV.
cons. 58. Quæ
ab ipse.*

Et quia ex iustitiæ administratione à Deo iusto iudice, qui iusti copiosam mercedem præparat in Cælis, præmia expectanda sunt, in causis pauperum nullæ propinæ accipiantur, nec in causis diuitem, nisi sint commissariæ; in quibus cum registra, & dicta testium non possunt sine magno labore videri, æquum est, ut tunc propina moderata, id est in esculentis & poculentis dumtaxat consistens, accipi possit, ut omnis infamiæ & auaritiæ nota penitus euitetur.

CAP. VIII.

*Participatio-
nibus aff. Animo
prohibitis.
In vide
etiam Pau-
li III. con-
s. 11. Alio.*

Cumque Præfati Fisci Apostolici, non solum ab omni fraude, labe & lucro illicito abstinere, sed etiam omni suspitione carere debeant, ut ex eis Camera nullam prorsus iacturam, seu damnum patiat; nullus Clericus seu notarius sub duorum millium ducatorum eidem Camera applicandorum pœna eo ipso incurrenda, contrahat aliquam societatem, publicam vel occultam in conductâ alicuius gabellæ, Dohanæ seu Thefaurariæ ad Camera Apostolicam pertinentis; qui verò de hoc conuictus fuerit, ultra dictam pœnam, biennio priuetur emolumentis clericatus, & notariatus, quæ pro tribus illorum partibus accrescant aliis Clericis & notariis, reliqua vero illorum quarta reuelanti detur.

DDd ; CAP. IX.

CAP. IX.

Et quia Clerici omni studio & industria tenentur, cum iustitia tamen & honestate, intendere & consulere quantum possunt, commodo & utilitati Camere, in subhastatione & locatione cuiuscumque dohanæ, gabellæ, siue Theaurariæ ad ipsam Cameram pertinentis, sicut publica proclamata, siue publica significatio in locis debitis, ita ut intelligatur ubi & quando talis subhastatio fieri debeat, & Camere utilitati bene sit, & omni parte consultum; & inter cætera, in stabilibus subhastationibus, & locationibus, dicti Clerici diligenter & accurate provideant, quod illi quibus sicut tales locationes bonum bancum, fide & facultatibus sufficientem eidem Camere præsent, ita ut Camera per conductorem promissa facile assequi possit.

Forma in eis observanda. De vide bullam Pii IX. num. 8. Cùm ab ipso.

CAP. X.

Et quia per sæpe contingit, quod Theaurarii, Dohanerii, & alii tractantes proventus & res Camere Apostolicæ, computa & rationem eorum administrationis reddere defugiunt, tales Theaurarii, Dohanerii, & alii rerum Camere Ministri ad talem effectum debitis temporibus ad reddendam rationem præmissam adstringantur, quorum computa in Camera ex se illa per eos, quibus per præfatam Cameram commissa fuerint, diligenter & fideiiter examinentur, vocato quando opus est Computista præfatæ Camere; qui ad talem Clericum Commissarium, quoties opus fuerit, sub pena amissionis salarii sex mensium venire teneatur, & officium suum diligenter impendere. Post vero ipsorum computorum opportunitate examen, idem Commissarius in Camera cæteris Collegis suis illa fideliter & diligenter referat, ut sine aliquo effectu Camere utilitati, cum iustitia tamen, consuli possit.

Computorum visio & examinatio. Ad hoc vide eandem bullam Pii IX.

CAP. XI.

Et quoniam Theaurarii Camere Apostolicæ, ut sæpe querelæ audiuntur, Castellanis Arcium, & aliis officialibus terrarum S.R.E. non satisfaciunt, aut illis eorum stipendia & salaria, non in pecunia numerata solvunt, sed in pannis & aliis rebus, quas pro majori pretio quæ valeant, eis computant, propter quod ipsi Castellani, & officiales, non levi damno efficiuntur, & dicta Camera etiã ex hoc jacturam gravem patitur, cum prædicti officiales ex diminutione eorum stipendiorum & salariorum, opportune deservire non possint, propterea moneantur Theaurarii, etiam sub juramento in principio suorum officiorum, quod eidem Castellanis & officialibus in pecunia numerata, & non in aliqua alia rerum specie satisfaciant.

Theaurarii juramento de solvendo salariis in pecunia numerata. De vide quod ad Theaurarii officium, bullam 100. Six. V. de conservandis.

CAP. XII.

Quia verò Castellani Arcium S.R.E. numerum stipendiorum eis designatum aliquando non retinent, & pro eorum satisfactione Camera gravissimas subit impensas, ad evitandum periculum occupationis alicuius Arcis ex defectu stipendiatorum, & necessarium munitionum, Camera ipsa Apostolica moneat Theaurarios, qui ipsis Castellanis stipendia persolvunt, ut ultra visitationem, quam facit Visitator à S.D.N. pro tempore deputatus, ipsi sæpe, & si fieri potest, omni mense curent intelligere, an Castellani pagas ordinatas retineant, & si in hoc deficere reperti fuerint, eis de eorum stipendio non satisfaciant, alias ipsi Theaurarii in tantundem à Camera mulctentur.

Theaurarii moneantur in corrigendis Castellanis Arcium.

CAP. XIII.

Item quia dicitur quod impunitas maleficiorum incentium præbet delinquendi, si habeatur notitia, quod aliquis officialis Terrarum Ecclesiæ ignavia sua, vel malignitate delicta relinquit impunita, unde & mala exempla & scandala inter subditos Ecclesiæ cum jactura etiam Camere frequenter oriuntur, tali officiali, si post monitionem, se non correxerit, de salario debito non satisfaciat, & ultra hoc, alia pecuniaria arbitrio Camere puniatur.

Offi. in illam status Ecclesiæ ignavia & malignitas correndo. Ad hoc vide etiam sup. consue. hic in principio insertam.

CAP. XIV.

Item quia subditi Ecclesiæ, tanquam filii liberæ, & non filii ancillæ, cū charitate & pietate tractandi sunt in eorum gravaminibus, sacros pedes S.N.D. non facile adire valent, neque aliud quam Camere Apostolicæ refugium habent, quod nonnunquam à plerisque velut dia-

Et idemque de iniustitiis & excessibus puniendis.

boli membris, non Ecclesiæ filii malignitate quadam impediri videmus, si de aliquo Revere, etiam Locumtenente alicuius Reverendiss. Legati, aut alio officiali Provinciarum, siue Terrarum Rom. Ecclesiæ, mala fama de iniustitia, extortionibus, aut malo regimine ad Cameram Apostolicam allata fuerit, & ex monitionibus ipsius Camere incorrigibilem se demonstraverit, & talis Legatus de suo Locumtenente opportunè non providerit, significetur saltem per duos Clericos S.D.N. & habita venia à sua Sanctitate, iusto Camere arbitrio provideatur, & Ecclesiæ Populi lupis lacerandos non relinqui, sed sibi tanquam filiis opportunum patrocinium præstari cognoscant, & ultra hoc, huiusmodi improbo officiali inter alia salarium adimatur.

CAP. XV.

Item quia scriptum est, omnia cum consilio, & non penitebit. Clerici, aut aliqua eorum pars, saltem semel in mense, S.D.N. aut Reverendissimū Camerarium adeant, & cum Sanctitate & Dominatione Reverendissima de rebus arduis occurrentibus consultant, & deinde talem consultationem, & responsiones siue deliberationes in Camera referant.

Consultationes in arduis in Papatu Camera.

CAP. XVI.

Et quia officium administrandæ iustitiæ satis grave est, & periculosum, superfluum non videtur sæpe illud replicare, ut omnes Clerici moniti sint, & omnino frequenter reuolvant, quod in omnibus causis, quas in Camera Apostolica verti continget, tam pro ipsa Camera, quam pro privatis personis iustitiam sincere administrare convenit, semper Deum præ oculis habendo, atque illam horrendam sententiam assidue memoriæ repetendo, quod durissimum iudicium his qui præsumunt retribuetur.

Iustitia sine fraude administratione.

CAP. XVII.

Deveniendum est præterea ad ea quæ ad singulos Clericos ad se pertinent, inter quos R. D. Decanus ipsius Camere illa agat diligenter, quæ ex ordinatione sel. rec. Eugenii IV. ei incumbant, provt in literis Apostolicis eiusdem Eugenii supra expressis continetur, quæ literæ semper inconcussè seruentur.

Decani officii iuxta bullam E. g. 19. de qua sup.

CAP. XVIII.

Item res camerales eo diligentius pertractentur, quocumque vnus quolibet mense commissæ fuerint: constituatur singulo mense vnus Mensarius, qui nisi iusto impedimento fuerit impeditus singulis diebus non feriat ad Cameram accedat, & ibi videat, & indicet omnes bullas partibus restituendas; & illas, pro quibus fuerit solvenda annata, nulli permittat consignari, nisi annata ipsa debito & consueto loco soluta, de ejus solutione cedulas depositariorum videat, & si aliqua iusta causa fuerit, quare tunc annata ipsa solui non debeat, in eo casu de opportuna cautione provideat, ut res absque Camere detrimento pertranscat, partibus nihilominus iustitiam ministrando. Et quoniam ad evitandas solutiones annatarum plurimi intrusiones allegant, & eas probare nituntur per testes, cum in hoc graue Camere interessè versetur, ne fraude & dolo tales intrusiones contingat probari, consultum opportunitati Camere videretur, si tale examen coram mensario Clerico fieret, & propterea ipse mensarius tale onus omnino subeat. Item quia bullæ ex quibus annata, & jocalia solui debeant, aliquando siue ex negligentia, siue per errorem, omnes non transmittuntur ad Cameram, ut tali inconuenienti occurratur, mensarius omnibus diebus Cancellariæ vadat ad Plumbum, ad providendum, quod omnes bullæ, tam pro debita annata, quam pro jocalibus mittantur ad Cameram, illis in dicto plumbo per eum in vno libro adnotatis; & qui non fecerit, aut non miserit vnum ex collegis, careat provisione sex ducatorum, qui ad eundem effectum omni mense ordinati sint, ac etiam participatione jocalium illius mensis. Et quia plurimum quam vnus tantum iudicio omnia melius determinantur, præfatus mensarius proponat in Camera tunc proxima omnes bullas, in quibus aliquod dubium fuerit, ut Camere & partibus pro iustitia satisfaciat.

Clerici mensarii moneantur, quos i bullæ expeditas & annata exigenda.

CAP. XIX.

Item, cum inter alias curas, quæ Camere Apostolicæ deman-

demandantur, illa precipua, granior & onerosior existat, per quam examen ad sacros ordines promovendos eidem Camerae committitur: Nam cum ex bonis membris bonum corpus Ecclesiae conficiatur, nisi Sacerdotes quorum officium est de lege divina recte respondere, moribus & doctrina idonei, aptique fuerint, Presbyteralis Ordo in ludibrium efficitur laicis, qui à Sacerdotibus doctrinam & bonos mores videre desiderant, ignorantiam & vitæ improbitatem manifeste conspiciunt, attendant diligenter & accurate dicti Clerici examinatores, ne Deo optimo tales admittant Ministros, quorum vitæ & doctrinae propter ruditatem insufficientis scientiæ, ac vitæ inhonestatem, maiestati divinæ abominabiles fiant, & examinatorum simul damnationes causentur. Exquiratur itaque sufficiens titulus beneficalis, competens doctrina, & præsentia, & loquela promovendi, bonorum morum compositio; illud præterea & constanti memoria cum timore prospiciant, ne pro tali examine pecuniam, aut munus aliquod accipiant, cum in sacris canonibus nihil tantopere prohibeatur, quantum sacrorum Ordinum collatio simoniaca. Notarii quoque ipsius Camerae pro scriptura collationis ordinum prædictorum nihil accipiant, nisi quantum de jure licet. Væ autem illis Antistitibus, qui ex ipsorum ordinum collatione loculos implent, ut sibi ædificent in gehennam. Cura autem examinandi non alterius sit, quam Clerici, qui locum suum non possit, nisi Collega sustinere; & si quando acciderit, quod in supplicatione promovendi insertum sit, quod ipse promovendus examinetur in Camera Apostolica per Clericum, siue Notarium ejusdem, nullus Notariorum audeat illum examinare, cum talis clausula per Notarium inadvertenter admissa fuerit, & nunquam solita sit poni, nisi cum examinandus literarum ignarus censuram Camerae Clerici vult effugere.

demandantur, illa precipua, granior & onerosior existat, per quam examen ad sacros ordines promovendos eidem Camerae committitur: Nam cum ex bonis membris bonum corpus Ecclesiae conficiatur, nisi Sacerdotes quorum officium est de lege divina recte respondere, moribus & doctrina idonei, aptique fuerint, Presbyteralis Ordo in ludibrium efficitur laicis, qui à Sacerdotibus doctrinam & bonos mores videre desiderant, ignorantiam & vitæ improbitatem manifeste conspiciunt, attendant diligenter & accurate dicti Clerici examinatores, ne Deo optimo tales admittant Ministros, quorum vitæ & doctrinae propter ruditatem insufficientis scientiæ, ac vitæ inhonestatem, maiestati divinæ abominabiles fiant, & examinatorum simul damnationes causentur. Exquiratur itaque sufficiens titulus beneficalis, competens doctrina, & præsentia, & loquela promovendi, bonorum morum compositio; illud præterea & constanti memoria cum timore prospiciant, ne pro tali examine pecuniam, aut munus aliquod accipiant, cum in sacris canonibus nihil tantopere prohibeatur, quantum sacrorum Ordinum collatio simoniaca. Notarii quoque ipsius Camerae pro scriptura collationis ordinum prædictorum nihil accipiant, nisi quantum de jure licet. Væ autem illis Antistitibus, qui ex ipsorum ordinum collatione loculos implent, ut sibi ædificent in gehennam. Cura autem examinandi non alterius sit, quam Clerici, qui locum suum non possit, nisi Collega sustinere; & si quando acciderit, quod in supplicatione promovendi insertum sit, quod ipse promovendus examinetur in Camera Apostolica per Clericum, siue Notarium ejusdem, nullus Notariorum audeat illum examinare, cum talis clausula per Notarium inadvertenter admissa fuerit, & nunquam solita sit poni, nisi cum examinandus literarum ignarus censuram Camerae Clerici vult effugere.

CAP. XX.

Clericorum humanitas

Item, quia omni Collegio tunc bene succedunt omnia, cum caput, & membra charitatis officio devincta sunt, propterea Clerici omni studio Advocatos, Procuratores, Notarios, & alias personas Camerae deservientes, benigne & charitatiue prosequantur, & tractent, eorumque honestis utilitatibus, & honoribus quantum possint faucant & assistant.

CAP. XXI.

Advocati pauperum

Aduocatus verò pauperum ad causas miserabilium personarum in Cam. Apostolica tractandas diligenter advertat, illasque quantum licet sine respectu tueatur, & curet, ne contra justitiam vexentur.

CAP. XXII.

Aduocati & procuratorum fiscalis

Aduocatus & Procurator Fiscalis, tam in Camera Apostolica, quam extra, interesse ipsius Camerae studiosè curent; & cum in ea vel alibi de prædicto interesse sermonem haberi audierint, illud quantum justitia expostulaverit, sine aliquo respectu tueantur, etiam si super hoc extra Camerae aliqua causa, siue judicium civile vel criminale intentatum fuerit; & quando fiet aliqua declaratio, incursum poenarum eidem Camerae applicatarum, vel absolutio ab eisdem, de omnibus per ipsos Aduocatum & Procuratorem detur Cam. Apostolicæ opportuna notitia, ut possit in omnibus providere. Et quia eorundem Aduocati, & Procuratoris judicium in omnibus & per omnia, præsertim in causis fiscalibus, vtile est, à Cam. non discedant, nisi causis fiscalibus terminatis, quæ post examen bullarum ante omnes alias causas terminentur.

CAP. XXIII.

Notarii Camerae

Notarii autem Camerae Apostolicæ, in quorum fide, & diligentia magna cura rerum Cameralium reposita est, infra notata servare teneantur.

CAP. XXIV.

Registratio scripturarum

Et primò in libris ipsius Camerae ad id deputatis registrent extense & ad longum omnes & singulos contractus, inter eam & quancumque personam, Collegium vel Universitatem intos, & quascumque scripturas ad ipsam Camerae pertinentes, infra sex dies à die stipulationis, siue revisionis illorum per Clericum, cui id commissum fuerit, computandæ, qui contractus & scripturæ per Notarios ipsius Cam. & non per alios regi-

strentur, sub poena dacentorum ducatorum auri pro quolibet vice, qua transgressus aliquis eorum fuerit, pro merceditate eidem Camerae, & pro alia merceditate Collegii Clericorum applicandorum, etiam si pars eum qua tractus fuerit initus, Notario rogato non satisfecerit, pro cuius tamen mercede consequenda Clerici præsentem eidem Notario omnem favorem, ut ipsam mercedem cum effectu consequantur.

CAP. XXV.

Item quia bullæ Apostolicæ fideliter tractandæ & registrandæ sunt, neque ante illarum registrationem alicui extra Collegium ipsorum Notariorum credendæ, omnes bullæ in præfata Camera registrandæ, per ipsos Notarios Camerae, & non per aliquem alium registrentur, ipsæque bullæ, ut præmittitur, registratæ, & sumpta quæ ex eis fieri contingit, per unum ex Clericis cum eodem registro fideliter, ac de verbo ad verbum auscultentur, & si quid in registro omissum, superfluum, vel mendosum reperiat, corrigatur manu ejusdem Clerici, talisque correctio per ipsum Clericum nomine suo appposito approbetur, provt fit in aliis registris Curie.

CAP. XXVI.

Et quia omnis labor optat præmium, prædictaque registratio admodum necessaria est, & in partium utilitatem redundat, quia visum sæpe fait, quando accidit ex registris Camerae aliquod sumptum extrahi, repertos fuisse in eisdem registris plurimos defectus, & errores, etiam substantiales, prædictus Clericus auscultator à parte unum Julium recipiat pro quolibet pari bullarum, gratiosa scilicet & executoriali simul, aut pro vna bulla quando simplex fuerit, & similiter pro vno sumpto. Notarius vero pro labore suæ registrationis tantum capiat, & non ultra, quantum in registro Cancellariæ, siue præfate Camerae antiquitus capiebatur, in quo ipsi notarii modestiam servent, ne partes de ipsis juste consequantur, & similis auscultatio fiat de instrumentis, capitulis, patentibus, & aliis in eisdem libris Camerae registrandis.

CAP. XXVII.

Item, ut semper possit videri causa, propter quam Bullæ absque annatæ solutione partibus allegantibus intrusionem traduntur, Notarii ejusdem Camerae conficiant, & in eadem Camera conservent unum librum, in quo in præsentia Notarii describant omnes attestaciones testium examinatorum in præsentia mensarii per ipsi Notarium Camerae super intrusionibus Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum quorumcumque beneficiorum, cum interrogatoriis per Procuratorem fiscalem compositis, & in Cam. Apostolica registratis, alias testibus super similibus alio modo examinatis, nulla præstetur fides, & Bullæ non tradantur, etiam sub obligatione, nisi intrusio plene per testes, ut præfertur examinatos, probetur, & Notarius habeat pro examine uniuscujuslibet testis, ut præmittitur, examinati, carlenos duos antiquos, & tantundem capiant pro examine in similibus causis, præterquam in commissariis, in quibus servetur stylus Rom. Curie.

CAP. XXVIII.

Item quia libri qui sunt in Archivio Cam. Apostolicæ sunt magni ponderis, tam quoad interesse Sedis Apostolicæ, & ipsius Camerae, quam etiam partium, & propterea fideliter & diligenter custodiendi, ne aliquis extraneus aliquos ex dictis libris subripiat, aut aliquod folium ex eis laceret, vel aliquo modo vitiet, Notarii non admittant intra cancellum ejusdem Archivi alium extraneum, sed faciant extra expectare illos, qui eorum operam exquirunt, neque etiam permittant, quod aliquis ex familiaribus ipsorum Notariorum intret, siue maneat intra dictum cancellum, nisi quando aliquis ex ipsis Notariis ibidem præsens fuerit, & tunc etiam ipse Notarius bene circûspiciat, ne dictus familiaris aliquid mali faciat in dictis libris, atque etiam quando libri prædicti, aut à Domino Thesaurario, aut ab aliquo ex Dominis Clericis extra dictum cancellum extrahuntur, tunc ipsi notarii conficiant unum alium librum, in quo describatur extractio uniuscujusque libri Cameralis, cum subscriptione receptionis illius, qui librum ipsum

extraxerit, ut sciatur apud quem talis liber possit reperiri, & circa hoc servetur mandatum per fel. rec. Iulium Papam I I. super hoc editum, cujus tenor sequitur, & est talis.

§. 8. Cum sicut acceptata in nostra Camera, &c.

§. 9. Item ad evitanda monopodia & quascumque extortiones, ipsi Notarii nullo modo possint vendere, sive arrendare, nec se aliquod membrum emolumentorum eorum officii Notariatus, sed labores & proventus omnes inter eos sint communes, & quolibet cura, præterquam registrandi bullas, quæ semper debet esse communis omnium, solum ad mensum, & non ultra, per unum ipsorum Notariorum, & utilitas inter omnes æqualiter dividi debeat, & ut partes commodius expediantur, Notarius mensarius, bullarum & obligationum, non in domo sua habitacionis, sed in Camera Apost. ea quæ circa illas occurrunt, agere & expedire teneatur, ubi etiam Clericus mensarius pro expediendis iis, quæ circa id ad eum pertinent, adesse debet, ita ut bullæ recipiantur, & retineantur solum per Notarium ad id deputatum, & non per alium: qui Notarius sic deputatus non recipiat aliquas bullas ab officialibus registri bullarum Cancellariæ, nisi per manus solius scriptoris ejusdem registri, & non famulorum ipsius, vel quorumvis aliorum, bullas verò per Camera expeditas solum recipiat per manus Summistæ, vel ejusdem Summistæ officium exercentis.

Nulli et mandati observantia. Notarii mensarii officio circa expeditionem bullarum.

Et circa resignationum concessio nem.

Camerarium decretum, quod ad evitandas fraudes Notariorum in ejusmodi registrationibus.

Providet circa resignationes præteritas.

Et circa futurum.

§. 10. Item et resignationes, & cessiones beneficiorum, quæ in manibus Notariorum fiant, omni dolo & fraude careant, & nemo propterea decipiatur, prout quotidie clamores audiuntur, de cætero Notarii prædicti in adnotandis ipsis resignationibus & cessionibus in libris Camera, infra scriptam ordinationem servare debeant, cujus tenor talis est, ut sequitur.

§. 11. Raphaël Episcopus Ostien. Cardinalis S. Georgii, S. D. N. Papæ Camerarius. Cum fide dignorum relatione intellexerimus, consuevisse dilectos filios Notarios Cam. Apost. per quandam corruptelam, negligentiam sive abusum, & malitiam, resignationes beneficiorum, quæ in Curia Romana, & Camera Apost. fieri consueverunt, & in ordinariis libris, & authenticis ejusdem Camera, Notarii & Scribæ, ne fraus aliqua fieri, sive excogitari possit, & ad hoc, ut semper de veritate doceri possit, quando opus esset, non in dictis libris, ut rationale statutum erat, amplius scribi, pro majori parte, sed à tergo supplicationum, quarum prætextu dictæ resignationes admitti debent, simpliciter notare, & scribere manu propria, & deinde partibus restituere, nulla retenta copia, vel nota, absque eo quod in protocollis, vel libris Cam. Apost. scriptæ sint, vel si scribantur, id ex intervallo plurium mensium fit, & id non aliter, quam parte instante, ex quo fit, ut veritas reperiri non possit in libris, dum de illarum admissione queritur & tractatur, & sit in potestate partis in fraudem, & deceptionem nostram, & impetrantium; ad eorum propositum illis uti, vel eas celare, prout eis magis expedire videtur, in maximum scandalum Curialium, & aliorum impetrantium, & pessimum exemplum.

§. 12. Nos igitur ad quos ex nostro Camerariatus officio pertinet, & spectat in primis, quantum possumus providere, de mandato S. D. N. Papæ, vivæ vocis oraculo super hoc nobis facto, & auctoritate nostri Camerariatus officii, præcipimus & mandamus, quatenus dictas resignationes beneficiorum jam factas & admittas, usque in præsentem diem, sic notatas in margine supplicationum detaxat, etiam si partibus restitutæ forent, infra terminum octo dierum proximè futurorum in libris authenticis Camera Apost. ubi scribi & notari solent, scripsisse & posuisse debeant, omni mora & excusatione cessantibus.

§. 13. Resignationes verò, quas fieri contiget in futurum, & in posterum admittendas & faciendas, sub simili privationis poena, & excommunicationis, quam quilibet contrarietatis ipso facto incurrit, infra tres dies à die resignationis factæ & notatæ, sive stipulatæ, in dictis libris Cam. Apost. in forma authentica, & legaliter, & solemniter apponere teneantur, & de-

beat, omni proffus excusatione cessante, nec prius liceat eis in margine supplicationis scribere vel notare, nisi in libris authenticis notatæ fuerint.

§. 14. Decedentes ex nunc resignationes aliter factas nullius momenti existere, nec alicui suffragari, beneficiorumque taliter resignata, non per resignationem, sed per obitum vacare.

§. 15. Mandantes RR. Patribus Dominis Præsidentibus & Clericis Camera Apost. ut omnia & singula supradicta inviolabiliter observari mandent, & faciant, ac ad declarationem & executionem dictarum poenarum ipso facto incursarum effectualiter procedere debeant, & teneantur, ut quos à malo Dei timor non revocet, temporalis coercet disciplina, sub poenis in dicto mandato contentis, in omnibus & per omnia observent, & cessiones & resignationes continuatim in libro resignationum describant, nullo spatio inter illam, & præcedentem, nisi fortè unius lineæ dimisso, ut tollatur occasio aliquid in medio scribendi.

§. 16. Item ut omni tempore de gestis per Clericos Camera ratio reddi valeat, quilibet Notarius habeat unum librum, in quo registret omnes literas Camerales, quæ per manus suas expediuntur, postquam à Clerico visa fuerint, & conetur unusquisque illas elegantè componere.

§. 17. Item quia sæpe contingit, mandata procuratoria in Camera super negotiis Fiscum & interesse Camera concernentibus exhiberi, ac illa ex incuria, vel dolo alicujus deperdi, & sine illorum ostensione, acta inter Camera, & exhibentes, pro nullis reputantur, statuerunt, ut omnia instrumenta & mandata procuratoria hujusmodi, cum recognitionibus illorum, in libris ejusdem Camera per ipsos Notarios omnino registrentur, ut de illorum tenore per libros eosdem perpetuo doceri possit, quorum registrationi fides adhiberi debeat, sine alia originalium exhibitione, cum per Clericum sint videnda, & conferenda cum originalibus.

§. 18. Item sicut scriptum est, qui non laborat non manducat, & in Camera Apost. continui & intolerabiles labores existunt, ne qui incommodum non sentiunt, commoditates capiant, & lucra, constituerunt quod Clericus Camera in Curia præsens, & legitimo impedimento non impeditus, ad Camera per unum mensum non accedens, careat participatione jocalium, & utilitate mensariatus: si verò extra Curiam degerit absque Collegiarum licentia, sive habuerit aliquod publicum officium, sive commissionem, cum salario & lucro, de proventibus Clericatus non participet, & idem observetur quoad Notarios ejusdem Camera.

§. 19. Circa verò admissiones Clericorum & Notariorum, tam in solutione admissionis, & jocalium, quam in perceptione fructuum, & emolumentorum servetur id quod observatum fuit.

§. 20. Et quia omnes leges, & Prophetas in sola radice charitatis pendere & solidari Veritas affirmat, constituerunt præfati Clerici, ut in quibuscumque occasionibus alicujus Collegæ eorum, sive alterius personæ Cameralis, Collegium ipsum Clericorum debeat patrocinium, & defensionem causæ ejusdem assumere, & omnia & modo illam tutari & defendere.

§. 21. Atque etiam in infirmitate Clericos, & alias personas Camerales visitare, & si opus fuerit, suis necessitatibus subvenire.

§. 22. In morte etiam providere, ut sumptibus defuncti, si facultates reliquerit, sin autem communi omnium Cameralium impensâ, funus decenter efferatur, & ipsi Camerales omnes illud collegialiter comitentur, in octava depositionis in loco sepulture curent exequias, ipsis ibidem assistentibus, & ipsorum impensâ celebrari, ut in eo pietatis opere Deo optimo placeatur, & cuicumque ipsorum, qui in hoc operam præstiterit, ut in ejus morte id ipsum à superstitibus rependatur.

§. 23. Quæ omnia & singula supradicta, & ordinata in præsentium constitutionum volumine, RR. DD. Cam. Apost. Clerici unanimiter statuerunt, & constituerunt, ac per quascumque Camerales personas, & alios ad quos spectat, integrè servari mandaverunt.

Resignationes aliter factas.

Clerici & Notarii in Camera.

Statutum Camera in sequitur in per Expeditionem in causis in jussumque Clerici registratione.

Mandatum Procuratorum registrandi in causis interesse Camera concernentibus.

Clerici in Camera, ad Camera per unum mensum non accedens.

Clericorum & Notariorum admissione.

Causam Clericorum defensionem.

Infirmitatem que visitationem.

Mortuum quoque funeralibus.

Prædictum omnium observationem.

§. 2. Et ut de predictis in generalibus... quorum litteras... instituerunt... singulis annis in prima... mensis Octobris, per unum ex Notariis... Cameracensis ad mandatum D. Decani in tribunali publice... audientie ipsorum Dominorum Clericorum, alta & intel... ligibili voce perlegi, ut quilibet eorum ad justitiam... nistrandam ferventior reddatur, ad laudem & gloriam... Omnipotentis D. N. I. I., qui pro justitiae administratione... magna praesentis redditus est. Amen.

§. 4. Quia tamen, ut ex nonnullorum relatione... plius: tunc ipsi Conventuales... iporum Conventuales... in loco... §. 3. Nos autem, qui... omnia... ut... omni... &... Conventuales... nostrae... prout... quod... fratres de Observantia... locum... dignum, quam ipsi Conventuales... &... nostrae incomparabilis fuerit, prout... quod... fratres de Observantia... suam in loco... defertant. Ad hujusmodi tamen ambiguitatem... de... motu proprio... certa... ac de Apostolica... plenitudine... nostrae fuisse quod tam Conventua... les, quam de observantia & reformati fratres... in... quibuscumque processibus, & aliis... in... Crux deferenda foret, Crux suam... possint, sed tamen quod Crux ipsorum fratrum de Observantia, & Reformatorum loco digniori deferatur.

Et in ea... missa... Ordini... sui Generalis... §. 3. Nos autem... Conventuales... nostrae... prout... quod... fratres de Observantia... locum... dignum, quam ipsi Conventuales... &... nostrae incomparabilis fuerit, prout... quod... fratres de Observantia... suam in loco... defertant. Ad hujusmodi tamen ambiguitatem... de... motu proprio... certa... ac de Apostolica... plenitudine... nostrae fuisse quod tam Conventua... les, quam de observantia & reformati fratres... in... quibuscumque processibus, & aliis... in... Crux deferenda foret, Crux suam... possint, sed tamen quod Crux ipsorum fratrum de Observantia, & Reformatorum loco digniori deferatur.

XXV. Quod audientes Missam in Ecclesiis Fratrum Mendicantium in Dominicis & Festis diebus, satisfaciunt praeccepto Ecclesiae de Missa audienda.

LEO PAPA X.

Universis & singulis praesentes litteras inspecturis, Salutem & Apostolicam benedictionem.

Intelleximus quosdam in dubium revocare, & perinde timoratis conscientiae scrupulum injicere, si Christi fideles, qui Dominicis & Festis diebus extra Ecclesias suas parochiales, Missas audiunt in Ecclesiis Fratrum Ordinum Mendicantium, Ecclesiae praeccepto de Missa audienda satisfaciunt.

§. 1. Nos enim ambiguitatem hujusmodi penitus tollere volentes, ut cum sinceriori conscientia fideles quique Deo creatori suo serviant, auctoritate Apost. tenore praesentium notum facimus, omnes Christi fideles utriusque sexus, qui non contempto proprio Sacerdote parochiali, in Ecclesiis Fratrum Ordinum Mendicantium, Dominicis & Festis diebus Missas audiunt, satisfacere praeccepto Ecclesiae de Missa audienda, nec in aliquam labem mortalis peccati poenaeve incurrere.

§. 2. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

§. 3. Et quia difficile foret praesentes litteras nostras originaliter ad loca omnia, ubi opus foret, deferri volumus & decernimus, ut earum transumptis manu notarii publici subscriptis, & sigillo alicuius Praelati in dignitate Ecclesiastica constituti munitis, ea fides, (ubi opus fuerit) detur, quae originalibus ipsis daretur, si exhibita forent vel ostensa.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die decimatercia Novembris, millesimo quingentesimo decimo septimo, Pont. nostri Anno 4.

XXVI. Fratres Minores Ordinis S. Francisci de Observantia, in processibus & actibus publicis, Fratribus Conventualibus praecedunt, digniorique loco crucem deferunt.

De separatione Fratrum de Observantia a Conventualibus, & ceteris tangen. Fratres de Observantia, vide sup. in const. 23. Ite, ubi notant.

LEO PAPA X.

Universis & singulis praesentes litteras inspecturis, Salutem & Apostolicam benedictionem.

Inter alias postquam statueramus, & ordinaveramus, quod de cetero perpetuis temporibus fratres B. Francisci, puritate ejus regulae, & sub regulari observantia viventes, ac Reformati, Ministrum, Fratres vero dicti Ordinis Conventuales nuncupati, Magistrum generales habere deberent, ne inter Reformatos & Conventuales fratres huiusmodi super praecedentia dissensio & contentio oriri posset, voluerimus & statuerimus, quod in processibus, & aliis actibus publicis fratres Conventuales fratribus regularis Observantiae Ministrum habentibus, locum digniorem relinquere tenerentur.

§. 1. Quodque fratres ipsi Conventuales, semper eorum Crucem & vexillum per eos deferri solitum, deferre libere & licite valeant.

§. 4. Quodque ipsi fratres de Observantia & Reformati, veri & indubitati... Ordinis S. Francisci, & ejus regulae observatores semper fuerint, ac diutina favore gratia sint futuri, sine aliqua interruptione; seu divisione, a tempore editae regulae per B. Franciscum... ad praesens, ac sub ipsius Beati Francisci regula militaverint, & etiam ad praesens militent; sicque in omnibus teneri & observari, ac dici debere decernimus ac mandamus.

§. 5. Mandantes nihilominus omnibus & singulis Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ac Ecclesiarum Capitulis, sub interdicti ingressus Ecclesiae, ac suspensionis a divinis, inferioribus vero Praelatis ac Parochialium Rectoribus, necnon Mendicantium, & aliorum ordinum professoribus, sub excommunicationis latae sententiae poenis ipso facto incurrendis, a quibus nisi per Romanum Pontificem pro tempore existentem, praeterquam in mortis articulo absolvi nequeant, quatenus declarationem & decretum hujusmodi inter Conventuales, ac de Observantia & Reformatos fratres huiusmodi inviolabiliter observent, observarique faciant, necnon ne eosdem fratres Conventuales de Observantia & Reformatos huiusmodi super his molestant, aut perturbent, seu per quoscumque, cuiuscumque status, gradus, ordinis, vel conditionis existentes, seu etiam inter se quomodolibet molestari, perturbari, vel inquietari permittant.

§. 6. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac statutis & consuetudinibus dictorum Ordinum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, necnon privilegiis, indultis, ac literis Apostolicis illis forsitan concessis, confirmatis & innovatis, quibus illorum omnium tenores praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permanens, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§. 7. Volumus autem quod praesentium transumptis manu publici notarii subscriptis, & sigillo Ministri generalis pro tempore existentis dicti Ordinis Minorum, aut alterius Praelati in dignitate Ecclesiastica constituti munitis, in iudicio, & aliis, ubi opus fuerit, eadem fides adhibeatur, quae adhiberetur eisdem praesentibus licetis, si illae forent exhibita vel ostensa.

Dat. Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die sexta Decembris millesimo quingentesimo decimo septimo, Pontificatus nostri anno quinto.

Contra mentientes personas in literis Apostolicis, ut earum expeditionem gratis assquantur, Officialesque eorum complices.

Hoc ferè voluit etiam Innocent. VIII. contra praedictas eas mentientes, ut sup. in eius const. 1. Cum sicut.

Contra mentientes personas in literis Apostolicis, ut earum expeditionem gratis assquantur, Officialesque eorum complices. Hoc ferè voluit etiam Innocent. VIII. contra praedictas eas mentientes, ut sup. in eius const. 1. Cum sicut.

Contra mentientes personas in literis Apostolicis, ut earum expeditionem gratis assquantur, Officialesque eorum complices.

Hoc ferè voluit etiam Innocent. VIII. contra praedictas eas mentientes, ut sup. in eius const. 1. Cum sicut.

Contra mentientes personas in literis Apostolicis, ut earum expeditionem gratis assquantur, Officialesque eorum complices.

Hoc ferè voluit etiam Innocent. VIII. contra praedictas eas mentientes, ut sup. in eius const. 1. Cum sicut.

Fratres de Observantia... §. 1. Quodque fratres ipsi Conventuales, semper eorum Crucem & vexillum per eos deferri solitum, deferre libere & licite valeant.

D.P. An. 4. die 6. Decemb.

XXVII.

Contra mentientes personas in literis Apostolicis, ut earum expeditionem gratis assquantur, Officialesque eorum complices.

Hoc ferè voluit etiam Innocent. VIII. contra praedictas eas mentientes, ut sup. in eius const. 1. Cum sicut.

Similem

Similem vero functionem contra simoniacos se pro aliis supponentes pro obtinendis beneficiis Ecclesiasticis, vide inf. in Pauli IV. const. 12. Inter, ubi notabo.

Edita An. D. 1517.

LEO EPISCOPUS, *Motu proprio, &c.*

Contra confis.

In hunc tenore vestigia predecessorum nostrorum Romanorum Pontificum, sicut non absque gravi disciplina adsumimus, nonnulli animae suae prodigi, & avaritiae morbo laborantes, ut literas Apostolicas gratis expendant, & Romanae Curiae officiales debita eorum portione defraudent, in eisdem literis nonnunquam venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Vicecancellarii, & aliorum Cardinalium, aut dilectorum filiorum Abbreuiatorum de maiori praesentia, seu literarum praedictarum Scriptorum, necnon aliarum personarum quarumcumque, ex quarum qualitatibus, privilegiis, sive antiqua consuetudine, literas ipsas gratis expedire solent, nepotes, quamvisque germanos, interdum vero familiares continuos commensales fuisse & esse affirmare, & ut tales in dicta literis se inscribere facere, & fecisse non vereantur, cum se vera tales non fuerint, in animarum suarum periculum, & officiorum eiusdem Romanae Curiae non modicum praesudicium & gravamen.

Adnotationes in literis A. post. correctur.

§. 1. Nos igitur fraudibus & deceptionibus huiusmodi, pro ut nostro incumbit officio, de remedio opportuno providere volentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolica potestate plenitudine, omnes & singulos, cuiuscumque status, gradus, vel conditionis fuerint, & quocumque nomine nuncupentur, qui se vicecancellarii, aut aliorum Cardinalium, vel Abbreuiatorum, seu scriptorum eorundem, aut aliarum personarum quarumcumque, ex qualitatibus & privilegiis, sive ex antiqua consuetudine huiusmodi literas ipsas, in toto, vel in parte gratis expedire solent, nepotes, fratres, aut familiares, continuos commensales, in eisdem literis, etiam motu proprio concessis, nominaverint, si re vera tales nepotes, aut fratres, vel familiares continui commensales non fuerint.

Officiales non complentur permissur.

§. 2. Necnon officiales praemissa fieri procurantes, seu permittentes, excommunicationis sententiam, a qua non nisi per Romanum Pontificem pro tempore existentem, (articulo mortis excepto, ac debita satisfactione praevia) absolvi possint, auctoritate Apost. per praesentes innodamus, eosque excommunicationis sententiam huiusmodi in dictam euentam, ex nunc, pro ut ex tunc, & e contra incurrisse declaramus, & pro talibus publice iudicari mandamus. Ac ipsos officiales procurantes, seu permittentes huiusmodi a suorum officialium perceptione emolumentorum per annum continuum, ultra alias penas quas propterea incurrunt, omnino suspendimus.

Littera super dicta nulla sunt.

§. 3. Et nihilominus concessionibus & gratias in eisdem literis contentas quascumque, ipsasque literas habentibus, tam per Cameram, quam Cancellariam expeditas, & expediendas viribus omnino carere, eisque quos concernunt, & eorum singulis in aliquo suffragari non potuisse, neque in futurum posse, sed omnino subreptitias, invalidas, & nullas fuisse, & fore.

Decretum irritum.

§. 4. Et quae per quoscumque Iudices, etiam Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales, ac sacri Palatii Apostolici Auditores, in quacumque instantia, sublata eis, & eorum cuiuslibet quavis aliter interpretandi, & iudicandi facultate, interpretari & iudicari debere, ac irritum & inane, quicquid secus super iis, quavis auctoritate, etiam per nos & successores nostros Romanos Pontifices, qui pro tempore fuerint, scienter vel ignoranter contigerit attentari, motu & scientia similibus decernimus & declaramus.

Ius public.

§. 5. Ac volumus quod mandatum, decretum & declaratio nostra huiusmodi in Cancellaria Apostolica publicetur, & in illius libro describantur, ac perpetuis futuris temporibus observentur.

Decretum irritum.

§. 6. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac quibuscumque privilegiis, & indultis eisdem Vicecancellario & aliis Cardinalibus, ac quibuscumque personis, sub quibusvis ver-

borum formis & clausulis, etiam derogatoriis, concessis, & in posterum concedendis, quareta, aut totum alicui quod praemissa nullatenus volumus suffragari, & teris quae contrariis quibuscumque.

Placet publicetur, & describatur I.

Papa sub.

Letum & publicatum fuit supra scriptum mandatum Roma in Cancellaria Apostolica. Anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo decimo septimo, id est, vigesima mensis Februarii, Pontificatus S. D. N. Leonis Papa Decimi, Anno quinto.

Contra Barones & Communitates non custodientes eorum territoria, a bannitis, furibus, &c.

Confirmatur & extenditur hac dispositio a Pio IV. infra in eius consis. 27. In eminenti, ubi loquar de hac materia.

LEO EPISCOPUS, *Edita An. D. 1518.*
Servis Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

Romani Pontif. providentia circumspecta praedecessorum sacrorum gesta, quae praecipue pro venientium ad Almam Urbem totius Orbis caput, & recedentium ab ea, securitate & commodo facta sunt, pensatis opportunis occasionibus innovat atque extendit, pro ut conspicit in Domino salubriter expedire.

Julius ead. cons. quae sup.

§. 1. Dudum siquidem a felic. record. Iulio Papa II. praedecessore nostro emanarunt literae in forma Brevis tenoris subsequentis.

Omittitur tenor istius consis. quia habes sup.

§. 2. Nos itaque cupientes literas praedictas pro venientium ad Almam Urbem, & ab ea recedentium tutela, & commodo ininviolabiliter observari, Motu proprio, & ex certa nostra scientia literas praedictas auctoritate Apostolica, tenore praesentium innovamus, ac praesentis scripti patrocinio communitimus, illasque perpetuis futuris temporibus ininviolabiliter observari debere decernimus.

Hic Pontif. confirmat.

§. 3. Et insuper cum huiusmodi furta, delicta, & derobationes fiant in sylvis, nemoribus, lateribus, & in locis occultis, & secretis, non adhibitis, nec praesentibus testibus, adeo quod sine maxima difficultate per ipsos spoliatos, & derobatos, furta, & valor rerum subtraharum & ablatarum probari non possint, statuimus & ordinamus, quod quoad probationem bonorum subtraharum, & eorum valorem, stetur declarationi praefatorum Praesidentium & Clericorum ipsius Camerae Apostolicae, qui diligenter considerata qualitate personarum spoliatarum, & derobatarum, exposita quantitate furto- rum, & aliis circumstantiis & conjuncturis, recepto iuramento ipsarum personarum derobatarum, seu mercatorum, quorum bona ablata existebant, super quibus praefatorum Praesidentium, & Clericorum conscientiam oneramus, furtum, & ejus valorem declarare debeant.

In probatione huiusmodi fuerit & color bonorum fuerit declarationis Clericorum Camerae Apostolicae praedictae iuramentum ad amicum pass.

§. 4. Et quod si derobatio, seu furtum in confinibus diversorum territoriorum, diversarum Communitatum, seu dominiorum, vel juxta huiusmodi confines derobatus contra dominum territoriorum praedictorum in Communitatem, quam & quam elegerit ad recuperationem rerum sibi ablatarum, agere possit, & valeat ab actione, quam ipse derobatus intentaverit, discedere, si ei placuerit, & contra alium agere licite possit (cum domini confinium praedictorum illos non custodiendo in praemissa culpa non careant) reservato tamen solenti iure agendi contra conteminos.

Datum in Camerae Domini & Clericorum Camerae Apostolicae agere poss.

§. 5. Et ut quantum fieri potest, omnis occasio grassandi & derobandi sublata esse videatur, eisdem motu & scientia, ac tenore praecipimus & mandamus sub duorum millium ducatorum Camerae Apostolicae applicandorum penam similibus, omnibus & singulis aedictis, ne fures, latrones, & grassatores, in sylvis & sepibus latibula

Via de fine in camerae Camerae hinc inde & movemur.

bula faciant, ne ibi abscondere possent, ut prope vias publicas vtrimque ad medium milliare, arbores & sepes, & quoscumque latibula incidere, seu incidi, ac amouere, seu amoueri, & extirpari facere infra duos menses à die publicationis presentium computandos, & sic incisas conservare, & manutenere omnino teneantur, & debeant.

§. 6. Sicque per Clericos dictæ Cameræ, ac quoscumque alios Iudices & Commissarios, etiam S. R. E. Cardinales, & sacri Palatii Apostolici causarum Auditores iudicari, ac desiniri, & exequi facere, sublata eis & eorum cuilibet aliter iudicandi & interpretandi facultate, decernimus summarie, & absque iudicii tela.

§. 7. Mandantes propterea eisdem Raphaëli Episcopo, & Camerario, ac Præsidentibus & Clericis pro tempore existentibus, ut præmissa omnia & singula ab omnibus inuolabiliter observari faciant, & contra facientes ad illorum observationem per supradictas pœnas, juxta stylum ipsius Cameræ compellant.

§. 8. Volumus autem quod presentium transumptis manu vnus Clerici, & vnus notarii eiusdem Cameræ subscriptis eadem prorsus fides indubia adhibeatur, quæ presentibus adhiberetur, si essent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo, &c.

Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ 1518, kal. Septemb. Pont. nostri anno sexto.

XIX. Inquisitorum hæreticæ prauitatis facultas, eorum arbitrio puniendi, & Curia seculari tradendi testes falsidicos in causis fidei.

LEO PAPA X.

Dilecto filio Adriano tituli SS. Iohannis & Pauli Presbytero Cardinali.

Intelleximus quod in Hispania, cæterisque Regnis & Dominis Charissimæ in Christo filia nostræ Joannæ Reginæ, & Charissimi in Christo filii nostri Caroli Regis Hispaniæ Catholicorum ditioni subiectis, in quibus tu hæreticæ prauitatis Inquisitor Generalis per Sedem Apostolicam deputatus existis, multi perditii ingenii homines, in testimoniis quæ perhibent super dictæ prauitatis veritate inquirenda falsitatem, quandoque prece, pretio, odio, vel amore, & quandoque metu committere, aut se eandem falsitatem commisisse publice, licet falso, fateri non verentur, sicque huiusmodi diabolicæ artis ministerio, plerumque vel damnantur insonites, vel diuinæ maiestatis Dei, & orthodoxæ fidei sub Christiano nomine derisores veniam consequuntur. Ad quæ facinora perpetranda ipsi falsi testes, tam propria improbitate & inconstantia, quam audacia & impunita temeritate eorum, qui illos ad talia committenda minis cogunt, aut pecunia alliciunt, impelluntur.

§. 1. Nos igitur scelestum hoc hominum genus, qui in diuinam, humanamque simul naturam conspirant, & in nefandi criminis causa, vel iniustæ absolutionis, vel iniustæ condemnationis actores existunt, acriori longe supplicio, quam cæteri falsidici testes plecti soleant, dignum censentes, circumspeditioni tuæ, & vniuersis & singulis aliis, per te & pro tempore existentem generalem dictæ prauitatis, in Regnis & dominis prædictis Inquisitorem, ad ipsum inquisitionis officium pro tempore deputatis, contra omnes & singulas personas cuiusvis status, gradus, ordinis, dignitatis, & conditionis existant, quas tibi aut aliis Inquisitoribus prædictis in crimine hæresis scienter deposuisse, aut alium ad falsum deponendum, aut verum tacendum induxisse, vel quempiam ob perhibitum veritatis testimonium, vel propter falsum non attestatum occidisse, aut membro aliquo mutilasse, aut bonis suis omnibus, vel majori parte illorum spoliasse vel spoliari fecisse, seu atrocissima iniuria afficisse legitime constiterit, tuo, aut à te deputando, seu deputandis & subdelegandis arbitrio procedendi, & eos pœnis, de quibus tibi vel illis videbitur condemnandi, super quo tuam & illorum, quibus negotia huiusmodi commiseris, conscientiam oneramus, absque alicuius

pœnis seu censuræ Ecclesiasticæ metu, aut irregularitatis nota tradendi, vel relaxandi, etiam curiæ seculari, plenam & liberam concedimus facultatem.

§. 2. Non obstantibus constitutionibus & ordinacionibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die decimaquarta Decembris, millesimo quingentesimo decimo octauo, Pontificatus nostri Anno 6.

Contra quoscumque etiam prætextu indulti Urbani VI. quoquo modo impediētes executionem literarum Apostolicarum.

Eiusmodi sanctionem edidit etiam Martinus V. in const. 1. Quod sup. Et eas omnes approbauit & innovauit Clem. VII. in eius const. 93. Romanus. Amplioremque dispositionem habemus in bulla Cæna Domini, ut inf. in const. 63. Pauli X. Pastoralis, §. 14. ubi videmus quæ notabo.

LEO EPISCOPVS,

Seruum Seruorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

In Supremo Apostolicæ Sedis folio, meritis licet imparibus constituti, ad ea libenter intendimus, per quæ debitus honor, & reuerentia dictæ Sedi à subditis & inferioribus, præsertim Pontificali dignitate præditis impendantur; & si quid peruerse, aut minus recte per eosdem inferiores factum aut gestum reperitur, quod in dictæ Sedis depressionem, ac malum exemplum, & scandalum plurimorum cedat, id per nostræ providentiæ ministerium revocetur, & ad debitam normam reducat, ne membra à capite, cui obedientiam debitam, & devotam præstare tenentur, discordare videantur.

§. 1. Sane licet fel. rec. Bonifacius Papa Nonus prædecessor noster (ad quem fide dignorum relatione peruenit, quod certi Prælatis, quibus pie memor. Urbanus Papa VI. etiam prædecessor noster concesserat, ut in eorum Civitatibus & dioc. executio literarum Apostolicarum fieri non posset, nisi literæ ipsæ Prælatis ipsi, aut eorum officialibus prius exhibitæ, & per eos approbatæ forent, & eorundem Prælatorum officiales in consuetudinem deduxerant; aliqui vero prætextu statutorum provincialium seu synodaliū, etiam seruabant, quod nullus literas Apostolicas huiusmodi exequi auderet, nisi postquam Prælati seu officiales ipsi, per suas literas, quas vidimus, nuncupabant, mandarent, & concederent, ut Iudices in ipsis literis Apostolicis deputati illas exequi possent: prouide attendens, quod propter tales literas vidimus, seu placet, nuncupatas, impetrantes effectum sæpe literarum Apostolicarum consequi nequieuerant) concessionem Urbani huiusmodi, ac statuta quæcumque super his facta reuocavit; cassavit, & annullavit, ac decrevit, quod Iudices & executores quicumque in literis Apostolicis pro tempore deputati, etiam sine licentia vel consensu quorumcumque Prælatorum, vel Superiorum, aut officialium eorundem literas Apostolicas exequi possent & deberent.

§. 2. Tamen nuper in publica Signatura coram nobis nonnullæ supplicationes propositæ fuerunt contentes, quod in Toletana, & Carthagen. Ecclesiis, sub colore falsitatis obviandi editæ fuerant constitutiones synodales, quibus caueri dicebatur, ut Tabelliones & Notarii, etiam à partibus requisiti, literas Apostolicas nullatenus recipere possent, nisi illæ prius per Archiepiscopum Toletan. & Episcopum Carthagen. pro tempore existentes, aut eorum officiales examinatz forent, à nobisque earundem constitutionum confirmatio peteretur. Nos petitionem huiusmodi vti ratione carentem, cum Romani Pontificis gesta per inferiores sibi & subditos, sine ejus speciali licentia examinari non debeant, indecens, & absurdum, quinimò temerarium esse censentes, quod aliquis quavis occasione literas Apostolicas

Derogatio d. innotum.

Dat. P. An. 6. die 14. Dec.

XXX.

Edicta An. D. 1518.

Promissum.

Bonifacius in eius const. hic non habetur, literas Apost. ubique liber. exequi instituit; prævia reuoc. auctoritate indult. Urbani VI. quibusdam Prælatis concessit, quod ea prius ipsi viderent, & exequi mandarent.

Iste Pontif. ex causa hic expressa auctoritate constit. Bonif. IX. innotum, & obseruauit, & mandauit.

line Romani Pontificis speciali commissione examinare velle presumat: propterea supplicationes ipsas pro merito reijcienda erant, reiecimus, & coram nobis lacerari fecimus. Ac constitutiones edendum temeritatem tali castigatione reprimere, ac super his tale remedium adhibere volentes, ut aliis in posterum committendi similis aditus precludatur, Motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolica potestate plenitudine, licetis Bonifacii predecessoris huiusmodi, tenore presentium approbamus & innovamus, ac perpetue firmitatis robor obtinere, illasque inuolubiliter observari debere docerimus.

Quasvisque contrarias constitutiones nullo modo irritas.

§. 3. Necnon quascumque constitutiones synodales, tam in dictis Toletan. & Carthaginen. quam quibusvis aliis Ecclesiis per uniuersum Orbem constitutis super his factas, motu, scientia, auctoritate, & potestate predictis cassamus & annullamus, ac statuimus & ordinamus, quod iudices & executores in literis Apostolicis pro tempore deputati, ac Notarii & Tabelliones super his requisiti, literas ipsas Apostolicas sine alicuius personae, cuiuscumque, Ecclesiasticae, vel mundanae dignitatis fuerit, licentia vel consensu exequi possint & debeant.

Prælati & ceteris literis aequiuocum litterarum Apostolicarum præcipit.

§. 4. Et insuper uniuersis Patriarchis, Archiepiscopis, Primatibus, Episcopis, & aliis Prælatibus, & personis Ecclesiasticis, necnon dilectis filiis Communitatibus civitatum, & uniuersitatibus castrorum, oppidorum, terrarum, & locorum, sub interdicti, singulatibus verò personis eorum, etiam secularibus, sub excommunicationis & anathematis penis, quas eo ipso si contrafecerint, absque alia declaratione incurrant, & à quibus non nisi à nobis, vel successoribus nostris Romanis Pontificibus canonicè intransibis, præterquam in mortis articulo constituti, & debita satisfactione præmissa, absolui, & interdicti huiusmodi relaxationem obtinere possint, in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, ne iudices & executores litterarum Apostolicarum, ac Notarios & Tabelliones super his requisitos, quo minus literas Apostolicas huiusmodi exequi possint, quoquo modo impedire præsumant, ac eos qui executionem litterarum huiusmodi impediuntibus, auxilium, consilium, vel fauorem quouis modo, directe vel indirecte, publicè vel occulte præstare præsumperint, etiam si Patriarchali, Archiepiscopali, Primatizli, Episcopali, & quavis alia, Ecclesiastica vel mundana, etiam Imperiali, Regali, Reginati, aut Ducali, vel alia præfulgeat dignitate, eidem excommunicationis, & anathematis sententiæ, à qua non nisi, ut præfertur, absolui possint, subiaccere: ac ciuitates, terras, castra, oppida, & loca predicta, & ad quæ inobedientes, & contrafacientes declinare, & in quibus moram trahere cõtigerit, Ecclesiastico supposita interdicto, tandiu firmiter observando, donec compuncti corde huiusmodi interdicto relaxationem, debita satisfactione præmissa, meruerint obtinere, ac ibidem permanferint, & per triduum post eorum inde discessum, motu, scientia, auctoritate, & potestatis plenitudine similibus decernimus. Ac sub dictis penis etiam mandamus illis, in quorù libris constitutiones synodales, & prouinciales huiusmodi descriptæ reperiuntur, ita deleri & cassari faciant, ut amplius legi non possint.

Non obstantibus quibuslibet.

§. 5. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon omnibus illis quæ idem Bonifacius predecessor in suis literis voluit non obstare, contrariis quibuscumque. Aut si Patriarchis, Archiepiscopis, Primatibus, Episcopis, & aliis personis præfatis, vel quibusvis aliis, communiter vel diuisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, & quibuslibet aliis priuilegiis, indultis, & literis Apostolicis generalibus vel specialibus, quorumcunque tenorum existant, per quæ presentibus non insertis effectus eorum impediri valeat quomodolibet vel differri, & de quibus, quorumque totis tenoribus de verbo ab verbum sit in nostris literis specialis mentio habenda, quæ quoad hoc cuiquam nolumus aliquatenus suffragari.

§. 6. Ut autem presentes literæ ad omnium notitiam deducantur, volumus & mandamus illas in Cancellaria Apostolica, & vltis Basilica Principis Apostolorum de Vrbe nostra adigi, ut illos quos huiusmodi literæ concernunt, quod ad ipsos non perueniant, aut illas ignoscant, nullam possint excusationem prætere vel ignorantiam allegare, cum non sit verisimile quoad ipsas remanere incognitas, quod tam patenter fuerit publicatum. Verum quia difficile foret presentes literas ad singula quæque loca in quibus expediens fuerit illas deferre, volumus & dicta auctoritate decernimus quod illarum, præsumpto, manu publici Notarii inde rogati subscripto, & sigillo alicuius Prælati, seu alterius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munito, ea prorsus fides in iudicio & extra, aut alias vbilibet adhibeatur, quæ presentibus adhiberetur, si illæ essent exhibitæ vel ostensæ.

Nulli ergo, &c. Si quis, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Domini millesimo quingentesimo decimo octauo, Kal. Martii, Pontificatus nostri Anno sexto.

Letta & publicata fuit hac Constitutio Roma in Cancellaria Apostolica, Anno Incarnationis Domini 1519. die verò 10. mensis Iunii, Pontific. Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Leonis diuina providentia Papa 10. Anno septimo.

Melchior de Campania Custos. Anno Domini 1519. Indictione 7. Pontific. Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Leonis, diuina providentia Papa X. Anno 7. diebus 18. 19. & 20. mensis Iunii in Basilica Principis Apostolorum de Vrbe, & 22. 25. & 28. eiusdem mensis Iunii successiue, etiam in Cancellaria Apostolica vltis, seu portis, diebus Cancellaria, ista Litera Apostolica affixa & publicata fuerunt, per nos Henricum Boufsmardi, Sanctiss. D. N. Papa Cursorem, & per me Girardum Dubier, præfati Sanctiss. D. N. Papa. & Romana Curia Cursorem.

Contra pugnantem in duello, aut illud permittentem, vel spectantes in Statu Ecclesiastico.

Hac Bulla extensa est etiam extra Statum Ecclesiasticum, & ad omnes complices & auxiliares, ut infra, in Pii IV. constitut. 21. Ea qua, ubi notabo plenè.

LEO EPISCOPUS, Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

Quam Dæo & hominibus abominabiles viti pugnantem in duello existant, & omnium in ore versatur, & divina humanaque jura detestantur, nec immerito, cum non solum corporum, sed etiam animarum eorum, pro quibus Salvator noster JESVS CHRISTVS DEI filius mortem subiit temporalem, graue detrimentum afferre noscantur. Ad reprimendum igitur talium nefarios ausus plurimum conferre censentes, eos qui huiusmodi scelus detestabile quidem, & canonica civilique lege prohibitum patrare non expauescunt, graviter fore puniendos, ac ea quæ ad compescendum similes vitios conatus à Rom. Pont. predecessoribus nostris statuta fuerunt, ut eo firmiter obseruentur quo sæpius fuerint auctoritate Apostolica communita, approbamus, & nouo munimine roboramus: & si qua ad perterrendum animos audaces meliora sint, iis adjicimus, provt in Domino conspicimus salubriter expedire.

§. 1. Dudum siquidem à fel. rec. Julio Papa II. predecessore nostro emanarunt literæ tenoris subsequentis, videlicet:

§. 2. Cum autem, sicut accepimus, in eisdem literis contenta

Justo dicitur in

Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Domini millesimo quingentesimo decimo octauo, Kal. Martii, Pontificatus nostri Anno sexto.

Publica Cancellaria

Et in

Proximè

Julius II. dicitur in

Et Pontificatus confirmat.

declare, & omnem ambiguitatem & occasionem tollere, & ad certam notram scientiam volumus, & auctoritate Apostolica declaramus, quod univerti & singuli dictorum Ordinum Fratres, & Moniales, & Tertiique Ordinis viri, & sexus, & familiares dumtaxat, omnibus & singulis indulgentiis & gratiis, per eosdem predictos, & Nos, & Sancti B. Mariæ de Populo de Vrbe, ut præfatur, concessis, & concedendis, & potius, & gaudent, ac vii, potius & gaudent, quomodolibet in futurum, perinde ac si ipsi dictam domum B. Mariæ de Populo, in diebus & festivitatibus quibus indulgentiis huiusmodi concessis fore dignoscuntur, personaliter viderent, quodque vigore prædictarum literarum, seculares gratiis & indulgentiis huiusmodi, uti, & gaudent non possunt.

Iusto aliter non fundandi.
 §. 4. Imhentes nihilominus in virtute Sanctæ obediencie, & sub excommunicationis late sentencie pena eo ipso per contrascentes incurrenda, omnibus & lingulis Fratribus cuiuscunque Ordinis existentibus, & quibuslibet aliis personis, ne deinceps indulgentias & gratias huiusmodi sancte Mariæ de Populo de Vrbe, ad seculares extendi prædicent, aut publice vel private nuntient.

Derogatio citiorum.
 §. 5. Non obstantibus præmissis, aut quibusvis aliis literis Apostolicis, privilegiis quoque, & indulgiis dicti Ordinis concessis, quæ quoad præmissa revocamus, cassamus & annullamus, ceterisque in contrarium factis quibuscumque.

Vides transumptum.
 §. 6. Volumus autem, & auctoritate Apostolica decernimus, quod præsentibus transumptis, manu Notarii publici signatis, & alicuius Prælati, aut personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ sigillo munitis, ea fides profusus in iudicio & extra adhibeatur, quæ adhiberetur si præfente literæ essent exhibitæ vel ostense.

Dat. P. An. 7. die 10. Dec.
 Dar. Romæ apud S. Petrum sub annulo piscatoris, die 10. Decembris 1519. Pontificatus nostri anno 7.

XXXIII. Jurisdictio & alia privilegia Consulis & Consiliariorum Universitatis Mercatorum Florentinorum in Alma Vrbe.

Edita An. D. 1519.
 L E O E P I S C O P U S ,
 Servus Servorum Dei : Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.
 PASTORALIS officii debitum nobis desuper commissum, nos admonet & inducit, ut singularum personarum, præsertim Romanam Curiam sequentium, votis, per quæ statui prosperiori & utiliori personarum eandem consuli valeat, libenter annuamus, & ad id ejusdem officii partes favorabiliter impendamus.

Ad petitionem universitatis Mercatorum Florentinorum.
 §. 1. Dudum siquidem pro parte Capitaneorum partis Guelfe, & Consulum Communitatis Civitatis Florentiæ, qui dilectorum filiorum Mercatorum suorum Florentinorum, & aliorum dictæ civitatis subditorum in Vrbe & Romana Curia commorantium, utilitati consulere volentes, quedam Capitula & constitutiones inter eos servanda, & inter alia cum potestate eligendi inter eos unum Consulem, cum duobus Consiliariis, & vno Cancellario seu notario publico, prout in diversis Mundi partibus Mercatores dictæ Civitatis habebant, qui de eorum rebus, causis, litibus, & questionibus civilibus, inter eos tantum cognoscere, vulgari sermone statuerant, & ordinaverant.

Petitiones per alios factas dicitur, quæ hinc non habet, confirmatio florentinorum in Vrbe.
 §. 2. Nos per alias nostras literas, in quibus dicta Capitula quæ per in lingua Latina peritum, in Latinam interpretari, & per deputatum ad hoc examinari diligenter & prædictis literis inseri feceramus, statuta & ordinationes huiusmodi auctoritate Apostolica approbavimus & confirmavimus, suppletis omnibus & singulis tam juris quàm facti defectibus, si qui forsan intervenirent in eisdem.

Et modo iterum confirmat.
 §. 3. Et nihilominus priori pro cautela, quod tunc & pro tempore existens Consul, cum dictis Consiliariis etiam tunc & pro tempore existentibus, de omnibus causis, litibus, questionibus & controversiis civilibus, inter eos tantum jus dicere, procedere, sententiarum, decidere,

de processu (acceptis illis, in quibus essent instrumenta in forma Camera Apostolicæ, & scilicet personis eorum capendo, qui huiusmodi instrumenta, quæ sunt etiam capitula, instrumenta, & cetera, de iure dictorum Capitaneorum tenores, & contentiones, & pones de illis, & ne omnia in eisdem literis continerent, sine quibus eorum jurisdictionis effectus nullus foret, quodque de per excoicatione huiusmodi pro tempore latarum, & alia contingeret executionem contra aliquam seu aliquam fieri, carceribus, Marcacallis, & ceteris, & illis cuiuscunque Curie ministris, tam Vrbe quàm locorum circumvicinorum, assignata eis condactari, mercato, libere & licite uti valeant, nullique alii iudicis spiritalis vel temporalis dictæ Vrbe, de illis ac ad eorum instantiam incurrerent, se intromittere, sub excommunicationis late sentencie pena, possunt.

§. 4. Et cum dictorum Mercatorum plurimum intersepit, ut eorum negotia secreta tractarentur, & eorum conditio, propter dictæ mercaturæ casus contingentes, non omnibus publicaretur, ut pro tempore Consules & Cancellarius seu Notarius dicti officii, acta, obligationes, protocolia, & alia in dicto officio & extra faciendæ & exorcenda, & per ipsum roganda, & omnia alia quæ ad dicti Notariatus officium spectant, pones se & dictum pro tempore existentem officii huiusmodi Notarium retinere possent, nec dicta acta, contractus, & alia inter dictos Mercatores facta, & faciendæ, obligationes in fidem, alibi, vel ad Archiviolum ferre seu portare tenerentur, decrevimus, prout in eisdem literis plenius continetur.

§. 5. Cum autem (sicut exhibitæ nobis nuper pro parte dilecti filii Bernardi de Binis moderni Consulis, petitio continebat) nonnulli Florentini Mercatores, Bancarii aut Fundacarii nonnullas pecuniarum summas ad dictum Consulatatum spectantes, quas de eodem consulatu habuerunt, latenter, illasque detineant indebite occupatas, quare pro parte ejusdem Bernardi nobis fuit humiliter supplicatum, ut sibi ac Consulatu huiusmodi in hoc providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. 6. Nos igitur cupientes pecuniarum summas huiusmodi præfato Consulatu restitui, ipsamque Bernardum qui, ut asserit, dilecti filii magistri Baptiste etiam de Binis, Notarii nostri, & pro dilecto filio nostro Iulio tit. S. Laurentii in Damaso, presbytero Card. S. R. E. Vicecancellario, in Cancellaria Apostolica Locumtenentis genitor existit, à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, omnes & singulos Florentinos Mercatores, Bancarios, aut Fundacarios, qui hætenus quicquam de pecuniis ad dictum Consulatatum pertinentibus, in manibus habuerint, & de illis minime satisfecerint, aut rationem competentem non reddiderint, & ea detinent, seu de eisdem satisfacere, & competentem rationem reddere negligunt seu reculant, excommunicationis sententia (à qua, donec satisfecerint, seu competentem rationem reddiderint, non nisi à Rom. Pont. pro tempore existente, præterquam in mortis articulo constituti, absolutiois beneficium nequeant obtinere) auctoritate Apostolica, harum serie innodamus, & innodatos & excommunicationis sententiam huiusmodi incurrisse decernimus & declaramus.

§. 7. Et nihilominus Bernardum, & pro tempore existentem Consulem, necnon Consiliarios præfatos, dictamque nationem Florentinam, per amplius honore, & specialis gratiæ favore prosequi volentes, statuimus & ordinamus, quod nullus dictæ nationis, in dicta Curia pro quocumque crimine aut delicto captus & carceribus mancipatus, non nisi præfente prædicto consule, & uno ex consiliariis præfatis, aut aliquo ab eis pro tempore transmissis, examinari valeat. Quodque etiam nullus cuiuscunque nationis, in domo seu societate dicti Consulis, occasione vel causa debiti, sine ratione cuiuscunque

Notarium suum notariis decretis, & ceteris, & in Archivio.

Et non est instans Consulatus in Ha nationis.

Non restituitur pecunia, & ceteris, & ceteris, & ceteris, & ceteris.

Hominis dicta nationis pro crimine examinandi, certo modo examinari debet.

cujusvis criminis vel delicti (non tamen læsæ Mæstatis) capi possit.

§. 8. Et insuper eisdem Bernardo ac pro tempore existenti Consuli & Consiliariis, ut pro defensione personarum suarum, ipsi & eorum quilibet, cum duobus eorum servitoribus & famulis, ac servitores, famuli, & personæ Consulatus huiusmodi, ac eorum qui diu no-

§. 9. Ac ipsi Consules & Consiliarii, pro fugiendis expensis, quas pauperes incarceratos subire est necesse, prope locum dicti Consulatus carceres publicos, in quibus eorum subditi, pro debito & criminibus quibusvis eis notis, mancipari valeant, construere & habere libere & licite valeant, dicta auctoritate Apostolica tenore præsentium licentiam & facultatem concedimus.

§. 10. Quocirca venerabilibus Fratribus nostris Casertano, & Salutarum Episcopis, ac dilecto filio Præposito Ecclesiæ Florentinæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo aut unus eorum per se vel alium seu alios præsentis literas & in eis contenta quæcumque, ubi, quando & quoties opus fuerit, ac pro parte modernorum ac pro tempore exeuntium Consulibus ac Consiliariis prædictorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, faciant auctoritate nostra præsentis literas, & in eis contenta quæcumque per quemcumque inuolabiliter observari, contraditores quoslibet & rebelles per censuras Ecclesiasticas & alia juris opportuna remedia, appellatione postposita compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii læcularis.

§. 11. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac statutis & consuetudinibus, etiam municipalibus dictæ Urbis, privilegiis quoque & indultis Apostolicis, Gubernatori & Barifello præfatis, & dilectis filiis Populo Romano, necnon quibusvis aliis personis, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, nobilitatis, præminentie existentibus, sub quibusvis formis & tenoribus concessis, confirmatis, & innovatis, quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per generales clausulas idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut alia quævis exquisita forma servanda esset, illorum tenores pro sufficienter expressis & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque, aut si aliquibus communiter vel diuisim ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Nulli, &c.

Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo decimonono, quarto Idus Septembris, Pont. nostri Anno septimo.

XXXIV. Quod Canonici Regulares S. Augustini, in Episcopos promoti, utantur habitu, quo utuntur alii clerici sæculares in Episcopos creati.

Canoniarum Regularium dua extans Congregationes, una Lateranensis nuncupata, de qua plene notavi supra in const. 2. Paschal. II. Quanto. Altera autem nuncupata S. Saluatoris, de qua itidem notavi sup. in Greg. XII. const. 2. Excitas.

Edita An. D. 1519. L E O E P I S C O P V S, Pæverabili fratri Zacharia Episcopo Sebastensi, Pralato nostro domestico.

§. 1. Vdum cum ad Ecclesiam Sebastensem, à nobis de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio promotus esses in Pastorem, du-

bitatum fuit à nonnullis, an tu qui Oscillam Canonico- rum Regularium S. Augustini expressè possides etiam in habitu & coloribus Prælatorum sæcularium, de jure vel consuetudine permittis, incedere posses, pro incedebas, & cum quæstio huiusmodi ad nos perlata fuisset.

§. 2. Nos causam ipsam mature tetinisse & desiderantes, venerabili fratri nostro Nicolao Episcopo Albanen. tunc tit. S. Priscæ presbytero Cardinali de Prisco nuncupato, viuz vocis oraculo commisitimus, ut super his se diligenter informaret, & demum nobis referret. Cum autem præfatus Nicolaus Episcopus nobis retulerit, de antiqua consuetudine in pluribus locis, etiam in Romana Curia ubi Pontifex retidet receptum fuisse, ut Canonici Regulares huiusmodi in Episcopos promoti, tam in Capella nostra, quam extra, utantur habitibus & coloribus quibus utuntur alii clerici sæculares in Episcopos promoti.

§. 3. Nos propterea juxta relationem nobis factam, ut præfertur, fraternitati tuæ viuz vocis oraculo concessimus, ut habitus & colores, quos dicti clerici sæculares in Episcopos promoti, tam in Capella nostra, quam extra gestant, gestare posses, & ita etiam tenore præsentium auctoritatem de nouo concedimus.

§. 4. In contrarium non obstantibus quibuscumque. Dat. Romæ apud S. Petrum, sub annulo piscatoris, die prima Septemb. 1519. Pont. nostri anno 7.

De his quæ servari debent circa impetrationem beneficiorum Consistorialium.

Nonnulla huic sanctioni addidit Clem. VII. infra in const. 8. Cum dudum. Et vide etiam const. 6. Greg. XIV. Onus.

L E O E P I S C O P V S, &c. Motu proprio, &c.

Cum Sixtus Quartus, & Iulius Secundus, & nonnulli alii prædecessores nostri providendo ne illis de quorum personis Ecclesiis Cathedralibus, & Metropolitanis, ac Monasteriis Consistorialibus providetur, seu ipsa Monasteria commendantur, prorogatio Consistorii præjudicium, siue occasio litigandi infereretur, constituerint & ordinaverint, ut supplicationes desuper signarentur & datarentur, ad quarum datas cedulæ consistoriales retraherentur, alias nullius essent roboris vel momenti. Necnon ut Camera Apostolica, & sacrum dilectorum filiorum Cardinalium Collegium cum periculo promoventium animarum, eorum iuribus & annatis non defraudarentur, similiter constituerint & ordinaverint, ut literæ provisionis, siue commendæ Ecclesiarum Cathedralium, Metropolitanarum, & Monasteriorum consistorialium sine literis dispensationum, retentionum Monasteriorum & aliorum beneficiorum, & sæcularium & regularium, ac pensionum quarumcumque, non expedirentur.

§. 1. Vestigiis prædecessorum inhærendo, ac majoribus fraudibus occurrere cupientes, cum intellexerimus supplicationes dispensationum huiusmodi retentionum Monasteriorum, & beneficiorum, ac pensionum prædictarum ad partem signari, & de illis in cedulis Consistorialibus nullam mentionem fieri ad effectum, ut literæ Ecclesiarum Monasteriorum prædictorum contra ordinationes prædictas libere ad eorum libitum expediri facere valeant. Idcirco motu proprio, & ex certa scientia, ac de nostræ Potestatis plenitudine prædicta mandata, & ordinationes extendimus, ac de nouo decernimus, declaramus, statuimus, & ordinamus, ut per quascumque supplicationes, etiam motu proprio sub quibusvis datis in posterum signandas, dispensationum retentionum quorumcumque Monasteriorum, beneficiorum regularium & sæcularium, ac quorumcumque pensionum, & similibus beneficiorum vacantium, & pensionum translatarum per huiusmodi promotiones, & commendas consistoriales, nullius sint roboris, nec in aliquo eisdem personis promissis suffragentur; sed

Consulibus & Consiliariis eorum de- iuramentum per- iurati.

Executores in bulla signati.

Executores in bulla signati.

Contrariis de- rogati.

Dat. P. An. 7. die 10. S. pr.

Edita An. D. 1519.

Dubium.

Commissio discussio & dii dubii.

Declaratio eiusdem dubii.

Clausula derogatoria. Dat. 1. An. 7. die 1. Sept.

XXXV.

Edita An. D. 1520.

Sixtus IV. & Iulius II. quorum consistoria non habent, statuerunt quæ monasteria referuntur.

Hic modo Pontif. eadem approbat & extendit.

Monsasteria, & beneficia predicta per huiusmodi promotiones impetari possint, ac pensiones cassatae & extinguitae intelligantur, nisi in cedulis predictis super illis dispensatis, & beneficiis sic vacantibus prouidum sit, ac supplicaciones predictas retrotrahantur, eis nequam suffragentur.

Supra scriptum mandata.

§. 2. Mandantes propterea dilecto filio nostro Iulio tit. S. Laurentii in Damaso presbytero Cardinali, sacrosanctae Romanae Ecclesiae Vicecancellario seorsum Camerae Apostolicae Regenti, & dilectis filiis de maiori praesidentia Abbatibus, & aliis Officialibus ad quos expeditio dictarum literarum spectat, praesentibus & pro tempore existentibus, sub poena excommunicationis latae sententiae, ut praesens nostrum decretum, & mandatum praedictorum nostrorum praedecessorum inuiolabiliter obseruent, & observari faciant & mandent.

Clausula praeservativa.

§. 3. Ac simili modo volumus, mandamus, & decernimus, ordinationi & decreto nostris huiusmodi, per quascumque clausulas, etiam derogatorias, in supplicationibus & cedulis praedictis appositas, nisi per speciale mandatum nostrum, ut decet signatum, derogari non posse.

Clausula derogatoria. Papa subscribitur.

§. 4. Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, & aliis contrariis non obstantibus quibuscumque. Placet, & ita Motu proprio mandamus.

Publ. An. 7. die 3. Jan.

Lectum & publicatum fuit superscriptum mandatum Roma in Cancellaria Apostolica, Anno incarnationis Dominica millesimo quingentesimo, die 3. mensis Jan.

XXXVI. Contra homicidas, bannitos, &c. Communitates, & Dominos eos non capientes, aut auxiliantes, fauentes, & receptantes in Statu Ecclesiastico.

Confirmatur & ampliatur haec constitutio à pluribus Pontificibus, ut plenè aptabitur infra in Sixti V. constituitur. 6. Hoc nostri, ubi etiam huius bulla approbatio continetur.

Edicta An. D. 1510.

Exordium.

L E O E P I S C O P V S
Seruus Seruorum Dei : Ad perpetuam rei memoriam.

Omnēs quidem Christi fideles, praesertim verò nostros, & S.R.E. deuotos & peculiare filios, quietè ac pacificè & sine aliqua offensione viuere summis desideris affectantes, ad id operarias manus libenter apponimus, & illa quae pro eorum felici, prospero, ac pacifico statu per Rom. Pontifices praedecessores nostros facta fuisse comperimus, non solum Apostolico munimine roboramus, verum etiam pro illorum obseruantia novas & seueriores poenas adjicimus, ut si non virtutis amore, saltem formidine poenae mandata Apostolica arctius feruentur.

Publ. An. D. 1510. hic indicantur.

§. 1. Dudum siquidem à fel. rec. Iulio Papa II. praedecessore nostro emanarunt literae tenoris subsequēntis, videlicet.

Hic modo Pont. exco. fu. hic expressis omni forma.

§. 2. Cum autem sicut fide digna relatione accepimus, & te ipsa cognovimus, nequissimi sicarii eo ad perpetranda homicidia, & mala omnia committenda procliuiores reddantur, quo in opprobrium iustitiae, & animi nostri indignationem, non solum in ciuitatibus, terris, castris, & locis S.R.E. subiectis, & non subiectis, Almae Urbis nostrae conuicinis, sed etiā in Vrbe ipsa intra aedes & palatia retinentur, & recipiuntur, aut fauore Ducum, Marchionum, Comitum, Baronum, Domicellorum, Dominorum temporalium, armorum capitaneorum, ductorumque & aliorum magnatum auxilio confouentur, iudicium quoque & officialium animaduersio in eos saepe & saepius omissa fuerit. Nos cādidissimi solis iustitiae, qui arcum suum tetendit, & nisi conuertantur, gladium vibrabit, cuius vices in terris gerimus, exemplo ducti, non eque minorem criminolorum praedictorum audaciam, quam praefatorum eos recipientium temeritatem esse in-

uentes, qui in supremae ac pontificiae Maiestatis laesione inniti videntur, dum veneranda legum potestati tales recipiendo eripiunt. Volentes igitur bene viuentium paci, & tranquillitati prospicere, audaces quoque & sceleratas manus delinquentium, praecipuosque animos à criminibus reprimere, recipientium, receptorumque nequitiam exterminare, motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac animi matura deliberatione, literas Iulii praedecessoris huiusmodi, ac omnia & singula in eis contenta, harum serie auctoritate Apostolica approbamus, & innovamus, ac praesentis scripti patrocinio communimus.

Imò poena exco. non cap. eos extinguit. & alia in poenis.

§. 3. Adjicientes, & auctoritate praefata, de nostrae potestatis plenitudine statuentes, quod si Duces, Barones, Marchiones, Comites, Domini temporales, Vicarii, feudatarii, armorum capitanei, Duces, Magnates, Principes, communitatesque & Officiales ciuitatum, Terrarum, & locorum S. R. E. mediate vel immediate subiectorum, homicidas, bannitos, exititios, rebelles, aut pro quocumque crimine capitali poena damnatos, necnon brigosos, pacem facere recusantes, treguarum, siue induciarum violatores, seu fractores, jus sibi met contra alium dicentes, caualcatas aut armatas, vel ultra numerum decem hominum adunatas propria auctoritate facientes, vel mouentes, ad eorum ciuitates, terras, castra, territoria, & dominia declinantes, non solum receperint, retinuerint, vel auxilium, consilium, opem, & fauorem eis tacite, vel occulte, directe vel indirecte praestiterint, aut contra mandata & inhibitiones in eiusdem Iulii praedecessoris literis contenta deuenerint, sed etiam si eisdem manu forti non acceperint, apprehenderitque, & captos ad mandatum nostrum, seu Rom. Pont. canonicè intrantis, pro tempore existentis, aut nostrorum, seu suorum Officialium exhibuerint, tradiderintque, non solum omnes & singulas sententias, censuras, ac etiam priuationis poenas in eisdem literis expressas, verum etiam laesae Maiestatis, & verum ac nulla juris aut hominis fideione confictum crimen eo ipso incurrant, & in eos sic contrascentes, modo & forma quibus in veros criminis laesae Maiestatis reos, à jure procedi debere statutum est, procedatur, & tam ad praedictas, quam huiusmodi laesae Maiestatis criminis à jure inflictas poenas executiue deueniatur. Et insuper omnia & singula per Iulium praedecessorem, & ut praefertur per nos innovata, ac de nouo statuta, & illis adiecta, perpetuae firmitatis robur obtinere, ac inuolabiliter observari debere decernimus, subblata cuiuslibet aliter interpretandi, & iudicandi facultate & potestate.

Exequatur istius con. de po. ni.

§. 4. Quocirca venerabili fratri Raphaëli Episcopo Ostiensi Camerario nostro, & dilectis filiis Praesidenti, & clericis Camerae Apostolicae pro tempore existentibus, motu simili mandamus, quatenus praesentes literas solemniter, prout sibi videbitur, etiam in Prouinciis nostris, per Legatos earum, & alios Rectores, & Gubernatores ciuitatum, terrarum, & locorum S.R.E. mediate & immediate subiectorum publicari, ac omnia & singula in eis contenta inuolabiliter observari faciant, & mandent, contrascentes quoscumque, cuiusvis status, gradus, ordinis, vel conditionis, aut praeminentiae sint, sententias, censuras, & poenas antedictas damnabiliter incurrisse declarent, & in libris camerae respectiue ad perpetuam damnatorum memoriam, per ipsius camerae Notarios respectiue declarationem huiusmodi per eos faciendam conscribi, & annotari mandent & faciant, ac summarie eorum more Camerali exequantur, capitalesque praedictas sententias à Ministris iustitiae absque aliquo incurfu irregularitatis exequi procurent, reales autem irremissibiliter exigant, innocatè ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis, super quibus omnibus amplam eisdem concedimus facultatem & potestatem.

Clausula derogatoria.

§. 5. Non obstantibus omnibus supra dictis, aut si aliquibus communiter vel diuisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, Nulli ergo, &c.

Dat.

Dat. Romae apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo vigesimo, decimo Kal. Februarii, Pont. nostri Anno septimo.

XXXVII. Approbatio Archiconfraternitatis Charitatis nuper in Urbe institutae, ad Pauperum mendicare erubescendum, carceratorumque subventionem, ac mortuorum sepulturam.

Opus sepeliendi pauperes defunctos, specialiter postea assumptis Archiconfraternitatis Mariis, ut in constituto. 22. Pii IV. Divina. Et opus subveniendi egenis mendicare erubescensibus pariformiter assumptis Archiconfraternitatis SS. Apostolorum, ut in constituto. 90. Pii IV. In Apostolica. Ac subventionem carceratorum curat Archiconfraternitas Pietatis, ut in constituto. 56. Gregor. XIII. Pii patris. At ista Charitatis Archiconfraternitas dicta pia opera non dimisit, enixius tamen Carceratorum subventioni studet, pauperibusque elemosinas profusus largitur.

Eidem Archiconfraternitati Pius IV. subsidium sive proventus Custodiae Carcerum Urbis concessit, & Pius V. ac Greg. XIII. ipsam custodiam ei commisit, sed eorum bullas haec tantum continentes consulto pretermisit. Necnon iste Pont. regimen Monasterii Conuertitarum eidem dedit, ut in constituto. 39. Saluator. Indulgentias autem reformavit Paul. V. in constituto. quam adhuc habere non potui, eam tamen firmatam vidi sub die 15. Februarii 1607.

Privilegia Notarii, hujus Archiconfraternitatis approbavit, & declaravit, ac alia ordinavit circa transmissio- nes Commissariorum in Causis extra Urbem, ac registrationem compositionum, liberationum, ac gratiarum ad Sacra Consulta concessarum Greg. XV. in constituto. 37. Exigit, inf. tom. 4.

LEO EPISCOPVS, Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

Illius qui charitas est (& cujus Apostolus Paulus se, etiam linguis hominum loqueretur, & Angelorum, novissetque mysteria omnia, ac prophetarum omnem scientiam, omnemque fidem, ita ut montes transferre posset, non tamen charitatem haberet, nil esse, & charitatem reliquis virtutibus majorem, ac legis plenitudinem esse firmavit) vices, licet immeriti, gerentes in terris, ut vbilibet, & praesertim in Alma Urbe, quae universo Orbi exemplar, & virtutum speculum esse debet, charitatis opera exercentur frugifera, opem, & operam impendimus efficaces.

§. 1. Sane (sicut nobis nuper innotuit) dilectus filius noster Iulius S. Laurentii in Damaso presbyter Cardinalis S. R. E. Vicecancellarius, pie considerans, quod pauperes mendicare erubescens, longe majores, quam pauperes mendicantes, sustinent necessitates. Quodque cum Curia Romana, maximo forensium, & ignotorum numero frequentetur, magna pars carceratorum in Urbe, nedum amicis, qui pro eis sollicitent, verum etiam notis saepe carent. Et quod cadavera pauperum defunctorum quotidie per bajulos in plateis ac locis publicis ejusdem Urbis passim ad colligendum pro eorum vectura, & sepultura elemosinas, ponebantur, & sine Cruce, ac sine lumine, & cum magno dedecore, & Christi fidelium horrore ad sepulturam vehebantur. Cupiensque praemissis, & aliis reipublice Christianae, praesertim in dicta Curia necessitatibus, & charitatis operibus providere, & quod provisio hujusmodi perpetuo duraret atque vigeret, nonnullos Curiales, ac dictae Curiae Officiales, quorum aliqui circa mendicare erubescens, alii vero circa carceratos hujusmodi, operam aliquandiu praestiterat, & prestare desiderabant, ad se fecit vocari, & of-

Bullar. Mog. Tom. I.

ferens eis ex tunc pro operibus hujusmodi summatim, eos hortatus est, ut inter se, & alios dictis operibus assidue volentes, Societatem sub titulo sanctissimae Charitatis inirent, ac dictis, & aliis per alias ejusdem Urbis Societates, assumptis charitatis operibus intendant.

§. 2. Quo quidem auctore, dicti Curiales, & Officiales intenso gaudio perfusi, jam per annum vel circa, paucis singulis Dominicis diebus, & aliis alimentis dictis pauperibus erubescensibus erogare, necnon dictos Carceres per personas per eos ad id deputatas visitare, & ut justitia (praesertim pauperibus, & qui pro eis sollicitent non habentibus) celeriter ministraretur procurare, & pro pauperibus incarceratis capturas, ac alias expensas solvere, & cadavera pauperum defunctorum decenter cooperata, & Cruce, ac luminaribus praecedentibus, saltem vno presbytero, ac aliquibus aliis associantibus, ad sepulturam deferri facere, propriis dicti Iulii Cardinalis & Vicecancellarii, ac eorum expensis curarunt, & curant, & Confraternitatem sanctissimae Charitatis, in qua jam octoginta, & ultra Confratres, quorum aliqui Episcopi, & alii Praelati, aliqui Officiales dictae Curiae, & aliqui Curiales existunt, instituerunt, ac in Ecclesia S. Andreae regionis Aemulae se saepe pro Charitatis operibus exercendis congregant.

§. 3. Nos igitur gratias Deo agentes, quod nostro tempore, ac dicto Iulio Cardinali, qui noster secundum carnem frater patruelis existit, auctore tam saluberrima, tamque pernecessaria Charitatis opera in dicta Curia coepert exerceri, cupientesque quod perpetuo frequententur, ac illis dicti Confratres animo hilariori insistat, motu proprio, non ad Iulii Cardinalis, & aliorum Confratrum praedictorum, vel alicuius alterius pro eis super hoc nobis oblatae petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, & ex certa nostra scientia, institutionem hujusmodi, & quaecumque statuta, ac ordinationes per Confratres Confraternitatis hujusmodi edita, approbamus, & confirmamus, supplemusque omnes, & singulos tam juris, quam facti defectus, si qui forsitan interuenerint in eisdem. Ipsamque Confraternitatem in Archiconfraternitatem, caputque omnium Confraternitatum Charitatis ubilibet institutarum, & instituendarum, perpetuo erigimus & instituimus, ac ei omnes, & singulas ubique institutas, & instituendas Confraternitates Charitatis immediate subijcimus, & facimus membra ab ea dependentia, sine tamen earum praedictio.

§. 4. Quodque Confratres Archiconfraternitatis hujusmodi quaecumque statuta, & ordinationes pro eiusdem Archiconfraternitatis felici regimine, ad piorum operum hujusmodi exercitium, & aliis quoties, & pro eis videbitur, etiam cum quarumcumque poenarum in contravenientes appositione, conderet, reformare, & mutare, ipsasque poenas executioni commendare.

§. 5. Necnon Archiconfraternitas, & Confratres, communiter ac divisim, illorumque Ecclesiae Capellani, Ministri, Officiales, Familiars, res & bona quaecumque ac eorum Ecclesias hujusmodi visitantes, seu de bonis suis pro dictis operibus, in testamento, vel aliis contri- buentes, legantes, seu relinquentes, aut Confraternitatem ipsam haeredem particularem, vel universalem instituentes, omnibus & singulis, ac illis eisdem privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, indulgentiis, etiam plenariis, facultatibus, libertatibus, auctoritatibus, conservatoris, indultis, favoribus, literis, & gratiis, spiritua- libus, & temporalibus a Sede Apostolica, in favorem, sub imagine Salvatoris ad Sancta sanctorum, & S. Spiritus in Saxia, ac B. Mariae de Populo, & S. Jacobi in Augusta, necnon Sanctorum Joannis Baptistae, & Cosmae ad Damiani de Urbe, & S. Jacobi in Compostella, Hospita- lium, & Confraternitatum, & Confratrum, ac illorum Ecclesiarum, Capellanorum, Ministrorum, Officialium, Familiarum, rerum, bonorum quorumcumque, ac illo- rum Ecclesias visitantium, vel illis de bonis suis largientium, aut illa in totum, vel in partem haeredes in- stituentium, communiter vel divisim, in genere, vel in specie quomodolibet emanatis, & emanandis. Quae omnia, & singula, necnon quarumcumque literarum, & Apostolicarum desuper quomodolibet confectarum, &

Officibus de Confraternitate in capite raris charitatis

hic non Pont. d. Confraternitatis approbata, et in Archiconfraternitatis originis

Facile est considerandi statuta approbata in ea constituta

indulgentiis Confratribus & beneficiis tribui largitur. Tu videtis immolationem Pauli V. cit. in rub.

Iulius Card. instituit in Urbe Confraternitatem Charitatis, ad pia opera exercenda, de quibus in rub.

confiscandarum, & quoruncumque in eis contentorum tenores presentibus pro sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habemus, etiam si illa non sint in usu, ac revocari contingat, uti, potiri & gaudere, ac literas Apostolicas super eisdem privilegiis, & exemptionibus, immunitatibus, indulgentiis, facultatibus, libertatibus, auctoritatibus, conservatoriis, indultis, favoribus, & gratiis, etiam illorum individuan expressionem, & mentionem faciendo, mutatis dumtaxat nominibus, cognominibus, inuocationibus, ac diebus, ad libitum Confratrum Archiconfraternitatem huiusmodi, simul, vel separatim expediri facere in omnibus, & per omnia, ac si illa non solum per clausulas generales huiusmodi, sed per illarum omnium tenores de verbo ad verbum expressionem, & insertionem, eidem Archiconfraternitati, illiusque Confratribus, & Ecclesiis, rebus, bonis, Ministris, Officialibus, Capellanis, Familiaribus, ac eorum Ecclesias huiusmodi visitantibus, ac de bonis suis pro dictis operibus, aut alias contribuentibus, legantibus, aut relinquentibus, seu ipsam Archiconfraternitatem heredem partialem, vel uniuersalem instituentibus, sigillatim concessimus, prout presentium tenore concedimus, libere, & licite valeant. Et quod quicumque dictae Archiconfraternitatis, & quibus etiam illius Officialibus pro tempore existentes id concesserint, aliarum ab ea dependentium Confraternitatum Confratres utriusque sexus, nunc, & pro tempore existentes, ubicumque existant, eisdem indulgentiis, etiam plenariis, & gratiis, quibus eisdem Archiconfraternitatis Confratres in Vrbe commorantes, gaudere possunt, etiam si tunc concessi non fuerint (dummodo propositum consistendi habeant) gaudere possint, fiantque participes juniorum, ac diuinorum officiorum, ac aliorum quorumcumque spiritualium bonorum, ubicumque in toto Orbe pro tempore factorum. Et quicumque ex eis poenitens, & contritus nomen Iesu in mortis articulo nominauerit, plenariam omnium peccatorum suorum, etiam de quibus, nisi morte praeventur, confiteretur, consequatur.

Bona quaequo, quae fundata, &c. relinqui possint.

§. 6. Et quaecumque bona, etiam feudalia, ac emphyteutica, etiam Ecclesiastica eidem Archiconfraternitati, tam inter viuos, quam mortis causa, seu testamento, seu codicillo, dari, concedi, & relinqui libere possint, ita tamen, quod ipsa Archiconfraternitas ad eadem onera, ad quae donator, seu testator huiusmodi, occasione bonorum eorumdem tenebatur, & quaecumque alia, quae ipse donator, seu testator, etiam imposuerit, omnino teneatur. Et si ad certum numerum generationum, aut nominationum eadem bona concessa fuerant, ipsa Archiconfraternitas, non perpetuo, sed per viginti annos pro qualibet generatione, seu nominatione huiusmodi, bona eadem tenere possit, & finitis ipsis annis, bona praedicta ad eorum directos dominos deuolvantur, & absque eorum consensu teneri non valeant, perpetuo statuimus, & ordinamus.

Observantia huius bullae omnibus praecipitur.

§. 7. Et nihilominus uniuersis, & singulis Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, & aliis in dignitate Ecclesiastica constitutis personis, necnon Canonicis, Metropolitanis, vel aliarum Cathedralium Ecclesiarum, ac diaconum Archiepiscoporum, & Episcoporum Vicariis in spiritualibus generalibus, & Officialibus vbilibet constitutis, per Apostolica scripta motu simili mandamus, quatenus ipsi, vel plures, aut vnus eorum per se, vel alium, auctoritate nostra faciant presentes literas, & in eis contenta quaecumque optatum effectum sortiri, ac ab omnibus, quos concernunt, inuolabiliter observari. Non permittentes quemquam contra tenorem presentium modo aliquo molestari, impediri, aut inquietari. Contrafactores quolibet, & rebelles, etiam per quaecumque arbitrio suo imponendas, applicandas, & exequendas censuras, & poenas, ac alia iuris remedia, appellatione postposita compescendo, invocato etiam ad hoc si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Derogatio & transmissio.

§. 8. Non obstantibus fel. rec. Bonifacii Papae VIII. praedecessoris nostri de vna, qua cauetur, ne quis extra suam Diocesim, nisi in certis exceptis casibus, & in illis, ultra vnam diocem a sine (sua Diocesi, ad iudicium euocetur, seu ne iudices a Sede praedicta deputati, extra Ci-

uitatem, vel Diocesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii, vel alio vices suas committere praesumant, & de duabus dietis in Concilio generali edita, ac aliis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon statutis, & consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, priuilegiis quoque indultis, ac literis Apostolicis a dicta Sede, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolica potestate plenitudine, & de dictae Romanae Ecclesiae Cardinalium consilio, & consensu, etiam Consistorialiter habitis, ac per viam contractus, & obligationis iuramento vallatis, necnon perpetui statuti, & ordinationis, & cum quibusvis etiam exceptiuis, praeservatiuis, mentis attestatiuis, irritatiuis, annullatiuis, restitutoriis, innovatoriis, ac derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, & quantumcumque urgentissimis causis, ac necessariis exprimendis, quomodolibet emanatis, & emanandis, quibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quavis alia expressio habenda, aut exquisita forma seruanda foret, illorum omnium tenores presentibus pro sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis, necnon modis, & formis ad id seruandos, pro indiuiduo seruatis habentes, harum serie, in eo quod presentibus quomodolibet obstat, specialiter, & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§. 9. Nos enim praesentes literas, & in eis contenta quaecumque, sub bullis etiam in fauorem Basilicae Principis Apostolorum de Vrbe, ac illius Fabricae, & Crucatae sanctae quomodolibet emanatis, & emanandis reuocationibus, suspensionibus, annullationibus, limitationibus, modificationibus, vel derogationibus comprehendendi, illisque, etiam illorum toto tenore inserto, etiam in aliquo derogari nullatenus posse; & quoties opus fuerit, toties in pristinum, & sub quacumque data, de qua officialibus Archiconfraternitatis huiusmodi pro tempore placuerit, restituta esse, & censeri, ac literas Apostolicas de super expediri posse decernimus, & quia difficile foret praesentes literas ad quaecumque loca, ubi opus esset, deferre.

Clausula pro seruata.

§. 10. Volumus, & Apostolica etiam auctoritate decernimus, quod earundem presentium transumptis, alicujus Notarii manu subscriptis, & Curiae Ecclesiasticae, seu personae in dignitate Ecclesiastica constitutae sigillo munitis, eadem prorsus fides adhibeatur ubique, quae adhiberetur eisdem presentibus, si forent exhibitae, vel ostensa. Nulli ergo, &c. Si quis, &c.

Vides exemplum.

Dat. Romae apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo vigesimo quinto, kal. Februarii, Pontificatus nostri Anno septimo.

Dat. P. An. die 28. Jun.

Canonizatio S. Francisci de Paula, Ordinis Fratrum Minimorum Institutoris, eiusque adscriptio Caralogo SS. Confessorum, & institutio suae festiuitatis pro die 2. mensis Aprilis, vna cum octaua.

XXXVIII.

Hoc festum innovauit, duplicique officio ubique celebrari iussit Sixtus V. in sua const. & In tali.

De institutione autem, & toto eius Ordine, dixi supra ad const. §. Sixti IV. Sedes.

LEO EPISCOPVS, Sedes An. D. 1519. & 1521.

Excelsus Dominus militantem Ecclesiam pretiosorum lapidum, virosum ipsi summo angulari lapidi Christo Iesu viutorum, ornatissima varietate decoratam, structura mirabili fundare disposuit.

Dens Ecclesia suam pretiosissimos lapidibus construxit.

§. 1. Hinc processere beati Patriarchae, qui fide preclari, Sanctorum etiam Angelorum susceptores effecti, facie ad faciem videre Deum meruerunt, hos sequuti sunt sancti Prophetae, quibus ostendit Deus secreta sua, ut ventura quasi praesentia Spiritu sancto illuminati agnoscere, atque enuntiare potuerint.

Cuius primi fundatores fuerunt Patriarchae.

§. 2. Post

ali de-

§. 2. Postquam autem venit plenitudo temporis, & nos in assumpta sibi humanitate orienā ex alto visitare, nostraque salutis mysteria (juxta quod produxerant Prophetae) adimplere dignatus est, constituti fuere Beati Apostoli divinae legis promulgatores, & praedicatores, qui per Orbem univēsum genus humanum, quod sub diabolicae potestatis jūgo tenebatur, ad salutem excitātes, Dei verbum in omnibus terrae finibus praedicarunt.

¶

§. 3. Hos subsequuti sunt Martyres splendidi, qui fidei lorica induiti, & inconcussa stabilitatis baltheo succincti stolas suas in sanguine innocentis agni lauantes, candidato exercitu Christum Iesum imitati, supernae civitatis Hierusalem, hoc est triumphantis Ecclesiae, cum gloriosa victoria palmas manibus gestantes, se dicto viro lapidi Christo adjunxerunt, sempiternam sui memoriam, & exemplū venerabile militanti Ecclesiae relinquentes.

¶

§. 4. Progressi sunt & Doctores lucidi, qui suis doctorinis, & exemplis Catholicam & orthodoxam fidem defendentes, falsisque prophetis ac iniquis doctoribus fidem ipsam subvertente fatagentibus se opposentes, diētam Ecclesiam militantem multipliciter illustrarunt, quibus eadem Ecclesia conjuncta progreditur quasi Aurora confurgens, pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata.

¶

§. 5. Sequuntur postea sancti Confessores, qui virtutum gemmis coruscantes, Domino rationem de talentis creditis deposcenti (utpote fideles, & boni serui) multiplicatum de suis laboribus fructum attulerunt, & in arcem caelestem deposuerunt, omniaque mundi blandimenta (ut venenum aspidum) fugientes, latibula in terris fecerunt, a terris abditū, rudi vītu, & scarurientis aquae levi potu, carnem macerantes, tegmine hircino amicti, junceo, vel stramineo cubili fessa membra somno fouentes, nudis pedibus Dominum quaesierunt, aeternaque patriam inuenerunt.

¶

§. 6. Adsumt & Virgines nitidae mundo corpore, syncero corde, sanctaque mente, cum oleo in lampadibus suis sponso (qui est praefiliis hominum speciosus) obuiam venientes, deuotae tandem, continentisque viduae, & aliae quamplurimae sexus utriusque personae, piis, ac sanctis operibus semper intentae, cum plenis etiam manipulis eisdem caelesti sponso se praesentant, cum Angelis gloriam in Altissimis Deo, & in terra pacem hominibus bonae voluntatis misericorditer depromentes. Haec omnia vnus atque idem spiritus admirando plurimum operatur mysterio, sicut Altissimus ab initio vineam suam talibus piis cultoribus (juxta sanctam promissionem) visitavit, firmavit, & auxit, sic semper ad illam suae protectionis auxiliū multipliciter impertitur.

¶

§. 7. Nouissime vero diebus nostris caelestis ille, Agricola vineam suam more solito visitans, virum fortem ad huiusmodi vineae culturam adduxit, gloriosum scilicet Confessorem B. Franciscum de Paula (superno coetui merito sociandum, imo verius sociatum, qui inter ceteros Christi athletas suis meritis, & exemplis ipsam sanctam Ecclesiam (divina cooperante gratia) multipliciter decoravit, praesentis temporis caliginis suae lampadis fulgore mirabiliter illustravit, ipse enim adversus mundum, carnem, & daemone fortiter dimicavit, ac in odorem suavitatis Altissimi currens, copiosam utriusque sexus fidelium multitudinem salubriter post se traxit, ac (velut effusam super faciem terrae religiosam professionis suae generationem) dereliquit, ut ad illuminationem gentium celeberrimi sui memoria (tanquam rutilum sydus) in Ecclesiae firmamento seruetur.

¶

§. 8. De cuius quidem origine, vita, moribus, & fama, necnon mirabilibus, quae in praemium sanctitatis ejus Deus mundo multipliciter ostendere dignatus est, ne de tam celebri viro etiam posteritas ipsa remaneat ignara, pauca ex multis duximus recensenda. Constat siquidem in Regno Neapolitano inter Brutios, & Lucanos, Paulae oppidum situm esse, quod itinere vnus diei a Cusentia illius provinciae Metropoli distat. Inde originem traxit Iacobus Martolilla. Illi proximum est Castrum Foscaudi, ubi nata est Vienna, quondam ambo in fide Christi baptizati, & confirmati, ac ut veri Catholici educati, qui invicem secundum ritū S. R. E. matrimonium contrahentes,

& (ut fideles decet coniuges) mutua charitatem, viteque honestatem seruantes, diu cohabitarunt, hoc matrimonio beatus Franciscus de Paula procreatus.

§. 9. Qui sacri baptismatis fonte lavatus, & christiani sacramento confirmatus, ab eisdemque parentibus sub Dei timore, & amore educatus, insigni specimen sanctitatis futurae praeserens, solitudinem & religionem diligere, ac orationibus, & jejuniis assidue vacare cepit, quae cum ejus parentes animaduertissent, ipsum annum circiter decimum tertium agentem, juxta votum per eos emissum domui S. Francisci civitatis S. Marci obtulerunt. In qua puer in sortem Domini electus anno per eum exacto, nullaque professione emissa, vocatis parentibus, eos ut se ad Ecclesiam S. Francisci de Assisio, & S. Mariae de Angelis devotionis causa ducere vellent, enixe rogavit, qui pio ejus desiderio annuentes, sese itineris comites praebuerunt, quibus Ecclesiis devote visitatis, in patriam reversus idem beatus S. Spiritu inspirante, ad Ecclesiam construendam animum addixit, ipseque primus fundamenta effodere cepit, quo inter vicinos divulgato, vndeque ad opus iuvandum concurrerunt, alii operi incumbabant, nonnulli calcem, lapides, camenta & alia idgenus futuro edificio necessaria deportabant, fertur etiam tunc fratrem quendam S. Francisci habitu indutum ex improviso B. Franciscum de Paula increpasse, quod tam angustam aedem facere incepisset, eandemque demoliri sibi mandasse, ac aliam majorem designasse, beatoque Francisco de Paula asserenti sibi vires ad tam ingens opus perficiendum non sufficere, divinitus respondisse, Deum Omnipotentem ei nullo pacto defuturum, & vestigioque ditius mutis euasisse, vnde non immerito plerique illum B. Franciscum fuisse existimant. Postmodum vero nobilis quidam Consentinus supervenit, qui eidem beato pro aedificanda Ecclesia magnum auri, atque argenti pondus obtulit, vnde juxta situs designationem Ecclesiam nobili forma, non paruo sumptu construere cepit.

§. 10. Nunquam a laboribus cessabat, nisi cum orationi divinisque rebus intendebat, qui etsi vigiliis, continentisque jejuniiis maximis esset attritus, lapides tamen, calcem, & ligna, aliaque ad fabricam necessaria, propriis etiam humeris deferre non desinebat.

§. 11. Erat adeo in loquendo humanus, atque affabilis, ut nullus vnquam ad eum accesserit, qui mellisvis ejus verbis delectatus, & incredibili quadam sermonis dulcedine captus, & quasi divino spiritu repletus ab eo non recesserit.

§. 12. Humilitatem ejus etiam instituti per eum Ordinis cognomentum ostendit, quod ut is omnium minimus esse volebat, ita Minimorum censuit, & instituit, ejusdem etiam Ordinis institutor, & generalis corrector existens, omnium se infimum (quoad poterat) exhibebat, & ad omnia etiam servilia opera (ut & ceteris humilitatis praebere exemplum) descendere non dedignabatur, quippe discipulis suis discumbentibus ministrabat, saepeque Ecclesiam & Altaria verberat & mundabat, ac paramenta & alia ad divinum cultum necessaria componebat, aliorumque fratrum etiam novitiorum indumenta propriis manibus abluibat, & cum juvenis adhuc esset, Calabriamque incoleret, nunquam, nisi nudis pedibus, etiam per glacies, nives, montes, & acuta saxa, vepres, spinaeque incedebat, nullamque ex eo etiam gravissimo saepe pondere pressus laesionem in pedibus patiebatur.

§. 13. Ipsum saepius ignem nudis pedibus conculcasse, ac ignitos candentesque lapides manibus portasse, liquiddo constat, admirabilis erat vitae ejus austeritas, quae propterea admirabilior celsenda est, quia in pueritia, adolescentia, juventute, senecta, & decrepita ejus aetate inter labores, vigillas, jejunia, abstinentias, innumerasque corporis macerationes eundem penae viuendi modum servavit.

§. 14. Horum & plurimorum aliorum sanctorum operum ratione habita, adeo sancti Spiritus gratia hominem complexa est, ut piis ejus meritis & precibus in Christi nomine daemones a corporibus humanis saepius ejecti, pluresque infirmi diversis morborum generibus oppressi, & jam a medicis destituti, ac morti propinquantes, & jam a medicis destituti, ac morti propinquantes, pristinae sanitati restituti fuerint. Idemque Beatus aliis commone sanitati restituti fuerint. Idemque Beatus aliis commone sanitati restituti fuerint. Idemque Beatus aliis commone sanitati restituti fuerint.

A postulat anni religion

Semper orabat, aut laborabat.

Affabilis erat.

Ordinem suū nihilominus

Super ignem, cinas, & ambulabat.

Claruit in operibus.

Franciscus adijonem induxit.

Origo S. Francisci de Paulae.

debilitat enant, sanitate præstitit, ac multis claudis incesum, surdis auditum, mutis loquelam, caecisque lumen restituerit, & leproso mundaverit, nonnullosque mortuos vel pro mortuis habitos ad vitam, pristinaque lucem reduxerit.

Spiritus propheta horuit.

§. 15. Quorum quidem miraculorum fama cum jam per totum fere Orbem vagaretur, & ad aures fel. rec. Pauli II. prædecessoris nostri pervenisset, Cubicularium quendam suum ad bonæ memoriæ Pyrrhum Archiepiscopum Consentinensem misit, mandavitque, ut ipse super miraculis hujusmodi se diligenter informaret, ac deinde ipsum de veritate certiorum efficeret: qui quidem Archiepiscopus Pontificis mandato parere desiderans, ac neminem habens qui talia melius quam ipsemet Cubicularius explorare fideliusque referre posset, idem suavit, ut is cum socio quem ei adiunxit, ad dictum Beatum virum se conferret, ac de illius vita, miraculis, & fama hujusmodi plenam informationem caperet.

Cubiculario Papa presentem ignem manuum accepit.

§. 16. Cubicularius Archiepiscopi fretus consilio, hominem adiit, & cum inter salutandum dicti Beati viri manum osculari veller, ille omnino renuit, eumque rogavit, ut sibi potius manum deosculandam porrigeret. Asserens id multo justius, & convenientius fore, eo quod ipse Cubicularius triginta tres annos jam Presbyter esset, quod Cubicularius memoria repetens, ubi id verum esse cognovit, miratus est hominis spiritum, & cum eo ad colloquium in cameram concessit, ubi cum primus sermo de tam ardua, difficilique vita fuisset, ut eam nulli nisi robusto, ac valido tolerabilem fore Cubicularius asseveraret, Beatus Pater audito illius verbo, igni appropinquans, ardentisque prunas absque læsione manibus arripiens, dixit, qui perfecto corde Domino seruiunt, omnia creata illis obtemperant. Exterritus ille eo miraculo, veniam petit, cumque ejus pedes humiliter osculari vellet, ipseque vir Beatus id recusasset, ejus tunc vestem manu apprehensam devote osculans & ab eo recedens, ad Pontificem rediit, eique miracula, quæ viderat, enarravit.

Apostema incurabile Jacobo de Tarfia sanavit.

§. 17. Olim etiam vir nobilis Jacobus de Tarfia, Baro terræ Bellimontis, Consentinen. Diœcesis, cum gravissimo, & penè insanabili apostemate longo tempore in crure laborasset, insignesque Medici, & Chirurgi in eo nihil proficerent, quin vlcus illud quotidie ingrauesceret, omnibusque remediis adhibitis jam in desperationem salutis res adducta esset, tandè dictus Jacobus fama sanctitatis, & miraculorum Beati viri, qui tunc Paulæ degebat, adductus, ad eum non sine magno labore accessit, illique plagam detexit, & se devotissime commendavit. Primum siquidem ipsi Beato, & omnibus qui astabant, vlcus graue, & miserabile, ac penè insanabile visum est. Illum tamen Beatus admonuit, ut in Deo firmam fidem, & certam spem haberet, quia sanitatis gratiam consequeretur. Ac statim vnum ex suis fratribus misit, qui aliqua folia herbæ, quæ vngula caballina dicitur, & inibi nascitur, colligeret, & cum ipsis foliis certos pulveres, quos in cella sua ipse Beatus retinebat, sibi afferret. Dum frater ille mandata exequitur, Beatus vir ad propinquâ Crucifixi imaginem conversus oravit, ut Baroni in suæ diuinitatis gratia confidenti, misericordiam suam aperiret, nec multo post, foliis ac pulueribus hujusmodi sibi, ut iusserrat, asportatis, facto signo Crucis aliquantulum de dictis pulueribus vlceri imposuit, illudque tribus ex foliis dictis cooperuit, & omnia circumligavit, in Domino spem reponens quod sanitatem recuperaret. Illi ergo benedicens, iussit ut illico suam repeteret domum ad quartum decimum ferme lapidem inde distantem, qui cum aliquandiu equitasset, ad uxorem suam Joannam quæ illum semper in eo itinere comitata fuerat, conversus, mihi videtur, inquit, quod sim sanus, quia acerbum dolorem, & pessimum factorem amplius non sentio, & cum jam certum monticulum superasset, Jacobus aude cupiens intelligere an possit ambulare, ex equo descendens, propriis pedibus ambulare cepit, & calce terram percutiens, nec aliquid doloris sentiens, se liberum, & sanum intellexit. Deo igitur, & B. Francisco de Paula gratias agentes coniuges, voti compotes ad propria rediere.

Paralyticum & leprosum curavit.

§. 18. Iisdem ferme diebus, in Civitate Consentini, fuit quidam Marcellus de Cardilla pedibus, & manibus

contractus, ac totus leprosus, adeo ut jam vocem quasi omnem amisset, eiusque loquela vix audiretur, qui cum per consanguineos suos ad Paulæ Monasterium adductus, & Beato viro presentatus fuisset, ille misericordia motus, parum secreto oravit, mox verò rediens, cum manu subleuavit, & ab omni membrorum contractu, & lepra incolumem reddidit: Guidonem quoque Lipantum nobilem Consentinum gravissima infectum lepra in domo Paterni, quam vir Beatus tunc ædificabat, ad se venientem sanitati restituit.

§. 19. Cum idem Beatus vir fabricam domus juxta Paulæ oppidum incepisset, adductus est ei quidam à nativitate mutus, quem cum parentes ejus juxta Ecclesiam possiderent, dixit eis vir Beatus, ut alte secum ter Iasym exclamarent, & ita aperiretur illi sensus. Beato viro inchoante dictisque parentibus prosequentibus, mutus similiter alta voce dixit Iasys, & deinde liber atque integer vsque ad ejus obitum in loquela permansit.

Mutum à natiuitate restituit.

§. 20. Rursus Julia Antonii Catalani in dicto oppido Paulæ habitantis filia, ab ortu cæca, & nihil prorsus videns, cum à parentibus ad Beatum virum, qui forte tunc in horto domus erat, adducta fuisset, idem Beatus vir herbam quandam epulit, eamque signo Crucis facto super ipsius puellæ oculos apposuit, quæ statim videre cepit, ac sensu visus tandiu tandiu postea vixit, fruita est.

Puellam à cæca natiuitate restituit.

§. 21. In fabrica dictæ domus Paterni, cum duo laborantes terram effodiendo obruti fuissent, ita ut jam pro mortuis haberentur, ad succurrendum inuocatus vir Beatus à duobus patribus terras effodi fecit, quo factò dicti laborantes viui, & illæsi sua, ut creditur, gratia sunt reperti.

Obrutos à terra reparavit.

§. 22. Dum quidam Antonius Architectus ad dictæ domus Paterni fabricam accessisset, & Beatus vir ut pro cibo illi ministrando nonnullæ fabæ coquerentur, cuidam fratri juniori inibi existenti mandasset, frater ille ollam cum dictis fabis, & aqua frigidis in coquina cineribus superposuit, oblitusque ignem, quo coquina carebat, aliunde afferre discessit: sed cum vir Beatus dictas fabas jam coctas credens, esset vnâ cum hospite in coquina, nullusque ibi ignis adesset, dictus Antonius subruit de dicti Beati præcepto, & ejus ferculo, quod nondum coqui cepisset, cui vir Beatus ferculum ipsum paratum esse respondit, tetigitque manu ollam, quæ illico feruere visa est, statimque factæ coctæ fuere, ita ut idem Antonius ipse prandium sumere potuerit, qua de re dictus Antonius, & nonnulli alii tunc præsentibus, maxima sunt admiratione affecti.

Fabam ignis coxit.

§. 23. Idem etiam Beatus vir die quadam more solito Missam audire cupiens, Ecclesiam ingressus est, cumque tunc Ecclesiæ lampas accensa non esset, & aliqui ex his, quæ ibi Missæ audiendæ causa aderant, ignem foras quæsitum iussissent, illumque jam afferrent, vir Beatus chordam lampadis accepit, ut eam deduceret, illa verò in medio descensu absque aliquo igne miraculose accensa effulsit, ex quo circumstantes candelas pro Missa tunc celebranda necessarias deuotissime accenderunt.

Lampadam absque igne accendit.

§. 24. Cum in terra Montifalti dictæ Consep. diœcesis, quidam Franciscus ipsius terræ incolæ febre adeo vexaretur, ut de ejus salute nullam Medici spem promitterent, laboraret in extremis, ac omnibus Ecclesiæ Sacramentis devote susceptis, & candela benedicta, more solito, accensa, in ejusque manibus posita à circumstantibus jâ pro mortuo haberetur; tunc Ioanna mater ejus ad B. Franciscum de Paula specialem gerens devotionis affectum, illum lachrymans deprecata est, ut filium suum sanare, ac vitæ restituere dignaretur, ut illius ope tribus suis, ex dicto ejus filio, nepotibus providere possent. Præterea si voti compos fieret, se statim hujus sæculi vanitatibus omnino renuntiaturam, & in habitu Tertie Regulæ ejusdem Beati Deo perpetuo famulaturam devote vovit, quo voto emisso, statim ejus filius quasi à morte resurgens, circumstantes aspicere, seque melius habere incepit, nec multis postea diebus pristinae fuit saluti restitutus, & per triginta fere annos idem superuixit.

Filium vnâ mortuum sanavit.

§. 25. Cum in dicto oppido Paterni idem Beatus vir moram traheret, quidam oculi albuginem patiens ad eum accessit, humiliterque rogavit, ut sibi opem afferret, cujus precibus

Oculi albuginem abstulit.

precibus motus vir Beatus bombycem sacro latice asper-
sam super virginem, calcem que forte pro Ecclesie fa-
brica ibi aderat, conuoluit, & ea peculum macula huius-
modi infectum absterfit, signoque Crucis desuper facto,
ab omni albugine, & macula statim liberavit.

*seruatum in
venerabilibus
libris
olim
habuit.*

§.26. Cum quidam dicti oppidi venatores, hyemis
tempore in montibus niuibus repletis, hominem nullum
viuentis signum præferentem inuenissent, illum sepe-
liendum ad locum detulerunt, ubi tunc Beatus vir mora-
batur, qui in illum respiciens per charitatem ait, viuit ho-
mo iste, & ad eum conversus, surge inquit, & ambula, ad
cuius verba homo in sepulchrū mittendus illico surre-
xit, ac pedetentim ambulare cepit, moxq; hospitiū domū
ingressus, ac cibo, & potu refectus, pristinaque valetudi-
ni restitutus, ad propria saluus, & incolumis remeavit.

*francem
in
venerabilibus
libris
olim
habuit.*

§.27. Præterea in dicto oppido Paulæ, dum sui Or-
dinis domus ædificaretur, & calx in fornace coqueretur,
accidit, quod vel propter nimium ignem, vel aliam cau-
sam fornax ipsam ruinam minaretur, tunc illius magistri,
nullum penitus remedium adhibere scientes, ad Beatum
virum pro auxilio recurrerunt, qui illis per charitatem
inquit, ad collationem, seu prandium eati, mihi que cur-
ram fornacis relinquatis, quibus discedentibus, ipse
statim signo Crucis facto, intrepide dictam fornacem
ardentem intravit, ac illam solus reparavit, idemque
absque læsione aliqua incolumis exiit.

*Julium ab
venerabilibus
libris
olim
habuit.*

§.28. Iulius Barthuchius etiam de Paula, iuuenum
multitudine adiutus, post Beati viri obitum, è Cusentia
castro Paulam versus eximie magnitudinis bombardam
transportari curans, additis etiam ad laborem viginti bo-
um jugis, apud quendam decliuem locum non longe à
Paula distantem, Lamachiam nuncupatum, funem maxi-
mum cuiusdam navis onerariæ, quo bombardam ipsa alli-
gata erat euidam arbori (ut paulatim laberetur) inuoluit,
quam nec Iulius ipse, neque tot socii, propter impetum
velocem, quæ ex magnæ molis lapsu ferebatur, retinere
valerent, ibi dum idem Iulius ultra quam eius vires fere-
bant, nititur, iuxta arborem cui circumligatus erat funis
prostratus cecidit, pedesque suos intra funis orbem inuol-
uit. Vnde cum nullo pacto (nisi munere diuino) quin ejus
crura frangerentur, euadere posset, arborem amplectens
summa cum deuotione clamavit. O beate Franciscæ de
Paula opem fer mihi misero. His dictis, curus cui bom-
barda ipsa imposta erat, in loco præcepti statim restitit,
apparuitque eidem Iulio quidam frater Ordinis B. Fran-
cisci de Paula, qui tunc funem ipsum manibus retinuit.
Idem vero Iulius tanto periculo ereptus, omnesque qui
illic, quasi ad spectaculum conuenerant, omnipotentem
Deo, beatoque Franciscæ de Paula immensas illico gra-
tias egerunt, ipseque ante alios omnes nudis pedibus ad
ejusdem Beati viri Monasterium profectus, imaginem
suam ceream sine pedibus implicito pro deuotione in
tanti miraculi memoriam obtulit.

*Ad nec ti-
vices mani-
bus propriis
ad proximi
saluam ac-
cepit.*

§.29. Cum à quodam fratre Antonio Ordinis Mino-
rum professore viro doctissimo integerrimæq; vitæ, idē
Beatus vir etiam in publicis prædicationibus carperetur,
quod videlicet tam imprudens esset, ut simplex laicus, &
literarum penitus ignarus, quibusdam herbis ægrotis sa-
lutem promitteret, accidit ut idem frater Antonius ab
aliis dicti Ordinis Minorum fratribus, ad eundem Beatū
virum missus fuerit, quatenus eum de præmissis redar-
gueret, qui cum ad eum venisset, & magnis illum contu-
meliis affecisset, increpassetque ejus ignauiam, & crassi-
tudinem; vir Dei constantissimus, patientissimusque tot
cōvitiis, & iniuriis nullatenus fractus, ac nec commotus
quidem fuit; sed fero appropinquans ardentis titiones
nudis manibus accepit, eosque strictè compressit, ac ma-
nifestè ostendit, in Dei virtute omnia fieri posse. At ille
prudentissimè prospiciens hominis simplicitatem, & fi-
dem, omniaque ab eo diuina gratia, & ardentissimo fidei
spiritu fieri, ejus pedibus aduolutus illos ardē comple-
ctens, oscularique satagens, veniam ab ipso humillimè
postulavit. Neque inde surrexit donec ab eodem beato
Patre benediceretur, quod factum est, ut qui antea in il-
lum publice maledicta plurima congesserat, proprium
confessus errorem, Beati viri sanctitatem dignis verisque
postea laudibus merito effretet.

§.30. Quæ omnia cum mirabilem quandam, & raro
audita viri sanctitatem arguerent, eorumque celebris fama
jam ad claræ memoriæ Ludouicum Vndechnum hujus
nominis, Francorum Regem Christianissimum, perlata
esset, Rex viri Beati sanctitate motus, ac ipsum coram vi-
dere cupiens, à piæ memoriæ Sixto Papa Quarto etiam
prædecessore nostro impetravit, ut eidem Beato viro in
virtute sanctæ obedientiæ mandaret, ut ex Calabria in
Franciam se conferret, dictumque Ludouicum Regem
visitaret, quibus iussis Dei famulus obediens, in Franciam
iuit, ubi eū præfatus Rex singulari deuotione suscipiens,
seque ab eo benedici postulans, illi tanquam viro Dei
magnum honorem, ei eiuque fratribus sedem prope Ciui-
tatem Turonensem, & Regium Palatium assignavit, am-
plamque & magnificam domū cum Ecclesia, quæ in hac
vsque diem extrat, pro ipsius B. Francisci de Paula, suo-
rumque fratrum vsu, & habitatione construi fecit.

*Influ S. N. 17.
ad Regem
Franciam ac-
cessit, qui be-
nignè eum re-
cepit, & Ec-
clesiam adifi-
cauit.*

§.31. Tantæ insuper continentie fuit idem Beatus
vir, ut non carne, sed solo spiritu compactus esse videret-
ur. Prius enim quam ab hac luce discederet, ad omnipo-
tentis Dei laudem, & gloriam, suæque Religionis propa-
gationē, diuina (ut pie creditur) inspiratione instructus,
tres Regulas, Fratrum scilicet, ac Sororum, & vtriusque
sexus fidelium Tertiatorum nuncupatorum instituit, &
ut humilitatis amator erat, illamque à suis etiam coli de-
siderabat, fratres sui Ordinis Minimorum, & Sorores Mini-
mas vocari debere ordinavit, iniunxitque illis, ut decem
mandata diuina, & Ecclesie præcepta salutaria vigilan-
ter obseruantes, Romano Pontifici pro tempore existen-
ti fideliter obedirent, ac sub obedientiæ, castitatis, & pau-
pertatis, quadragesimalisque vitæ sacris perseueranter
viuere profiterentur, nonnullis ad Regularium fratrum,
ac Sororum huiusmodi circa personarum ipsarum dire-
ctionem, & informationem, ac diuini cultus augmen-
tum, debitam obseruationem, & institutionem, oppor-
tunis adjectis.

*Regulas tres
B. Franciscæ
instituit.*

§.32. Ipsas verò Fratrum, ac Sororum cum decem,
dictorum autem vtriusque sexus Tertiatorum Regulas
cum septem capitulis per eum pie institutas, Reuerendis-
simæ memoriæ Iulius Papa II. similiter prædecessor nos-
ter, eodem Beato viro tunc in humanis agente, matura
præhabita deliberatione, tanquam religioni consonas,
postquam idem Sixtus prædecessor noster, ac sanctæ
commemorationis Innocentius VIII. & Alex. Sextus,
Romani Pontifices etiam prædecessores nostri, eidem
Beato viro, eiuque Ordini, ac ejus personis, & domibus
quamplura priuilegia concesserant per suas primo, &
deinde nos per alias nostras literas approbavimus, &
confirmavimus, diuersisque priuilegiis, gratiis, & indul-
tiis, Ordinem ipsum multipliciter communimus, provt in
ipsorum prædecessorum, & nostris itidem cunctis lite-
ris plenus continetur.

*Remaniquo
Pont. plurima
sibi priuilegia
concesserunt.*

§.33. Cumque vitæ suæ finem iam proximum (diui-
na inspiratione) prospiceret, idem Beatus vir pridie quā
decederet, qui fuit dies Cœnæ Domini, pluribus ex fra-
tribus suis, qui ex variis Prouinciis, & Regnis tunc ad
eum venerant, astantibus in Missa Conuentuali, & post
Pœnitentiæ Sacramentum susceptum, cum profundissi-
ma humilitate vberimaque lachrymarum effusione, pe-
ctus suam percutiendo, sacrosanctum Eucharistiæ viati-
cum è manibus vnus ex sui Ordinis presbyteris magna
cum deuotione suscepit. Postea Domino nostro Iesv
CHRISTO, Beatæque MARIE Virgini, & Sanctis om-
nibus, deuote peractis gratiarum actionibus, Missaque
huiusmodi celebrata, ad cellam suam propriis pedibus
(licet pro senectute debilis, & infirmus) baculo, quem
more solito gestabat, innixus rediit. Postero autem die
cum idem Beatus fidelisque Dei seruus tempus instare
videret, quo sibi ex hac lachrymarum valle migrandum
erat, dictos fratres suos ad se convocari iussit, eosque ad
fraternam pacem, mutuamque charitatem dulcissimis ver-
bis, ac salutaribus monitis charitatiue exhortatus est, il-
lisq; benedictione more solito impertita, cum jam nona-
gesimum primum, vel circa annum feliciter impleuisset,
Anno à partu Virgineo millesimo quingentesimo septi-
mo, Aprilis verò die secunda, quæ tunc fuit Parasceues
Veneris

*In prævisis
morsis die sa-
ceris susceptis
obdormiuit in
Domino in
die Venetis
sancto.*

Veneris Sancta nuncupata, circa horam, qua pro nobis Christus passus est, signo sanctae Crucis devote signatus omnibusque Sacramentis Ecclesiasticis debite communitus, perfecta coram eo Dominica Passione, junctis devote manibus, erectisque in caelum oculis, Sanctae Crucis Triumphum pie amplectens, reuerenterque osculans; ac scriptus, In manus tuas Domine commendo spiritum meum, aliasque pias orationes deuotissime repetens, dimissa hujus carnis sarcina, quasi viuens, absque aliquo doloris, aut mortis notabili signo migravit ad Christum.

Miracula post
ejus obitum
Deus dedit.

§. 34. Cumque tunc per vndecim dies ejusdem Beati corpus insepultum remanserit, illucque maxima virorum, & mulierum ac Religiosarum personarum multitudo accesserit, ut Sanctum virum quem viuentē summa fuerat veneratione prosequuti, etiam defunctū viderent, & illius apud Deum suffragia mererentur, mirum omnibus fuit, quod ejus caro per tot dies incorrupta permaneret, nec vllum prorsus foetorem emisisset, quin potius odor quidam suaviter fragans ab ea manauerit. Post ipsius etiam obitum, multis ejus suffragia deuotē implorantibus, omnipotens Deus quamplures gratias largiri, magnaue miracula palam operari dignatus est.

Rex Fræcia ac
alii iustitiam
pro canoniza-
tione.

§. 35. Propter quod charissimus in Christo filius noster Franciscus hujus nominis primus Francorum Rex Christianissimus, charissimaque in Christo filia, Claudia Regina ejus confors (quæ alias coram dicti Ordinis tunc Generali, ac aliis nobilibus personis emisso voto, quod si gratiam pro masculo assequeretur, in beati Patris honorem Francisci nomen ei imponeret, fulgentissimum puerum in lucem edidit, illique juxta dictum ejus votum Francisci nomen imponi fecit) necnon dilecta etiam in Christo filia nobilis mulier Aloysia de Sabaudia, Andegauensis, & Angolismensis Ducissa, Cenomanensisque Comitissa, ejusdem Francisci Regis genitrix, nobis per venerabilem fratrem nostrum Dionysium Episcopum Maclouiensem generalem, ac dilectos filios Jacobum Lucam Decanum Ecclesie Aurelianensis, & nobilem virum Antonium Rophi, alias de Potom, Dominum temporalem loci de Podio Caluario Agennensis Diocesis, pro nonnullis particularibus ipsius Christianissimi Regis negotiis Nuntios, & Oratores ad nos destinatos humiliter supplicari fecerunt, ut præmissis diligenter inquisitis, & exploratis, ad ejusdem viri Canonizationem procedere dignemur.

Hic ergo Pontifex
annuis cano-
nizationis pe-
rita, exanimis
& processum
ferri mandauit.

§. 36. Quorum quidem precibus licet libenter annuere vellemus, summopereque gauderemus hujusmodi Canonizationem nostris temporibus diuino quodam mysterio contigisse, ac nobis æquum videretur, ut idem beatus Franciscus de Paula, quem jam Deus in caelesti gloria Sanctorum Choro dignum fecisse pluribus ac manifestis indicis, & miraculis ostenderat, in terris etiam sibi debito Sanctorum honore non defraudaretur. Ac super eo maxime nobis instaret venerabilis frater noster Bernardinus Episcopus Sabinensis, Cardinalis Sanctae Crucis nuncupatus, in dicti Ordinis Protectorem ab eodem Beato viro nondū tunc ab humanis egresso assumptus, cumulatissimæque preces nobis, ac venerabilibus fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus, per dicti Ordinis tunc Zelosum, totius Minimorum Ordinis nomine super hoc sæpius porrectæ fuissent, non statim rem tantiponderis, ac momenti faciendam, sed juxta veterem ac laudabilem consuetudinem cunctanter matureque considerandam duximus. Post complures igitur commissiones aulae Palatii nostri Aduocato Consistoriali, & Auditoribus causarum eiusdem Palatii super hoc debite factas: tandem tribus etiam S.R.E. Cardinalibus, ex tribus illorum Ordinibus, videlicet venerabili fratri Nicolao Episcopo Albanensi de Flisco, & dilectis filiis nostris Dominico tituli S. Bartholomæi in Insula presbytero de Iacobatis, ac Joanni Sanctorum Cosmæ, & Damiani (nostro secundum carnem nepoti) Diacono de Saluiatis respectiue nuncupatis Cardinalibus, de fratribus nostrorum consilio, & assensu commisimus ut ipsi, visis, & examinatis processibus editis super ejusdem Beati viri vita moribus, fama, & miraculis, ante, & post ipsum obitum ejus intercessionibus à Deo factis, aliisque cunctis ad Sanctorum Canonizationem hujusmodi necessariis, se

super omnibus ac singulis diligenter informarent, & per eos comperta in nostro secreto Consistorio, ut moris est, fideliter referrent. Cumque ipsi Cardinales, visis ac diligenter examinatis diversis processibus, in partibus Calabriae, & Francie de Sedis Apostolicæ commissione habitis, & ad Curiam nostram transmissis, testiumque fide dignorum depositionibus pro tantæ rei dignitate debite ponderatis, de suprascriptis miraculis, ac vitæ sanctimoniam, & aliis à jure requisitis fidelem nobis relationem in pluribus etiam secretis Consistoriis jam fecissent, nosque ipsorum & omnium aliorum Cardinalium vota pro faciendâ dicta Canonizatione convenientia, & conformia inuenissemus;

§. 37. Et pro ulteriori executione, dilectus filius Angelus de Cæsis utriusque juris Doctor, & dilectæ Aulae nostræ Consistorialis Aduocatus, in publico Consistorio omnia de ipsius Beati viri vita, moribus, & fama, miraculis, copiose recensuisset, nobisque humiliter supplicasset, ut ad ejusdem Beati Canonizationem matura deliberatione præhabita, procedere dignemur. Nos de re latâ coram nobis in primis humiliter Deo gratias agentes rogauimus omnes in eodem publico Consistorio tunc astantes, ut suis orationibus, & jejuniis Ecclesiam Dei iuuaret, ac ne eam Altissimus modo aliquo in hujusmodi Canonizationis officio errare permetteret, instanter orarent.

Et juxta
viam factam
in publico
Consistorio.

§. 38. Demum post aliquot dies conuocatis de nouo in aula nostra Consistoriali, in Palatio Apostolico vniuersis, & singulis, qui tunc aderant in nostra Romana Curia, Ecclesiarum Prælati, Patriarchis videlicet, Archiepiscopis, ac Episcopis, in præsentia eorundem fratrum nostrorum præfate S.R.E. Cardinalium eisdem processibus super ipsius Beati vita, moribus, fama, & miraculis editis, per eundem Angelum breuiter summarique repeti fecimus, quæ cū ex serie per Cardinales, ac alios quibus id munus per nos injunctum fuerat, enarrata, & exposita fuissent, omnesque astantes Prælati, quid sibi super hujusmodi negotio videretur, interrogati, vnanimi consensu, nullo penitus discrepante, respondissent sibi videri, quod idem Beatus vir inter Sanctos merito adscriberetur, & connumeraretur.

Post quâ
pa præci-
dem me
preceptis,
deinde
pro canon-
izatione recipi-

§. 39. Nos iterum humiles omnipotenti Deo gratias agentes, quod ad Beatum seruum suum debitis honoribus prosequendum corda nostra illuminare dignatus esset, ipsius Canonizationis diem Dominicâ in Albis nuncupatam, qua in Ecclesia cantatur, Quasi modo geniti infantes, quæ tunc occurrebat prima die Maii Anni Dom. 1579, in qua etiam tunc beatorum Apostolorum Philippi, & Iacobi festum contingebat, deputauimus, ac in Basilica Principis Apostolorum de Vrbe amplum suggestum ligneum de more parati, & exornati iussimus, super quo quidem hodie astante populo, ac vniuerso Clero, de vitamiraculis, & fama eiusdem B. Francisci de Paula, humili devotioneque pleno sermone per nos, ut moris est, habito, deindeque Litania, & Hymno, Veni Creator Spiritus, per omnia devote decantatis: necnon à Procuratoribus causæ ipsius Canonizationis, & à Christianissimi Francorum Regis Oratoribus hujusmodi, eiusdemque Ordinis Minimorum tunc Vicegenerali Correctori à nobis magna cum instantia petito provinciali, adscribi inter Sanctos eundem B. Franciscum de Paula, cum jam omnia consummata essent, omnesque consuetas Ecclesie ceremonias super ea re rite seruauissemus, Deum præ oculis habentes, ad Canonizationem ejusdem Beati sub his verbis procedendum duximus, & processimus. Ad honorem omnipotentis Dei Patris, & Filii, & Spiritus sancti, ad exaltationem fidei Catholicæ, Christianæque Religionis augmentum, ac Ordinis Minimorum consolationem, & incrementum, auctoritate Domini nostri IESU CHRISTI, beatorumque Petri, & Pauli Apostolorum ejus, ac nostra, de fratribus nostrorum speciali consilio, & assensu, decernimus, & definimus bonæ memoriæ Franciscum de Paula ejusdem Ordinis Minimorum institutorem, in caelesti Hierusalem inter beatorum Choros jam receptum, æternæque gloriæ condonatum fuisse, ac Sanctorum Confessorum Catalogo adscribendum fore, ipsumque hujusmodi Catalogo impræsentiarum adscribimus, & eum tanquam Sanctum publice priuatimque colendum esse declaramus, atque mandamus,

Et modo
Franciscum
SS. Catalogo
adscribitur.

§. 40. Sacramentis ejus scilicet illis secundis mensis Aprilis...

§. 41. Quibus debite poratibus, inchoatque per nos, ac deinceps...

§. 42. Servitutis nostrae tibi Domine jura solventes, quae sumus...

§. 43. Hostias Domine tuorum suscipe populorum, quas tibi in B. Francisci de Paula festiuitate dicamus...

§. 44. Coelesti Domine Sacramento consolati, te supplices deprecamur, ut intercedente B. Francisco de Paula...

§. 45. Caeterum quia difficile foret praesentes originales literas ad omnium notitiam deferri...

§. 46. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum processuum, voluntatis, & decreti infringere...

Dat. Romae, apud S. Petrum, 1519, primo Maii, Pont. nostri Anno 7.

Declaratio circa Festi celebrationem.

LEO PAPA X.

Licet per alias nostras literas, Francisci de Paula Ordinis fratrum Minorum institutoris festum, ab universali Ecclesia die secunda Aprilis annuatim celebrandum fore statuerimus...

canit. A patris hujusmodi, nisi tunc acciderit, in hoc festo domini vel octava Pasche...

Institutio Monasterii in Urbe pro mulieribus XXXIX. ab inhonesta vita ad honestam se convertentibus...

Confirmavit hanc institutionem, & spoliatorum applicationem declaravit Clemens VII. in constit. 14. Cum ex, ubi omnino videat.

Causarum hujus Monasterii specialem Judicem deputavit Pius IV. infra in constit. 50. Cum sicut, & Archiconfraternitatis Charitatis institutionem vide hic supra in constit. 27. Illius, ubi dixi.

LEO EPISCOPVS, Edita An. D. Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

Salvator noster JESUS-CHRISTUS Dei filius, qui assumpta humanitate non venerat, eo testante, nisi ad oves quae perierant...

§. 1. Nos itaque attendentes quod, sicut fide digna relatione plurium notabilium personarum accepimus, quamplures incontinentes, & turpi quae sui deditae mulieres, in Alma Vrbe nostra degentes...

Mulieres incontinentes, & meretrices erant in Vrbe, id est pro earum conversione hic Pius, quoddam Monasterium erigere voluit ut in rubrica.

Vertical marginal notes on the left side of the page, including '§. 40.', '§. 41.', '§. 42.', '§. 43.', '§. 44.', '§. 45.', '§. 46.', 'Dat. Romae...', 'Declaratio...', 'LEO PAPA X.', 'Licet per alias...'.

que congruo & candore loco pro receptione ipsarum ac Deo famulari, & poenitentia agere possint, sub inuocatione eiusdem beate Mariæ Magdalene erigantur, & ipse recipiendus ueliter, Moniales forent, ac sub Regula beati Augustini, & perpetua clausura, ac sub custodia gimine, & directione Fratrum Minorum B. Francisci de Paula in domo seu Conuentu Sanctissime Trinitatis de Vrbe in Monte Pincio degentium, perpetuo permangens; & bona quascumque nunc & pro tempore dicto erigendo Monasterio per utriusque sexus Christi fideles, seu alias largita, seu largienda, ac spectantia, & pertinentia, per Rectores Societatis, seu Confraternitatis sanctissime Charitatis nuper in prefata Alma Vrbe nostra à dilecto filio nostro Iulio tituli Sancti Laurentii in Damaso presbytero Cardinali S.R.E. Vicecancellario, nostro secundum carnem patruale, auctore saluberrime institutæ conservarentur, regerentur, & gubernarentur, ipseque Moniales tria vota solemniter emittere, ac habitum nigri coloris subtus, ad ostendam prioris vitæ sordem; & desuper chlamydem, seu scapulare album, ad designandum vitæ candorem quo sese ex huiusmodi vitæ mutatione honestarunt, deferre, & singulis horis, diurnis pariter & nocturnis horas diuinas inibi decantare tenerentur, & in eodem Monasterio vna Abbatissa, seu Priorissa que non perpetuo, sed ad tempus inibi præficeret, præficeretur, ex hoc profecto decori prefate Alme Vrbe nostræ, ac animarum salutem earundem mulierum Curialium nuncupatarum, & alias inhoneste, & extra matrimonii claustra degentium, non parum consuleretur, & quamplures ad dimittendam tam sordidam, & libidinibus plenam vitam, seque à peccato retrahendum, Dominoque perpetuo famulandum excitarentur, magnæque in dies dante Domino animarum profectus, & salus excrefceret, idque Deo, & hominibus gratissimum foret.

Enunc erigit.

§. 1. Quare præmissis bene consideratis, habita desuper matura deliberatione, ac relatione super iis à pluribus magnæ auctoritatis, & vitæ laudabilis viris, relatione quoque dilecti filii nobilis viri Alberti de Sabauda Comititis Carpen. in partibus Gallicanis in certis Ciuitatibus & locis à paucis tempore circa nonnulla Monasteria similium mulierum olim incontinentiam, constructa fuisse, & ibi vberes fructus dante Domino in dies excrefere, Motu proprio, & ex uoluntate certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine Ecclesiam siue Capellam Sanctæ Lucæ de Vrbe, Regionis Columnarum prope Monasterium Monialium S. Syluestri etiam de Vrbe, quam dilectus filius Ioannes Baptista Beccarus natus dilecti filii Aloyii de Suela dictæ Ecclesiæ Rector obtinet, ipso Joanne Baptista in hoc expresse consentiente, & omne jus sibi in dicta Ecclesia siue Capella quomodolibet competens in manibus nostris sponte, & libere remittente, in Monasterium Monialium mulierum huiusmodi à lapsu carnis & vitæ sordidæ recedentium, & poenitentiam agere volentium, cuiuscumque status, gradus, nobilitatis, conditionis, præminentie, & nationis fuerint, pro illarum perpetuis vsu, & habitatione, vna cum humilissimi campanili, campanæ, refectorio, dormitorio, hortis, hortaliis, & officinis necessariis sub dicta inuocatione beate Mariæ Magdalene, auctoritate Apostolica tenore præsentium erigendum duximus, & erigimus.

Abbatissam præfici.

Mulierum recipiendarum qualitates, habitum & regulam designat.

ac, ac excommunicationis late sententie plena, cuius absolutioem nobis, & successoribus nostris canonice intractibus tamquam modo reseruamus, vltimè præsumat. Ac sub cura, & directione eorundem Fratrum Minorum dicti Conuentus, seu domus Sanctissime Trinitatis pro tempore existentium subesse.

§. 5. Redditi vero, prouentus & bona quocumque dicto Monasterio quomodocumque pro tempore erogata seu eroganda, & alias legitime spectantia, & pertinentia, per eosdem Rectores dictæ Societatis seu Confraternitatis Charitatis regi, distribui, & gubernari debeant. Ac singulas Moniales prædictas pro tempore in dicto Monasterio existentes, introductas, & introducendas, à colloquio quocumque personarum secularium vel religiosarum, etiam affiniū, & parentum quomodocumque verbo, vel in scriptis penitus abstinere debent. Statuentes quod si quispiam eisdem Monialibus aliqua dicere vel deferre voluerit, ipse Moniales multo pacto aures præbere, vel aliquid recipere audeant vel præsumant, sed Abbatissa, seu Priorissa huiusmodi duabus antiquioribus, & grauioribus eiusdem Monasterii Monialibus associata, verba ipsa per craticulâ ferreâ, præsentibus tamen, si videbitur, ad minus duobus Rectoribus dictæ Societatis seu Confraternitatis Charitatis, audire, & sic allata recipere possit, & valeat. Et nihilominus dicta auctoritate decernimus, quatuor claues, & seras totidem portis introitus ipsius Monasterii esse, ipsasque claues penes quatuor Rectores Societatis, seu Confraternitatis huiusmodi permanere debere. Ita quod porta ipsius Monasterii aperiri non possit, nec debeat, nisi saltem, & ad minus duo ex Rectoribus huiusmodi præsentibus existant.

Monasterium gimen de cõfraternitate Charitatis communit.

§. 6. Et insuper easdem Moniales, & earum singulas B. Mariæ Magdalene de poenitentia Moniales perpetuo nuncupari debere pari auctoritate volumus, & decernimus. Verum cum sperandum sit ut dante Domino plures à sordida vitæ ad bonam & exemplarē vitam transeant, & propterea non parua onera & expensæ inibi in dies necessario supportari, & sufferri oportere conspiciamus.

Monialium Maria Magdalene iudic.

§. 7. Nos pro supportatione onerum huiusmodi, omnia & singula bona, ac spolia Curialium meretricum ex illicito quæstu, & extra matrimonii claustra, & pudorem videntium in Vrbe nostra pro tempore ab intestato, & absque eondendi, seu faciendi testamenti facultate decedentium, quæcumque & qualiacumque fuerint, eidem Monasterio, illorumque Conuentui & Monialibus pro tempore existentibus, motu, scientia & potestatis plenitudine similibus dicta auctoritate perpetuo applicamus, ac incorporamus, ac applicata, & incorporata ex tunc proxt ex nunc, & è contra dicto casu adueniente fore & esse eadem auctoritate decernimus. Ac ipsis Curialibus & inhonestis mulieribus, quæ ad minus quartam vel quintam, vel partem bonorum suorum quorocumque, mobilium vel immobilium eidem Monasterio, & illius Conuentui, & Monialibus pro supportatione eorundem onerum, seu alias pie relinquere, legare, vel donare voluerint, faciendi, & condendi testamenti, & de reliquis bonis earum, tam mobilibus quam immobilibus, cuiuscumque qualitatis, quantitatis, & valoris, libere, & licite ex tunc proxt ex nunc, & è contra disponendi licentiam, & facultatem dicta auctoritate, motu, scientia & potestatis plenitudine prædictis, damus, & concedimus. Volumus tamen quod Rectores dictæ Societatis, seu Confraternitatis Charitatis pro dicto Monasterio, & illius Conuentu agentes, eorundem bonorum sic pro tempore legatorum, donatorum, seu reliquorum, & aliorum bonorum earundem Curialium meretricum ab intestato, seu sine facultate testandi decedentium, & propterea ad dictum Monasterium, utpote incorporatorum pertinentium, quocumque casus contigerit, possessionem realem, & æqualem auctoritate propria, capere, retinere & alias de illis, nomine, & ad opus dicti Monasterii, & illius Conuentus disponere possint, & valeant. Ita tamen quod de illis duo inuentaria coram authenticis, & probis viris per Notarium publicum incontinenti, & quanto citius poterunt, facere teneantur, quorum vnum Abbatissæ, seu Priorissæ pro tempore existentis, alterum vero dictæ Societati, seu Confraternitati consignare debeant.

Spolia meretricum applicat. Ad quod de bulla Clementis VII. cit. in rub.

confiteri
nam ab
sandi fa-
torem om-
ni-
videt mo-
nitionem in
p. Clem.
n. 115.
quaque

§. 8. Et insuper Correctori pro tempore existenti dicte domus Fratrum Minorum, sub quocumque regimine & directione ipsa Moniales pro tempore existentes in spiritualibus subesse habent, eisdem Monialibus nunc & pro tempore existentibus Regulam, & normam religiose vivendi, ac statuta tam circa horarum, & divinum officiorum recitationem, quam alia ipsarum directionem concernentia condendi, & in unum volumen redigendi, eique assignandi, per nos tamen prius, seu quos duxerimus ad id deputandos, antequam assignentur revidenda & mature consideranda, ac per nos Apostolica auctoritate confirmanda, & dum casus exegerit de novo condendi, addendi, minuendi, cassandi, & immutandi. Ac de Confessoribus idoneis, dictis Rectoribus ejusdem Societatis seu Confraternitatis Charitatis gratis & acceptis eisdem Monialibus pro tempore existentibus providendi, eisdemque Moniales, & earum singulas pro tempore existentes, a quibuscumque earum peccatis, criminibus, excessibus, & delictis quantumcumque gravibus & enormibus, etiam Apostolicæ Sedi reservatis, de quibus corde contrita, & ore confessæ fuerint, Apostolica auctoritate toties quoties opus fuerit, absolvendi, & in earum confessionibus eas audiendi, & penitentiam salutarem injungendi, licentiam, & facultatem dicte auctoritate concedimus.

monasterium
sub B.
prote-
cipit
ben-
ribus clar-
per.
vide mo-
nitionem in
ulla Cl. n.
in al. a
v. num. 30.
p.

§. 9. Ac ipsum Monasterium sic erectum, illiusque Abbatis, & Moniales, ac illarum res, & bona quæcumque pro tempore existentia, sub nostra, & Sedis Apostolicæ, ac beati Petri protectione, & inviolabili conservatione suscipimus, & præsentis scripti patrocinio esse volumus.

§. 10. Necnon eidem Abbatis, seu Prioris, ac Monialibus, nunc & pro tempore existentibus ejusdem Monasterii, singulisque Christi fidelibus utriusque sexus, undecumque existant, opera charitatis, & manus adjutrices pro sustentatione Monasterii, Conventus, & Monialium hujusmodi porrigentibus, omnes & singulas & easmet indulgentias, facultates, & peccatorum remissiones concedimus, ac easdem Abbatis, & Moniales pro tempore existentes Orationem Dominicam, & salutationem Angelicam tantummodo recitantes, eosdem verò Christi fideles manus adjutrices porrigentes, ut præfertur, lucrari posse volumus, quas eidem Societati, seu Confraternitati Charitatis, & aliis personis inibi expressis, videlicet, quod ipsi utriusque sexus Christi fideles Ecclesias hujusmodi Societatis, seu Confraternitatis visitantes, seu de bonis suis pro oneribus charitatis exercendis in testamento, vel alias contribuentes, legantes, seu relinquentes, aut Confraternitatem Societatis hujusmodi, hæredem partialem seu universalem instituentes, omnibus & singulis, ac illis eisdemmet privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, indulgentiis, etiam plenariis, facultatibus, libertatibus, auctoritatibus, conservatoriis, indultis, favoribus, literis & gratiis, spiritualibus, & temporalibus, à Sede Apostolica in favorem sub Imagine Salvatoris ad sancta sanctorum, & sancti Spiritus in Saxia, ac beate Mariæ de Populo, & sancti Jacobi in Augusta, necnon Sanctorum Joannis Baptistæ, & Cosmæ & Damiani de Urbe, & sancti Jacobi in Compostella Hospitalium, & Confraternitatum, ac Confratrum, ac illorum Ecclesiarum, Capellanorum, Ministrorum, Officialium, Familiarium, rerum, & bonorum quorumcumque, ac illorum Ecclesias visitantium, vel illis de bonis suis largientium, aut in totum vel in partem hæredem instituentium, communiter vel divisim, in genere vel in specie, quomodolibet emanatis, & emanandis, quæ omnia & singula, necnon quorumcumque literarum Apostolicarum desuper quomodolibet confectorum, & conscriendarum, ac quorumcumque in eis contentorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis haberi volumus, etiam si illa non sint in usu, aut revocari contingat, uti potiri, & gaudere, ac literas Apostolicas super eisdem privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, indulgentiis, facultatibus, libertatibus, auctoritatibus, conservatoriis, indultis, favoribus & gratiis, etiam illorum individuum expressionem, & mentionem faciendo, mutatis dumtaxat nominibus, cognominibus, invocationibus, ac diebus ad libitum confratrum Confraternitatis hujusmodi, simul vel separatim expediri facere, in omnibus & per omnia,

Bullar. Mag. Tom. I.

ac si illa non solum per clausulas generales hujusmodi, sed per illorum omnium tenorem de verbo ad verbum, expressis, & insertionem eisdem Confraternitati, illiusque confratribus, Ecclesiis, rebus, bonis, ministris, officialibus, capellanis, & familiaribus, ac eorum Ecclesias hujusmodi visitantibus, ac de bonis suis pro dictis operibus exercendis, aut alias contribuentibus, legantibus, aut relinquentibus, seu ipsas Confraternitates hæredes partiales vel universales instituentibus, sigillatim concessissemus, prout per quasdam alias nostras literas, quarum tenorem præsentibus pro sufficienter expresso & inserto haberi volumus, plenius continetur, concessimus quas quidem indulgentias privilegia, & alia omnia præmissa in eisdem Abbatis, seu Prioris, ac Moniales pro tempore existentes hujusmodi, ac dictos utriusque sexus Christi fideles Ecclesiam dicti Monasterii visitantes, & manus, ut præmittitur, adjutrices porrigentes, plenarie dicte auctoritate transferimus.

Executores
hujus conf.
deputat.

§. 11. Quocirca dilectis filiis Gubernatori ac Auditori Cameræ, & Vicario Almæ Urbis nostræ, nunc & pro tempore existentibus, per Apostolica scripta motu simili mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se vel alium, seu alios, Abbatis, & Prioris, ac Monialibus dicti Monasterii, necnon Rectoribus dicte Confraternitatis, seu Societatis Charitatis, in præmissis omnibus & eorum singulis assistentes, faciant easdem Abbatis, seu Prioris, ac Moniales dicti Monasterii, necnon Rectores, seu deputatos Societatis, seu Confraternitatis Civitatis hujusmodi, nunc & pro tempore existentes præmissis omnibus & singulis plenarie, pacifice, & quietè frui & gaudere, non permittentes eas, & eos, ac earum & ipsorum singulos desuper per quosvis quacumque auctoritate, facultate, & potestate fungentes, quoquo modo molestari, seu alias inquietari, Contradictores quoslibet, & rebelles, ac inobedientes, & præmissis quovis modo, in toto vel in parte convenientes, per censuras Ecclesiasticas, & pecuniarias eorum arbitrio intelligendas, & quæ iteratis vicibus aggravari possint, & alia opportuna juris remedia, appellatione postposita compellendo, invocato, seu etiam per eos vel eorum aliquem exhibito super hoc auxilio brachii sæcularis.

Notitiam hæc
bonis spolia-
rum detentis-
cum revelant
sententia.
Hæc de h. 41
Cl. m. viij. 118
in rubr.

§. 12. Nihilominus, ut omni fraude & dolo cessantibus bona Curialium meretricum sic decedentium, ut præmittitur, incorporata, seu aliis dicto Monasterio relicta revelentur, & propalentur, Rectoribus parochialium, & aliarum Ecclesiarum in Urbe consistentibus, & quamprimùm de præmissis notitiam habuerint, Rectoribus, seu deputatis dicte Confraternitatis, seu Societatis infra certum brevem, & petemptorium terminum eis desuper etiam sub pœnis & censuris prædictis præfigendum, notificare, & revelare habeant, præcipiant, & injungant, & alia mandent & faciant, ac exequantur, quæ in præmissis commodo, decori, honestati, ac animarum quieti & saluti expedire viderint.

Derogatiozoli-
tationum.

§. 13. Non obstantibus quibusvis concessionibus, & donationibus, & aliis contrariis dispositionibus super hujusmodi spoliis, & bonis in favorem quorumvis personarum, etiam familiarium, & Parenfrenariorum nostrorum, cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis clausulis, irritantibusque & aliis decretis pro tempore factis, & faciendis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis Civibus Rom. quovis modo, sub quibusvis verborum formis, & clausulis, etiam derogatoriis derogatoriis, concessis, confirmatis, & innovatis quibusvis omnibus etiam si ad illorum sufficientem derogationem, de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales id importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut alia exquilita forma servanda foret, tenores hujusmodi pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permanentibus, hæc vice specialiter, & expresse derogamus, & derogatum esse volumus per præsentem, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fides eadem
plonm.

§. 14. Cæterum quia difficile foret præsentem ubicumque opus fuerit ostendere, vel exhibere, volumus, & eadem

FFF auctoritate

authoritate decernimus, quod harum transumptis manu alicujus Notarii publici subscripitis, & sigillo alicujus eorundem Gubernatoris, Auditoris, seu Vicarii hauritis, plena ubique in judicio, & extra fides adhibeatur, prout adhibetur, & adhiberi debet: presentibus, si essent in medium exhibita, vel ostensa. Nulli ergo, &c.

Dat. Romae apud S. Petrum, Anno Incarnationis Domini millesimo quingentesimo vigesimo, 14. Kalen. Junii, Pontificatus nostri Anno octavo.

XL. Damnatio errorum Martini Lutheri, & sequacium, cum monitione, & requisitione, ut ab eis recedant.

Martinus (liber plerique conversi sunt) obduratus permansit, ideoque damnatus, & excommunicatus fuit, cum omnibus suis adherentibus, & fautoribus, ut in seq. const.

Edna An. D. 1520.

LEO EPISCOPVS,
Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

Exclamatio Pontificis adversus Lutherum.

Exurge Domine, & judica causam tuam, in memor esto improperiorum tuorum, eorum quae ab insipientibus sunt tota die: inclina autem tuam ad preces nostras, quoniam surrexerunt vulpes quærentes demoliri vineam, cujus tu torcular calcasti solus, & ascensus ad Patrem, ejus curam, regimen, & administrationem Petro tanquam capiti, & tuo Vicario, ejusque successoribus instar triumphantis Ecclesiae commisit. Exterminare nititur eam aper de sylva, & singularis ferus depascitur eam. Exurge Petre, & pro pastoralis curae praefata tibi (ut praefertur) divinitus demandata, intende in causam Sanctae Romanae Ecclesiae, matris omnium Ecclesiarum, ac fidei magistrae: quam tu, jubente Deo, tuo sanguine consecrasti, contra quam, sicut tu praemonere dignatus es, insurgunt magistri mendaces, introducentes sectas perditionis, sibi celerem interitum superducentes: quorum lingua ignis est, inquietum malum, plena veneno mortifero: qui zelum amatum habentes, & contentiones in cordibus suis, gloriantur, & mendaces sunt adversus veritatem. Exurge tu quoque, quæsumus Paule, qui eam tua doctrina, ac pari martyrio illuminasti, atque illustrasti. Jam enim surgit novus Porphyrius, quia sicut ille olim sanctos Apostolos injuste momordit, ita hic sanctos Pontifices praedecessores nostros contra tuam doctrinam, eos non obsecrando, sed increpando, mordere, lacerare, ac ubi causae suae diffidit, ad convicia accedere non veretur, more haereticorum, quorum (ut inquit Hieronymus) ultimum praesidium est, ut cum conspiciant causas suas damnatum iri, incipiant virus serpentis lingua diffundere, & cum se victos conspiciant, ad contumelias profilire. Nam licet haereticos esse ad exercitationem fidelium tu dixeris oportere, eas tamen, ne incrementum accipiant, neve vulpeculae coalescant, in ipso ortu, te intercedente, & adjuvante, extingui necesse est. Exurgat denique omnis Sanctorum, ac reliqua universalis Ecclesia, cujus vera sacramentorum literarum interpretatione posthabita, quidam, quorum mentem pater mendacii excaecavit, & veteri haereticorum instituto, apud semetipsos sapientes, scripturas easdem aliter quam Spiritus sanctus flagitet, proprio dumtaxat sensu, ambitionis, avaraeque popularis causa, teste Apostolo, interpretantur, imo verò torquent, & adulterant: ita ut juxta Hieronymum, jam non sit Evangelium Christi, sed hominis, aut quod pejus est, diaboli. Exurgat, inquam, praefata Ecclesia sancta Dei, & una cum beatissimis Apostolis praefatis, apud Deum Omnipotentem intercedat, ut purgatis ovium suarum erroribus, eliminatisque à fidelium sinibus haeresibus universis, Ecclesiae suae sanctae pacem, & unitatem conservare dignetur.

Martinus Lutherus, & sequaces multas haereses inducunt.

§. 1. Dudum siquidem, quod praesentis animi angustia, & mœrore exprimere vix possumus, fide dignorum relatu, ac fama publica referente, ad nostrum pervenit auditum, imo verò, proh dolor! oculis nostris vidimus, ac legimus, multos, & varios errores, quosdam videlicet jam

per Concilia ac praedecessorum nostrorum constitutiones damnatos, haereticam etiam Graecorum, & Bohemicam expressè continentes: alios verò respectivè, vel haereticos, vel falsos, vel scismaticos, vel piam autem offensivos, vel simpliciter mendaciosos, à fidei cultoribus, qui per superbam curiositatem mundi gloriam cupientes, contra Apostoli doctrinam plus sapere volunt, quam oportet: quorum garrulitas (ut inquit Hieronymus) sine scripturarum auctoritate non haberet fidem, nisi viderentur perverfam doctrinam etiam divinis testimoniis, malè tamen interpretatis, corroborare. A quorum oculis Dei timor recessit, humani generis hoste suggerente, noviter suscitatos, & nuper apud quosdam leviores in inelyta natione Germanica seminatos. Quod eo magis dolemus ibi evenisse, quod eandem nationem, & nos, & praedecessores nostros, in viscibus semper gesserimus charitatis. Nam post translatum ex Graecis à Romana Ecclesia in eosdem Germanos imperium, tandem praedecessores nostros, & nos, ejusdem Ecclesiae advocatos, defensoresque ex eis semper accepimus, quos quidem Germanos, catholicae veritatis verè germanos, constat haereticam acerrimos oppugnatores semper fuisse, cujus rei testes sunt laudabiles illae constitutiones Germanorum Imperatorum pro libertate Ecclesiae, proque expellendis, exterminandisque ex omni Germania haereticis, sub gravissimis poenis, etiam amissionis terrarum, & dominiorum, contra receptatores, vel non expellentes olim editae, & à nostris praedecessoribus confirmatae: quae si hodie servarentur, & nos, & ipsi utique hac molestia careremus. Testis est in Concilio Constantien. Hultitarum, ac Vviclestitarum, necnon Hieronymi Pragen. damnata, ac punita perfidia. Testis est toties contra Bohemos Germanorum sanguis effusus. Testis denique est praedictorum errorum, seu multorum ex eis per Colonien. & Lovanien. Universitates, utpote agri Domini piissimas, religiosissimasque tutrices, non minus docta quam vera ac sancta confutatio, approbatio, & damnatio. Multa quoque alia allegare possemus, quae, ne historiam texere videamur, praetermittenda censuimus. Pro pastoralis igitur officii, divina gratia nobis inuncti cura quam gerimus, praedictorum errorum virus pestiferum ulterius tolerare seu dissimulare, sine Christianae religionis nota, atque orthodoxae fidei injuria, nullo modo possumus. Eorum autem errorum aliquos praesentibus duximus inferendos, quorum tenor sequitur, & est talis.

1. Haereticam sententia est, sed usitata, Sacramenta novae legis justificantem gratiam illis dare, qui non ponunt obicem.
2. In puero post baptismum negare remanens peccatum, est Paulum, & Christum simul conculare.
3. Fomes peccati, etiam si nullum ad sit actuale peccatum, moratur exeuntem à corpore animam ab ingressu caeli.
4. Imperfecta charitas morituri, fert secum necessarium magnum timorem, qui se solo satis est facere poenam Purgatorii, & impedit introitum regni.
5. Tres esse partes Poenitentiae, contritionem, confessionem, & satisfactionem, non est fundatum in sacra scriptura, nec in antiquis sanctis Christianis doctoribus.
6. Contritio quae paratur per discussionem, collationem, & detestationem peccatorum, qua quis recogitat annos suos in amaritudine animae suae, ponderando peccatorum gravitatem, multitudinem, feditatem, amissionem aeternae beatitudinis, ac aeternae damnationis acquisitionem, haec contritio facit hypocritam, imo magis peccatorem.
7. Verissimum est proverbium, & omnium doctrina de contritionibus huc usque praestantius, de cetero non facere, summa poenitentia: optima poenitentia, nova vita.
8. Nullo modo praesumas confiteri peccata venialia, sed omnia mortalia, quia impossibile est, ut omnia mortalia cognoscas. Unde in primitiva Ecclesia solum manifesta mortalia confitebantur.
9. Dum volumus omnia pure confiteri, nihil aliud facimus, quam quod misericordiae Dei nihil volumus relinquere ignoscendum.

§. 2. Tenor titulum haereticus Lutheri.

10. Peccata non sunt ulli remissa, nisi remissione sacerdotum, quod sibi summi: nisi peccatum maneret, nisi remissionem crederet, non esset remissio peccati, & gratia donatio, sed oportet etiam credere esse remissionem.
11. Nullo modo confidas absolvi propter tuam contritionem, sed propter verbum Christi, Quodcumque solueris, &c. Hic, inquam, confide, si sacerdotis obtinueris absolutionem, & crede fortiter te absolutum, & absolutus verè eris, quicquid sit de contritione.
12. Si per impossibile confessus non esset contritus, aut sacerdos non serio, sed joco absolveret, si tamen credat se absolutum, verissimè est absolutus.
13. In sacramento Pœnitentiæ, ac remissione culpæ, non plus facit Papa, aut Episcopus, quam infimus sacerdos: imò ubi non est sacerdos, æquè tantum quilibet Christianus, etiam si mulier, aut puer esset.
14. Nullus debet sacerdoti respondere, se esse contritum, nec sacerdos requirere.
15. Magnus est error eorum qui ad sacramenta Eucharistiæ accedunt, huic innixi, quod sint confessi, quod non sint sibi conscii alienius peccati mortalis, quod præmiserint orationes suas, & præparatoria, omnes illi ad iudicium sibi manducant, & bibunt: sed si credant, & confidant se gratiam ibi consecuturos, hæc sola fides facit eos puros, & dignos.
16. Consultum videtur, quod Ecclesia in communi concilio statueret laicos sub utraque specie communicandos, nec Bohemi communicantes sub utraque specie, sunt hæretici, sed schismatici.
17. Theauri Ecclesiæ unde Papa dat indulgentias, non sunt merita Christi, & Sanctorum.
18. Indulgentiæ sunt piæ fraudes fidelium, & remissiones bonorum onerum: & sunt de numero eorum quæ licent, & non de numero eorum quæ expediunt.
19. Indulgentiæ his qui veraciter eas consequuntur, non valent ad remissionem pœnæ pro peccatis actualibus debitiæ apud divinam justitiam.
20. Seducuntur credentes indulgentias esse salutaris, & ad fructum spiritus utiles.
21. Indulgentiæ necessariæ sunt solum publicis criminibus & propriè conceduntur duris solummodo, & impatientibus.
22. Sex generibus hominum indulgentiæ nec sunt necessariæ, nec utiles: videlicet mortuis seu morituris, infirmis, legitime impeditis, his qui non commiserunt crimina, his qui crimina commiserunt, sed non publica, his qui meliora operantur.
23. Excommunicationes sunt tantum externæ pœnæ, nec privant hominem communibus spiritualibus Ecclesiæ orationibus.
24. Docendi sunt Christiani plus diligere excommunicationem, quam timere.
25. Romanus Pontifex Petri successor, non est Christi Vicarius super omnes totius mundi Ecclesias ab ipso Christo in B. Petro institutas.
26. Verbum Christi ad Petrum, Quodcumque solveris super terrâ, &c. extenditur dumtaxat ad ligata ab ipso Petro.
27. Certum est in manu Ecclesiæ, aut Papæ prorsus non esse statuere articulos fidei, imò nec leges morum, seu bonorum operum.
28. Si Papa cum magna parte Ecclesiæ sic vel sic sentiret, nec etiam erraret, adhuc non est peccatum aut hæresis contrarium sentire, præsertim in re non necessaria ad salutem, donec fuerit per Concilium universale alterum reprobatum, alterum approbatum.
29. Via nobis facta est enarrandi auctoritatem Conciliorum, & liberè contradicendi eorum gestis, & iudicandi eorum decreta, & confidenter confitendi quicquid verum videtur, sive probatum fuerit, sive reprobatum à quocumque Concilio.
30. Aliqui articuli Ioannis Hufz condemnati in Concilio Constantien. sunt Christianissimi, verissimi, & Evangelici, quos nec universalis Ecclesia posse damnare.
31. In omni opere bono iustus peccat.

Bullar. Mag. Tom. I.

32. Opus bonum optime factum, est veniale peccatum.
33. Hæreticos comburi, est contra voluntatem spiritus.
34. Præliari adversus Turcas, est repugnare Deo visitanti iniquitates nostras per illos.
35. Nemo est certus, se non semper peccare mortaliter, propter occultissimum superbiæ vitium.
36. Liberum arbitrium post peccatum, est res de se solutivulo, & dum facit quod in se est, peccat mortaliter.
37. Purgatorium non potest probari ex sacra scriptura, quæ sit in canone.
38. Animæ in Purgatorio non sunt securæ de eorum salute, (saltem omnes: nec probatum est ullis aut rationibus, aut scripturis, ipsas esse, nec extra statum merendi, aut augendæ charitatis.
39. Animæ in purgatorio peccant sine intermissione, quandiu querunt requiem, & horrent pœnas.
40. Animæ ex Purgatorio liberatæ suffragiis viventium minus beatæ quam si per se satisfecissent.
41. Prælati Ecclesiastici, & Principes sæculares non male facerent, si omnes saccos mendicitatis dederent.
42. Qui quidem errores respectivè, quam sint pestiferi, quam perniciosi, quam scandalosi, quam piarum, & simplicium mentium seductivi, quam denique sint contra omnem claritatem, ac S. R. E. matris omnium fidelium, & magistræ fidei, reverentiam, atque nervum Ecclesiasticæ disciplinæ, obedientiam scilicet, quæ fons est, & origo omnium virtutum, sine quæ facile unusquisque infidelis esse convincitur, nemo sanæ mentis ignorat. Nos igitur in præmissis, utpote gravissimis, propensus (ut decet) procedere, necnon huiusmodi pesti, morboque cancroso, ne in agro Dominico tanquam verpris nociva ulterius serpat, viam præcludere cupientes, hibita super prædictis erroribus, & eorum singulis diligenti trutinazione, discussione, ac districto examine, maturaque deliberatione, omnibusque ritè pensatis, ac sæpius ventilatis cum venerabilibus fratribus nostris sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, ac regularium Ordinum Prioribus, seu Ministris generalibus, pluribusque aliis sacre Theologiæ, necnon utriusque juris professoribus sive magistris, & quidem peritissimis: reperimus eosdem errores, respectivè (ut præfertur) aut articulos non esse catholicos, nec tanquam tales esse dogmatizandos, sed contra Ecclesiæ catholicæ doctrinam sive traditionem, atque ab ea veram divinorum scripturarum receptam interpretationem, cuius auctoritati ita acquiescendum censuit Augustinus, ut dixerit se Evangelio non fuisse crediturum, nisi Ecclesiæ Catholicæ intervenisset auctoritas. Nam eisdem erroribus, vel eorum aliquo vel aliquibus, palam sequitur, eandem Ecclesiam, quæ Spiritu sancto regitur, errare, & semper errasse. Quod est utique contra illud, quod Christus discipulis suis in ascensione sua (ut in sancto Evangelio Matthæi legitur) promisit dicens: Ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi. Necnon contra sanctorum Patrum determinationes, Conciliorum quoque, & summorum Pontificum expressas ordinationes, seu canones, quibus non obtemperasse, omnium hæresum, & schismatum, teste Cypriano, fons & causa semper fuit.
43. De eorundem itaque venerabilium fratrum nostrorum consilio, & assensu, ac omnium, & singulorum prædictorum matura deliberatione prædicta, auctoritate Omnipotentis Dei, & beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, & nostra, præfatos omnes, & singulos articulos seu errores, tanquam, ut præmittitur, respectivè hæreticos, aut scandalosos, aut falsos, aut piarum aurium offensivos, vel simplicium mentium seductivos, & veritati catholicæ obviantes, damnamus, reprobamus, atque omninò rejiciamus, ac pro damnatis, reprobatis, & rejectis ab omnibus utriusque sexus Christi fidelibus haberi debere, harum serie decernimus, & declaramus. Inhibentes in virtute S. obedientiæ, ac sub majoris excommunicationis latæ sententiæ, necnon quoad Ecclesiasticas, & regulares personas, Episcopaliū omnium, etiam Patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Ecclesiarum, Monasteriorum quoque, & Prioratum, etiam conventualium, & quarumcumque dignitatum, aut beneficiorum Ecclesiasticorum, sæcularium, aut quorumvis Ordinum regularium, privationis, & inhabilitatis ad

Qui erroris reprobati sunt.

Pont. eos damnat tanquam hæreticos & falsos.

illa, & alia in posterum obtinenda: quo vero ad Conventus, Capitula, seu domos, aut loca secularium, vel regularium, etiam mendicantium, necnon universitatium, etiam studiorum generalium, quorumcumque privilegiorum indultorum à Sede Apostolica, vel ejus Legatis, aut aliis quomodolibet habitorum, vel obceptorum, tu- juscumque tenoris existant: necnon nominis, & possessio- nis studium generale tenendi, legendi, ac interpretandi qual- vis scientias, & facultates, & inhabilitatis ad illa & alia in posterum obtinenda: Prædicationis quoque officii, ac amissionis studii generalis, & omnium privilegiorum ejusdem: quo vero ad seculares ejusdem excommunicationis, necnon amissionis cujuscumque emphyteusis, seu quorumcumque feudorum, tam à Romana Ecclesia, quam alias quomodolibet obtentorum, ac etiam inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda: necnon quoad omnes, & singulos superius nominatos, inhibitionis Eccle- siasticæ sepulture, inhabilitatisque ad omnes, & singulos actus legitimos, infamiae, ac diffidationis, & criminis læsæ majestatis, & hæreticorum & fautorum eorundem in jure expressis poenis, eo ipso, & absque ulteriori declaratione per omnes & singulos supradictos, si (quod absit) contra- fecerint, incurrendis, à quibus vigore cujuscumque facultatis, & clausularum eis in confessionibus quibusvis personis, sub quibusvis verborum formis contentarum, nisi à Rom. Pont. vel alio ab eo ad id in specie facultatem habente, præterquam in mortis articulo constituti, absolvi nequeant. Omnibus, & singulis utriusque sexus Christi fidelibus, tam laicis, quam clericis, secularibus & quorumvis Ordinum regularibus, & aliis quibuscumque per- sonis, cujuscumque status, gradus, vel conditionis existat & quacumque Ecclesiastica, vel mundana præfulgeant di- gnitate, etiam S. R. E. Cardinalibus, Patriarchis, Primate, Archiepiscopis, Episcopis, Patriarchalium, Metropolitarum, & aliarum Cathedralium, Collegiarum, ac inferiorum Ecclesiarum Prælati, Clericis, aliisque perso- nis Ecclesiasticis, secularibus, & quorumvis Ordinum etiam Mendicantium regularibus, Abbatibus, Prioribus, vel Ministris generalibus, vel particularibus, fratribus seu religiosi, exemptis, & non exemptis: Studiorum quoque universitatibus secularibus, & quorumvis Ordinum etiam Mendicantium regularibus, necnon Regibus, Imperatori, Electoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comiti- bus, Baronibus, Capitaneis, Conductoribus, Domicellis omnibusque officialibus, Judicibus, Notariis Ecclesiasti- cis, & secularibus, Communitatibus, Universitatibus, Po- tentatibus, Civitatibus, Castris, Terris, & locis, seu eorum vel earum civibus, habitatoribus, & incolis, ac quibusvis aliis personis Ecclesiasticis, vel regularibus (ut præfertur) per universum orbem ubicumque, præsertim in Alemania existentibus, vel pro tempore futuris, ne præfatos erro- res, aut eorum aliquos, perverfamque doctrinam hujus- modi asserere, affirmare, defendere, prædicare, aut illi quo- modolibet, publicè vel occultè, quovis quæsito ingenio vel colore, tacitè, vel expressè favere præsumant.

Scripturam Lutheri in quibus dicitur ejus Articuli continentur damnatos illa, quæ penes alios quem retineri prohibet, quin imò comburi mandat.

§. 5. Insuper, quia errores præfati, & plures alii continetur in libellis seu scriptis Martini Lutheri, dictos libellos, & omnia dicti Martini scripta, seu prædicationes, in Latino, vel quocumque alio idiomate reperiantur, in quibus dicti errores, seu eorum aliqui continentur, simili- ter damnamus, reprobamus, atque omnino rejicimus, & pro omnino damnatis, reprobatis, ac rejectis, (ut præ- fertur) haberi volumus, mandantes in virtute sanctæ obe- dientiæ, & sub poenis prædictis eo ipso incurrendis, om- nibus, & singulis utriusque sexus Christi fidelibus super- ius nominatis, ne hujusmodi scripta, libellos, prædica- tiones, seu schedulas, vel in eis contenta capitula, erro- res, aut articulos supradictos continentia, legere, asserere, prædicare, laudare, imprimere, publicare, sive defendere, per se vel alium, seu alios, directè, vel indirectè, tacitè, vel expressè, publicè vel occultè, aut in domibus suis, si- ve aliis publicis, vel privatis locis tenere quoquo modo præsumant: quin imò illa statim post harum publicatio- nem ubicumque fuerint, per Ordinarios, & alios supra- dictos diligenter quæsitæ, publicè, & solemniter in præ- sentia cleri, & populi, sub omnibus, & singulis supradic- tis poenis comburant.

§. 6. Quo vero ad ipsam Martinum attinet (bone Deus) quid prætermissum; quid non fecimus; quid paternæ charitatis omnino, ac cum ad hujusmodi erroribus re- vocarem? Postquam enim ipsam invenimus, mitius cum eo procedere volentes, illum invitavimus, atque tam per diversos tractatus cum Legato nostro habitos, quam per literas nostras hortati fuimus, ut à prædictis errori- bus discederet, aut oblato etiam salvoconductu, & pecu- nia ad iter necessaria, sine metu seu timore aliquo, quem perfecta charitas foras mittere debuit, veniret, ac Salva- toris nostri, Apostolice Pauli exemplo, non in occulto, sed palam, & in facie loqueretur. Quod si fecisset, pro- certo (ut arbitratur) ad cor reversus, errores suos cognovisset: nec in Romana Cùria, quam tantopere vanis ma- levolorum rumoribus plusquam oportuit tribuendo vi- tuperat, tot reperisset errata, docuissimusque eum luce- clarius, sanctos Romanos Pontifices prædecessores nos- tros, quos præter omnem modestiam injuriosè lacerat, in suis canonibus seu constitutionibus, quas morderi ni- titur, nunquam errasse: quia juxta Prophetam, nec in Galaad resina, nec medicus deest.

Pont. chari- facit Luth- rum, & de- de eundem hortatus f- ut ab erro- bus disces-

§. 7. Sed obaudivit semper, & prædicta citatione, om- nibus, & singulis supradictis spretis venire contempsit, ac usque in præsentem diem contumax, atque animo in- durato certius ultra annum sustinuit; & quod deterius est, addens mala malis, de citatione hujusmodi notitiam habens, in vocem temerariæ appellationis prorupit, ad futurum Concilium, contra constitutionem Pii Secundi, ac Julii Secundi prædecessorum nostrorum, qua cavetur, taliter appellantes hæreticorum poena plectendos, (fru- stra etiam Concilii auxilium imploravit, qui illi se non credere palam profitetur) ita ut contra ipsum, tanquam de fide notoriè suspectum, imò verè hæreticum, absque ulteriori citatione vel mora ad condemnationem, & dam- nationem ejus tanquam hæretici, ac ad omnium & sin- gularum suprascriptarum poenarum & censurarum seve- ritatem procedere possemus.

Ille rem- futurum Co- ciliium pro- curavit. Pii II. co- habes in fol. 290.

§. 8. Nihilominus de eorundem fratrum nostrorum consilio, Omnipotentis Dei imitantes clementiam, qui non vult mortem peccatoris, sed magis ut convertatur, & vivat: omnium injuriarum hætenus nobis & Aposto- licæ Sedi illatarum oblitus, omni qua possumus pietate uti decrevimus, & quantum in nobis est, agere, ut propo- sita mansuetudinis via, ad cor revertatur, & à prædictis recedat erroribus, ut ipsum tanquam filium illum prodigum ad gremium Ecclesiæ revertentem, benignè recipiamus. Ipsum igitur Martinum, & quoscumque ei adherentes, ejusque receptatores & fautores, per viscera misericor- diæ Dei nostri, & per asperionem sanguinis Domini nos- tri Jesu Christi, quo & per quem humani generis redemp- tio, & sanctæ matris Ecclesiæ ædificatio facta est, ex toto corde hortamur & obsecramus, ut ipsius Ecclesiæ pacem, unitatem & veritatem, pro qua ipse Salvator tam instan- ter oravit ad Patrem, turbare desistant, & à prædictis tam perniciosi erroribus prorsus abstineant, inventuri apud nos, si effectualiter paruerint, & paruisse per legitima documenta nos certificaverint, paternæ charitatis affectum, & apertum mansuetudinis & clementiæ fontem.

Et nihilominus Pont. vult mortem peccatoris, sed magis ut convertatur, & vivat.

§. 9. Inhibentes nihilominus eidem Martino ex nunc, ut interim ab omni prædicatione, seu prædicationis offi- cio omnino desistat.

Luthero in- bet prædica- tionis officium.

§. 10. Alioquin in ipsum Martinum, si fortè justitiæ & virtutis amor à peccato non retrahat indulgentiæque spes ad poenitentiam non reducat, poenarum terror coërceat disci- plinæ, eundem Martinum, ejusque adherentes, compli- ces, fautores, & receptatores, tenore præsentium requiri- mus & monemus in virtute sanctæ obedientiæ, & sub prædictis omnibus & singulis poenis eo ipso incurrendis, districtè præcipiendo mandamus, quatenus infra sexagin- ta dies, quorū viginti pro primo, viginti pro secundo, & reliquos viginti dies pro tertio & peremptorio termino as- signamus, ab afflictione præsentium in locis infra scriptis, immediatè sequentes numerandos, ipse Martinus, compli- ces, fautores, adherentes, & receptatores prædicti, à præ- fatis erroribus, eorumque prædicatione, ac publicatione & assertionem, defensione quoque, & librorum seu scriptu- rarum editione super eisdem hæc eorum aliquo omnino desistant.

Luthero & adherenti- bus poenarum terror coërceat disci- plinæ, eundem Martinum, ejusque adherentes, compli- ces, fautores, & receptatores, tenore præsentium requiri- mus & monemus in virtute sanctæ obedientiæ, & sub prædictis omnibus & singulis poenis eo ipso incurrendis, districtè præcipiendo mandamus, quatenus infra sexagin- ta dies, quorū viginti pro primo, viginti pro secundo, & reliquos viginti dies pro tertio & peremptorio termino as- signamus, ab afflictione præsentium in locis infra scriptis, immediatè sequentes numerandos, ipse Martinus, compli- ces, fautores, adherentes, & receptatores prædicti, à præ- fatis erroribus, eorumque prædicatione, ac publicatione & assertionem, defensione quoque, & librorum seu scriptu- rarum editione super eisdem hæc eorum aliquo omnino desistant.

desistant, librosque ac scripturas omnes & singulos præfatos errores; seu eorum aliquos quomodolibet continentes, comburant, vel comburi faciant. Ipse etiam Martinus errores & assertiones hujusmodi omnino revocet, ac de revocatione hujusmodi per publica documenta in forma juris valida, in manibus duorum Prælatorum consignata, ad nos infra alios similes sexaginta dies transmittenda, vel per ipsummet (si ad nos venire voluerit, quod magis placeret) cum præfato plenissimo salvo conductu, quem ex nunc concedimus, deferenda, nos certiores efficiat, ut de ejus vera obedientia nullus dubitationis scrupulus valeat remanere.

Inhibemus penam hinc inde in-

§. 11. Alias si (quod absit) Martinus præfatus complices, fautores, adhærentes, & receptatores prædicti, secus egerint, seu præmissa omnia, & singula infra terminum prædictum cum effectu non adimplerint, Apostoli imitantes doctrinam, qui hæreticum hominem post primam & secundam correptionem, vitandum docuit, ex nunc, prout ex tunc, & de converso, eundem Martinum, complices, adhærentes, fautores, & receptatores præfatos, & eorum quemlibet, tanquam aridos palmites in Christo non mamentes, sed doctrinam contrariam, catholicæ fidei inimicam, sive scandalosam, seu damnatam, in non modicam offensam divinæ majestatis, ac universalis Ecclesiæ & fidei catholicæ detrimentum & scandalum dogmatizantes, claves quoque Ecclesiæ vilipendentes, notorios & pertinaces hæreticos, eadem auctoritate fuisse & esse declarantes, eosdem ut tales, harum serie condemnamus, & eos pro talibus haberi ab omnibus utriusque sexus Christi fidelibus prædictis, volumus & mandamus. Eosque omnes, & singulos omnibus prædictis, & aliis contra tales à jure inflictis pœnis, præsentium tenore subjicimus, & eisdem irretitos fuisse, & esse decernimus & declaramus.

Inhibemus penam hinc inde in-

§. 12. Inhibemus præterea sub omnibus & singulis præmissis pœnis eo ipso incurrendis, omnibus & singulis Christi fidelibus superius nominatis, ne scripta, etiam præfatos errores non continentia, ab eodem Martino quomodolibet condita vel edita, aut condenda vel edenda, seu eorum aliqua, tanquam ab homine orthodoxæ fidei inimico, atque ideo vehementer suspecta, & ut ejus memoria omnino deleatur de Christi fidelium consortio legere, asserere, prædicare, laudare, imprimere, publicare, sive defendere, per se vel alium, seu alios directè vel indirectè, tacitè vel expressè, publicè vel occultè, seu in domibus suis, sive aliis locis, publicis vel privatis, tenere quoquo modo præsumant: quinimò illa comburant, ut præfertur.

Inhibemus penam hinc inde in-

§. 13. Monemus insuper omnes, & singulos Christi fideles prædictos, sub eadem excommunicationis lætæ sententiæ pœna, ut hæreticos prædictos declaratos & condemnatos, mandatis nostris non obtemperantes, post lapsum termini prædicti evitent, & quantum in eis est, evitari faciant, nec cum eisdem vel eorum aliquo commercio, aut aliquam conversationem, seu communionem habeant, nec eis necessaria ministrent.

Inhibemus penam hinc inde in-

§. 14. Ad majorem præterea dicti Martini, suorumque complicum, fautorum, & adhærentium, ac receptatorum prædictorum, sic post lapsum termini prædicti declarationum hæreticorum & condemnatorum confusionem, universis, & singulis utriusque sexus Christi fidelibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum cathedralium, collegiatarum, ac inferiorum Ecclesiarum Prælati, Capitulis, aliisque personis Ecclesiasticis, sæcularibus, & quorumvis Ordinum etiam Mendicantium (præsertim ejus congregationis, cujus dictus Martinus est professus, & in qua degere vel morari dicitur) regularibus exemptis, & non exemptis, necnon universis & singulis principibus, quacumque Ecclesiastica vel mundana fungentibus dignitate, Regibus, Imperatoribus, Electoribus, ducibus, marchionibus, comitibus, baronibus, capitaneis, conductoribus, domicellis, communitatibus, universitatibus, potentatibus, civitatibus, terris, castris, & locis, seu eorum habitatoribus, civibus & incolis, omnibusque aliis & singulis prædictis, per universum Orbem, præsertim in eadem Alemania constitutis mandamus, quatenus sub prædictis

Bullar. Magn. Tom. I.

omnibus & singulis pœnis, si vel eorum quilibet, præfatum Martinum, complices, adhærentes, receptantes, & fautores personaliter capiant, & captos ad nostram instantiam retineant, & ad nos mittant, reportaturi pro tam bono opere à nobis & Sede Apostolica remunerationem, præmiumque condignum, vel saltem eos, & eorum quemlibet, de metropolitanis, cathedralibus, collegiatis, & aliis Ecclesiis, domibus, inonasteriis, conventibus, civitatibus, dominiis, universitatibus, communitatibus, castris, terris, ac locis respectivè, tam clericis, & regulares, quam laici, omnes & singuli prædicti omnino expellant.

Loca ad quæ declinaverit Lutherus, & ejus sequaces interdico sub-

§. 15. Civitates verò, dominia, terras, castra, villas, comitatus, fortalitia, oppida, & loca quæcumque ubilibet consistentia, eorum & earum respectivè metropolitanas, cathedrales, collegiatis, & alias Ecclesias, monasteria, prioratus, domus, conventus, & loca religiosa vel pia, cujuscumque ordinis, ut præfertur, ad quæ præfatum Martinum, vel aliquem ex prædictis declinare contigerit, quandiu ibi permanerint, & triduo post recessum, Ecclesiastico subjicimus interdico.

Præcipi, præfatis, ut Lutherus, & ejus sequaces adhærentes, hæreticos publicari faciant.

§. 16. Et ut præmissa omnibus innotescant, mandamus insuper universis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum cathedralium, ac collegiatarum Ecclesiarum prælati, capitulis, aliisque personis Ecclesiasticis, sæcularibus, & quorumvis Ordinum prædictorum regularibus, fratribus religiosi, monachis, exemptis & non exemptis prædictis, ubilibet, præsertim in Alemania constitutis, quatenus ipsi vel eorum quilibet sub similibus censuris & pœnis, eo ipso incurrendis, Martinum, omnesque & singulos prædictos, qui elapso termino hujusmodi mandatis seu monitis nostris non patuerint, in eorum Ecclesiis, Dominicis, & aliis festivis diebus, dum inibi major populi multitudo ad divina convenit, declaratos hæreticos, & condemnatos publicè nuntient, faciantque, & mandent ab aliis nuntari, & ab omnibus arctius evitari.

Et comp. præfatis, ut Lutherus, & ejus sequaces adhærentes, hæreticos publicari faciant.

§. 17. Necnon omnibus Christi fidelibus, ut eos evitent, pari modo sub prædictis censuris & pœnis. Et præsentis literas vel earum transumptum sub forma infra scripta factum, in eorum Ecclesiis, monasteriis, domibus, conventibus, & aliis locis legi, publicari, atque affigi faciant. Excommunicamus quoque & anathematizamus omnes & singulos, cujuscumque status, gradus, conditionis, præminentie, dignitatis, aut excellentie fuerint, qui quo minus præsentis literæ, vel earum transumptæ, copie seu exemplaria in suis terris & dominiis legi, affigi & publicari possint, fecerint, vel quoquo modo procuraverint, per se vel alium, seu alios, publicè vel occultè, directè vel indirectè, tacitè vel expressè.

Transumptis creati sub-

§. 18. Postremò quia difficile foret præsentis literas ad singula quæque loca deferri, in quibus necessarium foret, volumus & Apostolica auctoritate decernimus, quod earum transumptis manu publici notarii confectis & descriptis, vel in Alma urbe impressis, & sigillo alicujus Ecclesiastici Prælati munitis, ubique stetur, & plena fides adhibeatur, prout originalibus literis staretur & adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Inhibemus penam hinc inde in-

§. 19. Et ne præfatus Martinus, omnesque alii prædicti, quos præsentis literæ quomodolibet concernunt, ignorantiam earundem literarum, & in eis contentorum omnium & singulorum prætereundere valeant, literas in Basilicæ principis Apostolorum, & Cancellariæ Apostolicæ, necnon Cathedralium Ecclesiarum Brandeburgensium, Misnen. & Mespbergen. valvis affigi & publicari volumus. Decernentes, quod earundem literarum publicatio sic facta, prædictum Martinum, omnesque alios & singulos prænomatos, quos literæ hujusmodi quomodolibet concernunt, perinde ardeat, ac si literæ ipsæ die affixionis & publicationis hujusmodi eis personaliter lectæ, & intimatæ forent, cum non sit verisimile, quod ea quæ tam patenter fiunt, debeant apud eos incognita remanere.

Clausula de rogatoria.

§. 20. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, seu si prædictis omnibus & singulis, vel eorum alicui, aut quibusvis aliis à Sede Apostolica prædicta, vel ab ea potestatem habentibus, sub quavis forma, etiam confessionali, & cum quibusvis etiam fortissimis

simis clausulis, aut ex quavis causa, seu grandi confide- ratione, indultum vel concessum existat, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales id importantes, de indulto hujusmodi mentionem, ejusdem indulti tenores, causas, & formas, perinde ac si de verbo ad verbum insererentur, ita ut omnino tollatur, presentibus pro expressis habentes.

Sanctio per- ualu.

§. 21. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc pagi- nam nostre damnationis, reprobationis, rejectionis, de- creti, declarationis, inhibitionis, voluntatis, mandati, hortationis, obsecrationis, requisitionis, monitionis, as- signationis, concessionis, condemnationis, subjectionis, excommunicationis, & anathematizationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc atten- tare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. P. An. 8. Dat. Romae apud Sanctum Petrum, Anno Incarna- tionis Dominice millesimo quingentesimo vigesimo, xvii. Kalen. Julii, Pontificatus nostri Anno octavo.

XLI. Damnatio & excommunicatio Martini Lutheri haeretici, & ejus sequacium.

Errorum ejusdem Martini damnationem habes in const. precedente.

Edita An. D. 1511.

LEO EPISCOPVS, Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

Proemium.

DEcet Romanum Pontificem, ex tradita sibi divi- nitus potestate, poenarum spiritualium, & tempo- raliu, pro meritorum diversitate dispensatorem con- stitutum, ad reprimendum nefarios conatus perverso- rum, quos noxiae voluntatis adeo depravata captivat intentio, ut Dei timore postposito, canonice sanctio- nibus, mandatisque Apostolicis neglectis, atque con- temptis, nova & falsa dogmata excogitare, ac in Ecce- sia Dei nefarium schisma inducere, aut schismaticis ip- sis inconstitem Redemptoris nostri tunicam, ortho- doxaeque fidei unitatem scindere satagentibus, favo- rem praebere, assistere, adhaerereque non verentur, ne Petri navicula, sine gubernatore, & remige navigare videatur, contra tales, eorumque sequaces, acrius insur- gere, & exaggeratione poenarum, & alias opportuno remedio ita providere, ne iidem contemptores in repro- bum sensum dati, illisque adhaerentes, falsis commen- tis, ac subdolis eorum malitiis simplicem turbam decipiant, ac in eundem errorem & ruinam secum trahant, ac veluti morbo contagioso contaminent, & ad majo- rem ipsorum damnationum confusionem, omnibus Chri- sti fidelibus publice ostendere, ac palam declarare, quam formidabilium censurarum, & poenarum illi rei exi- stant, ad hoc, ut ipsi sic declarati & publicati, confusi- tandem & compuncti, ad cor suum redire, & ab eorum- dem excommunicatorum, & anathematizatorum pro- hibita conversatione, & participatione, ac etiam obe- dientia, se penitus subtrahant, ut divinam ultionem evadant, illorumque damnationis participes minime fiant.

Hic Pont. edidit contra Lutherum episc. praer- doctum. Post cuius publico inno- centio illius sententia ad li- dem Carholi- cam universi- sum. Lutheri- tus amorem re- siva commisi- & sequaces omnia ha- bent.

§. 1. Sanè alias, cum quidam falsi fidei cultores, munda- di gloriam quærentes, &c.

Omittitur reliquum hujus narrativæ, quoniam tota bulla est quæ immediate præcedit.

§. 2. Cum autem, sicut accepimus, licet post litera- rum affixionem & publicationem post elapsam terminum, seu terminorum hujusmodi in literis per nos præfixi hujusmodi seu præfixorum (quos quidem terminos elap- sos fuisse & esse omnibus Christi fidelibus & per præ- sentes significamus. & fidem facimus) nonnulli ex eis, qui ejusdem Martini errores secuti fuerunt, ipsarum li- terarum ac monitionum, & mandatorum nostrorum noti- tiam habentes, spiritu sanioris consilii ad cor reverfi,

errores suos confiteantur, & hæresim in manibus nostris abjurantes, ad veram fidem catholicam se converten- tes, absolutionis beneficium, juxta facultatem eisdem nuntiis desuper concessam obtulerunt, & in nonnullis civitatibus & locis dictæ Germaniæ, libri, & scripturæ dicti Martini juxta mandata nostra publice cremati fue- rint, tamen ipse Martinus (quod non sine gravi animi molesta, & mentis nostræ perturbatione referimus) in reprobum sensum datus, non solam errores suos infra præmissum terminum revocare, & de revocatione hu- jusmodi nos certiores facere, seu ad nos venire contemp- sit, verum tanquam petra scandali pejora prioribus contra nos & hanc sanctam Sedem, & fidem Catholi- cam scribere & prædicare, & alios ad hoc inducere non est veritus, propter quod, sicut ipse jam hæreticus est declaratus, ita & alii etiam non parvæ auctoritatis & di- gnitatis, propriæ suæ salutis immemores, ipsius Martini pestiferam hæreticorum sectam publicè & notoriè se- quentes, eique palam & publicè auxilium, consilium, & favorem subministrantes, ipsumque Martinum in suis inobedientia & contumacia confuentes, & alii publi- cationem dictarum literarum impediendo, poenas in dictis nostris literis contentas damnabiliter incurrerent, & hæretici merito sunt habendi, atque ab omnibus Christi fidelibus evitandi, dicente Apostolo, Hæreticum hominem post unam, & secundam correctionem devita- ta, sciens quia subversus est qui ejusmodi est, & delin- quit, cum sit proprio judicio condemnatus.

§. 3. Ut igitur cum Martino & aliis hæreticis excom- municatis, & anathematizatis, & maledictis merito co- pulentur, & sicut in delinquendo dicti Martini pertinacia sequuntur, ita poenarum & nominis participes fiant, secumque Lutherani vocem, & debitas portent poenas, cum præmissa adeo manifesta, & notoria sunt ef- fecta, & permanentes ita ut nulla probatione aut moni- tione vel citatione indigeant, prout sic fore decernimus & declaramus: Martinum & alios, qui eundem Marti- num in suo pravo, & damnato proposito obstinatum se- quuntur, ac etiam eos, qui eum etiam præsidio militari defendunt, custodiunt, & propriis facultatibus, vel alias quomodolibet sustentare non verentur, ac auxilium, consilium, vel favorem quovis modo præstare & sub- ministrare presumpserunt, & præsumunt, quorum om- nium nomina, cognomina, & qualitates, et si quavis celsa vel grandi præfulgeant dignitate, presentibus ha- beri volumus pro expressis, ac si nominatim exprime- rentur, ac in illorum publicatione vigore presentium faciendâ nominatim exprimi possent, decernimus ex- communicationis, & etiam anathematis, necnon maledi- ctionis aeternæ, & interdicti, ac in eos, & eorum deli- cendentes dignitatum, honorum, & bonorum, privationis, & inhabilitationis ad illa, necnon bonorum con- scriptionis, & criminis læsæ Majestatis & alias sententias censuras, & poenas, etiam in hæreticos à canonibus in- dictas in dictis, literis contentas damnabiliter inci- disse.

Martinum ideo & re- sistantes in- hunc modum incurrunt & censuræ.

§. 4. Civitates quoque, terras, castra, oppida, & loca, in quibus tunc pro tempore fuerint, & ad quæ eos declina- re contigerit, ac quæ in illis sunt, ac alias etiam cathedra- les & metropolitanæ, monasteria, & alias religiosa & pia loca, etiam exempta, & non exempta, quocumque Ecce- siastico interdicto supposita esse, ita ut illo durante, illis prætextu cujusvis indulti Apostolici, præterquam in casibus à jure præmissis, & in illis, non alias quam januis clausis, ac excommunicatis, & interdictis exclusis, ne- queant missæ & alia divina officia celebrari, Apostolica auctoritate tenore presentium declaramus, illosque pro excommunicatis, & anathematizatis, maledictis, interdi- ctis, privatis, & inhabilibus, ubicumque locorum denun- tiari, & publicari, ac ab omnibus Christi fidelibus arctius evitari præcipimus & mandamus.

Interdictum Ecclesiasticum applicari.

§. 5. Et ut in omnibus tantum in Dei & Ecclesiæ suæ vili- pendium Martini & sequacium & aliorum inobedi- entium obstinatæ temeritatis audacia innotescat, ne mor- bida pecus gregem inficiat, parque sincera ad infectio- nem trahatur, universis & singulis Patriarchis, Archie- piscopis, Episcopis, patriarchalium, metropolitan, ca- thedralium,

Illique à Prælati- bus communi- ter præci- pienda.

thedralium & collegatarum Ecclesiarum praelatorum capitulis, & personis Ecclesiasticis, & quocumque Ordinum etiam Mendicantium religionis exemptis, & non exemptis ubilibet constitutis, in virtute sanctae obedientiae, & sub excommunicationis laetis, & censuris penalis mandamus, quatenus ipsi & quilibet eorum ipsi & postquam vigore praesentium requisiti fuerint, infra tres dies, quorum unum pro primo, & alterum pro secundo, & reliquum pro tertio & perceptorio termino, & canonica monitione praemissa assignamus, eisdem Martinum, & alios excommunicatos, anathematizatos, maledictos & haereticos declaratos, aggravatos, interdictos, privatos, & inhabiles, & in praesentium executione nominatos in eorum Ecclesiis, Dominicis, & aliis festis diebus (dum major inibi populi multitudo convenit ad divina) cum Crucis vexillo, pulsatis campanis, & accensis candelis, ac demum extinctis, & in terram projectis, & concultatis, cum trina lapidum projectione, aliisque caeremoniis in similibus observari solitis, publice nuncient, & faciant, & mandent ab aliis nunciari, & ab omnibus Christi fidelibus arctius evitari. Ad majorem insuper praefati Martini, aliorumque haereticorum supradictorum, adhaerentium & sequacium, & fautorum confutationem, in virtute sanctae obedientiae mandamus omnibus & singulis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliarum Ecclesiarum Praelatis, ut sicut ipsi ad sedandum schismata, auctore Hieronymo, constituti fuerunt, ita nunc, urgente necessitate, prout eorum incumbit officio, constituent se murum pro populo Christiano, non tacendo tanquam canes muti non valentes latrare, sed incessanter clamando, & exaltando vocem, & praedicando, & praedicari faciendo verbum Dei, ac veritatem fidei Catholicae, contra damnatos articulos, & haereticos supradictos.

§.6. Necnon omnibus, & singulis parochialium Ecclesiarum Rectoribus, ac religiosi quorumcumque Ordinum, etiam Mendicantium, exemptis & non exemptis, ut praemittitur, similiter in virtute sanctae obedientiae mandamus, ut sicut ipsi habes a Domino constituti sunt, ita spirituales imbrem in populo Dei seminare, & contra supradictos articulos, ut praefertur, damnatos, sicut etiam eorum incumbit officio, publice publicare non vereantur. Scriptum est enim, quod perfecta charitas foras mittit timorem. Vos igitur, & vestrum singuli unus tam meritorii negotii devota mente suscipientes, vos in illius executione sic sollicitos, ac verbo, & opere studiosos, atque diligentes exhibeatis, quod ex vestris laboribus, divina nobis favente gratia, sperati fructus adveniant, ac per sollicitudinem nostram, quae causas pias gerentibus pro retributione debetur, palmam gloriae non solum consequi mereamini, verum etiam apud nos & Sedem praedictam non immerito valeatis de exacta diligentia vestra uberius commendari.

§.7. Verum quia difficile foret praesentes declarationis, & publicationis literas ad praesentiam, & personam propriam Martini, & aliorum declaratorum, & excommunicatorum hujusmodi personaliter deducere, propter eis faventium potentiam, volumus ut affixio, & publicatio praesentium literarum in valvis duarum cathedralium seu metropolitanarum, aut unius cathedralis, & alterius metropolitanae in dicta Alemania consistentium Ecclesiarum, per unum ex Nunciis nostris ibidem existentibus facta ita eos liget & ardet, Martinumque & alios declaratos, damnatos hujusmodi demonstrat in omnibus, & per omnia, ac si eis, & eorum cuilibet personaliter intimatae, & praesentatae fuissent.

§.8. Et quia etiam difficile foret praesentes literas ad singula quaeque loca deferre, in quibus earum publicatio necessaria foret, volumus, & praefata auctoritate decernimus, quod earum transumptis, sigillo alicujus Praelati Ecclesiastici, seu ex Nunciis nostris praedictis munitis, & manu alicujus publici Notarii subscriptis ubique stetur, prout praesentibus originalibus literis staretur, si essent exhibitae vel ostensa.

§.9. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac omnibus illis, quae in prioribus literis nostris praedictis volumus non obstat, ceterisque contrariis quibuscumque.

§.10. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc praesentium nostrae constitutionis, declarationis, praecipii, mandati, assignationis, voluntatis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis haec attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo vigesimo primo, tertio Nonas Janvar. Pont. nostri octavo.

Institutio Tertiae Regulae pro Fratibus, & Sororibus Tertii Ordinis S. Francisci Assisensis, de Poenitentia nuncupatis, sub tribus votis essentialibus in communi viventibus.

Tertiam Regulam hujusmodi B. Franciscus constituit pro secularibus, ut videre est sup. in constit. 2. Nicol. IV. Supra montem. Sed cum aliqui religiosi viventes illi regula se addixissent, ideo hic Pont. eam illis accommodavit, ut hic legitur. Quos tamen Pius V. subiecit Praelatis Ordinis Fratrum de Observantia in const. 63. Ea est. Et hanc subiectionem declaravit Six. V. in const. 28. Romani. Ac de electione Praelatorum hujus Tertii Ordinis habemus constit. 33. Clem. VIII. Decet. Qui in alia sua const. 51. illius privilegia confirmavit. Et tandem Provinciam Dalmaticam, & Justinopolitanam. Vicario generali subiecit in const. 91. Pro nostro.

Alia autem quae totum Ordinem S. Francisci respiciunt, indicavi vobis sup. in const. 5. Honor. III. Solet.

LEO PAPA X. *Edita An. B. 1511.*
Dilectis filiis Fratibus, & Sororibus Tertii Ordinis B. Francisci, sub tribus votis essentialibus in Congreg. viventibus.

Inter cetera nostro regimini credita, ea nos potissimum sollicitos reddunt, per quae frenatis mundi carnisque concupiscentiis, innocentiae, primaeque pacis caelitus tranquillus status ad suam primaevan reduci cognoscitur originem.

§.1. Dudum siquidem hujus gratia Nicolaus Papa IV. praedecessor noster, Tertiam Regulam B. Francisci, quam de Poenitentia appellavit, per quam almus Confessor, homines utriusque sexus fideles, Spiritu Dei plenus salutate contendebat, confirmavit, & approbavit.

§.2. Verum quia temporis decursu, spirante illo Spiritu sancto, non solum viri conjugati, mundique hujus incolae, pro quibus a Francisco praefata Tertia Regula edita fuerat, verum etiam innumeratum Virginum Chori, tribus essentialibus, & a quibusdam etiam clausurae nostra auctoritate assumptae, votis, constructisque Monasteriis quamplurimis, non sine militantis Ecclesiae fructu multiplici, & aedificatione, praefati Tertii Ordinis jugo sua colla subdiderunt.

§.3. Et quoniam in dicta Tertia Regula, quaedam maritalitatis accommodata, caelibus vero, virgineoque statui sub hujusmodi Tertia Regula Domino famulantibus nullatenus decentia innectuntur, ob quod castorum animorum nitidi affectus, ac juxta Domini voluntatem, pretiosum a vili separantes, eandem Tertiam Regulam in modum qui sequitur distinctam, de novo confirmamus, & approbamus, ac vobis, & successoribus vestris servandam transmittimus, cujus tenor sequitur, & est talis.

De Novitiarum, seu Novitiarum ingressu. Cap. I.

Fratres, seu Sorores ad hunc Tertium Ordinem recipiendi, debent esse fideles, Catholici, de haeresi non suspecti, in obedientia Rom. Ecclesiae firmi, matrimonio non

sanctio p. nati.

Dat. P. An. B. 493. Jan. v.

XIII.

Edita An. B. 1511.

Exordium.

Nicolaus regu- lam tertii Ordinis a B. Francisco editam confirmavit in sua const. cit. in rub.

Cui Ordini non solum secularis se addixerunt, sed etiam regulares.

Hic ideo Pont. illam regulam pro istis regularibus accommodat.

De Novitiarum receptione. Ad hoc a. 1511.

deno est con-
fessio. 7. 1. 8. 1.
V. Cum deo, &
ibi not.

non ligati, debitis expediti, corpore sani, animo prompti, nulli vulgari infamia maculati, cum proximis reconciliati. Et de his omnibus, antequam recipiantur, ab eo qui recipiendi habet facultatem, sunt diligenter examinandi.

De his, quæ habent promittere Fratres, & Sorores in Professione hujus Tertia Regula. Cap. I I.

Habitum Fra-
trum, & So-
rorum, & for-
mam professio-
nis.

FRatres, & Sorores, postquam per unum integrum annum habitum probationis detulerint (qui de vili panno, arbitrio Visitatoris esse debet) si conversatio laudabilis fuerit apud Conventum in quo quis, vel quæ habitum probationis portaverit, de consilio dicti Conventus, ad professionem dicti Ordinis recipiatur. In qua Professione promittat servare mandata Dei, ac satisfactorum de transgressionibus, quas facere posset in futurum contra hanc Tertiam Regulam, ubi à Prælati requisitus fuerit, vivendo in obedientia, sine proprio, & in castitate.

De Ieiunio. Cap. I I I.

Ieiunia.

FRatres, & Sorores perpetuis temporibus, feria secunda, quarta, sexta, & Sabbato (excepto Dominicæ Nativitatis festo) carnes non comedant. Et à festo omnium Sanctorum usque ad Resurrectionem Domini, omni feria quarta, & sexta jejunare teneantur. Ac similiter quilibet sexta feria totius anni. Item à festo B. Martini usque ad Nativitatem Domini jejunent quotidie, inuncta Quadragesima universalis Ecclesiæ, usque ad Resurrectionem Domini, quam tamen à Quinquagesima incipere debent. Diebus vero, quibus non jejunatur, bis tantum die dumtaxat comedant. Excepto quod à festo Paschæ usque ad mensem Octobris, laborantes pœnoso, seu gravi labore, ter in die refici poterunt, jejuniorum semper diebus exceptis. Poterunt autem itinerantes, infirmi, debiles, tempore necessitatis jejunium solvere.

De divino officio, & oratione. Cap. I V.

Silentio, con-
fessione, & com-
munionem.

FRatres, & Sorores in Ecclesia servent silentium, præsertim quando Missa celebratur, vel sermo Dei proponitur. In aliis vero locis servent quod per suos Superiores circa silentium illis fuerit ordinatum. Debent etiam quolibet die in sacro, intra se, & Deum, cogitare quid fecerint, dixerint, vel cogitaverint. Quolibet autem die (si potuerint commodè) debeant audire Missam. Et procurare debent, quod habeant virum religiosum, qui illis verbum Dei certis diebus proponat, & eos ad pœnitentiam, & virtutes inducat. Illi autem, vel illæ, qui vel quæ horas canonicas sciunt per se dicere, debent horas canonicas secundum usum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ persolvere. Qui vero horas canonicas nesciunt dicere, dicant duodecim Pater noster pro matutino, & pro quolibet aliarum horarum septem, addito Gloria Patri in fine cujuslibet Pater noster, addito etiam Credo, & Miserere mei Deus in principio Primæ, & Completorii. Et quia præmissa nesciunt, ter Pater noster pro pœnitentia dicere debeat. Quoties autem prandium, vel cibum sumunt, gratias Deo reddere debent. De Confessione vero Sacramentali, & sacra communione sumenda, servabant ordinationem Nicolai Papæ Quarti, quod ter in anno confiteantur, atque communicent, vel etiam Statuta à suis Superioribus super hoc ordinata.

De Prælatorum, & officiorum ordinatione. Cap. V.

Officiorum or-
dinatione, &
subiudice Or-
dini Fratrum
Minorum.
Tu intellige
de Observan-
tia, ex-
st. Clementis.
Ratio.

Quilibet domus, si Monasterium virorum fuerit, habeat Superiorem istius fraternitatis, qui Minister localis appellabitur. Si vero mulierum, Mater dicatur. Et eligentur per suos Conventus, vel instituentur per suos Provinciales Superiores, seu Visitatorem Generalem. Ita tamen, quod nullus sit perpetuus, sed certi temporis. Qui Ministri, & Matres obediunt per omnia, quæ ad præsentem Regulam spectant, Provincialibus Ministris Ordinis Minorum B. Francisci, & Visitatoribus

deputatis ab ipsis Ministris, quandiu in dictis officiis fuerint. Quo vero ad alia officia intra domum, servabunt statuta sua.

De modo inserius, exteriusque conversandi. Cap. VI.

Cum Fratres, & Sorores hujus fraternitatis dicantur de Pœnitentia, oportet eos ab omni curiositate, tam in vestibus, quam in aliis quibuscumque abstinere. Et juxta Apostolicum Principis B. Petri salubre consilium, depositis certis vanis hujus sæculi ornamentis, nullum ornamentum corporale portare debent, nisi solum humile, & necessarium tegumentum corporis sui. Debent etiam ab accessu Curiarum Principum, Dominorum, ubi mollia hujus mundi (Domino testante) habentur, omnino cavere. Nec ullo unquam tempore choreis, ludis, jocos, & aliis histrionum vanitatibus interesse. Debent quoque esse parci in verbis, & locutionibus, quæ raro sine peccato multiplicantur. Et super omnia ab omni mendacio, & juramento quocumque juxta mandatum Domini, nisi pro pace, fide, calumnia, & testimonio perhibendo, cavere debent. Et omni die in sero, inter cætera, debent examinare se, si vel mendacium, vel juramentum aliquod fecerint, & pro quolibet ter Pater noster dicere debent.

De visitatione, & cura infirmorum. Cap. VII.

Si quis Frater, vel Soror hujus Fraternitatis in infirmitate ceciderit, Minister domus, vel Mater, semel quotidie, per se, vel per aliam personam visitare teneatur. Et de bonis communibus omnia necessaria diligenter faciat illi ministrari. Teneatur quoque infirmum vel infirmam monere ad pœnitentiam acceptandam, veramque conversionem ad Deum faciendam, mortis propinquitatem & judicii divini distractionem, simulque divinam misericordiam proponendo.

De visitatione, quam Prælati debent facere circa Fratres & Sorores. Cap. VIII.

Minister Provincialis Fratrum Minorum, vel Visitator ejusdem Ordinis, cui ipse commiserit, visitabit quolibet anno, semel tantum in qualibet domo, cum præsentia seniorum. Et facta visitatione, non debet intrare officinas, nec alia interiora Sororum. Ipse autem Visitator nunquam solus maneat, & separatus cum aliqua Sorore. Debent autem Ministri, & Matres, dicere Visitatori defectus, qui correctione indigent. Similiter & alii Fratres, & Sorores. Et si alii fuerint incorrigibiles, judicio discretorum, vel discretarum domus, tanquam morbida pecora ejiciantur de Congregatione.

De officio mortuorum. Cap. IX.

Postquam aliquis Frater, vel Soror ab hac luce migraverit, curabit Minister, seu Mater quod ejus exequia solemniter celebrentur. Quibus exequiis omnes Fratres, vel Sorores alicujus domus, ubi ipsum mori contigerit, personaliter interesse debent, nec recedere, donec corpus traditum sit sepulturæ. Et pro anima cujuslibet defuncti, vel defunctæ, infra octo dies, quilibet Sacerdos unam Missam, scientes autem psalterium, quinquaginta psal. nescientes vero psal. quinquaginta Pater noster, & in fine cujuslibet, Requiem æternam dicere teneantur. In fine autem cujuslibet anni, seu infra quemlibet annum, quilibet Sacerdos tres Missas pro defunctis, scientes psalterium, unum psalterium; nescientes vero psalterium, centum Pater noster, cum Requiem æternam, in fine cujuslibet dicere debeant. Et circa ista officia pro defunctis, & alia officia divina, in præsentem serie annexa, cura imponitur Ministris, & Matribus, ut fideliter persolvantur.

De obligatione contentorum in Regula. Cap. X.

Omnia & singula in præsentem Regula contenta, sunt consilia ad facilius salvandas animas Viatorum. Et

Qualitas
suum, &
curiam

Infirmi.

Visitator
officio.

Defuncti
exequiis.

Obligatio
ad via con-
& clausura
Et

Et nulla sunt obligatoria ad peccatum mortale vel veniale, nisi humano vel divino jure aliquis alias esset obligatus. Obligantur tamen Fratres, & Sorores facere poenitentias sibi à Superioribus impositas, quando super hoc requiruntur. Obligantur etiam ad tria Vota essentialia, paupertatem, nihil habendo in speciali; castitatem, quia post votum non possunt matrimonium contrahere, nec sine transgressione vitii carnis se immiscere, & obedientiam, quantum ad illa, sine quibus non potest commode ista fraternitas manuteneri. Tenentur etiam ad clausuram servandam illam quae ipsam expressè servare voverint, quod omnibus, & singulis Conventibus concedimus, dummodo hospitalitas, & charitas quam exercere solent apud infirmos, nullum cum honestate patiatur detrimentum.

P. An. B. o. Janu. Dat. Romae apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die vigesima Januarii millesimo quingentesimo vigesimo primo, Pont. nostri anno octavo.

LIH. Inquisitorum haereticæ pravitatis jurisdictionem, per adjunctionem alterius Judicis, non intelligatur diminuta in proceden. contra Maleficos, sortilegos, à fide apostatantes, &c. Et officiales saeculares absque processu revisione, eorum sententias exequantur.

Quoad secundam partem idem statuit Innoc. VII. sup. in sua const. 10. Dilectus, ubi notavi.

LEO EPISCOPUS,

P. An. D. Universis & singulis locorum ordinariis, ac haereticæ pravitatis inquisitoribus in dominio Venetorum consistensibus. Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Pont. ex lib. de dignitate **H**onestis petentium votis libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis. Alias ad petitionem dilectorum filiorum nobilium virorum Ducis, & Domini Venetorum, cum in Brixienti & Bergomensis civitatibus, & diocesis, quoddam hominum genus perniciosissimum ac damnatissimum labe haeretica, per quam suscepto renuntiabatur baptismatis sacramento, Dominum abnegabant, & satanae, cujus consilio seducebantur, corpora, & animas conferebant, & ut illi rem gratam facerent, in necandis infantibus passim studebant, & alia maleficia & sortilegia exercere non verebantur, quod ita factum esse videbatur, ut ad eorum errorem extirpandum opportuna adhiberentur remedia. Volentes etiam ejusdem generis nonnullos indicibili poena obstinate vitam potius perfide amittere, quam errorem suum cognoscere maluisse, & propterea de rigoroso nimium (ut dicebatur) vestri ordinariorum contra tales processu dubitantes, Venerabilem fratrem Episcopum Polensem, nostrum & Apostolicæ Sedis apud eisdem Ducem & Dominum Nuntium vobis adjungendum duximus, cum facultate per se vel alium, seu alios processus per vos habitos, seu factos examinandi, & revidendi: & si vos Inquisitores processus prædictos ritè, & rectè, ac juxta formam juris habitos fecissetis, contra tale hominum damnatorum genus unà vobiscum procedendi & inquirendi, necnon procuratores, & advocatos, scribas, ceterosque ad Inquisitionis præfatæ exercitium necessarios, & opportunos, officiales, & ministros cum competentibus salaris deputandi, & homines prædictos (quod redire ad Ecclesiæ unitatem vellent) clementer suscipiendi, eisque poenitentiam salutarem injungendi, & eos absolvendi, etiam in utroque foro, & incorrigibiles condemnandi, & brachio saeculari tradendi, ceteraque quae vos de jure vel consuetudine facere possitis, & deberetis, faciendi, gerendi, exercendi, & exequendi, prout in literis desuper confectis continetur.

incommissis §. 1. Cum igitur commissionis hujusmodi vigore præfatus Nuntius venerabilem Fratrem Episcopum Justopolitanum in partibus illis commorantem, ad præmissa unà vobiscum pertractanda, & exequenda subdelegaverint, vosque & ipse subdelegatus in valle Communica Brixientis diocesis, ubi maxime hujusmodi damnati

generis homines vigent, & pullulant, processeritis, ac nonnullos culpabiles reprobos, & curiæ saeculari tradendos, necnon jam condemnatos habueritis, videtur quod per Venetorum Collegium Prætori Brixienti mandatum fuerit, ne sententias hujusmodi exequeretur, & vobis de eisdem subdelegato, ve ad executionem illarum procederetis inhiheret, prout inhibutum fuit: ac expensas & salaria pro hujusmodi inquisitionis negotio necessaria submoveret, & detraheret: necnon processus contra culpabiles prædictos habitos & factos eis transmitteret, seu transmitti faceret: & quod deterius est, subdelegatum prædictum ad coram eis in civitate Venetiarum comparandum cogeret, & compelleret, prout coactus & compulsus fuit.

Inquisitorum jurisdictionem §. 2. Et quia propter dictas literas, in quibus dictus Nuntius adjunctus fuit, ab aliquibus hæsitatur, an propter hoc facultas vestra diminuta existat, ita quod prout ante datas hujusmodi literas potuissetis, procedere non possitis, indecensque & contra juris & factorum canonum dispositionem, ac Ecclesiasticam libertatem existat, laicos de personis & causis Ecclesiasticis se intronittere, nolleque injunctam à vobis executionem adimplere, nisi processibus, ac sententiis per eos vitis, & examinatis, ac si ipsi in clericos, causasque Ecclesiasticas superioritatem & jurisdictionem haberent, cum tamen in clericos, causasque hujusmodi laicis nulla facultas attributa sit, quos obsequendi & exequendi manet necessitas, non auctoritas imperandi, propter quod inter Christi fideles non modicum surgit scandalum. Nos igitur, ne quod ad salutem animarum, & dictarum causarum faciliorem expeditionem introductum est, in damnum & perniciem convertatur, & propterea ob diuturnitatem temporis infelices animæ hujusmodi peccatis magis graventur, & ad omne circa hoc dubium tollendum, vos prout ante datas dictas literas, de jure & consuetudine seu privilegio procedere poteratis, necnon etiam contra maleficos, & sortilegos, ac à fide apostatantes, prout criminis postulaverit qualitas, procedere posse, & debere, auctoritate Apostolica, tenore præsentium docernimus, & declaramus.

Omnesque §. 3. Vobis committentes, & mandantes, ut eosdem Venetos, & illorum Ducem, ac officiales suos, ne ipsi ulterius in hujusmodi causis se intronitterent, sed quod injunctas sibi executiones & fortè injungendas, postquam requisiti fuerint, sine aliqua processuum per dictos Ecclesiasticos judices factorum, visione vel examinatione promptè exequantur, moneatis, & hortemini. Et si hoc facere neglexerint vel recusaverint, vos eos per censuras Ecclesiasticas, & alia juris opportuna remedia, appellatione postposita compellatis.

Quibuslibet §. 4. Præmissis ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, statutisque & consuetudinibus civitatum & diocesium prædictarum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, cæterisque contrariis non obstantibus quibuscumque.

P. An. B. die 15. Febr. Dat. Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die decimoquinto Februarii, millesimo quingentesimo vigesimo primo, Pont. nostri Anno Octavo.

XLIV. Quod Fratres Milites, & alix personæ Militiæ de Alcantara, ejusque Ecclesiæ perfruantur omnibus, indultis, privilegiis & indulgentiis concessis, & concedendis Ordini Cisterciensis S. Benedicti.

Consonat quoad alios hujus Ordinis milites de Calantara const. 16. Jul. II sup. Romani. Et vide notanda infra const. 30. Greg. XII. Romani.

LEO EPISCOPUS, Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. **I**n Apostolicæ dignitatis specula, licet immeriti, disponente Domino constituti, sub regularibus institutis studio piæ vitæ vacantibus personis, Apostolici favoris

præsidium libenter impendimus, ac in his quas solidationem gratas, & profectum, ac tranquillitatem earundem respiciunt, nos eis gratissimos, & favorabiles exhibemus, prout etiam Catholicorum Regum vota exposcunt, & id conspiciamus in Domino salubriter expedire.

*Hon. III. ex-
ponem' a de-
cimo conse-
cra' digne Ci-
sterciensium
sub cons. 6.*

§. 1. Datum siquidem, postquam fel. rec. Honorius Tertius, ex nullus ab Abbate monasterii Cisterciens. Cabilonen. dioc. ejusque Coabbatibus, & Prioribus, ac Abbatibus, & aliis personis Cisterciens. Ordinis, de terris suis ante generale Concilium acquisitis, etiam de illis quas aliis concesserant excolendas, & ad eos redigant, si eas manibus propriis, aut sumptibus colerent decimas exigere aut extorquere præsumerent, inter alia per quasdam ejus literas inhibuerat.

*Mart. V. am-
plius, in
ejus cons. 8.
inhibuit.*

§. 2. Et Martinus V. Rom. Pont. prædecessor noster, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Præpositis, & aliis Ecclesiarum Prælati, ad quos suæ super hoc consecræ literæ pervenerent, expressè mandaverat, ut Cisterciens. ac alios Abbates, Priores, & Abbatissas, ac omnia & singula monasteria, necnon singulas personas dicti Ordinis, tunc præsentia & futura, ubicumque pro tempore existentia, à præstatione decimarum, tam de possessionibus habitis ante & post Concilium antedictum, quam ex tunc de cætero habendis, & tam de novalibus, sive ante, sive post hujusmodi Concilium acquisitis, & acquirendis, quæ propriis sumptibus colebant, & colerent, quam alias quomodocumque, & qualitercumque excolerentur, necnon de hortis, virgultis, & piscationibus suis, ac de suorum animalium nutrimentis singuli ipsorum omnino servarentur immunes.

*Sixtus IV.
(cujus cons.
hic non habet)
similiter am-
plius.*

§. 3. Præque mem. Sixtus Papa Quartus, etiam prædecessor noster literas, tam Honorii, quam Martini prædecessorum hujusmodi, ratas, & gratas habens, illas cum omnibus in eis contentis clausulis, per alias suas literas confirmavit, & approbavit, ac juxta omnimodas earum continentias, & formas in sui roboris firmitate perpetuo subsistere decrevit. Et nihilominus Cisterciens. ac omnes & singulos alios Abbates, Priores, Abbatissas, necnon omnia & singula monasteria, tunc præsentia & futura ubilibet existentia, singularesque personas Ordinis hujusmodi à præstatione decimarum, tam de possessionibus habitis ante & post Concilium prædictum, quam ex tunc de cætero habendis, & tam de novalibus, sive ante, sive post Concilium hujusmodi acquisitis, & acquirendis, quæ propriis sumptibus excolebant, & excolerent, quam alias quomodocumque & qualitercumque excolerentur, & etiam de illis possessionibus, de quibus aliquis eatenus decimas perceperat, necnon de hortis, virgultis, piscationibus suis, & de nutrimentis ipsorum animalium auctoritate prædicta penitus exemit, & exempta fore perpetuo decrevit.

*Innoc. VIII.
(cujus cons.
non habet)
Monasteria
& alia
loca istius
Ordinis sub
Apostolica
sedis protec-
tione resti-
tuit, & à
jurisdictione
Ordinariorum,
ac saltem
colectarum
& subsidia-
rum exemit.*

§. 4. Et deinde recol. mem. Innocentio Papæ VIII. similiter prædecessori nostro, pro parte tunc Cisterciens. & aliorum Monasteriorum Ordinis hujusmodi Abbatum, ac dilectorum filiorum conventuum eorundem exposito, quod licet ipsi, eorumque ac dicti Ordinis Monasteria, tam virorum quam mulierum, & alia religiosa loca, & membra, ac Monachi, Moniales, vassalli, subditi, & eis servientes, bonaque omnia jamdudum per plures Rom. Pont. nostros, tunc ipsius Innocentii prædecessoris, sub ipsorum Pontificum, & Apostolicæ Sedis protectione recepti, & recepta, ac eidem Sedi immediate subiecti & subiecta, necnon ab omni jurisdictione ordinaria exempti, & exempta forent, eisque concessum esset, ut ad præstationem aliquarum collectarum, seu subsidiorum, aut procurationum, & aliarum exactionum per Sedem prædictam, seu ejus Legatos, aut ipsorum auctoritate, & mandato, seu per locorum ordinarios, vel alios pro tempore impostorum non tenerentur; tamen ipsi desiderabant, pro majori eorum quiete, receptioni, subjectioni, & aliis præmissis robor suæ approbationis adjici, illaque omnia per eundem Innocentium prædecessorem de novo concedi. Idem Innocentius prædecessor, Abbatum, & Conventuum prædictorum in ea parte supplicationibus inclinatus, receptionem, subjectionem, & exemptionem prædictas, ac singulas desuper consecræ

literas, cum omnibus, & singulis in eis contentis clausulis, auctoritate Apostolica ex certa scientia per suas literas approbavit, ac perpetuè, & inviolabilis firmitatis robor obtinere decrevit. Et nihilominus pro potiori cautela, monasteria, loca, membra, & bona omnia hujusmodi, tunc præsentia, & futura, Abbates, Abbatissas, Monachos, moniales, vassallos, subditos, & servientes præfatos, tunc & pro tempore existentes, auctoritate, & scientia similibus sub Beati Petri, & sua protectione suscepit, & ab omni jurisdictione, superioritate, correctione, visitatione, dominio, & potestate Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum Judicum ordinariorum, eorumque Vicariorum, & officialium quorumcumque, necnon à solutione subsidiorum etiam charitativorum, procurationum, collectarum, & aliarum exactionum hujusmodi pro tempore imponendorum perpetuo profusus exemit, & totaliter liberavit, ac eidem Innocentio prædecessori, & Sedi immediate subiecti, ita quod Archiepiscopi, Episcopi, Judices, Ordinarii, Vicarii, & officiales Prælati, etiam ratione delicti, aut contractus, vel rei de qua ageretur, ubicumque committeretur delictum, iniretur contractus, aut res ipsa consisteret, nullam in eos, aut eorum aliquem, seu monasteria, loca, membra, & bona prædicta, tanquam profusus exemptos, & exempta jurisdictionem, correctionem, superioritatem, dominium, vel potestatem exercere, aut excommunicationis, suspensionis, & interdicti, seu qualvis alias sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas promulgare præsumerent, aut possent, vel deberent quoquo modo, nec ipsi sic exempti coram illis, aut ejusdem Sedis delegatis vel subdelegatis, nisi in literis eis pro tempore directis de Innocentii prædecessoris, literis hujusmodi specialis, specifica, & expressa, ac de verbo ad verbum mentio fieret, ad judicium evocari, aut quovis modo, directè vel indirectè molestari possent, vel deberent. Decernens omnes, & singulos processus, sententias, censuras, & pœnas, quos, & quas per Archiepiscopos, Episcopos, Judices, Ordinarios, Vicarios, & Officiales prædictos, seu eorum aliquem contra Abbates, & alios exemptos, monasteria, & loca hujusmodi, etiam exempta, ut præfertur, haberi, & promulgari, necnon quicquid fecus super his ab eis, vel alio quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter attentari contingeret, irrita, & inania, nulliusque roboris vel momenti, prout in singulis literis prædictis plenius continetur.

§. 5. Cum autem sicut charissimus in CHRISTO filius noster Carolus Romanorum Rex, in Imperatorem electus Illustris, qui etiam Castellæ, & Legionis Rex, ac Militiæ de Alcantara dicti Ordinis perpetuus Administrator per Sedem prædictam deputatus existit, tam suo, quam dilectorum filiorum universorum priorum præceptorum, Commendatariorum nuncupatorum, Militum, fratrum, & aliarum personarum dictæ Militiæ nominibus nobis nuper exponi fecit, licet Magister pro tempore existens, ac omnes, & singuli Priores, Præceptores, Milites, & fratres Militiæ hujusmodi ejusdem Ordinis profectores existant, & sub eadem regula militent, & vivant, nihilominus quia in literis Honorii, Martini, Sixti, & Innocentii prædecessorum hujusmodi de dicta Militia, & illius personis, monasteriis, domibus, præceptoribus, alias commendatariis nuncupatis, & locis specialis mentio facta non extitit à nonnullis asseratur, Magistrum seu Administratorem pro tempore existentem, Priores, Præceptores, Milites, fratres, & personas, necnon monasteria, domus, & loca Militiæ hujusmodi, inhibitione, mandato, susceptione, exemptione, liberatione, & decretis prædictis ac aliis privilegiis, necnon indulgentiis, etiam spiritualibus, ac peccatorum remissionibus eidem Ordini, & illius Abbatibus, Monachis, & personis, necnon viro- rum, & mulierum monasteriis, prioratibus, & locis, per Sedem prædictam concessis, uti, potiri, & gaudere non posse, præfatus Carolus Rex, & Administrator, dictis nominibus nobis humiliter supplicari fecit, ut Magistro, seu Administratori, Prioribus, Præceptoribus, Militibus, fratribus, & aliis personis, pro tempore existentibus, Militiæ hujusmodi, cujus etiam claræ memoriæ Ferdinandus Aragonum, & Sciliæ Rex, ad cujus supplicationem nonnulla

*Et quoniam
Carolus Rex
per. Admin-
istrator Mi-
litie de Al-
cantara dicti
Ordinis
Cisterciensium
exponit
quod licet
Milites, &
fratres
regula Ciste-
ciensium
revoventur
ad unum
ipsum
Ordinem
suo gaudere
debeat
in illis
literis non
est factum*

nonnulla de super concessimus, dum viveret perpetuus Administratos, per Sedem eandem deputatus existerat, eorumque vassallis, & servitoribus, ac monasteriis, domibus, & aliis locis, quod hujusmodi inhibitione, mandato, susceptione, exemptione, liberatione, & decretis, ac aliis privilegiis, immunitatibus, concessionibus, gratiis, & indultis, ac indulgentiis, & peccatorum remissionibus Ordinis, ac illius Abbatibus, Prioribus, Monachis, & personis, necnon Monasteriis, prioratibus, & locis predictis, ac eorum Ecclesiis concessis gaudere possint, perpetuo concedere, ac alias in premissis opportune providere de benignitate Apostolica dignemur.

modo
lectur
du in
gaude

§.6. Nos igitur qui religiosarum personarum quarumlibet, præsertim sub regularibus militiis pro defensione Christianæ fidei insudantium felici successui, indemnitati, & quieti, quantum cum Deo possumus, libenter consulimus, Priores, Præceptores, Milites, fratres, & personas præfatas, ac eorum singulos à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, à jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolven, & absolutos fore censeri, hujusmodi supplicationibus inclinatis, eisdem Magistro, seu Administratori pro tempore existenti, Prioribus, Præceptoribus, Militibus, fratribus, & aliis personis dictæ Militiæ, illorumque vassallis, & servitoribus, etiam pro tempore existentibus, ac ejusdem Militiæ virorum, & mulierum monasteriis, domibus, & locis aliis, ac in districtu eorum, & dominio ipsius Militiæ consistentibus Ecclesiis, præsentibus, & futuris, ut de cætero perpetuis futuris temporibus inhibitione, mandato, susceptione, exemptione, liberatione, subjectione, & decretis, ac litteris prædictis, & aliis in eisdem litteris contentis, necnon omnibus, & singulis privilegiis, concessionibus, immunitatibus, gratiis, & indultis, ac indulgentiis, etiam spiritualibus, & temporalibus, ac peccatorum remissionibus dicto Ordini, illiusque Abbatibus, Prioribus, Monachis, & personis, necnon virorum, & mulierum monasteriis, prioratibus, & locis, ac illorum Ecclesiis per Sedem prædictam, & alias quomodolibet in genere concessis hæcenus, & in posterum similiter in genere concedendis, perinde ac si eidem Militiæ, ac illius Magistro, seu Administratori, Præceptoribus, Militibus, Prioribus, fratribus, & aliis personis, ac eorum vassallis, & servitoribus, necnon monasteriis, domibus, & locis, eorumque, ac in ipsius Militiæ districtu, seu dominio consistentibus Ecclesiis hujusmodi specialiter indulta, & concessa fuissent, uti, potiri, gaudere liberè, & licite valeant.

nam in
gentium
quod
nata sunt
purgant
pro
pore
adju
Pio V.
causit. 30.
domini

§.7. Necnon omnibus utriusque sexus Christi fidelibus, qui Monasteriorum ejusdem Militiæ, præsentium, & futurorum, ac in ipsius districtu, & dominio pro tempore consistentibus Ecclesiis devotè visitaverint, ac pro manutentione Monasteriorum, & Ecclesiarum hujusmodi manus adjutrices porrexerint, & alia in litteris indulgentiarum Cistercien. Ordinis concessis, & concedendis hujusmodi contenta, juxta tenorem illarum adimpleverint, ut illas indulgentias, & peccatorum remissiones quas consequuntur visitantes Ecclesias Monasteriorum, & aliorum locorum Cistercien. Ordinis hujusmodi, pro quibus indulgentiæ, & peccatorum remissiones prædictæ concessæ reperiuntur, & concedentur, ut præfertur, consequantur, auctoritate Apostolica tenore præsentium de speciali gratia concedimus, & pariter indulgemus. Decernentes irritum, & inane quicquid super præmissis, aut eorum aliquo contra Magistrum, seu Administratorem, Priores, Præceptores, Milites, fratres, personas, vassallos, servitores, ac Monasteria, domos, & loca, necnon privilegia, concessionibus, & indulta prædicta, & in eis, vel eorum aliquo contenta, à quoquam quavis auctoritate fungente seu functuro, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

in
de
quarta

§.8. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Ordinis, & Militiæ prædictorum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate, alia roboratis statutis, &

consuetudinibus, stabilimentis, iuribus, & naturis, ac quibusvis aliis privilegiis, ac indultis Apostolicis Ordinis Cistercien. hujusmodi, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis efficacissimis, infolitis, etiam derogatoriis derogatoriis, & clausulis irritantibus, quàm etiam decretis aliis, etiam iteratis vicibus concessis, & confirmatis, quibus quatenus obstant, etiam si de eis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, individualis, & expressa mentio habenda, aut aliqua exquilita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, & forma in illis tradita observata inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in sua robore permanens, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, necnon omnibus illis, quæ dicti Honorius, Martinus, Sixtus, & Innocentius prædecessores, in præfatis eorum litteris voluerunt non obstare, ac quacumque consuetudine introducta, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fides man
sumptum

§.9. Cæterum quia difficile foret præsentibus ad singula loca ubi necesse fuerit deferre, volumus, & dicta auctoritate decernimus, quod illarum transumptis manu notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Prælati, seu personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, aut curiæ Ecclesiasticæ munitis, eadem prioris fides ubique, in iudicio, & extra adhibeatur, quæ ipsis originalibus litteris adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Deo. P. An. 9.
die 14. mens.

Nulli ergo, &c. Si quis autem, &c.
Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo vigesimo primo, decimo Kal. Julii, Pontificatus nostri Anno nono.

Henricus Octavus Rex Angliæ, titulo Defensoris Christianæ Fidei donatur, quod contra Martinum Lutherum, ejusque & aliorum hæreses scripsit, & ipsos hæreticos, eorumque sequaces prosequi proficitur.

XLV.

iste Henricus devinavit postea à Fide Catholica, & etiam Elisabeth Regina Angliæ, ut de illo videre est inf. in const. 7. Pauli III. Eius qui. Et de ista habes in Pii V. const. 101. Regnans.

LEO EPISCOPVS, &c.
Charissimo in Christo filio Henrico Angliæ Regi illustri, Fidei defensori, salutem, &c.

Edicta An. Di
1521.

EX supernæ dispositionis arbitrio, licet imparibus meritis, universalis Ecclesiæ regimini præfidentes, ad hoc cordis nostri longè lateque diffundimus cogitatus, ut fides Catholica, sine qua nemo proficit ad salutem, continuum suscipiat incrementum, & ut ea quæ pro cohibendis conatibus illam deprimere, aut pravis mendacibusque commentis pervertere, & denigrare molientium sana Christi fidelium, præsertim dignitate regali fulgentium doctrina sunt disposita, continuis proficiant incrementis, partes nostri ministerii, & operam impendimus efficaces. Et sicut alii Romani Pontifices prædecessores nostri Catholicos Principes, prout rerum, & temporum qualitas exigebat, specialibus favoribus prosequi conlueverunt, illos præsertim, qui procellosis temporibus, & rabida schismaticorum, & hæreticorum fervente perfidia, non solum in fidei serenitate, & devotione illibata sacrosanctæ Rom. Ecclesiæ immobiles persistenterant, verum etiam tanquam ipsius Ecclesiæ legitimi filii, ac fortissimi athletæ, schismaticorum, & hæreticorum insanis furoribus spiritualiter, & temporaliter se opposuerunt: ita etiam nos Majestatem tuam, propter excellentiam, & immortalia ejus erga nos, & hanc sanctam Sedem, in qua permissione divina sedemus, opera, & gesta, condignis ac immortalibus præconiis, & laudibus efferre desideramus, & ea sibi concedere, propter quæ invigilare debeat, à grege dominico lupos arcere, & putrida membra, quæ mysticum CHRISTI corpus inficiunt, ferro, & materiali gladio abscindere, & nutantium corda fidelium in fidei soliditate confirmare.

Præmium

§.1. Sanè

Henricus li-
brum scripsi
contra Luth-
erum, & hinc
Poncif. missis
eius approba-
tionem petens.

§. 1. Sanè cum nuper dilectus filius Joannes Clerk, Majestatis tuæ apud nos Orator in Confessorio nostro coram venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, & compluribus aliis Romanæ Curie Prælatibus, quem Majestas tua charitate, quæ omnia sedulo, & nihil perperam agit, fideique Catholicæ zelo accensa, ac devotionis erga nos, & hanc Sanctam Sedem fervore inflammata, contra errores diversorum hæreticorum sæpius ab hac sancta Sede damnatos, nuperque per Martinum Lutherum suscitatos, & innovatos, tanquam nobile, ac salutare quoddam antidotum composuit, nobis examinandum, & deinde auctoritate nostra approbandum obtulisset, ac luculenta oratione sua exposuisset Majestatem tuam paratam ac dispositam esse, ut quemadmodum veris rationibus, & irrefragabilibus sacre scripturæ, ac sanctorum Patrum auctoritatibus notorios errores ejusdem Martini confutaverat: ita etiam omnes eos sequi, ac defendere præsumentes, totius regni sui viribus, & armis persequatur, nosque ejus libri admirabilem quandam, & cælestis gratiæ rore conspersam doctrinam, diligenter, accurateque introspexissemus, Omnipotenti Deo, à quo omne datum optimum, & omne donum perfectum est, immensas gratias egimus, qui optimam, & ad omne bonum inclinatam mentem tuam inspirare, eique tantam gratiam supernè infundere dignatus sit, ut ea scriberes, quibus sanctam ejus Fidem, contra novum errorum damnatorum hujusmodi suscitatorum defenderes, ac reliquos Reges, & Principes Christianos tuo exemplo invitares: ut ipsi etiam orthodoxæ fidei, & Evangelicæ veritati in periculum, & discrimen adductæ omni ope sua adesse, opportuneque favore vellent.

Qui illum approbat.

§. 2. Equum autem esse censentes, eos qui pro fidei CHRISTI hujusmodi defensione pios labores susceperunt, omni laude, & honore afficere, volentes non solum ea, quæ Majestas tua contra eundem Lutherum absolutissima doctrina, nec minori eloquentia scripsit, condignis laudibus extollere, ac magnificare, auctoritateque nostra approbare, & confirmare.

Titulumque defensorum fidei illi donat.

§. 3. Sed etiam Majestatem ipsam tuam tali honore ac titulo decorate, ut nostris, ac perpetuis futuris temporibus Christi fideles omnes intelligant, quam gratum, acceptumque nobis fuerit Majestatis tuæ munus, hoc præsertim tempore nobis oblatum. Nos qui Petri, quem CHRISTUS in cælum ascensus Vicarium suum in terris reliquit, & cui curam gregis sui commisit, veri successores sumus, & in hac sancta Sede, à qua omnes dignitates, ac tituli emanant, sedemus: habita super his cum eisdem fratribus nostris, matura deliberatione, de eorum unanimi consilio, & assensu Majestati tuæ titulum hunc, videlicet Fidei defensorem, donare decrevimus: prout te tali titulo per præsentem insignimus, mandantes omnibus Christi fidelibus, ut Majestatem tuam hoc titulo nominent: & cum ad eam scribent, post dictionem Regni, adjungant Fidei defensori. Et profecto hujus tituli excellentia, & dignitate, ac singularibus meritis tuis diligenter perpensis, & consideratis, nullum neque dignius, neque Majestati tuæ convenientius nomen excogitare potuissimus. Quod quoties audies, aut leges, toties propriæ virtutis, optimique meriti tui recordaberis, nec hujusmodi titulum intumesces, vel in superbiam elevaberis, sed solita tua prudentia humilior, & in fide CHRISTI, ac devotione hujus sanctæ Sedis, à qua exaltatus fueris, fortior, & constantior evades, ac in Domino bonorum omnium largitore lætaberis, perpetuum hoc, & immortale gloriæ tuæ monumentum posteris tuis relinquere, illisque viam ostendere, ut si tali titulo ipsi quoque insigniri optabunt, talia etiam opera efficere, præclaræque Majestatis tuæ vestigia sequi studeant.

Et eidem, atque cor. p. & descendenti- bus benedicit.

§. 4. Quam, prout de nobis, & dicta Sede optimè merita est, unà cum uxore, & filiis, ac omnibus, qui à te, & ab illis nascentur, nostra benedictione, in nomine illius, à quo illam concedendi potestas nobis data est, larga, & liberali manu benedicentes, Altissimum illum, qui dixit, per me Reges regnant, & Principes imperant, & in cujus manu corda sunt Regum, rogamus, & obsecramus, ut eam

in suo sancto proposito confirmet, ejusque devotionem multiplicet, ac præclaris pro sancta fide gestis ita illustret, ac toti Orbi terrarum conspicuam reddat, & judicium quod de ipsa fecimus, eam tam insigni titulo decorantes, à nemine falsum, aut vanum judicari possit: deinde mortalis hujus vitæ finito currente, sempiternæ illius gloriæ consortem, atque participem reddat.

§. 5. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ insignitionis, & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursum.

Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Domini millesimo quingentesimo vigesimo primo, V. Idus Octob. Pont. nostri Anno nono.

Sanctissimæ
Pænitentiæ
Sedis
obediens

Dat. p.
2. Octob.

Indulgentiæ Confraternitatis Rosarii Beatæ Mariæ Virginis.

Approbationem hujus antiqui ritus orandi, habes sup. in const. 8. Sixti IV. Ea qua. Approbationem vero Confraternitatum Rosarii attende sup. in const. 40. Clementis VII. Cetera autem inspicere in const. 86. Pii V. & const. 21. Sixti V. lib. 2.

LEO EPISCOPVS, Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

Edicta
1520.

Pænitentiæ æterni, qui ut humanum genus redimeret, in Para Cruce immolari non abnuit, vices licet immeriti gerentes in terris, id super reliqua cordis nostri vota potissimum optamus, ut cunctos fideles, quos pretiosissimi sanguinis sui aspersione, Deo Patri reconciliari curavit, quorumque regimen, & gubernationem Nobis commisit, ad salubria pietatis opera, & præcipuè ipsius pastoris, ejusque beatissimæ ac semper Virginis intemeratæ Genetricis apud ipsum pro nobis advocatæ, cultum, & devotionis affectum, quibus immarcescibiles in cælis thesauros recondere, & cælestis patriæ cives effici possint, frequenter invitemus, & his quæ propterea provide concessa fuisse percepimus, ut firma perpetuè, & illibata persistant, cum à Nobis præsertim per sæculares Principes, & alias personas Nobis, & Apostolicæ Sedi gratas, & devotas, humiliter petitur, nostræ approbationis, & innovationis libenter adjicimus firmitatem, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

Proemium

§. 1. Sanè pro parte dilectorum filiorum, Prioris, & Fratrum domus Prædicatorum Colonienis, nuper exhibita petitio continebat, quod olim prout in historiis legitur, à Sancto Dominico quædam Confraternitas utriusque sexus fidelium, de Rosario ejusdem Beatæ Mariæ Virginis nuncupata, ad honorem Angelicæ salutationis instituta, & in diversis mundi partibus prædicata fuit sequentibus signis. Sed cum ipsa Confraternitas decursu temporis ferè neglecta fuisset, & in oblivionem transisset, ac anno 1475. Civitas, & diocesis Colonienis gravibus bellis premeretur, eadem Confraternitas ad laudem, & honorem præfatæ Virginis, ut Civitas, & diocesis prædicta, meritis, & intercessionibus ejusdem Virginis ab eis bellis liberaretur, in Ecclesia dictæ domus innovata, & de novo instituta fuit, cum certo modo orandi, videlicet, quod Confratres, & Sorores ejusdem Confraternitatis, tribus diebus cujuslibet hebdomadæ, ad honorem Dei, & præfatæ Virginis, ac contra imminetia mundi pericula legerent, conjunctim vel divisim, toties Angelicam salutationem, quot sunt Psalmi in psalterio Davidico, singulis decem salutationibus hujusmodi, orationem Dominicam semel præponendo, & modum orandi hujusmodi Psalterium sive Rosarium ejusdem Beatæ Virginis vulgariter appellatum.

Confraternitas
Rosarii
antiqua
B. Domini
instituta
renovata
in Civitate
Colonien.

§. 2. Quam quidem Confraternitatem in dicta Ecclesia de novo institutam, postmodum bonæ mem. Alexander

Cardinalis
Legatus

zander Episcopus Forglivienfis, tunc Apostolicæ Sedis cum potestate Legati de latere per totam Germaniam Nuntius, singulari devotione permotus, & se in eandem Confraternitatem recipi atque conscribi volens, & petens, ad preces claræ mem. Federici Tertii Romani Imperatoris, auctoritate Apostolica approbavit, confirmavit, & ratificavit.

§. 3. Ac omnibus & singulis utriusque sexus fidelibus dictæ Confraternitatis, Confratribus, & Confororibus, in singulis quinque ipsius beatissimæ MARIE Virginis præcipuis festivitatis, scilicet Annuntiationis, Visitationis, Assumptionis, Nativitatis, Purificationis centum. Et quoties per se, vel per alium dictum Rosarium legerent, vel legi facerent, seu Sabbatis, & festivis diebus decantationi Salve Regina, quod post Completorium in dicta Ecclesia ejusdem beatissimæ Virginis, ubi dicta Confraternitas instituta extitit, & quam ipse Nuntius antea consecraverat, cantabatur, intercessent, 40. dies indulgentiarum concessit.

§. 4. Et post vero fel. record. Sixtus Papa Quartus prædecessor noster, accepto per cum quod Confraternitas hujusmodi in dicta Ecclesia de novo instituta fuerat, voluit, & ordinavit, quod omnes, & singuli Confratres utriusque sexus, Confraternitatem prædictam servantes, tam in dicta Civitate Colonienfi, quam & alibi ubicumque locorum, tunc & pro tempore existentes, verè poenitentes, & confessi, qui orationem Dominicam, & salutationem Angelicam prædictam, modo præmissis dicent in singulis Nativitatis, Annuntiationis, Assumptionis ejusdem B. Virginis MARIE festivitatis, indulgentiam septem annorum, & totidem quadragenarum consequerentur.

§. 5. Et deinde supplicationibus tunc Ducis, & Ducissæ Britannicæ inclinatus, præfatam Psalterium, seu modum orandi eadem auctoritate approbavit, illumque tolerandum fore, ac cunctis fidelibus eo modo orare licere decrevit, & declaravit, ac ut omnes, & singuli Christi fideles ad devotionis opera, ad dictum modum orandi frequentius inducerentur, universis, & singulis Christi fidelibus modo prædicto orare volentibus, ubilibet, ac tunc, & pro tempore existentibus, pro qualibet vice qua sicut præmittitur orarent, pro qualibet quinquagena præfati Psalterii, quinque annos, & totidem quadragenas de injunctis poenitentis in Domino relaxavit, prout in ipsius Sixti prædecessoris literis insuper confectis, quas perpetuo durare voluit, plenius continetur.

§. 6. Et successivè piæ mem. Innocentius Papa Octavus etiam prædecessor noster, cum anno Domini 1483. alias 1484. xij. die mensis Octobris, quidam Bartholomæus de Comatiis de Bononia, tunc dicti Ordinis generalis Magister, ejusdem Ordinis Provincialibus Capitulum generale in alma Urbe celebraret, Bartholomæi Generalis viæ vocis oraculo, omnibus qui tunc erant, & in futurum essent de dicta Confraternitate, & per hebdomadam dicerent Psalterium B. MARIE Virginis hujusmodi, plenariam omnium peccatorum suorum remissionem, semel in vita, & semel in mortis articulo, ac etiam receptis per literas ad beneficia dicti Ordinis, non autem quæstu, sed devotionis causa, concessit, de qua concessione per literas testimoniales ipsius Bartholomæi sui secreti sigilli, seu signati usualis impressione munitas constat.

§. 7. Et insuper fel. mem. Raymundus tit. S. Mariæ Novæ, Presbyter Cardinalis, tunc per Germaniam dictæ Sedis Legatus, eisdem Confratribus, & Confororibus, pro quolibet Rosario centum dies indulgentiarum perpetuò, & similiter plures, ac diversi locorum Ordinarii singuli indulgentiam 40. dierum concesserunt, prout etiam in Raymundi Cardinalis Legati, necnon Alexandri Episcopi, & Nuntii, & Ordinariorum hujusmodi singulis desuper confectis literis dicitur plenius contineri.

§. 8. Cum autem sicut eadem petitiõ subjungebatur, dilectus filius nobilis vir Joannes Dux, & dilectæ nobis in Christo filie nobiles mulieres Maria ipsius Joannis Ducis consors Ducissa Juliacen. & Monten. ac Sibylla Marchionissa Brandeburgensis, dictæ Mariæ Ducissæ genitrix, necnon dilectus etiam filius Magister Joannes Ingeholz, Præpositus Ecclesiæ sancti Victoris Colonienfis

Diccesis, literarum Apostolicarum majotis præfidentie Abbreviator, necnon Notarius scriptor, & familiaris, continuus Commensalis noster, ob singulari, & sinceram quam ad ipsam intemeratam Virginem præfati devotionem, ac dicti Prior, & Confratres cupiunt omnia, & singula præmissa etiam per nos approbari, confirmari, & innovari. Quare pro parte, tam Joannis Ducis, & Mariæ Ducissæ, ac Sibyllæ Marchionissæ, necnon Joannis Præpositi, quam Prioris, & Fratrum Prædicatorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut præmissa omnia, & singula pro illorum substantia firmiori approbare, confirmare, & innovare, aliasque in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. 9. Nos igitur piis votis eis in hac parte paterne annuentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica tenore præsentium Confraternitatem, ac ritum, sive modum orandi hujusmodi, necnon omnes, & singulas indulgentias, tam per Sixtum, & Innocentium prædecessores, quam Legatum, Nuntium, & Ordinarios prædictos, ut præfertur concessas, & desuper confectas literas, ac omnia & singula in eis contenta approbamus, confirmamus, & innovamus, ipsasque indulgentias de novo perpetuo concedimus.

§. 10. Et ut Joannes Dux, & Maria Ducissa, & Sibylla Marchionissa, ac Joannes Præpositus, necnon Prior, & Fratres præfati, necnon omnes, & singuli alii Christi fideles ea devotionis opera, & per dictum modum, sive ritum orandi eo frequentius indicantur, quo exinde facilius animarum suarum salutem consequi speraverint, de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, Joanni Duci, Mariæ Ducissæ, Sibyllæ Marchionissæ, Joanni Præposito, Priori, ac Fratribus Prædicatoribus, & eorum singulis, ac universis, aliisque utriusque sexus Christi fidelibus dictæ Confraternitatis Confratribus, & Confororibus ubilibet existentibus, tam præsentibus, quam futuris, verè poenitentibus, & confessis, seu consistendi propositum habentibus, qui ter in hebdomada dictum Rosarium devotè oraverint, ut pie fertur, pro qualibet vice alios decem annos, & totidem quadragenas de injunctis eis poenitentis misericorditer in Domino relaxamus.

§. 11. Ac quod omnes prædicti eorum, singuli Pascha Resurrectionis, & festivitatis prædictis, ac tribus diebus singulis festivitatum earundem præcedentibus, cujuscumque Presbytero domus Ordinis Prædicatorum Fratrum professorum, per eorum singulos pro tempore eligendos peccata sua confiteri valeant, ipseque Presbyter eorum confessionibus diligenter auditis, ipsos, & eorum singulos, ab omnibus, & singulis excommunicationibus, & Ecclesiasticis sententiis, censuris, & poenitentis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa laicis, & promulgatis, necnon sacrilegiis, incestibus, adulteriis, poenitentiarum injunctarum & divinatorum officiorum, & jejuniorum omissionibus, aliisque eorum peccatis, criminibus, excessibus, delictis, quantumcumque gravibus, & enormibus, in singulis etiam Sedi Apostolicæ reservatis casibus (contentis in bulla singulis anni die Cæcæ Domini legi consueta, dumtaxat exceptis) absolvere, & eis pro commissis poenitentiam salutarem injungere, ac juramenta quæcumque sine alicujus præjudicio relaxare, & vota quæcumque (ultramarina, visitationis liminum beatorum Petri, & Pauli præfatorum, ac sancti Jacobi in Compostella, necnon religionis, & castitatis votis dumtaxat exceptis) in alia pietatis opera commutata liberè possit, Ordinarii, & Archidiaconi, ac Rectorem parochialium, & cujusvis alterius licentia desuper minime requisita.

§. 12. Quodque pro receptione, & conscriptione aliquorum Confratrum sive Confororum in dicta Confraternitate, nihil omnino temporale exigi debeat, sed sponte oblata dumtaxat recipi possint, perpetuò statumur, & ordinamus.

§. 13. Præsentibus, quas, illarumque effectum, & in eis contenta sub cujusvis similibus, vel dissimilibus indulgentiarum, facultatum, concessionum, & gratiarum revocationibus, suspensionibus, vel modificationibus, etiam pro Anno Jubilæi, & in favorem fabricæ

Omnia christi...

Indulgentia...

Confessio...

Claustrum...

in Ger...

Indulgen...

Oran. no...

Oran. no...

Oran. no...

Alter Card...

Hic modo Pan...

Basilica Principis Apostolorum de Urbe seu expeditionis contra infideles, vel alias, quacumque de causa, per Nos, & Sedem predictam, nunc, & pro tempore factis, nullatenus comprehendendi, sed illis non obstantibus dictis Christi fidelibus omnes suffragari, ipsosque illis gaudere, seu tibi debere decernimus, perpetuis futuris temporibus duraturis.

Clausula derogatoria.

§. 14. Non obstantibus premissis, & constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Fides transumptoria.

§. 15. Ceterum, quia difficile foret presentes literas ad singula quaecumque loca in quibus expediens foret deferri, volumus, & auctoritate predicta etiam decernimus, quod earundem presentium literarum transumptis, manu unius, vel plurium Notariorum publicorum subscriptione, & sigillo alicujus prelati, seu personae in dignitate Ecclesiastica constitutae munitis, plena, ac tanta fides adhibeatur, & adhiberi possit, & debeat, in omnibus, & per omnia, sicut ipsis originalibus, si essent in medium exhibita, vel ostensa.

Sanctio penultima.

§. 16. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis, concessionis, & inhibitionis infringere, vel ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentate presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se noverit incursum.

Dat. P. An. 8. die 6. Octob.

Dat. Romae apud S. Petram, Anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo vigesimo, pridie Nonas Octobris, Pont. nostri Anno octavo.

HADRIANUS SEXTUS PONT. CCXXII. ANNO DOMINI MDXXI.

Hadrianus Sextus, Florentinus, Belga, Urbe Traiecto natus, Episcopus Dertusensis, Presbyter Cardinalis tituli S. Joannis, & Pauli. Creatus quarto Idus Januarii, Coronatus 4. Kal. Septemb. anno 1521. Vixit annum quatuor, menses octo, & dies tres. Creavit Cardinalem 1. Obiit 8. Kalen. Octob. Anno Domini 1523. Sepultus fuit in Basilica S. Petri, postea translatus fuit in Aedes S. Mariae Germanorum. Vacavit Sedes menses duos, dies 4.

I. Administratio Militiarum Sancti Jacobi de Spatha, de Calatrava & de Alcantara, in Regnis Hispaniarum institutarum, Ordinum Sancti Augustini, & Cisterciensis, Coronae Regiae perpetuo conceditur, cum omnibus juribus, quae earum magni Magistri habere consueverunt.

De militia S. Jacobi habes etiam sup. in const. 5. Alex. III. Benedictus, & infra in const. 32. Clem. VII. Ex Apostolica, de nono & const. 30. Greg. XIII. Romani. De Militia autem Calatrava habes sup. const. 16. Jul. II. Romani, & inf. const. 12. Clem. VII. Romani, & in alia const. 18. Apostolica, de nono Greg. XIII. const. 32. Ex Apostolica, & in alia const. 30. jam citata. De Militia autem Alcantara habes similiter sup. const. 44. Leon. X. Ex Apostolica, & inf. in pract. bullae Greg. XIII.

HADRIANUS EPISCOPUS, Dilectis fili: Salutem & Apostolicam benedictionem.

Um intra nostrae mentis arcana, debita moderatione pensamus, S. Jacobi de Spatha, ac de Calatrava, & de Alcantara, in Regnis Hispaniarum erectas, propterea militias institutas fuisse, ut contra orthodoxae fidei hostes, & inimicos armatae, & valida praesidia essent, earumque milites in infidelium expugnatione, ac Regnorum ab ipsis infidelibus occupatorum recuperatione jugiter vacarent, strenuaque ipsorum virtute, & opera, proximis annis, non solum quamplurimas Civitates, loca, sed etiam aliquot Principatus, dominia, & Regna, quae infideles Mauri occupaverant, & per multos annos detinuerant, non sine proprii sanguinis effusione, cum magna CHRISTI nominis gloria recuperata, & ad fidem CHRISTI reducta fuisse consideramus. Insuper & animo revolvimus, quae charissimus in CHRISTO filius noster Carolus, Castellae, & Legionis Rex Catholicus, in Imperatorem electus, clarae memoriae Ferdinandi avi, & Elisabethae Reginae aviae, Castellae, & Legionis hujusmodi, ac aliorum progenitorum suorum vestigia secutus, pro universa Ecclesia (cujus ut nos ad Summi Apostolatus apicem assumptione pastor, ita ipse ad sacri Imperii fastigium electione advocatus existit) non solum insulae Serravum, quam ipsi Mauri detinebant expugnatione, sed etiam adversus Martinum Lutherum per Sedem Apostolicam haereticum declaratum executione, fecit, & in dies ipsum sub disciplina nostra a teneris educatum, ob ejus devotionem ac fidem erga nos, & hanc sanctam, in qua permissione divina sedemus, ac universam rempublicam Christianam, divina favente gratia factum fore speramus; dignum merito censemus, & congruum, ut militiae praedictae Coronae, Regni Castellae, & Legionis perpetuo applicentur, non minus ut Caroli ipsius in Imperatorem electi studia, & conatus, ad profigendos, & subjugandos infideles barbaros concedente Domino crescant, & augeantur, quam ut ipsarum militiarum felix & prosperum regimen semper in melius procedant, & illorum militum disciplina solertior evadat, ipsumque Carolum in Imperatorem electum, ejusque posteritatem signo specialis benevolentiae prosequamur, & quadam perpetuitatis memoria decoremus.

§. 1. Sane cum Ferdinandus Rex, & Elisabeth Regina praefati, in humanis agentes, suorum, & ipsi progenitorum vestigia secuti, quamplurima egregia facinora & gesta fecerint, nec solum Hispaniam a Saracenis, & Mauris, qui Regnum Granatae, ac plura alia dominia occupaverant, non sine multis laboribus, & impensis, ac magna Christiani sanguinis effusione purgaverint, ac quamplurimos infideles a falsis idolorum tenebris, ad veram orthodoxae fidei lucem reduxerint, sed pluribus etiam casibus Oceanum mare penetraverint, & ad diversas ac maximas, & antea mortalibus ignotas insulas, salutiferae Crucis vexillum detulerint, & in ipsis insulis plurimas metropolitanas, & cathedrales, ac alias Ecclesias ad CHRISTI nominis gloriam & exaltationem erigi, seque ob talia merita Catholici nomine, ab hac sancta Sede insigniri obtinuerint.

§. 2. Cumque in dictis Castellae, & Legionis Regnis, S. Jacobi de Spatha, ac Calatrava, & Alcantara, S. Augustini & Cisterciensis Ordinum Militiarum Magistratus, ad ejusdem fidei exaltationem, & infidelium barbarorum, maxime circumvicinarum partium depressionem, & expugnationem instituti fuerint, ut praefertur.

Edicta An. 1522.

Militiam S. Jacobi de Spatha, de Calatrava, & de Alcantara, in Regnis Hispaniarum erectas, propterea militias institutas fuisse, ut contra orthodoxae fidei hostes, & inimicos armatae, & valida praesidia essent, earumque milites in infidelium expugnatione, ac Regnorum ab ipsis infidelibus occupatorum recuperatione jugiter vacarent, strenuaque ipsorum virtute, & opera, proximis annis, non solum quamplurimas Civitates, loca, sed etiam aliquot Principatus, dominia, & Regna, quae infideles Mauri occupaverant, & per multos annos detinuerant, non sine proprii sanguinis effusione, cum magna CHRISTI nominis gloria recuperata, & ad fidem CHRISTI reducta fuisse consideramus.

Similium facinora & gesta fecerint, nec solum Hispaniam a Saracenis, & Mauris, qui Regnum Granatae, ac plura alia dominia occupaverant, non sine multis laboribus, & impensis, ac magna Christiani sanguinis effusione purgaverint, ac quamplurimos infideles a falsis idolorum tenebris, ad veram orthodoxae fidei lucem reduxerint, sed pluribus etiam casibus Oceanum mare penetraverint, & ad diversas ac maximas, & antea mortalibus ignotas insulas, salutiferae Crucis vexillum detulerint, & in ipsis insulis plurimas metropolitanas, & cathedrales, ac alias Ecclesias ad CHRISTI nominis gloriam & exaltationem erigi, seque ob talia merita Catholici nomine, ab hac sancta Sede insigniri obtinuerint.

Et ad ejusdem fidei exaltationem, & infidelium barbarorum, maxime circumvicinarum partium depressionem, & expugnationem instituti fuerint, ut praefertur.

§. 3. Et